

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+

POZnań*

Wydział Rozwoju Miasta i Współpracy Międzynarodowej Urzędu Miasta Poznania

ul. Za Bramką 1, 61-842 Poznań

tel. + 48 61 878 56 95

e-mail: rmwm@um.poznan.pl, badam@um.poznan.pl

Miejska Pracownia Urbanistyczna w Poznaniu

ul. Za Bramką 1, 61-842 Poznań

tel. + 48 61 63 96 470

e-mail: mpu@poznan.mpu.pl

**we współpracy z biurami i wydziałami Urzędu Miasta Poznania
oraz miejskimi jednostkami organizacyjnymi**

Wydawca:

Wydawnictwo Miejskie Poznania

ul. Ratajczaka 44, 61-728 Poznań

tel. +48 61 851 86 01, faks + 48 61 856 04 56

www.wmposnania.pl

Opracowanie graficzne:

Studio Graficzne Wydawnictwa Miejskiego Poznania

© Copyright by Miasto Poznań, Poznań 2025

Spis treści

Wprowadzenie	5
Część I: Kontekst budowy Strategii.....	7
1. Uwarunkowania globalne	8
1.1. Globalna sytuacja geopolityczna.....	8
1.2. Polityka migracyjna w Europie	9
1.3. Globalne trendy gospodarcze	10
1.4. Globalne trendy społeczne.....	11
1.5. Ekologia w rozwoju nowoczesnych miast	12
1.6. Cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo	13
1.7. Trendy w rozwoju miast przyszłości	13
2. Aspiracje i oczekiwania mieszkańców	15
3. Adresaci Strategii	17
Część II: Kluczowe elementy Strategii	18
1. Wnioski z diagnozy strategicznej	19
1.1. Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej.....	19
1.2. Wnioski z diagnozy przestrzennej.....	36
2. Wizja miasta	43
3. Misja miasta	44
4. Cele i priorytety Strategii	44
4.1. Cel główny.....	44
4.2. Priorytet horyzontalny Strategii	45
4.3. Priorytety/ Cele szczegółowe	48
4.3.1. Silna i odporna Metropolia	49
4.3.2. Nowoczesna przedsiębiorczość.....	51
4.3.3. Zielono-błękitne miasto	53
4.3.4. Przyjazne i bezpieczne osiedla	55
4.3.5. Wspólnotowość i dialog społeczny.....	56
4.4. Stan aktualny i cele rozwojowe dla priorytetów	57
5. Kierunki interwencji i działania strategiczne	65
5.1. Kierunki interwencji i działania strategiczne dla priorytetu horyzontalnego	65
5.2. Kierunki interwencji i działania strategiczne dla pięciu priorytetów Strategii.....	77

6. Spójność Strategii ze strategią regionalną i ponadlokalną	95
6.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku.....	95
6.2. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035	99
7. Model funkcjonalno-przestrzenny	103
7.1. Założenia rozwoju przestrzennego miasta Poznania oraz model struktury funkcjonalno- przestrzennej, cele i oczekiwane rezultaty działań w wymiarze przestrzennym	103
7.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej..	108
7.2.1. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów	108
8. Obszary Strategicznej Interwencji	174
8.1. Poznański Obszar Metropolitalny Obszarem Strategicznej Interwencji w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030	174
8.2. Obszary Strategicznej Interwencji w Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+	177
8.2.1. Obszar rewitalizacji, w tym głównie śródmieście Poznania	177
8.2.2. Integracja transportu publicznego w Poznańskim Węźle Kolejowym (PWK).....	189
Część III: Wdrażanie Strategii.....	197
3. Model koordynacyjny wdrażania Strategii	194
3.1. Koordynacja procesu implementacji Strategii	194
3.2. Operacjonalizacja realizacji Strategii	195
3.2.1. Podstawowe zasady tworzenia sektorowych dokumentów programowych opracowywanych w celu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+	195
3.2.2. Kompleksowy system zarządzania strategicznego rozwojem Poznania	197
3.2.3. Zarządzanie ryzykiem strategicznym	198
3.2.4. Monitorowanie realizacji Strategii	201
3.2.4.1. Wskaźniki monitorujące	202
4. Plan finansowy, źródła finansowania.....	212
5. Synteza raportu ewaluacyjnego	225
5.1. Pytania badawcze	225
5.2. Ocena projektu Strategii.....	229
Część IV: Słownik pojęć.....	236
Część V: Spis tabel.....	243
Część VI: Wykaz map	246

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ stanowi ewolucyjną kontynuację wcześniej wyznaczonych kierunków rozwojowych, uwzględniającą zarówno zmieniające się uwarunkowania społeczno-gospodarcze i globalne, jak i potrzeby mieszkańców. Dokument ten jest efektem realizacji przyjętego cyklu strategicznego, a jego aktualizacja wynika z dążenia władz Miasta Poznania do systematycznego podnoszenia jakości polityki rozwojowej, opartej na wnioskach płynących z szerokich konsultacji społecznych, monitoringu, ewaluacji oraz wdrażania dotychczasowych strategii. Kluczowym elementem tego procesu była także dogłębna analiza dynamicznych zmian zachodzących w otoczeniu makroekonomicznym, geopolitycznym, prawnym i społecznym. Wynika z konieczności spełnienia nowych wymogów prawnych, które obligują Miasto do zaktualizowania strategii rozwoju oraz opracowania planu ogólnego do 30 czerwca 2026 r. (Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 198), Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r. poz. 1824), Ustawa z dnia 4 kwietnia 2025 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2025 poz. 527), Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz.U. z 2025 r. poz. 1153).

Podstawowym założeniem przyjętym podczas prac nad aktualizacją dokumentu było przyjęcie perspektywy mieszkańca jako punktu odniesienia dla definiowania celów strategicznych. W konsekwencji zarówno dobór narzędzi i metod pracy, jak i ostateczny kształt Strategii odzwierciedlają realne potrzeby i oczekiwania społeczności lokalnej. Aktywny udział mieszkańców w procesie opracowywania dokumentu, na równi z ekspertami oraz przedstawicielami samorządu, pozwolił na potwierdzenie wyznaczonych priorytetów strategicznych jako odpowiedzi na rzeczywiste wyzwania w rozwoju miasta. Współtworzenie strategii przez różne grupy interesariuszy przyczynia się nie tylko do zwiększenia trafności przyjętych rozwiązań, ale także do budowania większego zaangażowania i współodpowiedzialności za ich realizację.

Strategia pełni rolę nie tylko dokumentu kierunkowego dla miasta, lecz także inspirującego przewodnika dla mieszkańców, pomagając im odnaleźć sens własnych planów życiowych w kontekście rozwoju Poznania. Ma na celu motywowanie do aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym i gospodarczym miasta oraz kreowanie przestrzeni sprzyjającej realizacji ambicji i aspiracji lokalnej społeczności. Jednoznacznie komunikuje inwestorom, turystom i osobom poszukującym swojej drogi życiowej kierunki, w których miasto chce podążać. Dlatego istotne jest, aby Strategia była elastyczna i otwarta na zmiany, umożliwiając szybkie reagowanie na nowe wyzwania oraz maksymalne wykorzystanie pojawiających się szans rozwojowych z zachowaniem strategicznej, ciągłej myśli, która jest kontynuowana przez lata i kolejne pokolenia.

Część I

Kontekst budowy Strategii

1. Uwarunkowania globalne

Jedną z przyczyn okresowych aktualizacji Strategii są zmieniające się warunki otoczenia makroekonomicznego i geopolitycznego. Na całym świecie, także w Polsce, obszary metropolitalne stają się centrami rozwoju gospodarczego. Według najbardziej aktualnych dostępnych prognoz 600 największych miast na świecie będzie odpowiadało za 65% światowego produktu krajowego brutto (PKB). Dlatego przy aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2020+ nie można abstrahować od ogólnoświatowych trendów związanych m.in. z bezpieczeństwem militarnym, sytuacją geopolityczną, bezpieczeństwem gospodarczym i cyberbezpieczeństwem.

1.1. Globalna sytuacja geopolityczna

Globalne napięcia geopolityczne mają wpływ na rozwój Poznania. Są nieodłącznym elementem rozwoju miasta, ponieważ współczesne procesy polityczno-gospodarcze na świecie bezpośrednio przekładają się na globalne warunki inwestycyjne, społeczne i infrastrukturalne. Międzynarodowe uwarunkowania wpływają na stabilność państw, a tym samym na rozwój ich największych ośrodków miejskich. Szczególnie wyraźne stało się to od 2022 roku, po rozpoczęciu pełnoskalowego konfliktu zbrojnego w Ukrainie, który przekształcił układ geopolityczny w Europie i wpłynął na globalne rynki energii, surowców oraz żywności. Wzrosło znaczenie dywersyfikacji dostaw, a zakłócenia w łańcuchach logistycznych uwydatniły konieczność wzmocnienia lokalnych i regionalnych powiązań gospodarczych.

Na sytuację geopolityczną w otoczeniu Polski wpływ ma rywalizacja globalnych mocarstw, przede wszystkim między Stanami Zjednoczonymi a Chinami, która obejmuje zarówno handel i technologie, jak i szeroko pojętą politykę bezpieczeństwa. Równocześnie wewnętrzne napięcia w Unii Europejskiej, związane z rozbieżnymi interesami państw członkowskich, mają istotny wpływ na stabilność polityczną i gospodarczą całego regionu. Dodatkowym czynnikiem destabilizującym jest niepokój polityczny na Bliskim Wschodzie i w Afryce Północnej, co przekłada się na nasilone ruchy migracyjne, wywierające presję na europejskie systemy społeczne, gospodarcze i polityczne. W tym kontekście Polska jako państwo graniczne Unii Europejskiej mierzy się z wyzwaniami związanymi z koniecznością dostosowania swojej polityki imigracyjnej, bezpieczeństwa granic oraz integracji społecznej.

Geopolityczne napięcia mają także istotny wpływ na globalną politykę energetyczną. Wzrost znaczenia niezależności energetycznej państw oraz konieczność transformacji systemów energetycznych, wynikająca zarówno z czynników politycznych, jak i zmian klimatu, stanowią kluczowe wyzwania dla Polski. Wydarzenia ostatnich lat, w tym kryzys na rynku dostaw gazu i wzrost cen energii, pokazały, jak duże znaczenie ma rozwój odnawialnych źródeł energii, poprawa efektywności energetycznej oraz inwestycje w nowe technologie magazynowania i dystrybucji energii.

Aktualna sytuacja międzynarodowa wpływa również na bezpieczeństwo militarne i strategiczne. Polska, zwiększając wydatki na obronność oraz rozbudowując infrastrukturę wojskową i modernizując siły zbrojne, staje się kluczowym ogniwem

wschodniej flanki NATO. Przekłada się to na rozwój sektora obronnego i technologii militarnych, co może stanowić impuls do innowacji i inwestycji także na poziomie kraju.

Dla Poznania jako jednego z najważniejszych ośrodków gospodarczych i akademickich w Polsce zmiany geopolityczne oznaczają zarówno wyzwania, jak i szanse. Wzrost znaczenia logistyki i infrastruktury transportowej stawia miasto w roli ważnego węzła transportowego, a rozwój technologii związanych z energetyką i obronnością oraz sztuczną inteligencją może przyciągnąć nowe inwestycje. W obliczu globalnych napięć wyzwaniem dla Poznania jest wzmocnienie swojej odporności na kryzysy, rozwijanie silnego sektora nowoczesnych technologii oraz zwiększanie atrakcyjności inwestycyjnej, aby rozwijać gospodarkę i skutecznie odpowiadać na dynamicznie zmieniające się warunki międzynarodowe.

1.2. Polityka migracyjna w Europie

Na sytuację społeczną i gospodarczą Europy w coraz większym stopniu mają wpływ zmiany klimatu, niestabilność polityczna, konflikty zbrojne, kryzysy humanitarne i katastrofy naturalne w różnych częściach świata, które powodują duże przepływy migracyjne. Napływ migrantów i uchodźców stawia wyzwania związane z integracją społeczną, dostępem do rynku pracy, systemami edukacji i opieki zdrowotnej oraz bezpieczeństwem wewnętrznym. Problemem jest brak wspólnej polityki migracyjnej państw Unii Europejskiej oraz spory dotyczące relokacji uchodźców i odpowiedzialności za ich przyjęcie, co prowadzi do napięć politycznych między krajami członkowskimi. Po rozpoczęciu konfliktu zbrojnego w Ukrainie Polska stała się jednym z głównych krajów przyjmujących uchodźców wojennych, co wpłynęło na rynek pracy, system edukacji i infrastruktury społecznej. Migracja stała się także istotnym czynnikiem demograficznym, szczególnie w obliczu starzejącego się społeczeństwa i malejącej liczby ludności w wieku produkcyjnym. Obecność migrantów na polskim rynku pracy jest zarówno wyzwaniem, jak i szansą – z jednej strony wymaga dostosowania systemów administracyjnych i integracyjnych, z drugiej może przyczynić się do wzmocnienia niektórych sektorów gospodarki, zwłaszcza tych, w których brakuje pracowników.

Poznań jako jedno z największych miast akademickich i jeden z najsilniejszych ośrodków gospodarczych w Polsce, odgrywa ważną rolę w procesie integracji migrantów. Coraz więcej cudzoziemców, w tym studentów, dobrze wykształconych specjalistów oraz pracowników sektora usług i przemysłu, wybiera Poznań jako miejsce do życia i pracy. Rozwój programów integracyjnych, określających zasady włączania i integracji imigrantów w polskim społeczeństwie, w szczególności ich zobowiązania i prawa, tak aby proces integracji nie wpływał negatywnie na spójność społeczną w Polsce, a jednocześnie pozwalał wykorzystywać potencjał imigrantów oraz akceptacja przez imigrantów norm i zasad obowiązujących w polskim społeczeństwie będą kluczowe dla dalszego rozwoju miasta i budowania wewnętrznej wspólnotowości. Polityka migracyjna musi uwzględniać aspekty bezpieczeństwa i potrzeby mieszkańców miasta. Władze lokalne i organizacje pozarządowe podejmują działania mające na celu ułatwienie migrantom adaptacji, w tym m.in. naukę języka polskiego, dostęp do edukacji i usług publicznych oraz wsparcie w znalezieniu zatrudnienia. Skuteczna integracja

migrantów, promowanie aktywnego uczestnictwa i zaangażowania cudzoziemców w życie społeczne i kulturalne Poznania przyczynia się do wzrostu innowacyjności, wymiany kulturowej i rozwoju gospodarczego. Już teraz migranci o wysokich kwalifikacjach zawodowych wzbogacają zasoby lokalnego rynku pracy, a osoby pracujące przyczyniają się do budowy zasobności miasta. W obliczu globalnych trendów migracyjnych Poznań stoi przed wyzwaniem, ale i szansą na budowanie dynamicznego, otwartego miasta, które potrafi wykorzystać potencjał płynący z różnorodności i mobilności społecznej oraz kapitału ludzkiego reprezentowanego przez migrantów.

1.3. Globalne trendy gospodarcze

Współczesna gospodarka kształtowana jest przez rosnącą rywalizację między globalnymi mocarstwami, a kluczową rolę odgrywają Chiny, Stany Zjednoczone i Unia Europejska. Chiny, dążące do objęcia pozycji lidera ekonomicznego, prowadzą ekspansywną politykę handlową i inwestycyjną, której celem jest wzmocnienie swoich wpływów w skali globalnej. Ważnym narzędziem tej polityki jest projekt Nowego Jedwabnego Szlaku „Jeden Pas, Jeden Szlak”, zakładający rozbudowę infrastruktury transportowej i handlowej łączącej Azję, Europę i Afrykę. Pełne wdrożenie tego projektu mogłoby znacząco wpłynąć na pozycję Poznania jako kluczowego węzła logistycznego, wzmacniając rolę miasta w międzynarodowym handlu i przepływach towarowych. Równocześnie Stany Zjednoczone jako największa gospodarka świata, aktywnie konkurują z Chinami, wprowadzając sankcje gospodarcze, ograniczenia technologiczne oraz prowadząc politykę protekcyjną wobec własnych kluczowych sektorów przemysłowych. Napięcia handlowe między USA a Chinami, widoczne zwłaszcza w sektorach technologii, energii i surowców, wpływają na globalne łańcuchy dostaw i zmieniają kierunki przepływu inwestycji. Poznań, będąc dużym ośrodkiem przemysłowym i logistycznym, może zyskać na dywersyfikacji produkcji i relokacji inwestycji zagranicznych, jeśli stanie się atrakcyjnym miejscem dla firm poszukujących stabilnych warunków biznesowych w Europie. Unia Europejska, w obliczu rosnącej rywalizacji geopolitycznej, podejmuje działania mające na celu zwiększenie swojej autonomii gospodarczej i technologicznej. Rozwój zielonej energii, cyfryzacji i nowych technologii przemysłowych to kluczowe elementy strategii unijnych, które będą miały bezpośredni wpływ na przyszłość polskich miast. Poznań jako dynamicznie rozwijający się ośrodek akademicki i technologiczny, może skorzystać na tych trendach, przyciągając inwestycje związane z nowoczesnymi rozwiązaniami przemysłowymi i cyfrowymi.

Sukces cywilizacyjny Poznania był i będzie nierozdzielnie związany z umiejętnym wykorzystaniem szans w otoczeniu makroekonomicznym. Najwyższe tempo wzrostu na świecie odnotowują obecnie gospodarki azjatyckie, które są eksporterami inwestycji. W związku z tym podmioty realizujące strategię rozwoju Poznania powinny nie tylko kontynuować współpracę międzynarodową, ale również zintensyfikować działania na rzecz wzmocnienia więzi społeczno-gospodarczych z dynamicznie rozwijającymi się krajami Azji. Dotyczy to zarówno edukacji, poprzez przyciąganie studentów i naukowców z Azji, jak i biznesu, poprzez wspólne przedsięwzięcia. Wszystkie te procesy wpływają na przyszłość Poznania jako miasta o ważnym znaczeniu gospodarczym. Rozwój infrastruktury

transportowej, dostosowanie do nowych realiów handlowych, cyfryzacja, inwestycje w innowacyjne technologie będą kluczowe dla utrzymania konkurencyjności miasta w globalnej gospodarce. Wzrost znaczenia Azji, zmiany w handlu międzynarodowym oraz nowe strategie gospodarcze Unii Europejskiej tworzą zarówno wyzwania, jak i szanse, które Poznań powinien aktywnie wykorzystywać w kolejnych latach.

1.4. Globalne trendy społeczne

Globalne trendy społeczne w coraz większym stopniu wpływają na rozwój miast, kształtując infrastrukturę, polityki publiczne oraz kulturę miejską. Dynamiczne zmiany demograficzne, procesy urbanizacyjne, transformacja cyfrowa, dążenie do zrównoważonego rozwoju oraz rosnąca mobilność społeczna stanowią wyzwania, z którymi polskie miasta, w tym Poznań, muszą się mierzyć, aby zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia. Miasta stają się miejscami intensywnej wymiany idei i stylów życia, a jednocześnie muszą dostosować się do nowych oczekiwań społecznych, wynikających z globalizacji i postępu technologicznego.

Jednocześnie należy mieć na uwadze selektywność implementacji czynników rozwojowych, na które możemy mieć wpływ. Celem polityki rozwojowej jest przede wszystkim zapewnienie wysokiej jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców Poznania.

Jednym z kluczowych trendów społecznych jest starzenie się społeczeństwa. Wraz z rosnącą liczbą seniorów konieczne staje się dostosowanie przestrzeni publicznych, transportu, infrastruktury zdrowotnej i usług społecznych, tak by wspierały aktywność i integrację międzypokoleniową.

Wyzwanie stanowi także suburbanizacja, czyli proces przenoszenia się mieszkańców na tereny podmiejskie, co wpływa na konieczność modernizacji infrastruktury transportowej, inne planowanie przestrzenne oraz dostosowanie usług publicznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców obszaru metropolitalnego, którzy pomimo zmiany miejsca zamieszkania nadal uczą się i pracują w Poznaniu. Jako dynamicznie rozwijające się miasto, stolica Wielkopolski odczuwa również skutki wzrostu mobilności międzynarodowej i migracji. Napływ cudzoziemców, zarówno pracowników, jak i studentów, wpływa na kształtowanie lokalnego rynku pracy, edukacji i usług społecznych. Doświadczenia miast Europy zachodniej wskazują na konieczność uwzględniania w polityce migracyjnej zapewnienia bezpieczeństwa i zaspokojenia potrzeb dotychczasowych mieszkańców miasta. Skuteczna integracja migrantów, akceptacja przez migrantów norm i zasad obowiązujących w polskim społeczeństwie, promowanie aktywnego uczestnictwa i zaangażowania cudzoziemców w życie społeczne i kulturalne miasta przyczynia się do wzrostu innowacyjności, wymiany kulturowej i rozwoju gospodarczego Poznania. Rozwój miasta kształtuje również zmieniający się styl życia i pracy. Coraz większe znaczenie mają równowaga między pracą a życiem prywatnym (work-life balance), elastyczne formy zatrudnienia i nauka przez całe życie (lifelong learning), co przekłada się na nowe oczekiwania wobec przestrzeni i usług publicznych, miejsc pracy i systemu edukacji. Globalne trendy społeczne mają również wpływ na szeroko rozumiane bezpieczeństwo Poznania, które obejmuje nie tylko bezpieczeństwo publiczne i militarne, ale także zdrowotne,

socjalne, energetyczne, żywnościowe, surowcowe, gospodarcze, klimatyczne, kulturowe i cyberbezpieczeństwo. Miasto jest zobowiązane nieustannie wzmacniać swoją odporność na globalne zagrożenia, takie jak np. kryzysy zdrowotne, ataki cybernetyczne czy ekstremalne zjawiska pogodowe.

Aby pozostać nowoczesnym i konkurencyjnym miastem, Poznań powinien aktywnie reagować na zmiany społeczne, dostosowywać swoją politykę do nowych realiów i inwestować w rozwiązania, które podniosą jakość życia mieszkańców. Przyszłość miasta zależy od umiejętnego łączenia tradycji z nowoczesnością, otwartości na innowacje oraz zapewnienia zdolności do adaptacji w dynamicznie zmieniającym się świecie.

1.5. Ekologia w rozwoju nowoczesnych miast

Rosnące znaczenie ekologii stanowi jedno z kluczowych wyzwań dla współczesnych miast, wpływając na strategię rozwoju, politykę przestrzenną i jakość życia mieszkańców. Ochrona środowiska obejmuje wszystkie poziomy zarządzania – od działań lokalnych po globalne porozumienia klimatyczne. Nowoczesne metropolie dążą do realizacji koncepcji „zielonych miast przyszłości” poprzez m.in. promocję ekologicznego transportu, zwiększenie powierzchni terenów zielonych i zapewnienie ich dostępności dla mieszkańców czy tworzenie zielonych ścian i dachów. Wdrażanie takich rozwiązań jest konieczne z uwagi na zmiany klimatu, degradację środowiska i potrzebę poprawy warunków życia.

Skutki zmian klimatu stają się coraz bardziej odczuwalne także w Polsce. Ekstremalne zjawiska pogodowe, takie jak fale upałów, intensywne opady i susze, wpływają na funkcjonowanie miast, infrastrukturę i zdrowie mieszkańców. Dlatego konieczne są inwestycje w adaptację do nowych warunków poprzez m.in. tworzenie powierzchni biologicznie czynnych (w szczególności rozwój terenów zieleni), ograniczanie miejskiej wyspy ciepła, retencję wód opadowych oraz modernizację systemów energetycznych w kierunku niskoemisyjnych źródeł energii.

Bioróżnorodność w miastach odgrywa istotną rolę w kształtowaniu zdrowego ekosystemu. Parki, lasy miejskie, błękitno-zielona infrastruktura i zieleń w pasach drogowych poprawiają jakość powietrza, regulują temperaturę i stanowią schronienie dla wielu gatunków roślin i zwierząt. Postępująca urbanizacja sprawia, że ochrona i rozwój terenów zieleni stają się priorytetem polityki miejskiej. Poznań, posiadający unikatowy system klinów zieleni, ma szansę stać się liderem zrównoważonego zarządzania przestrzenią miejską, pod warunkiem konsekwentnej ochrony i rozbudowy terenów zieleni.

Jakość powietrza ma istotny wpływ na zdrowie ludzi. Zanieczyszczenie, szczególnie wysokie stężenie pyłów zawieszonych i tlenków azotu, przyczynia się do wzrostu zachorowalności na choroby układu oddechowego i krążenia. Główne źródła emisji to ogrzewanie budynków przy wykorzystaniu źródeł ciepła o niskiej sprawności energetycznej (tzw. źródeł niskiej emisji) oraz transport samochodowy. Dlatego konieczne jest rozwijanie ekologicznego transportu publicznego (ograniczającego lokalnie emisję zanieczyszczeń), poprawa efektywności energetycznej budynków oraz

stopniowe przechodzenie na niskoemisyjne i odnawialne źródła energii. Zrównoważony transport odgrywa kluczową rolę w redukcji emisji i poprawie jakości życia w miastach. Rozwój infrastruktury rowerowej i pieszej oraz inwestycje w elektromobilność i inteligentne systemy transportowe mogą znacząco zmniejszyć negatywny wpływ transportu na środowisko.

Ekologia otwiera również nowe możliwości rozwoju gospodarczego. Coraz więcej firm inwestuje w odnawialne źródła energii, zielone technologie i gospodarkę obiegu zamkniętego. Poznań może przyciągać inwestorów z tych sektorów, wspierając zieloną gospodarkę i tworząc miejsca pracy w nowoczesnych branżach środowiskowych.

Rosnąca wiedza ekologiczna społeczeństwa oraz konsekwencje zmian klimatu skłaniają miasta do wdrażania proekologicznych rozwiązań. Inwestycje w odnawialne źródła energii, rozwój zielonej infrastruktury, gospodarkę obiegu zamkniętego i niskoemisyjne systemy transportowe to ważne kierunki zmian. Coraz większą rolę odgrywa również ekonomia współdzielenia i współpracy, zmieniająca sposób korzystania z przestrzeni miejskiej i lokalnych zasobów.

1.6. Cyfryzacja i cyberbezpieczeństwo

Cyfryzacja staje się jednym z kluczowych kierunków rozwoju miast, wpływając na efektywność zarządzania, jakość usług publicznych i codzienne życie mieszkańców. Inteligentne systemy miejskie (smart city), wykorzystujące uczenie maszynowe i sztuczną inteligencję zwiększają efektywność funkcjonowania miast i polepszają jakość życia mieszkańców. Rozwój systemów smart city i wdrażanie nowoczesnych technologii w zarządzaniu infrastrukturą, energią, transportem, usługami miejskimi oraz zarządzaniu miastem otwierają przed Poznaniem nowe możliwości, ale jednocześnie stwarzają wyzwania związane z cyberbezpieczeństwem i ochroną prywatności. Coraz większa ilość przetwarzanych danych i rosnąca zależność od technologii cyfrowych zwiększają ryzyko cyberataków, dlatego konieczne jest wdrażanie zaawansowanych mechanizmów ochrony, regularne audyty bezpieczeństwa oraz edukacja mieszkańców w zakresie zagrożeń cyfrowych. Istotne jest dążenie do tworzenia nowoczesnej infrastruktury IT, gwarantującej stabilność i bezpieczeństwo systemów, jednocześnie zapewniając łatwy dostęp do e-usług i narzędzi wspierających rozwój gospodarki cyfrowej. Współpraca z sektorem prywatnym oraz instytucjami naukowo-badawczymi pozwoli na skuteczne wdrażanie innowacji i budowanie odporności na zagrożenia cybernetyczne. Poznań jako dynamicznie rozwijające się miasto i duży ośrodek naukowo-akademicki ma szansę stać się wiodącym ośrodkiem w zakresie inteligentnych technologii i bezpiecznej cyfryzacji, podnosząc jakość życia mieszkańców oraz zwiększając atrakcyjność inwestycyjną Wielkopolski.

1.7. Trendy w rozwoju miast przyszłości

Trendy w rozwoju miast już dzisiaj koncentrują się na tworzeniu zrównoważonych, inteligentnych i zintegrowanych społeczności miejskich, wykorzystujących innowacje i nowoczesne technologie oraz kapitał społeczny do tworzenia optymalnych warunków życia i prowadzenia biznesu w przestrzeni miejskiej. Współczesne miasta

rozwijają się zgodnie z trendem odporności na ekologiczne, społeczne i gospodarcze sytuacje kryzysowe, wdrażając rozwiązania adaptacyjne, zrównoważone i wspierane nowoczesnymi technologiami. Technologie te są także wykorzystywane w ramach budowania smart cities, zarządzających przestrzenią miejską, infrastrukturą i usługami w czasie rzeczywistym. Wprowadzanie nowych technologii do wszystkich aspektów życia miejskiego, w tym transportu, edukacji, zdrowia, kultury, sportu, czasu wolnego, zarządzania i administracji, a także innowacji społecznych, odpowiada na nowe potrzeby mieszkańców oraz konieczność dostosowania miast do wyzwań związanych ze zmianami klimatu, globalizacją, zmienną sytuacją geopolityczną i ekonomiczną, cyfryzacją oraz zmieniającymi się oczekiwaniami społecznymi.

Kolejnym trendem jest wprowadzanie zielono-błękitnej infrastruktury, co wpływa na jakość środowiska naturalnego i odporność na kryzysy przyrodnicze. Rozwój przestrzeni w miastach przyszłości jest powiązany z dostępnością do wysokiej jakości usług publicznych. Ważnym elementem jest rewitalizacja przestrzeni miejskich, które zyskują nowe funkcje oraz włączenie mieszkańców w proces podejmowania decyzji. W miastach przyszłości rozwija się przyjazne dla środowiska budownictwo, wykorzystujące nowoczesne rozwiązania i technologie ograniczające zużycie materiałów. Ważny jest rozwój odpowiedzialnej gospodarki, wspierającej recykling, gospodarkę obiegu zamkniętego oraz nowoczesne źródła energii. Dzięki tym rozwiązaniom miasta stają się bardziej samowystarczalne energetycznie i bardziej odporne na zmiany klimatu, co pozwala im na długoterminowy rozwój.

Miasta przyszłości, mimo różnorodnych wyzwań, staną się bardziej zrównoważone, integrujące i włączające mieszkańców w życie miasta. Rozwój miast przyszłości będzie zależał od synergii nowoczesnych technologii, ekologii i adaptacji oraz mitygacji do zmieniających się warunków klimatycznych oraz społecznych, co pozwoli na polepszenie jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym zmniejszaniu negatywnego wpływu na środowisko.

Ważnym kierunkiem w transformacji jest wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie (Nature-based Solutions, NbS), które łączą cele ekologiczne, społeczne i gospodarcze. Takie podejście sprzyja budowaniu odporności miast na skutki zmian klimatu, poprawie jakości powietrza, ograniczaniu efektu miejskiej wyspy ciepła oraz zwiększaniu różnorodności biologicznej. NbS wspierają także dobrostan społeczny, integrację lokalnych społeczności i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających współpracy i komunikacji.

Rozwój i wdrażanie NbS wymaga współdziałania wielu sektorów – samorządów, biznesu, nauki i organizacji pozarządowych – a także otwartego dialogu między wszystkimi interesariuszami. Istotnym elementem jest zapewnienie stabilnych i innowacyjnych mechanizmów finansowania, które umożliwią realizację projektów opartych na przyrodzie w długiej perspektywie. Poszukiwanie nowych modeli finansowych, w tym partnerstw publiczno-prywatnych oraz instrumentów zielonych inwestycji, stanie się kluczowe dla integracji NbS ze strategią miejską i polityką rozwoju przestrzennego.

2. Aspiracje i oczekiwania mieszkańców

Proces aktualizacji Strategii opierał się na szeroko zakrojonych konsultacjach społecznych, mających na celu zebranie opinii i oczekiwań różnych grup mieszkańców oraz ekspertów. Wzięli w nich udział przedstawiciele organizacji pozarządowych, biznesu, nauki, kultury, sportu, turystyki, pomocy społecznej, a także studenci, młodzież szkolna, seniorzy i radni miejscy i osiedlowi, urzędnicy oraz zainteresowani tematem mieszkańcy. Konsultacje obejmowały spotkania, warsztaty, telefoniczne dyżury strategiczne, badania ankietowe, dyżury otwarte, spotkanie podsumowujące, formularz online do zgłaszania uwag. Odbływały się one od listopada 2024 roku do maja 2025 roku i koncentrowały się na zidentyfikowaniu emocji, marzeń i potrzeb, a także problemów i wyzwań, które mieszkańcy dostrzegają w mieście. Szerokie zaangażowanie mieszkańców i ekspertów jest kluczowe, aby dokument był autentyczny i odzwierciedlał rzeczywiste potrzeby i wyzwania, z jakimi mierzy się Poznań.

Wyniki badań opinii mieszkańców na temat jakości życia w Poznaniu pokazują, że większość mieszkańców pozytywnie ocenia warunki życia w mieście i dostrzega jego rozwój. Nowe inwestycje są dobrze odbierane, a przestrzeń miejska coraz bardziej odpowiada na potrzeby mieszkańców, choć wciąż istnieją obszary do dalszych usprawnień. Transport publiczny jest oceniany pozytywnie, choć mieszkańcy wskazują na potrzebę częstszych kursów i integracji różnych środków transportu. Problemem zgłaszanym przez mieszkańców jest niewystarczająca liczba miejsc parkingowych, szczególnie w centrum i na osiedlach. Mieszkańcy doceniają rozwój terenów zieleni i inicjatyw ekologicznych, ale zwracają uwagę na problem jakości powietrza, hałas i nierównomierny rozkład enklaw zieleni w przestrzeni miasta. Również infrastruktura i wydarzenia kulturalne i sportowe są dobrze oceniane, chociaż osoby starsze oczekują szerszej oferty skierowanej do nich. Poczucie bezpieczeństwa w mieście jest stosunkowo wysokie, choć oceny różnią się w zależności od grup społecznych. Według mieszkańców relacje z władzami Miasta powinny opierać się na jeszcze bliższej komunikacji ze społecznością lokalną, jeszcze większej transparentności i dalszym uproszczeniu procedur administracyjnych. Główne wyzwania wskazane przez mieszkańców dotyczą obszarów, na które Miasto ma ograniczony wpływ. To kwestie ekonomiczne, takie jak niezadowalający poziom wynagrodzeń, trudności w znalezieniu pracy zgodnej z kwalifikacjami oraz wysokie koszty życia i mieszkań. Zastrzeżenia budzi jakość publicznej opieki zdrowotnej, zwłaszcza ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów i długi czas oczekiwania na wizyty. Według uczestników badań Poznań jest miastem atrakcyjnym dla rodzin z dziećmi, jednak część z nich rozważa wyprowadzkę, głównie z powodów ekonomicznych i mieszkaniowych.

Jednym z kluczowych tematów poruszanych w trakcie przeprowadzonych warsztatów były priorytety rozwoju miasta. Wśród nich szczególne miejsce zajmowały: koncepcja Poznania jako silnej metropolii, dążenie do stworzenia miasta zielonego i mobilnego, co wiąże się z promowaniem ekologicznych rozwiązań, rozbudową infrastruktury rowerowej oraz zwiększeniem powierzchni terenów zieleni. W kontekście zrównoważonego rozwoju i ekologii często poruszano kwestie związane ze zmianami klimatu, ochroną przyrody, bioróżnorodnością, edukacją ekologiczną oraz wspieraniem

postaw energooszczędnych. Podnoszono również temat rozwoju gospodarczego i wsparcia dla przedsiębiorczości, w tym tworzenia przyjaznych warunków dla start-upów, inwestowania w infrastrukturę biznesową oraz współpracy uczelni z biznesem w zakresie komercjalizacji wyników badań naukowych.

Kwestie ekologii i zrównoważonego rozwoju były jednymi z najczęściej poruszanych tematów podczas konsultacji. Zwracano uwagę na konieczność zwiększenia powierzchni terenów zieleni w mieście poprzez tworzenie parków, ogrodów społecznych oraz renaturyzację cieków wodnych. Wskazywano także na potrzebę ochrony istniejących zasobów naturalnych oraz wprowadzenia ekologicznych rozwiązań w architekturze, takich jak m.in. zielone dachy czy ogrody wertykalne. Uczestnicy warsztatów zwracali uwagę na problem nadmiernej zabudowy oraz zbyt wolne wdrażanie celów ekologicznych, mimo ich zapisania w dokumentach strategicznych. Ważnym tematem była sytuacja na rynku pracy oraz dostosowanie edukacji do jego potrzeb. Wśród propozycji znalazło się zwiększenie wsparcia dla osób 55+ w zakresie korzystania z nowoczesnych technologii oraz oferty sportowej, a także wprowadzenie programów aktywizujących dla studentów międzynarodowych, którzy mogliby w większym stopniu przyczynić się do rozwoju miasta. Dyskutowano również o zagadnieniach związanych z infrastrukturą i przestrzenią miejską: lepszym wykorzystaniu terenów miejskich, planowaniu przestrzennym, problemach z parkowaniem, modernizacji osiedli oraz rozwoju transportu miejskiego. Pojawiły się także postulaty dotyczące wzmocnienia obszaru kultury i sportu oraz promocji wydarzeń kulturalnych.

Demografia, mieszkalnictwo i migracje to kolejne zagadnienia, które wielokrotnie pojawiały się w dyskusjach. Wskazywano na konieczność dostosowania polityki mieszkaniowej do zmieniających się trendów demograficznych oraz wprowadzenia rozwiązań ułatwiających integrację migrantów. Wskazywano na konieczność uwalniania gruntów pod nowe inwestycje mieszkaniowe, co mogłoby poprawić sytuację na rynku nieruchomości. Problematyka zarządzania przestrzenią miejską była szeroko omawiana w kontekście konieczności optymalnego wykorzystania terenów miejskich oraz tworzenia funkcjonalnych i estetycznych przestrzeni publicznych. Jednym z istotnych aspektów konsultacji było również zwiększenie zaangażowania społeczności lokalnej w procesy decyzyjne. Proponowano utworzenie mechanizmów umożliwiających mieszkańcom większy wpływ na kształtowanie przestrzeni miejskiej, a także wzmocnienie tożsamości lokalnej poprzez promocję historii i kultury poszczególnych osiedli. Wskazywano na potrzebę wsparcia dla społeczności lokalnych w budowaniu wspólnotowości oraz wprowadzenia programów, które zwiększałyby integrację między mieszkańcami różnych osiedli. W ramach konsultacji zgłoszono również szereg propozycji drogą mailową, które dotyczyły m.in. rozbudowy infrastruktury na osiedlach peryferyjnych, poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego, zrównoważonego rozwoju tych terenów oraz zwiększenia dostępności komunikacyjnej. Inne propozycje obejmowały przekształcenie terenów przemysłowych na Ratajach w nowe osiedla mieszkaniowe, rozwój miasta akademickiego oraz dalsze dostosowywanie przestrzeni miejskiej do potrzeb osób starszych.

Z przeprowadzonych konsultacji wyciągnięto kilka kluczowych wniosków. Po pierwsze, istnieje powszechna zgoda co do konieczności aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2020+ w odpowiedzi na dynamiczne zmiany społeczno-gospodarcze i globalne wyzwania. Po drugie, szeroki zakres konsultacji społecznych pokazuje, że mieszkańcy chcą się angażować w procesy decyzyjne dotyczące przyszłości miasta. Po trzecie, wśród najczęściej podnoszonych tematów znalazły się zrównoważony rozwój, ekologia, zarządzanie przestrzenią miejską, rozwój infrastruktury i transportu, a także wspieranie wspólnotowości i integracji społecznej. Wiele zgłoszonych propozycji dotyczyło konkretnych działań i inwestycji, które powinny zostać uwzględnione w Strategii. Podkreślano również potrzebę ciągłego monitorowania wdrażania, zapewnienia elastyczności oraz odpowiedniego finansowania zapisanych w dokumencie projektów.

3. Adresaci Strategii

Wypracowana w trakcie prac nad Strategią wizja miasta ukazuje kierunki jego rozwoju. Jest to złożony i dynamiczny system, w którym zmiany są wynikiem działań wielu aktorów. Odpowiednie zaangażowanie osób, instytucji i organizacji współpracujących w danej dziedzinie zarówno w procesie strategicznym i wdrażaniu Strategii, jak i podczas jej monitorowania pozwala pomnażać efekty zmian i prowadzi do osiągnięcia założonych celów. W niektórych obszarach wiodącą rolę we wdrażaniu Strategii będzie odgrywał Urząd Miasta Poznania i inne jednostki miejskie, w innych kluczowa będzie inicjatywa mieszkańców, przedsiębiorców i organizacji. Na przykład uczynienie z Poznania liczącego się w świecie miasta akademickiego wymaga wzmocnienia roli miasta jako ośrodka naukowo-akademickiego, co z kolei powinno przejawiać się m.in. w prowadzeniu badań na światowym poziomie, organizacji w Poznaniu międzynarodowych konferencji naukowych, współpracy naukowo-badawczej ze znaczącymi ośrodkami na świecie. Podobna sytuacja dotyczy poznańskiej przedsiębiorczości, w przypadku której ostateczny sukces we wdrażaniu innowacji i rozwijaniu opartych na niej firm zależy od inwencji i wytrwałości przedstawicieli tego środowiska. Rola Miasta sprowadza się tutaj do tworzenia przyjaznych warunków do prowadzenia biznesu i współpracy ze środowiskiem akademickim. Dlatego też należy brać pod uwagę, że Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest strategią opartą na współpracy. Adresatami Strategii są przede wszystkim mieszkańcy: Poznania, obszaru Metropolii Poznań, innych części Wielkopolski i sąsiednich regionów, dla których Poznań stanowi miejsce inwestycji, pracy, edukacji, nauki, rekreacji lub rozrywki, w tym m.in.: przedstawiciele biznesu, kultury i sportu, organizacji pozarządowych (NGO), środowisko akademickie (kadra naukowo-dydaktyczna, osoby studiujące, administracja uczelni), pracownicy administracji i miejskich jednostek organizacyjnych. Strategia ma służyć jej adresatom za drogowskaz ułatwiający odnalezienie kontekstu dla własnych planów i działań.

Część II

Kluczowe elementy Strategii

1. Wnioski z diagnozy strategicznej

Zgodnie Art. 10e ust. 3 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. z 2025 r. poz. 1153) w dokumencie Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ znajdują się wnioski z diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

1.1. Wnioski z diagnozy społeczno-gospodarczej

Demografia

W Poznaniu występują wyzwania demograficzne typowe dla rozwiniętych miast w Polsce, takie jak starzenie się mieszkańców, migracje oraz niska dzietność. Miasto przyciąga studentów i osoby migrujące z mniejszych miejscowości oraz z zagranicy, szczególnie z Ukrainy i Białorusi. Jednak część absolwentów studiów emigruje z Poznania, szukając pracy za granicą lub w innych metropoliach. Także wzrost kosztów życia, szczególnie związany z cenami nieruchomości, zniechęca młodsze osoby do stałego osiedlania się w mieście, zwiększając migrację do tańszych obszarów podmiejskich. Ruch migracyjny oraz zmniejszająca się dzietność pogłębiają proces starzenia się mieszkańców. Na decyzje o wyborze Poznania jako miejsca stałego zamieszkania mogą wpłynąć: korzystne warunki ekonomiczne i środowiskowe, wysoka jakość życia oraz atrakcyjne usługi miejskie.

Przyciąganie nowych mieszkańców

Przyszłość miasta jest powiązana z zapewnieniem stabilnej struktury demograficznej. Dynamiczny rozwój aglomeracji, rosnąca atrakcyjność rynku pracy oraz wysoka jakość życia sprawiają, że Poznań ma potencjał, aby konkurować z innymi dużymi miastami w Polsce pod względem przyciągania nowych mieszkańców. Ważnym aspektem jest rozwój oferty mieszkaniowej, obejmujący zarówno nowe inwestycje budowlane, jak i wsparcie programów mieszkaniowych skierowanych do młodych rodzin i osób rozpoczynających samodzielne życie. Na zwiększenie dostępności cenowej mieszkań może wpłynąć m.in. rozwój budownictwa komunalnego, rozwiązania wprowadzone na poziomie ogólnokrajowym oraz wdrażanie programów dopłat do wynajmu mieszkań. Równie istotne jest kształtowanie przestrzeni miejskiej w taki sposób, aby sprzyjała budowaniu sąsiedzkich więzi oraz zapewniała wysoką jakość życia – poprzez planowanie osiedli z łatwym dostępem do parków, placów zabaw, terenów rekreacyjnych i przestrzeni publicznych sprzyjających integracji społecznej.

Wysokiej jakości infrastruktura społeczna odgrywa kluczową rolę w przyciąganiu nowych mieszkańców, dlatego niezbędne jest systematyczne inwestowanie w placówki edukacyjne, w tym żłobki, przedszkola i szkoły, które odpowiadają na potrzeby rodzin. Warto również rozbudowywać infrastrukturę opieki zdrowotnej, zapewniając łatwy dostęp do lekarzy specjalistów, a także rozwijać lokalne centra wsparcia rodzinnego i programy pomocy dla młodych rodziców. Kolejnym istotnym czynnikiem, który wpływa na decyzję o osiedleniu się w Poznaniu, jest dostęp do atrakcyjnego rynku pracy oraz rozwój sektora usług wspierających życie codzienne. Ważna jest obecność inwestorów tworzących stabilne, dobrze płatne miejsca pracy w sektorach nowoczesnych

technologii, IT, badań i rozwoju oraz usług finansowych. Istotna jest także współpraca z szkołami wyższymi w celu kształcenia przyszłych specjalistów i zapewnienia młodym ludziom perspektyw rozwoju zawodowego. Nie można zapominać o roli nowoczesnego i sprawnego transportu miejskiego. Poprawa infrastruktury transportowej, integracja różnych środków transportu, rozbudowa sieci połączeń tramwajowych i autobusowych oraz promocja ekologicznych środków transportu i współdzielone pojazdy to istotne elementy wpływające na komfort życia mieszkańców. Ponadto dobrze skomunikowane miasto ułatwia przemieszczanie się między miejscem zamieszkania, pracą a obszarami rekreacyjnymi, co stanowi dodatkowy atut dla młodych rodzin i osób aktywnych zawodowo. Organizacja wydarzeń kulturalnych, festiwali, koncertów oraz rozwój przestrzeni coworkingowych i miejsc do spędzania wolnego czasu są ważnymi czynnikami determinującymi wybór miejsca zamieszkania.

Starzenie się mieszkańców jako szansa na rozwój miasta

Starzejące się społeczeństwo w Poznaniu stanowi zarówno wyzwanie, jak i szansę na rozwój miasta. Wzrost liczby osób starszych stawia przed miastem szereg wyzwań, ale może także przynieść korzyści w zakresie rozwoju nowych usług oraz produktów skierowanych do seniorów, oferowanych przez rozwijającą się srebrną i białą gospodarkę. Ważny jest rozwój usług opiekuńczych, zdrowotnych i rehabilitacyjnych, które zapewnią odpowiednią jakość życia starszym mieszkańcom. Z kolei rozwój sektora usług opiekuńczych i zdrowotnych pozwala na tworzenie nowych miejsc pracy, a także przyczynia się do rozwoju innowacji w opiece nad osobami starszymi.

Warto również wspierać organizowanie programów aktywizacyjnych dla seniorów, takich jak wolontariat, edukacja czy programy sportowe, które pozwolą im zachować aktywność fizyczną oraz intelektualną. Tego typu programy nie tylko zwiększają jakość życia seniorów, ale także umożliwiają im pełniejsze uczestnictwo w życiu społecznym. Ponadto warto promować zatrudnienie seniorów w odpowiednich branżach, zwłaszcza w tych, które nie wymagają intensywnej pracy fizycznej, takich jak edukacja, doradztwo czy usługi. Tworzenie sprzyjających warunków do zatrudniania osób starszych, w tym elastycznych form pracy czy dostosowywania stanowisk pracy, pozwoli na dłuższe pozostanie na rynku pracy osób z dużym doświadczeniem zawodowym i wysokimi kwalifikacjami.

W rozwoju srebrnej i białej gospodarki ważnym elementem jest także wspieranie nowych technologii, które ułatwiają życie osobom starszym, takich jak telemedycyna, systemy monitorowania zdrowia czy innowacyjne rozwiązania w zakresie transportu i mobilności seniorów. Do priorytetowych działań należy organizacja usług społecznych jak najbliżej miejsca zamieszkania – „fyrtele” usług społecznych dedykowanych osobom starszym oraz integracji międzypokoleniowej. Działania te pozwolą na podniesienie jakości życia seniorów, zapewniając im niezależność oraz godne warunki życia w mieście, które są coraz bardziej przyjazne osobom w starszym wieku.

Integracja cudzoziemców

Zwiększająca się liczba cudzoziemców w Poznaniu wiąże się z koniecznością prowadzenia skutecznych działań integracyjnych, aby Poznań stawał się miastem otwartym na osoby z różnych kultur, zapewniając im dostęp do edukacji, usług publicznych oraz przestrzeni publicznych. Rozwój programów integracyjnych, zgodnych z kompleksową strategią migracyjną Polski na lata 2025–2030 „Odzyskać kontrolę. Zapewnić bezpieczeństwo”, będzie kluczowy dla dalszego rozwoju miasta i budowania wewnętrznej wspólnotowości. Integracja migrantów, akceptacja przez cudzoziemców norm i zasad obowiązujących w polskim społeczeństwie, promowanie aktywnego uczestnictwa i zaangażowania migrantów w życie społeczne i kulturalne miasta przyczyniać się będzie do wzrostu innowacyjności, wymiany kulturowej i rozwoju gospodarczego Poznania.

Skuteczna integracja cudzoziemców nie ogranicza się tylko do podstawowych usług, ale obejmuje także aktywne wspieranie integracji społecznej i zawodowej, jak m.in. dostęp do kursów języka polskiego, organizowanie wydarzeń kulturalnych i społecznych, które pomogą lokalnej społeczności i cudzoziemcom lepiej się zrozumieć i budować więzi. Ważne jest również wsparcie organizacji pozarządowych, które pomagają cudzoziemcom w adaptacji do warunków życia w Polsce, oferując pomoc w zakresie prawa, edukacji, a także doradztwa zawodowego. Miasto może wspierać integrację zawodową cudzoziemców poprzez organizowanie programów stażowych, szkoleń zawodowych, a także promowanie równości szans na rynku pracy. Skuteczna integracja cudzoziemców może przyczynić się do wzrostu różnorodności kulturowej w mieście, wzbogacenia kapitału ludzkiego i zasobów rynku pracy oraz zwiększenia konkurencyjności Poznania na rynku międzynarodowym.

Zjawisko urban sprawl i rozwój infrastruktury transportowej

Zjawisko rozlewania się miasta na tereny podmiejskie (urban sprawl) oddziałuje na rozwój aglomeracji poznańskiej. Intensyfikacja procesów urbanizacyjnych wymaga skoordynowanych działań na poziomie Metropolii Poznań, ze spójnym planowaniem przestrzennym, które uwzględnia zarówno rozwój terenów podmiejskich, jak i zapewnia dostęp do niezbędnej infrastruktury transportowej, publicznych usług oraz terenów zieleni. Współpraca z sąsiednimi gminami jest kluczowa w kontekście integracji systemów transportowych, które pozwolą na swobodne przemieszczanie się mieszkańców na terenie całej aglomeracji. Planowanie zrównoważonej infrastruktury, uwzględniającej rozwój nowych dróg, tras rowerowych oraz sieci transportu publicznego, pozwoli na ograniczenie negatywnych skutków urban sprawl. Ważne jest również inwestowanie w rozwój terenów zieleni, które stanowią nie tylko atrakcję turystyczną, ale także przestrzeń do odpoczynku i rekreacji dla mieszkańców. Nowe parki, skwery czy ogrody w obrębie osiedli podniosą jakość życia mieszkańców, umożliwiając im odpoczynek w naturalnym otoczeniu. Skuteczna integracja transportu, przestrzeni publicznych i terenów zieleni pozwoli na zrównoważony rozwój urbanistyczny, który będzie odpowiedzią na wyzwania urban sprawl. Decydujące znaczenie będą mieć zapisy planowanej ustawy metropolitalnej.

Szczególne potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej w kontekście prognozy demograficznej

W 2023 roku Główny Urząd Statystyczny (GUS) opublikował prognozę demograficzną dla Poznania do 2060 roku, opartą na wynikach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021. Prognoza opiera się na przyjętych założeniach dotyczących płodności, umieralności, a także migracji na pobyt stały (wewnętrznej i zagranicznej) oraz migracji czasowej wewnętrznej (powyżej 3 miesięcy), pomijając jednak migracje czasowe zagraniczne. Choć w prognozie uwzględniono zaktualizowane dane wejściowe oraz nowe założenia demograficzne na poziomie krajowym, nie odzwierciedla ona wpływu pandemii COVID-19 ani skutków migracji wynikającej z wojny w Ukrainie.

Jako punkt wyjścia przyjęto stan ludności na dzień 31 grudnia 2022 roku według definicji ludności zamieszkałej stosowanej przez GUS. Definicja ta nie obejmuje wszystkich grup rzeczywistych mieszkańców miasta, którzy z różnych przyczyn nie są ujmowani w rejestrach urzędowych osób zameldowanych, takich jak tymczasowi pracownicy zagraniczni, studenci pochodzący spoza Poznania, uchodźcy wojenni z Ukrainy czy migranci polityczni z Białorusi. W konsekwencji dane GUS-u różnią się od szacunków pochodzących z alternatywnych źródeł, które uwzględniają osoby realnie zamieszkujące miasto. Według analizy lokalizacji urządzeń mobilnych, pochodzących z hurtowni danych geotrappingu firmy Selectivv, liczba osób rzeczywiście mieszkających w Poznaniu jest wyższa od oficjalnych danych GUS-u o około 180 tys. i wynosi 717 tys. osób, a wśród nich 79 tys. to cudzoziemcy. W podobny sposób dane GUS-u nie doszacowują migracji dziennych. Liczba użytkowników przestrzeni miejskiej w Poznaniu w dzień wynosi 943 tys. osób, w tym 273 tys. stanowią osoby spoza Poznania. Bardzo ważnym wnioskiem z analiz danych geotrappingu dla ustalania celów strategicznych jest relacja dziennych migracji wahadłowych między Poznaniem i powiatem poznańskim. W ciągu dnia w Poznaniu przebywa 45% ogółu mieszkańców powiatu poznańskiego. Jednocześnie tylko 6% mieszkańców Poznania przebywa w ciągu dnia w innych miejscowościach. Podobne badania były przeprowadzone w poprzednich latach przez operatora komórkowego T-Mobile Polska wspólnie z DataWise. Analizie poddano losowo wybrany szereg dni z roku 2017 i roku 2018. Potwierdziły one znacznie większą rzeczywistą liczbę mieszkańców miasta, niż podawały to statystyki GUS-u. Codziennie z przestrzeni miejskiej korzystało w 2018 roku 789 tys. osób. Były to osoby mieszkające w mieście na stałe, osoby przebywające w Poznaniu tymczasowo i dojeżdżające w celu nauki lub pracy oraz osoby przebywające w celach turystycznych i biznesowych, zatrzymujące się w mieście. Natomiast około 637 tys. osób codziennie nocowało w Poznaniu.

Podsumowując, prognoza demograficzna opierająca się wyłącznie na badaniach GUS-u nie uwzględnia rzeczywistej liczby mieszkańców Poznania. Przyjmując, na podstawie badań z 2018 oraz 2025 roku, zdecydowanie większą liczbę rzeczywistych mieszkańców Poznania, w Strategii zakłada się, jako podstawę dla formułowania celów strategicznych, utrzymanie tego trendu. Dlatego też jednym z najważniejszych zadań Miasta Poznania w przyszłości będzie przygotowanie odpowiedniej podaży terenów mieszkaniowych dla wszystkich rzeczywistych jego mieszkańców oraz zapewnienie wysokiego poziomu i jakości życia w mieście.

Edukacja

Poznań dysponuje rozbudowaną siecią placówek edukacyjnych, co pozwala na skuteczną realizację obowiązkowego przygotowania przedszkolnego oraz edukacji szkolnej. Miasto współpracuje ze wszystkimi interesariuszami systemu oświaty, jednak ograniczeniami w rozwoju lokalnego systemu są zmiany w finansowaniu oraz zmiany przepisów prawnych. Poznańskie przedszkola i szkoły wprowadzają innowacyjne metody nauczania z wykorzystaniem usług cyfrowych. System kształcenia zawodowego jest elastyczny i dopasowuje się do potrzeb rynku pracy. Poznańskie placówki oświatowe skutecznie przyciągają uczniów z sąsiednich gmin. Zwiększa się także liczba dzieci i młodzieży z innych krajów korzystających z poznańskich przedszkoli i szkół. Ważnymi elementami podnoszącymi jakość kształcenia w poznańskich placówkach edukacyjnych i zwiększającymi jego konkurencyjność są: rosnące wykorzystanie nowoczesnych narzędzi IT wspierających procesy dydaktyczne, rozwój infrastruktury IT oraz programów szkoleniowych dla nauczycieli i wykładowców w zakresie nowych technologii edukacyjnych. Na wszystkich szczeblach kształcenia uwzględniane są tematy związane z edukacją ekologiczną i zrównoważonym rozwojem, bezpieczeństwem i integracją, a także obszarami wskazanymi w diagnozie jako najistotniejsze z punktu widzenia wspólnoty samorządowej. Zmiany demograficzne, rosnący udział uczniów i studentów zagranicznych przy zmniejszającej się liczbie ogólnej uczniów i studentów oraz ich zróżnicowanie społeczne stawiają przed systemami oświaty i szkolnictwa wyższego nowe wyzwania, zwłaszcza w zakresie integracji i dostosowywania oferty edukacyjnej. Miasto realizuje szereg działań wspierających rozwój edukacji, jednak ważne jest rozwijanie współpracy między szkołami, uczelniami, biznesem, instytucjami publicznymi oraz organizacjami pozarządowymi, by lepiej dopasować kształcenie do zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Zmiany w systemie finansowania oświaty oraz szkolnictwa wyższego, zapowiadana reforma oświatowa, a także rosnąca konkurencja na rynku usług edukacyjnych zarówno krajowym, jak i międzynarodowym, stanowią istotne wyzwania, które będą wpływać na rozwój usług edukacyjnych w mieście. Skuteczność edukacji będzie zależała od umiejętności adaptacji do zmieniającego się rynku pracy, wdrażania nowych technologii w nauczaniu oraz zrównoważonego rozwoju infrastruktury edukacyjnej.

Dostosowanie szkół i przedszkoli do zmieniających się potrzeb

Zmieniająca się struktura demograficzna, a także większa niż podawana oficjalnie przez GUS rzeczywista liczba mieszkańców Poznania mogą powodować konieczność dostosowania infrastruktury oświatowej. Nowe inwestycje w edukację powinny uwzględniać zarówno potrzeby lokalnych społeczności, jak i dynamicznie zmieniający się rynek pracy, który wymaga elastyczności w oferowanych programach nauczania. Kluczowe jest także dostosowanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb społecznych – np. rozwój szkół specjalistycznych czy placówek integracyjnych dla dzieci z dodatkowymi potrzebami. Wobec dużej liczby uczniów z Ukrainy i zwiększającej

się liczby dzieci i młodzieży z innych krajów ważne jest kontynuowanie programów wspierających ich integrację w polskim systemie edukacyjnym, w tym organizowanie kursów języka polskiego, wsparcie psychologiczne oraz specjalistyczne doradztwo edukacyjne, które pomoże uczniom z Ukrainy dostosować się do polskich realiów edukacyjnych. Warto również promować projekty mające na celu integrację uczniów z różnych krajów, organizując wspólne zajęcia, wycieczki czy wydarzenia kulturalne jednocześnie przekazując polskie wartości i popularyzując kulturę.

Ważnym aspektem zapewnienia wysokiej jakości edukacji w Poznaniu jest inwestowanie w rozwój kadry pedagogicznej. Współpraca Miasta z uczelniami oraz promocja metod kształcenia opartych na innowacjach technologicznych i wzmacnianiu kompetencji miękkich uczniów pozwolą na podnoszenie jakości nauczania oraz na dostosowywanie programów edukacyjnych do potrzeb uczniów, a w konsekwencji na utrzymanie wysokiego poziomu edukacji wobec dynamicznie zmieniających się potrzeb społecznych.

Edukacja klimatyczna jako element budowania odporności społeczeństwa

Celem wprowadzanej edukacji klimatycznej jest przygotowanie uczniów do życia w dynamicznie zmieniającym się świecie, gdzie zmiany klimatyczne mają coraz większy wpływ na codzienne życie. Edukacja klimatyczna rozwija u dzieci poczucie sprawczości w odniesieniu do wyzwań środowiskowych. Daje im wiedzę i narzędzia do zapobiegania i adaptacji do zmiany klimatu, ochrony bioróżnorodności oraz zasobów wodnych. Włączenie rodziców i społeczności lokalnej w proces edukacji ekologicznej wzmacnia efektywność działań. Projekty takie jak „Zielone przedszkole” angażują dzieci, rodziców i nauczycieli w zdobywanie wiedzy i umiejętności istotnych dla ochrony klimatu. Edukacja przyrodnicza i klimatyczna nie tylko rozwija wiedzę ekologiczną, ale także wzmacnia kompetencje społeczne dzieci. Uczy współpracy, odpowiedzialności i aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, co jest fundamentem świadomego społeczeństwa.

Cyfryzacja edukacji

Cyfryzacja edukacji staje się istotnym kierunkiem na każdym etapie kształcenia. Inwestycje w nowoczesne technologie, takie jak m.in. platformy edukacyjne, sztuczną inteligencję w nauczaniu, a także wyposażenie szkół w nowoczesny sprzęt komputerowy i oprogramowanie pozwolą uczniom na bardziej interaktywne i skuteczne zdobywanie wiedzy. Cyfryzacja pomoże również wyrównać szanse edukacyjne, umożliwiając uczniom z różnych środowisk równy dostęp do wysokiej jakości materiałów edukacyjnych. Korzystanie z nowoczesnych technologii pozwala na dostosowanie procesu nauczania do indywidualnych potrzeb uczniów.

Promowanie uczelni poznańskich w kraju i za granicą

Jednym z elementów przyciągania nowych studentów z kraju i z zagranicy jest promowanie poznańskich uczelni jako miejsc innowacyjnych, przyjaznych dla studentów oraz oferowanych kierunków studiów i programów edukacyjnych. W celu efektywnej promocji ważna jest współpraca z uczelniami oraz biznesem w zakresie dostosowania

oferty edukacyjnej do zmieniającego się rynku pracy i potrzeb rozwijającej się Gospodarki 4.0 i nadchodzącej Gospodarki 5.0. Dostosowanie oferty edukacyjnej, a także rozwijanie wymiany międzynarodowej pozwolą na przyciąganie utalentowanych studentów i wykładowców z całego świata.

Bezpieczeństwo

Podstawą poczucia wysokiej jakości życia mieszkańców jest szeroko rozumiane bezpieczeństwo, m.in.: publiczne, militarne, zdrowotne, socjalne, gospodarcze, klimatyczne, kulturowe czy cyfrowe.

Działania Miasta na rzecz bezpieczeństwa publicznego są ukierunkowane na prewencję, wykorzystanie nowoczesnych technologii oraz zaangażowanie lokalnych społeczności. Miasto posiada rozwinięty system zarządzania kryzysowego z systemami ostrzegania przed zagrożeniami oraz system obrony cywilnej i ochrony ludności. Podejmowane są działania w zakresie ochrony danych i infrastruktury krytycznej, do której zaliczyć trzeba co najmniej: zbiorniki wody pitnej na Górze Moraskiej, ujęcie wody pitnej w Dębinie, Elektrociepłownię Karolin, wszystkie sieci infrastruktury technicznej i Tor Poznań. Rozwijany jest model smart city. Wyzwania to: niedostateczne finansowanie, rosnące zagrożenia zewnętrzne, w tym cyberzagrożenia. Skuteczne zarządzanie bezpieczeństwem wymaga współpracy na różnych poziomach i dalszego rozwoju systemów wykrywania zagrożeń.

W kontekście bezpieczeństwa zdrowotnego kluczowy jest łatwy dostęp do szerokiej oferty usług medycznych świadczonych ambulatoryjnie i w warunkach szpitalnych. Szpitale w Poznaniu pełnią rolę ponadlokalną i są placówkami pierwszego wyboru dla pacjentów z regionu i różnych stron kraju. Miasto dąży do utworzenia zintegrowanego systemu ochrony zdrowia, który odpowiada na potrzeby mieszkańców, poprzez inwestycje w służbę zdrowia, realizację miejskich programów profilaktyki zdrowotnej i promowanie postaw prozdrowotnych. Zwiększająca się liczba osób w wieku starszym tworzy popyt na usługi medyczne i opiekę geriatryczną. W przyszłości kluczowe będzie rozwijanie różnych form opieki nad osobami starszymi oraz edukacja w zakresie zdrowego stylu życia. Wyzwania związane z krajowym systemem opieki zdrowotnej to: niewystarczający dostęp do publicznych usług zdrowotnych, długi czas oczekiwania do specjalistów i niedofinansowanie infrastruktury medycznej.

Miasto realizuje wiele działań z zakresu bezpieczeństwa socjalnego, mających na celu wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym osób z niepełnosprawnościami oraz osób w kryzysowych sytuacjach życiowych, także migrantów. Realizowane są programy skierowane do rodzin, w tym wielodzietnych oraz seniorów, a także wspierane są działania w zakresie integracji zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Ważną rolę w aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem pełni ekonomia społeczna. Pomimo tych działań wciąż istnieją wyzwania, takie jak problem żebractwa i bezdomności, zwiększająca się liczba osób, w tym dzieci i młodzieży, z zaburzeniami psychicznymi. Miasto włączyło się w proces deinstytucjonalizacji usług społecznych w województwie wielkopolskim. Konieczność jej wdrożenia w Polsce wynika z prawa unijnego. To podejście zmniejszy zależność osób

potrzebujących wsparcia od dużych instytucji, a zamiast tego skupi się na wsparciu i rehabilitacji w naturalnym środowisku ich życia.

Rozwój sektora medycznego i innowacji medycznych

Promowanie innowacji medycznych, takich jak telemedycyna, sztuczna inteligencja w diagnostyce oraz rozwój nowych technologii w medycynie, może znacząco wpłynąć na poprawę jakości usług medycznych dla mieszkańców. Ważne jest wspieranie rozwoju sektora medycznego poprzez inwestowanie w miejską bazę opieki ambulatoryjnej i szpitalnej oraz współpraca z uczelniami i ośrodkami badawczo-rozwojowymi. Istotny jest również rozwój miejskich programów profilaktyki zdrowotnej, które mają na celu polepszenie kondycji zdrowotnej mieszkańców oraz zmniejszenie obciążenia krajowego systemu opieki zdrowotnej.

Wsparcie zdrowia psychicznego

Wzrost liczby osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego stawia przed Miastem konieczność przygotowania kompleksowych programów wsparcia, które integrują pomoc medyczną, społeczną oraz edukacyjną, tworzą spójny system umożliwiający osobom z zaburzeniami psychicznymi dostęp do odpowiednich usług. Należy także uwzględnić szeroką współpracę z organizacjami pozarządowymi, które mają doświadczenie w pracy z osobami cierpiącymi na zaburzenia psychiczne. Ważna jest promocja inicjatyw edukacyjnych mających na celu przełamywanie stygmatyzacji osób z problemami psychicznymi oraz zwiększanie wiedzy o zdrowiu psychicznym wśród mieszkańców. Tworzenie sieci wsparcia, w tym ośrodków terapii oraz punktów informacyjnych, pomoże skutecznie reagować na rosnące potrzeby w tym zakresie. Ważną rolę może tu odgrywać budowana w Poznaniu kultura relacji.

Integracja i włączanie społeczne

Ważna jest kontynuacja i rozwijanie programów integrujących i włączających skierowanych do seniorów, rodzin z dziećmi oraz grup defaworyzowanych, takich jak m.in. osoby z niepełnosprawnościami, cudzoziemcy, osoby w trudnej sytuacji materialnej czy wykluczone społecznie. Tworzenie przestrzeni do aktywizacji tych grup społecznych może obejmować organizowanie spotkań integracyjnych, wydarzeń kulturalnych, programów wsparcia edukacyjnego i zawodowego, a także organizowanie szkoleń z zakresu umiejętności życiowych, które ułatwią funkcjonowanie w społeczności. Także kultura może stać się przestrzenią budowania relacji i kapitału społecznego dla wszystkich mieszkańców. Wspólne projekty z organizacjami pozarządowymi mogą wzmocnić te inicjatywy, a także dostarczyć zasoby i wsparcie w realizacji celów.

Wspieranie aktywizacji zawodowej i społecznej

Istotna jest kontynuacja i rozwijanie programów aktywizacji zawodowej i społecznej, które oferują wsparcie dla osób z różnych grup społecznych, szczególnie tych, które znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Programy aktywizacji obejmują szkolenia i doradztwo zawodowe, staże i praktyki zawodowe oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Ważnym elementem jest także współpraca z lokalnymi przedsiębiorcami,

którzy mogą zaoferować miejsca pracy dla osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Miasto może również inwestować w programy, które wspierają rozwój przedsiębiorczości społecznej, oferując wsparcie w rozwoju działalności gospodarczej prowadzonej w celu realizacji celów społecznych. Takie działania mają na celu nie tylko poprawę sytuacji zawodowej osób z grup defaworyzowanych, ale także wzmocnienie ich poczucia własnej wartości oraz wspieranie integracji i równości społecznej. Kryzys rodziny, w szczególności w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin, powoduje konieczność podejmowania systematycznych działań wspierających rodziców, rozwój placówek wsparcia, tworzenie nowych zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów.

Bezpieczeństwo publiczne i cyfrowe

Dla podnoszenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców istotna jest współpraca służb funkcjonujących w mieście, takich jak straż miejska, policja oraz straż pożarna, w zakresie programów prewencyjnych, działań edukacyjnych oraz wdrażania nowoczesnych rozwiązań technologicznych. Ważnym elementem jest rozwój systemu zarządzania kryzysowego oraz usprawnienie działań w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom, takim jak klęski żywiołowe, wypadki drogowe, zagrożenia związane z cyberprzestępczością, a także wdrożenie efektywnego systemu obrony cywilnej. W tym kontekście rozwój systemów informacyjnych i monitoring oraz edukacja społeczna z zakresu bezpieczeństwa stanowią podstawę skuteczniejszego reagowania na różne zagrożenia. Ponadto, ze względu na rosnące zagrożenie cyberatakami, ważne jest inwestowanie w cyberbezpieczeństwo i rozwój systemów ochrony infrastruktury krytycznej oraz danych osobowych, aby zapewnić mieszkańcom wysoki poziom bezpieczeństwa w przestrzeni cyfrowej.

Mieszkalnictwo

Rynek mieszkaniowy w Poznaniu rozwija się, jednak wysokie ceny mieszkań i ograniczona dostępność cenowa lokali na wynajem sprawiają, że wiele osób nie może pozwolić sobie na zakup lub wynajem mieszkania. Rośnie zainteresowanie domami jednorodzinnymi na peryferiach. Dostępność mieszkań komunalnych jest ograniczona, a tempo ich budowy nie nadąża za rosnącym zapotrzebowaniem. W gminach podpoznańskich rozwój rynku mieszkaniowego postępuje dynamicznie, oferując alternatywę w postaci bardziej przystępnych cenowo mieszkań i domów. Ważnym elementem na rynku nieruchomości są ogólnokrajowe przepisy prawa dotyczące wynajmu i ochrony lokatorów, które powinny być przez ustawodawcę dostosowywane do zmieniających się realiów na rynku mieszkań.

Zwiększenie dostępności mieszkań dla różnych grup mieszkańców

Wobec rosnących kosztów życia i wciąż istniejących nierówności społecznych nadal potrzebne są rozwiązania umożliwiające osobom o niższych dochodach dostęp do tańszych mieszkań. Jest to powiązane ze zwiększeniem zasobów mieszkań komunalnych oraz rozwojem budownictwa społecznego, w wyniku których mieszkania będą dostępne dla osób o ograniczonych możliwościach finansowych. Ważne jest

kontynuowanie projektów pozyskiwania mieszkań na wynajem, które będą dostosowane do potrzeb różnych grup społecznych. Wobec rosnącego zapotrzebowania na mieszkania dla osób o niskich dochodach niezbędne jest zwiększanie dostępności mieszkań komunalnych. Ważne są również dbałość o rewitalizację oraz remonty istniejących zasobów mieszkaniowych. Rewitalizacja dotyczy nie tylko poprawy stanu technicznego budynków, ale również przekształcania przestrzeni miejskich, aby były bardziej przyjazne i funkcjonalne dla mieszkańców. Inwestycje w poprawę jakości istniejących zasobów obejmują również modernizację infrastruktury oraz poprawę efektywności energetycznej budynków, co pozwoli na obniżenie kosztów eksploatacji mieszkań. Kluczowe jest kontynuowanie programów wsparcia w zakresie pomocy mieszkaniowej dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej i życiowej.

W kontekście rzeczywistej liczby mieszkańców, która według danych mobilnych wynosi 717 tys. osób, istotne jest wspieranie rozwoju budownictwa mieszkaniowego na terenach, które wciąż nie zostały zagospodarowane, co pozwoli na zwiększenie podaży mieszkań i może spowodować obniżenie cen na rynku mieszkaniowym.

Lokalizacja nowych osiedli w kontekście dostępności transportu i usług

Ważne jest staranne planowanie lokalizacji nowych osiedli, tak aby zapewnić ich mieszkańcom łatwy dostęp do podstawowych usług, takich jak edukacja, handel, miejsca pracy oraz transport publiczny. Oznacza to uwzględnienie w planowaniu przestrzennym możliwości rozwoju infrastruktury transportowej, w tym rozbudowę sieci transportu publicznego, dróg rowerowych. Istotne jest, aby nowe osiedla były zintegrowane z innymi rejonami miasta, co pozwoli na łatwy i szybki dostęp do wszystkich niezbędnych usług. Inwestycje w transport publiczny, w tym rozwój połączeń autobusowych, tramwajowych i kolejowych, mają kluczowe znaczenie w kontekście zrównoważonego rozwoju miasta oraz zmniejszenia natężenia ruchu samochodowego.

Kultura i czas wolny

Kultura oraz dziedzictwo kulturowe i historyczne stanowią ważny element tożsamości Poznania i wpływają na jego rozwój społeczno-gospodarczy. W Poznaniu jest rozwijana „kultura relacji”, wzmacniająca rolę kultury w budowaniu więzi społecznych, kapitału społecznego, kompetencji obywatelskich i wspólnotowości. Prowadzone są działania w celu ułatwienia dostępu do kultury dla wszystkich grup społecznych, rozwijania współpracy sektora kultury z biznesem, promocji twórców, poprawy warunków pracy w kulturze oraz ulepszania systemu informacji o wydarzeniach kulturalnych, promocji inkluzywności, dokumentowania dziedzictwa niematerialnego, stanowiącego narzędzie integracji społecznej i edukacji. Realizowane są innowacyjne programy edukacji kulturowej i historycznej oraz digitalizacja zasobów kulturowych. Kultura miejska staje się coraz bardziej dostępna, interaktywna i zrównoważona, angażująca odbiorców. Rozwija się lokalna kultura sąsiedzka. W mieście jest prowadzona rewitalizacja społeczno-kulturowa przestrzeni publicznych i osiedli, prowadzone są działania na rzecz ochrony dziedzictwa. Wdrażany jest gminny program rewitalizacji obejmujący m.in. odnowę śródmieścia, krajobrazu miejskiego i rozwój integracji społecznej na terenach rewitalizowanych.

Jakość oferty czasu wolnego, obejmującego turystykę, sport i rekreację, wpływa na dobrostan mieszkańców i atrakcyjność miasta dla turystów. Inwestycje w turystykę i organizację wydarzeń mogą zwiększyć dochody oraz rozwój branży turystyczno-cateringowej. Miasto posiada bogatą ofertę turystyczną z unikatowymi zabytkami, nowoczesnymi atrakcjami oraz terenami rekreacyjnymi i prestiżowymi wydarzeniami. Jako ośrodek turystyki biznesowej rozwija infrastrukturę konferencyjną i targową. Dzięki lokalizacji na trasie Wielkiej Pętli Wielkopolski Poznań ma potencjał do rozwoju turystyki wodnej. Nie w pełni jest wykorzystany potencjał turystyczny zabytkowych fortów zachowanych w mieście. Ważne jest rozwijanie oferty turystycznej łączącej dziedzictwo z nowoczesnymi usługami oraz większe zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz ochrony dziedzictwa oraz lokalnej tradycji i kultury. Miasto, łącząc tradycję z nowoczesnością i rozwijając ofertę dla turystów, może umocnić swoją pozycję jako centrum kultury i turystyki miejskiej.

Rozwój zróżnicowanej oferty kulturalnej

Istotne jest wspieranie rozwoju bogatej oferty kulturalnej, obejmującej zarówno tradycyjne, jak i nowoczesne formy kultury, która odpowiada na różnorodne potrzeby mieszkańców i turystów. Ważnym elementem jest inwestowanie w infrastrukturę kultury, jak teatry, filharmonie, muzea, ale również wspieranie mikro kultury, czyli lokalnych inicjatyw, które angażują społeczność na mniejszych obszarach, oraz wspieranie kultury sąsiedzkiej poprzez organizację wydarzeń w przestrzeni publicznej, które integrują mieszkańców i budują poczucie wspólnoty. Nowoczesne technologie, takie jak m.in. wirtualna rzeczywistość, rozszerzona rzeczywistość, mają duży potencjał w zwiększaniu dostępności zasobów i wydarzeń kulturalnych dla wszystkich zainteresowanych oraz w ich promocji na szerszą skalę. Szerokie wprowadzenie technologii pozwoli na lepszą promocję poznańskiej kultury na skalę globalną, umożliwiając dotarcie do szerokiego kręgu odbiorców na całym świecie. Platformy cyfrowe mogą stanowić również przestrzeń dla artystów i twórców, dając im możliwość zaprezentowania swoich dzieł szerokiemu audytorium, niezależnie od miejsca zamieszkania. Istotny jest rozwój tych technologii, zarówno poprzez wsparcie dla instytucji kulturalnych, jak i tworzenie przestrzeni do ich wykorzystywania.

Ochrona i promocja lokalnego dziedzictwa

Poznań ma bogatą tradycję kulturową oraz dziedzictwo historyczne, które powinno być promowane poprzez organizowanie wydarzeń przyciągających turystów oraz pozwalających mieszkańcom na lepsze poznanie lokalnej historii i budowanie tożsamości miejsca. Ważne jest połączenie ochrony lokalnego dziedzictwa kulturowego wraz z poprawą stanu zachowania obiektów zabytkowych oraz rewitalizacja przestrzeni publicznych, takich jak place, budynki i ulice, uwzględniająca elementy lokalnego dziedzictwa, która jednocześnie angażuje artystów do tworzenia nowoczesnych instalacji i wydarzeń. Takie działania mogą obejmować organizowanie festiwali, wystaw, projekcji filmowych czy innych wydarzeń kulturalnych, które promują i jednocześnie

chronią historię miasta i lokalną tożsamość. Warto także udostępniać miejsca, które będą pełniły funkcję edukacyjną, umożliwiając lepsze zrozumienie historycznego kontekstu miasta i lokalnych tradycji.

Rozwój turystyki i infrastruktury turystycznej

Duży potencjał turystyczny Poznania może być wykorzystywany do intensyfikowania działań promujących turystykę, w tym do rozwoju nowych atrakcji, takich jak turystyka wodna, rowerowa, piesza oraz ekologiczna. Rozwój turystyki ekologicznej i zrównoważonej ma ważne znaczenie w kontekście ochrony środowiska oraz dbałości o zasoby naturalne miasta. Aby skutecznie przyciągać turystów z kraju i zagranicy, warto rozbudowywać ofertę dla różnych grup odbiorców i aktywnie promować atrakcje turystyczne. Poznań może także przyciągać turystów zarówno krajowych, jak i zagranicznych, poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań technologicznych, które ułatwią poruszanie się po mieście i odkrywanie jego atrakcji.

Rozwój infrastruktury sportowej

Aby zwiększyć sportowy prestiż miasta na arenie międzynarodowej, istotna jest kontynuacja inwestycji w obiekty sportowe. Ważne jest także organizowanie dużych wydarzeń sportowych, które nie tylko promują miasto, ale także przyciągają turystów i wspierają rozwój lokalnej gospodarki. Wspieranie sportów masowych wpływa na większą integrację mieszkańców i umożliwia ich aktywność. Istotne jest także rozwijanie oferty sportu na poziomie lokalnym. Obejmuje to zapewnienie mieszkańcom dostępu do infrastruktury sportowej w różnych częściach miasta oraz tworzenie programów wspierających aktywność fizyczną dla osób w każdym wieku i o różnej kondycji.

Partycypacja publiczna

Kapitał społeczny w Poznaniu odgrywa dużą rolę w kształtowaniu dynamicznego rozwoju miasta. Wysoka aktywność organizacji pozarządowych, rosnące zaangażowanie obywatelskie oraz silne poczucie związku mieszkańców z miastem przyczyniają się do polepszenia jakości życia. Władze lokalne rozwijają partycypację publiczną, włączając mieszkańców w procesy decyzyjne oraz angażując ich w działania związane z rozwojem lokalnej społeczności. Osiedla jako jednostki pomocnicze Miasta aktywnie uczestniczą w rozwiązywaniu problemów lokalnych. Duże znaczenie mają inicjatywy związane z rewitalizacją przestrzeni miejskiej i tworzeniem nowych form współpracy pomiędzy mieszkańcami a organizacjami pozarządowymi, co daje realne szanse na dalszy rozwój kapitału społecznego w Poznaniu. Ważnymi elementami w budowaniu aktywnej społeczności są: Centra Inicjatyw Lokalnych oraz realizacja projektów ważnych dla lokalnych społeczności, finansowanych z minigrantów i budżetu obywatelskiego. W konsultacjach społecznych wykorzystywane są nowoczesne technologie oraz techniki dialogu społecznego. Konsultacje obejmują współpracę z ciałami doradczymi i organizacjami pozarządowymi. Rozwój narzędzi cyfrowych oraz współpraca z sektorem naukowym i biznesowym wzmacniają potencjał miasta, a równoczesne zachowanie tradycyjnych form komunikacji pozwala dotrzeć do

wszystkich grup społecznych. Transparentność, efektywność i otwartość administracji samorządowej są kluczowe dla dalszego rozwoju systemu partycypacji i budowania zintegrowanej, zaangażowanej społeczności.

Rozwój współpracy z organizacjami pozarządowymi

Ważne jest wzmacnianie współpracy z organizacjami pozarządowymi, które odgrywają istotną rolę w działaniach na rzecz społeczności lokalnej, wykonując część zadań publicznych. Wspieranie ich poprzez finansowanie projektów i inicjatyw społecznych jest istotnym elementem budowania aktywnej społeczności obywatelskiej. Przykładem mogą być wydarzenia integrujące mieszkańców, działalność charytatywna czy wsparcie dla osób w trudnej sytuacji życiowej. Bardzo dobrze działa i rozwija się sektor ekonomii społecznej, który obejmuje inicjatywy reintegracji społecznej i zawodowej, szczególnie osób wykluczonych społecznie oraz zagrożonych wykluczeniem społecznym. Współpraca z organizacjami prowadzącymi takie projekty pozwala na tworzenie miejsc pracy, wsparcie lokalnych przedsiębiorców oraz aktywizację osób mających trudności w znalezieniu zatrudnienia. Wspieranie takich inicjatyw wpływa na wykorzystywanie potencjału organizacji pozarządowych i sektora ekonomii społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych oraz w zwiększaniu aktywności obywatelskiej.

Wspieranie inicjatyw społecznych

Ważne jest kontynuowanie i wzmacnianie wsparcia dla oddolnych inicjatyw społecznych, które mają kluczowe znaczenie w rozwiązywaniu lokalnych problemów, integracji mieszkańców i tworzeniu przestrzeni wspólnego działania. Inicjatywy te obejmują działania kulturalne, edukacyjne, sportowe, rekreacyjne i charytatywne. Miasto może je nadal wspierać poprzez udostępnianie przestrzeni publicznych i dofinansowanie z budżetu Miasta. Istotna jest kontynuacja rozwoju Centrów Inicjatyw Lokalnych i budżetu obywatelskiego, dbałość o transparentność procesu decyzyjnego, co zwiększa zaufanie do władz lokalnych i poczucie wspólnoty. Miasto może także wspierać aktywność i integrację społeczności lokalnej poprzez tworzenie przestrzeni społecznych, takich jak kluby, centra edukacyjne czy wspólnotowe przestrzenie artystyczne, promujące integrację i aktywność.

Rewitalizacja przestrzeni publicznych

Rewitalizacja przestrzeni publicznych to proces, który nie tylko poprawia estetykę miasta, ale także przyczynia się do integracji społecznej i budowania silnych więzi między mieszkańcami. W Poznaniu, szczególnie w kontekście obszarów zdegradowanych, konieczne jest podejmowanie działań zmierzających do odzyskania ich pełnej funkcji użytkowej. Inwestycje w rewitalizację przestrzeni miejskich, takich jak m.in. ulice, parki, place, aleje czy przestrzenie nad wodą, mogą przyczynić się do tworzenia miejsc, które będą pełniły funkcję integracyjną. W procesie rewitalizacji istotną rolę pełni aspekt edukacyjny. Miasto Poznań od lat w ramach działań rewitalizacyjnych kładzie nacisk na edukację o przestrzeni publicznej jako o wspólnym dobru (np. projekt edukacyjno-kulturalny „Wspólna nie znaczy niczyja”), jako m.in. odpowiedź na niedostateczny poziom edukacji społeczeństwa na temat przestrzeni publicznej, szczególnie wśród dzieci i młodzieży.

Ważne jest, aby proces rewitalizacji odbywał się z aktywnym udziałem mieszkańców, z możliwością wyrażania swoich potrzeb i oczekiwań wobec przestrzeni, które będą użytkować. Inicjatywy społeczne, takie jak warsztaty projektowe, spotkania konsultacyjne czy wspólne porządkowanie i upiększanie przestrzeni, pomagają nie tylko w poprawie jakości życia w danym miejscu, ale także w budowaniu kapitału społecznego. Współpraca z lokalnymi organizacjami, artystami oraz projektantami umożliwia tworzenie przestrzeni, która będzie odpowiadała na potrzeby i zainteresowania różnych grup mieszkańców. Przykładem takiej rewitalizacji mogą być obszary wokół rzeki, które mogą zostać zagospodarowane pod kątem rekreacyjnym, tworząc miejsca do wypoczynku, spacerów, a także do organizowania wydarzeń kulturalnych i społecznych. Także rewitalizacja terenów zieleni w mieście jest szczególnie istotna w kontekście poprawy jakości powietrza, a także zapewnienia mieszkańcom dostępu do miejsc, w których będą mogli spędzać czas na świeżym powietrzu. Inwestycje w błękitno-zieloną infrastrukturę mają także wymiar ekologiczny, pozwalając na zachowanie bioróżnorodności w obrębie miasta.

Gospodarka

Poznań posiada duży potencjał wzrostu gospodarczego, utrzymując stabilną najwyższą pozycję w Polsce, po Warszawie. Miasto jest silnym ośrodkiem przedsiębiorczości i innowacyjności, przyciągającym inwestycje w sektorach takich jak motoryzacja, przemysł farmaceutyczny, spożywczy czy usługi biznesowe. Miasto wspiera lokalny biznes, tworząc ofertę dla rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw. Konkurencyjność lokalnego biznesu rozwija się poprzez wdrażanie rozwiązań ekologicznych, cyfryzację, współdzielenie zasobów, wspieranie lokalności, umożliwianie elastycznej pracy, zaangażowanie społeczne. Poznań to ważne centrum innowacji, szczególnie w sektorach IT, game development, technologii kwantowych oraz technologii wodorowych. Miasto stawia na rozwój nowoczesnych technologii, pozyskiwanie wysokokwalifikowanych specjalistów oraz rozwój start-upów i sektorów kreatywnych. Na tempo rozwoju gospodarczego wpływają wyzwania występujące w gospodarce w skali globalnej.

Na silny lokalny rynek pracy, z jedną z najniższych stóp bezrobocia w Polsce, wpływ ma transformacja Gospodarki 4.0, w której duże znaczenie mają nowoczesne technologie, jak m.in. sztuczna inteligencja, automatyzacja, internet rzeczy i big data, w kierunku Gospodarki 5.0, stawiającej na humanizację technologii, zintegrowanie innowacyjnych rozwiązań z potrzebami społecznymi oraz zrównoważony rozwój. Miasto jest atrakcyjne dla inwestorów poszukujących wykwalifikowanych pracowników oraz nowoczesnych nieruchomości biurowych i magazynowych. Jest otwarte na różnorodne inicjatywy wspierające napływ specjalistycznych, kompetentnych pracowników, co sprzyja wzrostowi innowacyjności i wzmacnia konkurencyjność gospodarki lokalnej. Miasto skutecznie łączy działania lokalne z ogólnokrajowymi inicjatywami w celu utrzymania najniższego w Polsce poziomu bezrobocia, integracji różnych grup społecznych oraz zapewnienia stabilnego rozwoju rynku pracy.

Zrównoważony rozwój gospodarczy

Silna lokalna gospodarka przyciąga nowych inwestorów i wpływa na rozwój nowych branż, szczególnie w obszarze nowoczesnych technologii, sektora usługowego oraz

start-upów i sektorów kreatywnych. Ważne jest kontynuowanie tworzenia przyjaznych warunków dla małych i średnich przedsiębiorstw, które stanowią podstawę lokalnej gospodarki. Istotnym aspektem jest także rozbudowa infrastruktury miejskiej, w tym parków technologicznych, inkubatorów, przestrzeni coworkingowych, które wspierają rozwój innowacyjnych firm. Istotne jest promowanie i wspieranie współpracy między uczelniami a biznesem, która umożliwi transfer wiedzy i zwiększenie potencjału innowacyjnego. Wspieranie przedsiębiorczości lokalnej, w tym sektorów związanych z ekologiczną gospodarką i nowymi technologiami, zapewni stabilny rozwój gospodarczy miasta. Warto także kontynuować działania mające na celu zwiększenie atrakcyjności Poznania jako miejsca do życia i pracy dla specjalistów z różnych branż.

Promowanie zielonej gospodarki

Zielona gospodarka staje się coraz ważniejsza dla rozwoju miast, ponieważ umożliwia łączenie wzrostu gospodarczego z ochroną środowiska i polepszeniem jakości życia mieszkańców. Ważne jest inwestowanie w technologie i rozwiązania przyjazne środowisku, takie jak odnawialne źródła energii, ekologiczne systemy transportowe oraz zrównoważone budownictwo, a także wspieranie firm, które wdrażają innowacje. Istotne jest także wspieranie mieszkańców i przedsiębiorców, którzy inwestują w rozwiązania proekologiczne, takie jak m.in. instalacje fotowoltaiczne, systemy oszczędzania wody czy ekologiczne sposoby ogrzewania.

Rozwinięty rynek pracy

Dynamiczny rozwój Gospodarki 4.0, w której nowoczesne technologie, takie jak sztuczna inteligencja, automatyka, internet rzeczy oraz big data, stają się kluczowymi elementami rozwoju przemysłu, usług oraz sektora finansowego i prowadzą do przekształceń na rynku pracy, powoduje konieczność dostosowania umiejętności pracowników do poszukiwanych na rynku pracy 4.0. Wymaga to dostosowania oferty edukacyjnej dla osób, które dopiero wejdą na rynek pracy, jak i dla pracowników, którzy będą musieli zdobyć nowe kwalifikacje. Istotna jest współpraca z uczelniami, szkołami zawodowymi oraz firmami technologicznymi w celu tworzenia nowoczesnych programów edukacyjnych i kursów zawodowych. Ważne jest także wsparcie dla przedsiębiorczości oraz inicjatyw związanych z pracą zdalną, coworkingiem i samozatrudnieniem. Na lokalny rynek pracy wpływa mobilność ekonomiczna z gmin Metropolii Poznań, dlatego konieczna jest współpraca między gminami w zakresie planowania infrastruktury i dostępności transportu publicznego.

Klimat i środowisko

Zmiany klimatu, takie jak upały, susze i intensywne opady, mają wpływ na jakość życia mieszkańców i gospodarkę Poznania. Wzrost temperatury prowadzi do większego zagrożenia suszą i zapotrzebowania na energię do urządzeń klimatyzacyjnych, a intensywne opady powodują lokalne podtopienia. Poznań klasyfikuje się jako obszar silnie zagrożony suszą, jednocześnie na terenie miasta występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Działania adaptacyjne, wspierane przez regulacje prawne i odpowiednią infrastrukturę, pozwolą zmniejszyć skutki tych zjawisk. Ważne są rozwój systemu retencji wody i błękitno-zielonej infrastruktury oraz edukacja mieszkańców na temat zmian klimatu.

Miasto podejmuje skuteczne działania na rzecz poprawy jakości powietrza, zmniejszenia niskiej emisji i zwiększenia efektywności energetycznej, wciąż jednak potrzebne są działania związane z redukcją emisji pyłów i gazów cieplarnianych. Pomimo działań na rzecz poprawy jakości powietrza, takich jak modernizacja systemu ogrzewania, termomodernizacja budynków czy rozwój transportu publicznego, problem zanieczyszczenia powietrza nadal występuje, zwłaszcza w okresie grzewczym. Konieczne są dalsze inwestycje w ekologiczną infrastrukturę i większe proekologiczne zaangażowanie społeczne. Poznań ma potencjał w zakresie energetyki wiatrowej, wodnej i geotermalnej, co pozwoli pozyskiwać energię ciepłą w sposób zrównoważony. Miasto wspiera transformację energetyczną poprzez promowanie energii słonecznej i rozwój odnawialnych źródeł energii.

Na jakość życia mieszkańców istotny wpływ ma także klimat akustyczny. W wyniku realizacji działań mających na celu zmniejszenie poziomu hałasu w Poznaniu znacząco poprawił się klimat akustyczny, szczególnie drogowy, tramwajowy i kolejowy, wciąż jednak potrzebne są dalsze działania w tym zakresie.

Zrównoważony rozwój miasta uwzględnia ochronę ekosystemów, roślin, zwierząt oraz migrację gatunków. Bioróżnorodność w Poznaniu jest ważnym elementem ochrony przyrody, a sieć korytarzy ekologicznych łączy tereny przyrodnicze, wspierając migrację zwierząt i dostęp do nowych siedlisk. Miasto dba o ochronę cennych terenów przyrodniczych, tworzenie zielonych mostów ekologicznych oraz ochronę zagrożonych gatunków. Prowadzi interwencyjne działania na rzecz ochrony dzikich zwierząt, wspiera ochronę siedlisk podczas prac budowlanych i realizuje programy edukacyjne. Podejmuje działania na rzecz ochrony zwierząt łownych i pomaga w opiece nad zwierzętami domowymi. Szczególną uwagę zwraca się na zagrożenia wynikające z urbanizacji oraz na integrację ochrony przyrody z rozwojem infrastruktury miejskiej. Istnieje potrzeba kontynuacji, pogłębiania i rozszerzania tych działań.

Działania adaptacyjne do zmian klimatu

Ważne jest inwestowanie w technologie i rozwiązania na rzecz adaptacji do zmieniających się warunków klimatycznych, takie jak systemy zarządzania wodami opadowymi, błękitno-zielona infrastruktura, zmniejszanie efektu miejskiej wyspy ciepła czy ochrona przed powodzią błyskawicznymi. Wprowadzenie innowacyjnych metod zagospodarowania przestrzeni miejskiej przyczyni się do zwiększenia retencji wody i poprawy mikroklimatu miasta. Istotne jest również wdrażanie inteligentnych systemów monitorowania warunków pogodowych i ich wpływu na infrastrukturę miejską, co pozwoli na lepsze reagowanie na ekstremalne zjawiska atmosferyczne. Inwestowanie w budowanie odporności miasta na zmiany klimatu pozwoli na lepsze radzenie sobie z ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, takimi jak susze, powódzie czy fale upałów. Istotne jest także edukowanie mieszkańców i przedsiębiorców w zakresie adaptacji do zmian klimatu oraz promowanie rozwiązań zwiększających odporność budynków i przestrzeni publicznych.

Zarządzanie wodą

W związku z zagrożeniami związanymi z niedoborem wody należy dążyć do ochrony ujęć wody, optymalizacji zużycia wody, inwestowania w systemy retencji wodnej oraz promowania nowoczesnych rozwiązań, które zoptymalizują zużycie wody w budynkach i na terenach publicznych. Instalacja inteligentnych systemów zarządzania wodą, które monitorują jej zużycie i wykrywają nieszczelności, może pomóc w ograniczeniu strat wody i zwiększeniu efektywności jej wykorzystania. Działania na rzecz odzyskiwania wody deszczowej i jej wykorzystywania w przestrzeni publicznej mogą przyczynić się do większej efektywności zarządzania zasobami wodnymi. Warto także inwestować w rozwiązania poprawiające jakość wód powierzchniowych i gruntowych, takie jak unowocześnianie systemów oczyszczania ścieków i filtracji zanieczyszczeń, gdyż jednolite części wód powierzchniowych rzecznych i jeziornych na terenie Poznania charakteryzuje zły stan wód i zagrożone są one ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Ważna jest również budowa nowoczesnych systemów monitorowania suszy, które pozwolą na wczesne wykrywanie problemów i podejmowanie odpowiednich działań prewencyjnych. Ponadto istotne jest wspieranie edukacji ekologicznej w zakresie oszczędzania wody, zachęcając mieszkańców do stosowania ekologicznych rozwiązań w codziennym życiu.

Redukcja niskiej emisji

Potrzebna jest intensyfikacja działań na rzecz zmniejszenia niskiej emisji, szczególnie z indywidualnych źródeł ciepła oraz transportu. Warto promować ekologiczne źródła energii, takie jak pompy ciepła, panele fotowoltaiczne, a także wspierać modernizację ogrzewania w domach jednorodzinnych. Priorytetowy kierunek to wymiana przestarzałych systemów ogrzewania na ekologiczne rozwiązania oraz rozwój sieci ciepłowniczej opartej na niskoemisyjnych źródłach energii. Ważne jest również rozwijanie sieci stacji ładowania pojazdów elektrycznych i wodorowych, promowanie wśród mieszkańców transportu zeroemisyjnego, w tym zbiorowego transportu publicznego – w szczególności transportu szynowego. Edukacja ekologiczna i promowanie proekologicznych postaw zwiększą wiedzę mieszkańców na temat wpływu ich codziennych decyzji na jakość powietrza i zdrowie publiczne.

Poprawa klimatu akustycznego

Miasto ogranicza hałas poprzez inwestycje w nowoczesną infrastrukturę transportową, rozwój komunikacji publicznej i sieci pieszo-rowerowej, a także planowanie przestrzenne z uwzględnieniem ochrony akustycznej i stosowanie barier dźwiękochłonnych. W centrum wdrażane są rozwiązania techniczne i organizacyjne redukujące hałas nocny, m.in. spowolnienie ruchu i egzekwowanie tzw. uchwały antyhałasowej, a działania edukacyjne zwiększają wiedzę o wpływie hałasu na zdrowie. Co 5 lat opracowywana jest strategiczna mapa hałasu, stanowiąca podstawę do dalszych działań. Działania edukacyjne i informacyjne mogą pomóc mieszkańcom lepiej zrozumieć, jak hałas wpływa na ich zdrowie i jakość życia, co może prowadzić do większej akceptacji dla inicjatyw ograniczających jego poziom.

Ochrona ekosystemów miejskich

Ochrona i promowanie bioróżnorodności poprzez tworzenie ekologicznych korytarzy, takich jak parki, ogrody botaniczne i tereny rekreacyjne, rozwijanie naturalnych siedlisk dla dzikiej fauny i flory, np. poprzez tworzenie łąk kwiatnych, oczek wodnych i zadrzewień śródmiejskich jest istotnym elementem ochrony ekosystemów miejskich. Zwiększenie liczby obszarów zieleni w mieście poprawia jakość powietrza i wpływa pozytywnie na dobrostan mieszkańców oraz stan lokalnych ekosystemów. Edukacja przyrodnicza skierowana do różnych grup wiekowych, wsparcie dla organizacji zajmujących się ochroną dzikich zwierząt oraz tworzenie obszarów chronionych są kluczowe w dbaniu o bioróżnorodność. Miasto może również angażować mieszkańców w działania na rzecz ochrony ekosystemów, np. poprzez programy sadzenia drzew, budowę domków dla owadów zapylających oraz ograniczanie stosowania środków chemicznych w przestrzeniach publicznych. Istotne jest zachowanie kluczowych naturalnych terenów zieleni, co pozwoli na utrzymanie równowagi ekologicznej w mieście.

1.2. Wnioski z diagnozy przestrzennej

Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmują niemal połowę powierzchni miasta (48%), natomiast grunty rolne i leśne stanowią 45% obszaru. Pozostałe 7% to tereny wód, nieużytków oraz tereny o różnym przeznaczeniu.

W strukturze własności gruntów w Poznaniu ponad 32% stanowią grunty komunalne, z których największą powierzchnię zajmują lasy oraz tereny układu transportowego. Grunty należące do Skarbu Państwa stanowią 16% powierzchni miasta, natomiast pozostałe 52% jest własnością osób prywatnych, związków wyznaniowych, organizacji i instytucji.

W strukturze zagospodarowania obszaru miasta dominują tereny zabudowy mieszkaniowej, usługowej i przemysłowej (46%) oraz tereny zieleni (38%). Tereny komunikacji zajmują 14% obszaru miasta.

Na koniec 2024 roku w granicach administracyjnych miasta obowiązywało 320 miejscowych planów obejmujących niemal 54% jego powierzchni. W trakcie sporządzenia znajdowało się 127 kolejnych planów, które docelowo pokryją kolejne 24% obszaru miasta.

Poznań posiada rozbudowany system terenów zieleni obejmujący lasy, parki, zieleńce, skwery, zieleń osiedlową, zieleń w pasach drogowych, ogrody działkowe, cmentarze, ogrody specjalistyczne oraz tereny rolne w granicach klinów zieleni. Lasy w Poznaniu zajmują prawie 4 tys. ha, z czego 88% to lasy publiczne, głównie zlokalizowane na peryferiach miasta, w szczególności w jego północnej i wschodniej części.

Poznań dysponuje 53 parkami miejskimi o powierzchni blisko 350 ha, zlokalizowanymi głównie w pobliżu obiektów użyteczności publicznej, osiedli mieszkaniowych i głównych ciągów komunikacyjnych. Zieleń osiedlowa, pełniąca funkcje wypoczynkowe, izolacyjne i estetyczne, zajmuje około 511 ha, z największymi skupiskami w południowo-wschodnich (Rataje) i północnych (Piątkowo, Winogrady) dzielnicach miasta.

Charakterystycznym elementem zieleni urządzonej są ogrody specjalistyczne – ogród botaniczny, dendrologiczny, farmakognostyczny, dwa ogrody zoologiczne oraz trzy ogrody jordanowskie – zajmujące łącznie 126 ha. Rodzinne ogrody działkowe, w liczbie blisko dziewięćdziesięciu, zajmują łącznie około 800 ha, z czego 316 ha znajduje się w granicach klinów zieleni.

Integralnym elementem systemu zieleni miasta jest również pierścieniowy układ osiemnastu XIX-wiecznych fortów oraz Park Cytadela (dawny Fort Winiary). Forty te, wraz z towarzyszącą zielenią w postaci zadrzewień i zakrzewień, stanowią cenny relikwyt dawnej infrastruktury obronnej, który dziś wzbogaca przyrodniczo i krajobrazowo przestrzeń miejską.

Rzeka Warta, stanowiąca kluczowy element sieci hydrograficznej Poznania, przebiega południkowo na odcinku 15 km, tworząc główną oś kompozycyjną rozwoju przestrzennego miasta. Do najważniejszych dopływów Warty w granicach miasta należą Główna, Cybina, Kopel, Bogdanka i Strumień Junikowski. Ponadto sieć hydrograficzną uzupełniają mniejsze ciekły, takie jak Michałówka, Głuszynka, Koźlanka, Różany Potok, Samica Kierska, Przeźmierka, Górczynka oraz sieć rowów.

Poznań, położony w obrębie Pojezierza Wielkopolskiego, charakteryzuje się obecnością jezior oraz licznych polodowcowych zbiorników wodnych. Do największych naturalnych akwenów należą Jezioro Kierskie i Jezioro Strzeszyńskie. W granicach miasta znajdują się również liczne zbiorniki sztuczne, w tym dwa duże jeziora zaporowe – Jezioro Maltańskie i jezioro Rusalka.

Przestrzeń Poznania została ukształtowana przez wielkie struktury przestrzenne:

- powstałe od XIII wieku do końca XIX wieku Stare Miasto – historyczne centrum w obrębie średniowiecznych fortyfikacji z zachowanym układem ulic i kwartałów,
- XIX-wieczne dzielnice wielkomiejskie – Wilda, Jeżyce, Grunwald i Łazarz,
- system klinów zieleni ukształtowany na bazie sieci hydrograficznej miasta, obejmujący lasy, otwarte przestrzenie rolnicze i tereny rekreacyjne wzdłuż rzeki Warty i jej dopływów,
- powstałe w latach 60.–80. XX wieku osiedla modernistyczne – Górny i Dolny Taras Rataj, Osiedla Kopernika, Winogrody i Piątkowo,
- powstały w wyniku likwidacji pruskich umocnień wewnętrznych Ring Stübbena tworzący urbanistyczny pierścień centrum Poznania z szerokimi bulwarami, reprezentacyjnymi budynkami użyteczności publicznej oraz zielenią parkową i willową,
- zewnętrzny pierścień 18 fortów powstały do końca XIX wieku – relikwyt koncentrycznego modelu miasta oraz przykład pruskiego budownictwa militarnego,
- zabytkowe założenia parkowe, zespoły dworsko-parkowe, folwarki i tereny rekreacyjne,
- dawne wsie podmiejskie z zachowanym czytelny układem ruralistycznym włączone w granice miasta.

Funkcje klinowo-pierścieniowego systemu zieleni Poznania: klimatyczna, hydrologiczna, siedliskotwórcza, krajobrazowa i rekreacyjna, są wielowymiarowe i kluczowe dla funkcjonowania miasta. Poznański klinowo-pierścieniowy system zieleni jest nie tylko trwałym i czytelnym elementem przestrzeni miejskiej, lecz także narzędziem ochrony środowiska naturalnego, integrującym działania Miasta i wspierającym zrównoważony rozwój.

Pod względem powierzchni terenów mieszkalnych w Poznaniu dominuje zabudowa jednorodzinna, która stanowi 68% wszystkich terenów mieszkalnych. Zabudowa wielorodzinna zajmuje 29%, a pozostałe 3% to tereny o mieszanym charakterze, łączącym zabudowę jedno- i wielorodzinną. Zabudowa wielorodzinna jest skoncentrowana przede wszystkim w śródmieściu oraz na obszarze ograniczonym III ramą komunikacyjną. Zaledwie 30% powierzchni terenów wielorodzinnych znajduje się poza III ramą komunikacyjną. W strukturze tej zabudowy dominują bloki mieszkalne, które stanowią około 79% zabudowy wielorodzinnej. Znacznie mniejszy udział mają zabudowa zwarta (17%) oraz wille miejskie i małe domy mieszkalne (4%). Zabudowa jednorodzinna koncentruje się głównie poza III ramą komunikacyjną, a jej dominującą formą, obok zabudowy szeregowej, atrialnej czy grupowej, jest zabudowa wolnostojąca i bliźniacza (86%).

Usługi publiczne obejmują sektor szkolnictwa wyższego, nauki i oświaty, kultury, wysokospecjalistycznej opieki zdrowotnej i społecznej oraz administracji samorządowej, państwowej i specjalnej. Widoczny jest trend redukcji liczby wielkopowierzchniowych obiektów handlowych, sieci detalicznych oraz zmniejszenia znaczenia tradycyjnych ulic handlowych. Istotnie wzrasta zainteresowanie małymi usługowymi centrami osiedlowymi.

Przemysł w Poznaniu historycznie koncentrował się w centrum miasta, a także na Wildzie, Jeźycach oraz w rejonach Starołąki i Głównej. Obecnie produkcja w centrum i na obszarach śródmiejskich jest wypierana przez zabudowę mieszkaniową wielorodzinną. Mimo to dzielnice te wciąż pozostają atrakcyjne dla małych przedsiębiorstw, manufaktur oraz zakładów rzemieślniczych. Rozległe tereny intensywnej produkcji przemysłowej w Poznaniu koncentrują się głównie w północno-wschodniej i południowej części miasta, w takich rejonach jak Główna, Karolin, Antoninek, Podolany, Starołąka, a także na południe od ul. Hetmańskiej.

Poznań, ze względu na uwarunkowania historyczne, bariery przyrodnicze oraz ograniczenia techniczne i komunikacyjne, ma zróżnicowaną strukturę wysokości zabudowy. Miasto charakteryzuje znaczna przewaga budynków niskich (do 12 m). Zabudowa średniowysoka koncentruje się w centralnej części miasta oraz na przyległych osiedlach. Zabudowa wysoka i wysokościowa w przeważającej części zlokalizowana jest w ścisłym centrum. W sylwecie miasta istotną rolę odgrywają zespoły zabudowy obu tarasów Rataj oraz Osiedla Winogrady.

Zrealizowano już szereg obiektów wysokich i wysokościowych, jako ekspansję śródmieścia w ramach koncepcji poznańskiego „City” – liniowej strefy wysokiej i wysokościowej zabudowy powiązanej z poprzecznym systemem zieleni i sieci

dróg. Projekt „City” oparty jest o węzeł komunikacyjny transportu zbiorowego i indywidualnego, otoczony zespołem budynków wysokich i zielenią publiczną.

Kluczowe dla zachowania fizjonomii urbanistycznej miasta są punkty i ciągi widokowe historycznych panoram – widok na Kościół Franciszkanów pw. św. Franciszka Serafickiego, Ratusz, Górę Przemysła, Bazylikę Archikatedralną pw. św. Apostołów Piotra i Pawła, „dzielnicę zamkową” (Collegium Iuridicum Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Zamek Cesarski, Akademię Muzyczną) i Cytadelę.

Poznań leży na skrzyżowaniu dwóch korytarzy transportowych o znaczeniu międzynarodowym – „Bałtyk – Adriatyk” oraz „Morze Północne – Bałtyk”. Do systemu tego włączono linie kolejowe nr 3 (E20), 271 (E59), 351 (E59), autostradę A2 wraz z węzłem dróg krajowych oraz Portem Lotniczym Poznań-Ławica i terminalem kolejowym Poznań-Franowo. W uzupełnieniu systemu bazowego do sieci kompleksowej w relacjach krajowych i regionalnych zaliczono linię kolejową nr 353 (Poznań Wschód – Skandawa) oraz drogi ekspresowe S5 i S11. Położenie elementów węzła drogowego w granicach miasta zapewnia bardzo dobry dostęp komunikacyjny i stanowi jeden z filarów potencjału gospodarczego i konkurencyjności Poznania w skali kraju i Europy Środkowej.

Poznański węzeł drogowy tworzy system obwodowy w układzie dróg A2, S11 i S5, zrealizowany poza granicami miasta. System ten domknięty jest obecnie połączeniem drogowym w ciągu drogi krajowej DK92 w północnej części miasta, co powoduje kumulację ruchu miejskiego i ruchu tranzytowego w relacjach wschód-zachód, utrwalając poważną barierę przestrzenną i funkcjonalną, którą jest ul. Lechicka.

Model drogowy Poznania zdefiniowano poprzez system obwodowych ram ulicznych:

- I rama wokół centrum miasta,
- II rama w strefie śródmieścia,
- III rama komunikacyjna w strefie peryferyjnej.

Wysoka efektywność przebudowanego węzła drogowego jest czynnikiem rozwoju sektora logistyki i produkcji. Sektor ten zapewnia w Poznaniu kompleksową obsługę towarów obejmującą magazynowanie, przeładunek i transport, w pełni wykorzystując intermodalność węzła komunikacyjnego, obejmującą cztery kategorie transportu: drogowy, kolejowy, lotniczy i wodny.

System kolejowy Poznania obejmuje dziesięć linii kolejowych oraz dziewięć odcinków łącznic – Poznański Węzeł Komunikacyjny wraz z Dworcem Poznań Główny (który wymaga przebudowy i dostosowania do aktualnych potrzeb zarówno dla pasażerów, jak i ruchu kolejowego), linie magistralne, linie pierwszorzędne i linie drugorzędne.

Pasażerski transport kolejowy w Poznaniu obsługiwany jest, oprócz Dworca Poznań Główny, przez 14 stacji i przystanków, które w większości zostały zintegrowane z pozostałymi środkami transportu zbiorowego i indywidualnego.

Wyzwaniem dla miasta jest budowa kolei dużych prędkości oraz dalszy rozwój kolejowych połączeń metropolitalnych wymagający rozbudowy przepustowości systemu kolejowego linii śródmiejskich i podmiejskich.

Kolejowy transport towarowy oparty jest o infrastrukturę stacji węzłowej Poznań-Franowo, której rozbudowa i unowocześnienie umożliwiają zwiększenie liczby przeładunków oraz rozwój zaplecza logistycznego na przyległych terenach. Kluczowym elementem dla redystrybucji ładunków jest towarowa obwodnica kolejowa miasta, obejmująca linie nr 352, 394 i 395.

Port Lotniczy Poznań-Ławica wzmacnia pozycję miasta na międzynarodowym i krajowym rynku usług transportu pasażerskiego i cargo, plasując lotnisko na 6. miejscu wśród portów lotniczych w kraju (Ranking największych lotnisk w Polsce w 2025 roku dane za cały 2024, inzynieria.com).

Warta jest drogą wodną o znaczeniu regionalnym, stanowiącą fragment szlaku żeglugi śródlądowej Wielkiej Pętli Wielkopolski. Droga wodna nie stanowi obecnie istotnego korytarza transportowego w skali kraju, a niski stan wód, zły stan techniczny umocień brzegów rzeki oraz brak zaplecza w postaci portów rzecznych ograniczają jej potencjał dla regularnej żeglugi śródlądowej. Obecnie Warta wykorzystywana jest głównie jako droga wodna o charakterze turystycznym i rekreacyjnym.

Miejski system transportu zbiorowego w Poznaniu tworzy sieć linii tramwajowych i autobusowych, miejskich i podmiejskich. Elementy współtworzące ten system to 4 parkingi typu „Park&Ride”, 3 multimodalne węzły przesiadkowe integrujące transport kolejowy z miejskim oraz 40 węzłów przesiadkowych integrujących transport autobusowy podmiejski z miejskim.

Podstawowa sieć dróg infrastruktury rowerowej realizowana jest jako układ promienisto-obwodowy. Istotną rolę dla ruchu rowerowego między północną a południową częścią miasta pełni Wartostrada, zrealizowana po obu stronach Warty, która umożliwia bezkolizyjny, w stosunku do elementów innych systemów transportowych, przejazd doliną Warty na odcinku od Mostu Lecha do Mostu Przemysła I.

Przez Poznań wytyczone zostały także rowerowe szlaki o randze międzynarodowej (EuroVelo 9 Bałtyk – Adriatyk oraz EuroVelo 2 Szlak Stolic), regionalnej oraz lokalnej. Z wyjątkiem odcinka śródmiejskiego trasy te zlokalizowane są w klinach zieleni i mają znaczenie turystyczno-rekreacyjne.

Na terenie Poznania infrastrukturę dedykowaną dla pieszych tworzą trasy miejskie w obszarach zurbanizowanych oraz trasy rekreacyjno-turystyczne, w tym Trakt Królewsko-Cesarski, który jest głównym szlakiem turystyczno-kulturowym w obszarze historycznego śródmieścia Poznania.

Poznań prowadzi aktywną politykę w zakresie zarządzania miejscami postojowymi na terenach publicznych, polegającą na porządkowaniu zasad parkowania na obszarze miasta i dostosowywaniu liczby miejsc do chłonności komunikacyjnej obszaru, z uwzględnieniem potrzeb mieszkańców. W śródmieściu funkcjonuje Strefa Płatnego Parkowania i towarzyszące jej tzw. parkingi buforowe, znacząco przyczyniając się do poprawy dostępności miejsc parkingowych w centrum.

System wodociągowy zapewnia wystarczającą ilość wody dla mieszkańców Poznania i okolicznych miejscowości. Poznański System Wodociągowy zasilany jest z trzech

głównych ujęć wodociągowych eksploatujących wody podziemne i powierzchniowe, z których najważniejsze to „Mosina-Krajkowo” dostarczające ok. 60% wody oraz „Dębina” – dostarczające ok. 33% wody.

Odprowadzanie i zagospodarowanie ścieków na terenie Poznania realizowane jest poprzez Poznański System Kanalizacji, który tworzą Centralna Oczyszczalnia Ścieków, Lewobrzeżna Oczyszczalnia Ścieków, dwie przepompownie strategiczne, „Garbary” i „Hetmańska”, ponad 90 lokalnych przepompowni ścieków oraz sieć kanalizacyjna o łącznej długości przekraczającej 1000 km.

Polityka przestrzenna miasta wymaga stałej rozbudowy systemu kanalizacji, szczególnie w obszarach peryferyjnych.

System Gospodarowania Wodami Opadowymi to systemy zamknięte – tj. kanalizacja deszczowa oraz ogólnospławna, systemy otwarte tj. – jeziora, ciekły naturalne, mokradła, zbiorniki retencyjne, rowy, błękitno-zielona infrastruktura oraz tereny biologicznie czynne. Poznań narażony jest w znaczącym stopniu na suszę atmosferyczną, hydrogeologiczną, hydrologiczną oraz rolniczą. Dlatego oprócz systemu kanalizacji deszczowej rozwijany jest system małej retencji oparty na działaniach wykorzystujących gromadzenie wody w strefach jej opadu. Priorytetowe potrzeby inwestycyjne w zakresie zagospodarowania wód opadowych dotyczą zlewni Bogdanki, Górczynki, Strumienia Junikowskiego oraz części zlewni objętych kanalizacją ogólnospławną.

System gospodarki odpadami w Poznaniu oparty jest na dwóch kluczowych instalacjach do przetwarzania odpadów:

- Instalacji Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Poznaniu (ITPOK), na której w wyniku termicznego przekształcenia odpadów powstaje energia cieplna oraz elektryczna;
- Instalacji do odzysku odpadów biodegradowalnych (Biokompostowni), na której w wyniku przetwarzania bioodpadów powstaje energia elektryczna, cieplna oraz kompost.

Ważnym elementem zarządzania gospodarką odpadami miasta Poznania jest system selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, w ramach którego działają: 3 stacjonarne Punkty Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK, Mobilny Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych oraz Punkty „Drugie Życie Rzeczy”, które umożliwiają ponowne wykorzystanie niepotrzebnych, ale sprawnych przedmiotów. Uzupełniającym elementem systemu jest Składowisko Odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne miasta Poznania, zlokalizowane na terenie gminy Suchy Las. Wraz z rozpoczęciem pracy ITPOK w 2016 roku zaprzestano składowania zmieszanych (niesegregowanych) odpadów komunalnych wytwarzanych w gospodarstwach domowych. Obecnie rola składowiska została ograniczona do przyjmowania odpadów nienadających się do recyklingu ani odzysku, takich jak: zmieszane odpady budowlane, odpady z czyszczenia ulic i placów, odpady ze studzienek kanalizacyjnych oraz innych odpadów niezawierające substancji niebezpiecznych. Składowisko wyposażone jest w instalację do odgazowania oraz elektrociepłownię biogazową, w której powstaje energia elektryczna i cieplna z gazu wysypiskowego. Ze względu na konieczność

intensyfikacji działań związanych z podnoszeniem poziomów recyklingu istnieje pilna potrzeba rozwoju infrastruktury wspomagającej – instalacji do sortowania i recyklingu odpadów, instalacji do przetwarzania selektywnie zbieranych bioodpadów oraz budowy kolejnych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych.

W Poznaniu podstawowym dostawcą energii elektrycznej jest Veolia Energia Poznań S.A., która zaspokaja 30% zapotrzebowania miasta na energię. Uzupełnieniem systemu produkcji energii elektrycznej jest Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych. Produkcja energii elektrycznej w Poznaniu odbywa się również poprzez wykorzystanie biogazu uzyskanego z procesu oczyszczania ścieków na terenie Lewobrzeżnej Oczyszczalni Ścieków i Centralnej Oczyszczalni Ścieków oraz Zakładu Zagospodarowania Odpadów w Poznaniu. Na terenie Poznania do sieci przyłączonych jest 11 instalacji wytwarzających energię elektryczną z odnawialnych źródeł energii o łącznej mocy zainstalowanej wynoszącej ok. 71 MW oraz 9006 mikroinstalacji o łącznej mocy zainstalowanej 79 MW.

Dodatkowo Poznań zasilany jest w energię elektryczną za pośrednictwem trzech elektroenergetycznych stacji transformatorowych NN/WN, zlokalizowanych poza granicami administracyjnymi miasta – SE Plewiska (gm. Komorniki), SE Czerwonak (gm. Czerwonak) oraz Poznań Południe (gm. Mosina). Obiekty te są obecnie wystarczające dla zaspokojenia zapotrzebowania Poznania na energię elektryczną.

Zasilanie gazem ziemnym w Poznaniu z krajowego systemu przesyłowego odbywa się poprzez pierścieniowy system zasilania z dziewięcioma gazowymi stacjami redukcyjno-pomiarowymi wysokiego ciśnienia I stopnia. Stacje gazowe zachowały rezerwy przepustowości zapewniające pokrycie zapotrzebowania odbiorców na gaz.

90% obszaru miasta wyposażone jest w gazową sieć dystrybucyjną, a tereny nieposiadające dostępu do gazu sieciowego to w większości tereny zieleni wyłączone z zabudowy bądź tereny niezabudowane.

System ciepłowniczy pokrywa około 61% zapotrzebowania na moc cieplną miasta Poznania. Ciepło systemowe wytwarzane jest głównie w Elektrociepłowni EC – II Karolin (Veolia Energia Poznań S.A.). Dodatkowym źródłem ciepła jest Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych, zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie EC Karolin. Na terenie Poznania działają również kotłownie i lokalne ciepłownie.

Rozwój przestrzenny Poznania wymaga uwzględnienia wyraźnie wyodrębniających się barier funkcjonalno-przestrzennych, będących jednocześnie stymulantami i destymulantami procesów rozwoju miasta. Są to głównie:

- rzeka Warta na odcinku od Mostu Lecha do Mostu Dębińskiego, stanowiąca, ze względu na małą liczbę przepraw, barierę funkcjonalną;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią w obrębie dolin rzecznych Warty oraz dla Głównej i Cybiny;
- tory kolejowe separujące sąsiednie osiedla;

- szlaki komunikacyjne ulicy Lechickiej i autostrady A2, stanowiące, ze względu na małą liczbę przepraw i skrzyżowań, barierę dla swobodnej komunikacji wewnątrzmięskiej;
- Port Lotniczy Poznań-Ławica i 31 Baza Lotnicza Poznań-Krzesiny, których lokalizacja w granicach miasta, obok atutów komunikacyjnych, wprowadza szereg stref ograniczających formę i funkcję zabudowy;
- tereny zamknięte ustalone przez Ministra właściwego do spraw transportu, tereny zamknięte o charakterze zastrzeżonym ze względu na obronność i bezpieczeństwo państwa oraz strefy ochronne terenu zamkniętego Poznań-Babki, terenu zamkniętego Poznań-Krzesiny, kompleksu wojskowego w Biedrusku, wprowadzające specjalne wymogi i ograniczenia dla kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenu;
- rozległe obszary lasów i tereny zieleni nieurządzonej poza ścisłym centrum miasta, które obok istotnego znaczenia przyrodniczego i rekreacyjnego silnie ograniczają lub utrudniają dostępność komunikacyjną terenów zurbanizowanych;
- obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji – historyczne dzielnice śródmieścia, osiedla modernistyczne, tereny przemysłowe, zabytkowe XIX-wieczne fortyfikacje, zespoły założenia pałacowo-dworsko-parkowych i folwarcznych oraz tereny dawnych wsi podmiejskich o zachowanym czytelnym układzie przestrzennym, tereny zieleni urządzonej parków miejskich;
- strefy występowania ruchów masowych oraz strefy osuwisk historycznych;
- zakłady o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

2. Wizja miasta

Wizja przedstawia pożądany obraz miasta we wszystkich istotnych wymiarach jego rozwoju. Wizja miasta, potwierdzona podczas prac nad dokumentem Strategii, brzmi następująco:

Poznań w 2040 roku jest wielopokoleniową wspólnotą ludzi zamieszkujących zielone, przyjazne, bezpieczne i dobrze skomunikowane osiedla. Jego mieszkańcy – przedsiębiorczy i zaangażowani społecznie, realizujący swoje marzenia i aspiracje – są zadowoleni z warunków życia, jakie stwarza im miasto, oraz dumni z tego, że jest ono rozpoznawane w kraju i za granicą dzięki swojemu dziedzictwu historycznemu, kulturowemu i akademickości oraz współczesnym, wyjątkowym osiągnięciom. Sprzyjający klimat biznesowy oraz polityka społecznej spójności umożliwiają wszystkim mieszkańcom pełne włączenie się w życie miasta.

3. Misja miasta

Misja opisuje zasady i wartości przyjmowane przez realizujących Strategię oraz określa podstawowy sposób jej urzeczywistnienia. Pojęcie „wartości” oznacza wszystko to, co cenne i godne pożądania, co stanowi cel dążeń ludzkich. Uznane wartości stanowią podstawę ocen, norm i wzorów kulturowych.

Wartości związane z **misją** Poznania, potwierdzone podczas prac nad dokumentem Strategii, są następujące:

- **otwartość** – wolność myśli i działań, zaczynająca się od samopoznania i prawdy, a dążąca do tworzenia uczciwej wspólnoty;
- **współodpowiedzialność** – będąca istotą otwartości; to wspólne zobowiązanie i zgodność dążeń, a także odpowiedzialność za słabszych, wykluczonych;
- **współtworzenie** – wspólne tworzenie miasta oparte na wzajemnym zaufaniu, dialogu, kreatywności i ciągłym dążeniu do poprawy.

Misja, potwierdzona podczas prac nad dokumentem Strategii, brzmi następująco:

Kształtowanie warunków do współtworzenia odpornego i bezpiecznego miasta przez wszystkich mieszkańców.

Rolą instytucji powołanych do zarządzania i administrowania miastem jest tworzenie ludziom zainteresowanym sprawami miasta warunków zachęcających do wspólnego działania na rzecz umacniania wspólnoty oraz odpowiedzialnego współprojektowania rozwiązań, które będą podnosić satysfakcję wszystkich mieszkańców miasta oraz osób, które korzystają ze świadczonych w nim usług.

4. Cele i priorytety Strategii

4.1. Cel główny

Cel główny jest najbardziej syntetycznym ujęciem tego, co chcemy osiągnąć w przyszłości.

Jest on zgodny z wizją miasta i brzmi następująco:

Podniesienie jakości życia wszystkich mieszkańców, budowanie miasta odpornego i rozpoznawalnego na arenie międzynarodowej.

Tak sformułowany cel główny Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ nawiązuje do:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – Cel główny – Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym;

- Strategii Rozwoju Polski do 2035 roku (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych) – Cel 1 – Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich; Cel 2 – Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawdliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu; Cel 3 – Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa; Cel horyzontalny – Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – Cel główny polityki regionalnej – Efektywne wykorzystanie endogenicznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji do osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym;
- Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku – Cel generalny tożsamy z wizją rozwoju – Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa;
- Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035 (projekt) – Wizja rozwoju – W 2035 roku Metropolia Poznań to silna, ponadlokalna wspólnota samorządowa, wykorzystująca synergę potencjałów środowiskowych, infrastrukturalnych, gospodarczych społecznych i organizacyjnych swoich ośrodków do tworzenia bezpiecznych i atrakcyjnych warunków życia mieszkańców, a także kreująca wizerunek konkurencyjnego i perspektywistycznego obszaru rozwijającego się w przestrzeni krajowej i międzynarodowej.

4.2. Priorytet horyzontalny Strategii

Priorytet horyzontalny Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+: Wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców i odporności miasta Poznania

W ten sposób definiowany priorytet oznacza zdolność do przewidywania, zapobiegania, przygotowania, skutecznej reakcji i szybkiej odbudowy po zdarzeniach nadzwyczajnych, przy równoczesnym trwałym podnoszeniu jakości planowania, usług publicznych i infrastruktury miejskiej. Bezpieczeństwo ujmowane jest szeroko – jako publiczne i militarne, zdrowotne i socjalne, żywnościowe, gospodarcze, klimatyczne, kulturowe oraz cyfrowe – w oparciu o prewencję, nowoczesne technologie, partnerstwo z lokalnymi społecznościami oraz sieciowanie z instytucjami w kraju i na świecie. Budowanie odporności obejmuje rozwój i wzmocnianie kompetencji instytucji oraz mieszkańców do reagowania na zdarzenia o zróżnicowanej naturze – od klęsk żywiołowych i ekstremów

pogodowych, przez zagrożenia militarne, pandemie, kryzysy społeczne i kulturowe, po ataki hybrydowe i cyberataki.

Cały kraj, w tym w szczególności duże miasta są silnie narażone na sabotaż i ataki na infrastrukturę krytyczną, zwłaszcza w strategiczne sieci i systemy. Niezbędne jest zatem stałe identyfikowanie nowych zagrożeń dla infrastruktury krytycznej oraz usług kluczowych dla funkcjonowania miasta i potrzeb społeczeństwa. W zapewnieniu właściwej ochrony przed tymi zagrożeniami szczególną rolę odgrywa ochrona infrastruktury o podwójnym zastosowaniu (drogowej, kolejowej, intermodalnej, lotniczej, energetycznej, ochrony zdrowia, telekomunikacyjnej oraz logistycznej), która służy społeczeństwu w czasie pokoju, ale jednocześnie, na wypadek zagrożeń militarnych, stanowi potencjał obronny. Ochrona usług kluczowych i infrastruktury krytycznej wymaga skoordynowanych działań realizowanych we współpracy samorządu z administracją rządową i sektorem prywatnym.

Budowanie gotowości społeczeństwa na zagrożenia i wyzwania wymaga wieloaspektowych działań, takich jak rozwój systemów ochrony ludności (w tym wczesnego ostrzegania i alarmowania), zapewnienie dostępu do niezawodnych usług komunikacyjnych, modernizacja i budowa systemu ochrony infrastruktury krytycznej czy wzmocnienie cyberbezpieczeństwa. Systematyczne wyciąganie wniosków po każdym incydencie buduje system coraz bardziej sprawny, powszechny i oparty na wiedzy. Priorytet horyzontalny jako nadrzędny, wyznacza kierunki działań wszystkich pięciu celów szczegółowych Strategii: „Silna i odporna Metropolia”, „Nowoczesna przedsiębiorczość”, „Zielono-błękitne miasto”, „Przyjazne i bezpieczne osiedla” oraz „Wspólnotowość i dialog społeczny”.

Priorytet horyzontalny obejmuje m.in. skoordynowane zarządzanie bezpieczeństwem w skali metropolitalnej, oparte na zintegrowanym podejściu do ryzyka, jednolitych standardach i ciągłej wymianie danych, z równoległym wzmocnieniem odporności instytucjonalnej i komunikacji strategicznej. Dążenie do integracji elementów systemu zarządzania kryzysowego, opracowanie wspólnych działań dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej, utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji tych zadań na terenie miasta i Metropolii Poznań, identyfikacja i zabezpieczenie usług kluczowych oraz modernizacja i rozwój infrastruktury krytycznej, to podstawowe kierunki działań, których wdrażanie przez Miasto we współpracy z administracją rządową, samorządową szczebla regionalnego, powiatowego i gmin Metropolii Poznań oraz wojskiem i policją pozwoli wzmocnić poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego w Poznaniu i gminach Metropolii.

W gospodarce ważne jest zwiększenie odporności ekonomicznej poprzez innowacyjność i wzmocnienie ciągłości działania przedsiębiorstw – w szczególności MŚP – oraz zwiększanie konkurencyjności poznańskiej gospodarki. Szczególne znaczenie ma tu rozwój sztucznej inteligencji, technologii kwantowych, systemów autonomicznych oraz zautomatyzowanego przetwarzania i analizy dużych zbiorów danych. W wymiarze środowiskowym kierunek wyznacza adaptacja do zmian klimatu i mitygacja: rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększanie retencji i doskonalenie gospodarki wodnej, efektywna transformacja energetyczna, niskoemisyjne i lokalne

źródła energii oraz gospodarka o obiegu zamkniętym ograniczająca presję na zasoby. W obszarze cyfryzacji priorytetem pozostaje odporność infrastruktury teleinformatycznej i usług miejskich, bezpieczeństwo danych, przeciwdziałanie dezinformacji oraz wykorzystanie analityki i systemów wczesnego ostrzegania do podejmowania decyzji w czasie rzeczywistym. Na poziomie osiedli ważne jest kształtowanie bezpiecznej, dostępnej przestrzeni życia i mobilności oraz wzmacnianie dziedzictwa materialnego i niematerialnego jako zasobu spójności i odporności społecznej. Dla wzmocnienia poczucia bezpieczeństwa mieszkańców osiedli podstawowe znaczenie mają takie działania, jak: utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie osiedli, modernizacja i dostosowywanie istniejącej zabudowy do pełnienia funkcji obronnej dla mieszkańców, w tym schrony, miejsca ukrycia, miejsca doraźnego schronienia, prowadzenie działań prewencyjnych oraz wspieranie społeczności osiedli w zarządzaniu kryzysowym. Istotne jest również zwiększenie wiedzy społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa publicznego przy szerokim zaangażowaniu organizacji pozarządowych oraz wolontariatu, wzmacnianie więzi i relacji społecznych poprzez różnorodne działania mające na celu budowanie odpornego, odpowiedzialnego społeczeństwa, m.in. organizowanie szkoleń, ćwiczeń i kampanii informacyjnych związanych z potencjalnymi zagrożeniami, nauka umiejętności ratownictwa medycznego, przetrwania i samoobrony, informowanie o cyberzagrożeniach i przeciwdziałanie dezinformacji. W wymiarze społecznym i zdrowotnym ważna jest dostępność usług, profilaktyka i gotowość na sytuacje nadzwyczajne – z uwzględnieniem wsparcia grup ludności szczególnie narażonych na skutki zagrożeń i integracji migracyjnej, z konsekwentnym podejściem do ciągłości działania systemów infrastruktury krytycznej, zwiększonej niezawodności usług kluczowych krytycznych i długoterminowego finansowania.

Tak zdefiniowany priorytet horyzontalny i jego nadrzędny charakter podnosi skuteczność działań Miasta i zapewnia stabilność, bezpieczeństwo i systemowe budowanie odporności Poznania na kolejne lata i dekady. Przekłada doświadczenia na trwałą kompetencję miasta do absorpcji wstrząsów, adaptacji i celowej transformacji – zarówno w obliczu nagłych zdarzeń, jak i długotrwałych, niekorzystnych trendów środowiskowych, społecznych, instytucjonalnych i gospodarczych – zapewniając zachowanie kluczowych funkcji miejskich oraz systematyczną poprawę jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców w horyzoncie 2040 i dalszym.

4.3. Priorytety/ Cele szczegółowe

Efektywna realizacja celu głównego wymaga zdefiniowania szeregu celów szczegółowych, które w ramach Strategii zostały określone jako priorytety. W Tabeli 1. przedstawiono pięć priorytetów wynikających z kierunków interwencji oraz działań strategicznych, wypracowanych podczas prac nad dokumentem Strategii. Przedstawione poniżej priorytety strategiczne zostały sformułowane w sposób łatwy do identyfikacji i wewnętrznie spójny. Dzięki temu specyficznemu połączeniu priorytetów i podejmowanych w ich ramach działań Poznań będzie stawał się miastem pierwszego wyboru dla osób, które będą chciały tu mieszkać, pracować i zaspokajać życiowe aspiracje.

Kolejność przedstawienia priorytetów nie jest tożsama z hierarchią ich ważności. Priorytety należy traktować jako równoważne, ponieważ w tym samym stopniu przyczyniać się będą do realizacji wizji miasta.

Tabela 1. Priorytety – cele szczegółowe

Priorytety	Cele szczegółowe
Silna i odporna Metropolia	Rozwijać spójność i odporność Metropolii Poznań oraz zwiększać jej rolę na arenie międzynarodowej poprzez rozwój powiązań instytucjonalno-gospodarczych w sieciach regionalnych, krajowych i globalnych
Nowoczesna przedsiębiorczość	Rozwijać w Poznaniu zróżnicowaną, silną, odporną i nowoczesną gospodarkę odpowiadającą na wyzwania przyszłości
Zielono-błękitne miasto	Uczynić Poznań „zielono-błękitnym” miastem, które posiada łatwo dostępne dla wszystkich tereny zieleni, wraz z siecią cieków i zbiorników wodnych, dba o dziedzictwo przyrodnicze oraz podejmuje skuteczne działania związane z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu
Przyjazne i bezpieczne osiedla	Zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia, bezpieczeństwo, przyjazny dla środowiska zrównoważony transport, w ramach osiedli posiadających własny, wyjątkowy charakter
Wspólnotowość i dialog społeczny	Tworzyć nowe i rozwijać istniejące mechanizmy, formy wsparcia i działania pozwalające mieszkańcom na odpowiedzialne współdecydowanie o rozwoju miasta

4.3.1. Silna i odporna Metropolia

Cel: rozwijać spójność i odporność Metropolii Poznań oraz zwiększać jej rolę na arenie międzynarodowej poprzez rozwój powiązań instytucjonalno-gospodarczych w sieciach regionalnych, krajowych i globalnych

W warunkach postępującej suburbanizacji kluczowym czynnikiem wzrostu konkurencyjności dużych ośrodków miejskich jest ich integracja z obszarami funkcjonalnymi, które pełnią zarówno rolę zaplecza, jak i przestrzeni współdzielonej w ramach szeroko pojętej metropolizacji. Poznań wraz z samorządami powiatu poznańskiego oraz 21 gmin tworzy Metropolię Poznań – dynamicznie rozwijający się

obszar metropolitalny, którego struktura przestrzenna, funkcjonalna i sieciowa jest wynikiem intensyfikacji powiązań zarówno w skali regionalnej, jak i krajowej oraz międzynarodowej. Proces metropolizacji dąży do umacniania zewnętrznych sieci powiązań, intensyfikacji kontaktów między ośrodkami metropolitalnymi oraz do coraz silniejszego włączania miasta w układ wielkich ośrodków pełniących kluczowe funkcje gospodarcze, administracyjne, naukowe i kulturalne na poziomie krajowym oraz ponadnarodowym. Szczególne znaczenie w tym procesie ma rozbudowa infrastruktury transportowej, która pozwala na skuteczne łączenie potencjału miasta z innymi centrami, zwiększając jego atrakcyjność i możliwości rozwoju. Położenie elementów węzła transportowego w granicach miasta oraz integracja różnych środków transportu zapewnia bardzo dostępność transportową i stanowi jeden z filarów potencjału gospodarczego i konkurencyjności Poznania w skali kraju i Europy Środkowej.

Metropolizacja nie pozostaje bez wpływu na sąsiadujące z miastem obszary, które z jednej strony przejmują część funkcji Poznania, a z drugiej stają się integralnym elementem jego struktury społeczno-ekonomicznej. Nie jest to jednak proces jednostronny, gdyż rozwój obszaru metropolitalnego oddziałuje na cały region, podnosząc jego konkurencyjność i przyciągając kapitał inwestycyjny. Metropolia Poznań pełni rolę centrum rozwoju i koordynatora procesów gospodarczych, kulturalnych i społecznych, wspierając jednocześnie budowanie silnej pozycji regionu w Polsce i Europie. Wzrost suburbanizacji, przy jednoczesnym zahamowaniu terytorialnej ekspansji miasta, spowodował, że obszar metropolitalny stał się jednym, złożonym organizmem przestrzenno-funkcjonalnym, obejmującym wiele jednostek administracyjnych, których współdziałanie wymaga skoordynowanego zarządzania i skutecznej współpracy. Warunkiem koniecznym harmonijnego i zrównoważonego rozwoju całej Metropolii Poznań jest intensyfikacja współpracy między samorządami lokalnymi, partnerami społecznymi i podmiotami gospodarczymi, co sprzyja wykorzystaniu pełnego potencjału tego obszaru i podnosi jego atrakcyjność jako miejsca do życia i inwestowania. Współpraca ta jest niezwykle istotna wobec współczesnych wyzwań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa publicznego, obrony cywilnej i ochrony ludności w mieście i gminach Metropolii Poznań. Dążenie do integracji elementów systemu zarządzania kryzysowego, opracowanie wspólnych działań dotyczących ochrony ludności i obrony cywilnej, utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie miasta i Metropolii Poznań, identyfikacja i zabezpieczenie usług kluczowych oraz modernizacja i rozwój infrastruktury krytycznej, to podstawowe kierunki działań, których wdrażanie wzmocni poziom bezpieczeństwa i porządku publicznego w Poznaniu i obszarze metropolitalnym.

W dobie globalizacji rola miast systematycznie rośnie – stają się one nie tylko centrami gospodarki, ale również przestrzeniami, w których koncentrują się międzynarodowe przepływy kapitału, informacji, talentów i usług. Miasta tworzą dynamiczne sieci współpracy, lecz jednocześnie rywalizują ze sobą o inwestycje, przedsiębiorstwa i mieszkańców. Światowe trendy wskazują na rosnące znaczenie synergii różnych sektorów, które współtworzą tkankę miejską i przyczyniają

się do wzmocnienia pozycji metropolii. Gospodarka, nauka, kultura, sektory kreatywne, sport, turystyka oraz kapitał społeczny – wszystkie te obszary odgrywają kluczową rolę w budowaniu konkurencyjności miast. Współczesne metropolie nie mogą bazować wyłącznie na potencjale ekonomicznym, ale muszą kształtować swoją unikatową tożsamość, opartą na dziedzictwie kulturowym i historycznym, lokalnej tradycji, jakości życia i specyfice społecznej. Czynniki te stają się coraz bardziej istotne w rywalizacji o mieszkańców, inwestorów i turystów. Tożsamość miasta, wzmocniana przez lokalną kulturę miejską, tradycję i otwartość na nowe inicjatywy, sprzyja budowaniu wspólnotowości, rozwijaniu kapitału społecznego oraz intensyfikacji interakcji międzyludzkich, co z kolei pozytywnie wpływa na rozwój sektorów kreatywnych i turystyki.

Kultura odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu jednostek i społeczeństw, stając się jednym z filarów rozwoju miast. Inwestycje w kulturę przynoszą korzyści nie tylko w wymiarze symbolicznym, ale również ekonomicznym, ponieważ stymulują innowacyjność, przyciągają talenty i wpływają na wzrost gospodarczy. Współczesna koncepcja uczestnictwa w kulturze uległa znaczącemu poszerzeniu, obejmując zarówno tradycyjne formy aktywności, jak i nowe, nieformalne przestrzenie twórczości. Warto zaznaczyć, że rozwój sektorów kreatywnych w Poznaniu jest w istocie ich reaktywacją, ponieważ miasto od wieków było ośrodkiem kulturalnym i artystycznym. Aktywność kulturalna jest jednocześnie źródłem i odbiorcą produktów sektorów kreatywnych, a w wielu przypadkach służy także ich komercjalizacji. Wzajemne przenikanie się tych obszarów stanowi istotny czynnik budowania przewagi konkurencyjnej miasta i regionu.

Sport jako element tożsamości miasta odgrywa istotną rolę w budowaniu kapitału społecznego, promowaniu Poznania oraz podnoszeniu jakości życia mieszkańców. Tradycje sportowe miasta sięgają XIX wieku i obejmują zarówno profesjonalne kluby, jak i liczne inicjatywy amatorskie, które przyczyniają się do popularyzacji aktywności fizycznej i integracji społecznej. Sport, podobnie jak kultura, stanowi narzędzie kształtowania wizerunku miasta na arenie krajowej i międzynarodowej.

Istotna jest szeroka promocja sukcesów poznańskich sportowców, artystów i przedsiębiorców działających w sektorach kreatywnych oraz wykorzystywanie ich osiągnięć do budowania pozytywnego wizerunku miasta. Ważne jest także tworzenie mechanizmów wspierających współpracę między twórcami, sportowcami i przedsiębiorcami, umożliwiającymi im wzajemne inspirowanie się i rozwijanie innowacyjnych projektów.

Poznań, wykorzystując swoje atuty, może konsekwentnie budować silną pozycję jako centrum spotkań środowiska biznesowego i naukowego, przyciągając inwestorów nie tylko poprzez dobrze rozwiniętą infrastrukturę targowo-kongresową, ale także dzięki unikatowej atmosferze miasta, wysokiej jakości życia oraz szerokim możliwościom rozwoju zawodowego i osobistego.

Budując miasto odporne, zdrowe i bezpieczne, o dużej zdolności do regeneracji i adaptacji, rozwijające elastyczną infrastrukturę, stabilną gospodarkę, kapitał

społeczny Poznań będzie miejscem atrakcyjnym do życia oraz bardzo dobrą lokalizacją dla biznesu. Kluczowe jest dalsze umacnianie pozycji miasta w sieci globalnych metropolii oraz intensyfikacja działań, które zwiększą jego atrakcyjność na arenie międzynarodowej.

4.3.2. Nowoczesna przedsiębiorczość

Cel: rozwijać w Poznaniu zróżnicowaną, silną, odporną i nowoczesną gospodarkę odpowiadającą na wyzwania przyszłości

Poznań należy do najsilniejszych gospodarczo miast Polski i wyróżnia się bardzo wysokim potencjałem wzrostu gospodarczego w skali kraju. Jednak podobnie jak inne polskie ośrodki miejskie i regiony, w porównaniu do najdynamiczniejszych metropolii europejskich wciąż ma możliwości dalszego rozwoju. Poznań jest jednym z ważnych centrów lokalizacji inwestycji zagranicznych w Polsce, a sprzyjające otoczenie biznesowe, wysokorozwinięta infrastruktura oraz kapitał ludzki tworzą dogodne warunki do ekspansji już istniejących przedsiębiorstw oraz ich transformacji w kierunku nowoczesnych, wysokomarżowych modeli biznesowych. Konkurencyjność i bezpieczeństwo gospodarcze wzmacniają działania Miasta wspierające powstawanie nowych przedsiębiorstw, szczególnie tych o wysokim potencjale innowacyjnym, w tym z sektorów kreatywnych oraz zaawansowanych technologii.

Współczesna gospodarka opiera się na cyfryzacji, automatyzacji i inteligentnych systemach zarządzania, dlatego w Poznaniu ważne jest prowadzenie działań wspierających rozwój Gospodarki 4.0 i 5.0. Gospodarka 4.0, bazująca na zaawansowanych technologiach, takich jak internet rzeczy, analiza big data, sztuczna inteligencja oraz automatyzacja procesów, przekształca tradycyjne modele produkcji i usług, wprowadzając nowe sposoby zarządzania oraz interakcji między maszynami i ludźmi. Kolejnym etapem jest Gospodarka 5.0, kładąca nacisk na humanizację technologii, zintegrowanie innowacyjnych rozwiązań z potrzebami społecznymi oraz zrównoważony rozwój. Ważne jest wspieranie inwestycji w nowoczesne technologie oraz rozwijanie działań, które pozwolą miastu stać się liderem w obszarze inteligentnych specjalizacji.

Poznań, aspirując do roli lidera innowacji w skali regionalnej i krajowej, będzie konsekwentnie rozwijać ekosystem wspierający wdrażanie nowych technologii i przedsięwzięć innowacyjnych. Kluczowym jego elementem powinno stać się strategiczne wspieranie zaawansowanych centrów obliczeniowych zoptymalizowanych do rozwijania AI – inicjatyw łączących infrastrukturę, potencjał naukowy i biznesowy oraz dostęp do rynku. Pierwsza w kraju Fabryka Sztucznej Inteligencji powstaje w Poznańskim Centrum Superkomputerowo-Sieciowym. Fabryki AI mogą stać się katalizatorem rozwoju gospodarczego miasta, źródłem nowych miejsc pracy w sektorach przyszłości oraz magnesem przyciągającym młodych, ambitnych ludzi i przedsiębiorców. Będą stanowić bodziec dla konkurencyjności regionu, wzmocnienia pozycji Poznania jako centrum nowoczesnej gospodarki opartej na wiedzy i technologiach cyfrowych,

dyfuzji technologii w lokalnych sektorach w przemyśle, usługach i administracji publicznej. Ważna jest promocja Poznania jako pioniera w tych dziedzinach i ich rozwój.

Ważnym aspektem jest gotowość gospodarki lokalnej na zmiany technologiczne, rynkowe, które obecnie są dynamiczne.

Dynamiczny rozwój technologii wpływa również na zmiany na rynku pracy. Rynek Pracy 4.0 wymaga nowych kompetencji, a procesy cyfryzacji i automatyzacji zmieniają charakter zatrudnienia. W obliczu tych przemian kluczowe jest dostosowanie systemu edukacji i kształcenia zawodowego do potrzeb gospodarki przyszłości. Ważne jest wspieranie inwestycji w rozwój nowoczesnych programów edukacyjnych, wspierających kompetencje cyfrowe, programowanie, analizę danych, a także umiejętności związane z zarządzaniem innowacjami i kreatywnością. Uwzględnienie współpracy między szkołami, uczelniami i biznesem w procesie kształcenia przyszłych pracowników pozwoli na efektywne łączenie teorii z praktyką i zapewni odpowiednie przygotowanie kadry do nowych wyzwań zawodowych.

Zmienia się także struktura demograficzna i pokoleniowa rynku pracy. Pokolenie Z, które wkracza na ten rynek, ma odmienne priorytety niż ich poprzednicy. Młodzi pracownicy stawiają na elastyczność zatrudnienia, możliwości rozwoju osobistego, równowagę między życiem zawodowym a prywatnym oraz wartości etyczne firm, w których pracują. W tym kontekście kluczowe staje się promowanie idei społecznej odpowiedzialności biznesu, która pozwala na budowanie zaangażowania pracowników oraz pozytywnego wizerunku firm. Ważne jest, aby przedsiębiorstwa w Poznaniu rozwijały działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, dbałości o warunki pracy, etyczne standardy i inkluzywność w miejscu zatrudnienia.

Jednym z istotnych czynników wpływających na lokalny rynek pracy jest rosnąca liczba pracowników zagranicznych, szczególnie z Ukrainy. Imigranci tymczasowi i długoterminowi odgrywają ważną rolę w wielu sektorach gospodarki, od przemysłu, przez logistykę, po usługi i branżę IT. Wzrost liczby cudzoziemców wymaga odpowiednich planów integracyjnych, uwzględniających edukację, szkolenia zawodowe oraz wsparcie w adaptacji kulturowej, realizowanych we współpracy z lokalnymi pracodawcami i organizacjami społecznymi, aby maksymalnie wykorzystać potencjał napływowych pracowników.

Konsekwentne rozwijanie działań na rzecz innowacyjnego zarządzania miastem, inwestowanie w nowe technologie oraz wspieranie rozwoju gospodarki opartej na wiedzy pozwolą na dalsze umocnienie pozycji Poznania jako jednego z najważniejszych ośrodków gospodarczych w Polsce. Istotne jest ciągle wzmacnianie współpracy między biznesem, nauką i Miastem, a także tworzenie przestrzeni do rozwoju nowoczesnych przedsiębiorstw i start-upów, które stanowią podstawę przyszłej konkurencyjności miasta na arenie krajowej i międzynarodowej.

4.3.3. Zielono-błękitne miasto

Cel: uczynić Poznań „zielono-błękitnym” miastem, które posiada łatwo dostępne dla wszystkich tereny zieleni, wraz z siecią cieków i zbiorników wodnych, dba o dziedzictwo przyrodnicze oraz podejmuje skuteczne działania związane z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu

Rdzeniem systemu zieleni w Poznaniu są zaprojektowane w okresie międzywojennym cztery kliny zieleni, które bazują na dolinach rzecznych i umożliwiają zachowanie ciągłości ekologicznej z terenami zieleni gmin sąsiednich, a w skali połączeń ekosystemów także kraju i Europy. Uzupełnia je pierścieniowy układ zieleni charakteryzujący się cennymi założeniami. Zachowanie i racjonalne wykorzystanie tego potencjału są kluczowe dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i ochrony terenów cennych przyrodniczo.

Istotnym elementem ekosystemów miejskich jest bioróżnorodność, a jej ochrona odgrywa kluczową rolę w przeciwdziałaniu degradacji środowiska. Ważne jest podejmowanie działań na rzecz zachowania i odbudowy siedlisk naturalnych oraz ochrony gatunków zagrożonych wyginięciem. Istotnym aspektem polityki ekologicznej miasta jest także promowanie rozwiązań sprzyjających zazielenianiu przestrzeni publicznych, takich jak np. tworzenie parków kieszonkowych, zazielenianie dachów i elewacji budynków oraz sadzenie drzew wzdłuż ulic i placów.

Zmiany klimatu stanowią jedno z największych wyzwań współczesnych miast, a ich skutki, takie jak fale upałów, intensywne opady czy wzrost poziomu zanieczyszczeń, wymagają skutecznych działań adaptacyjnych i mitygacyjnych. W ramach adaptacji do zmian klimatu ważne są: rozwój zielonej i błękitnej infrastruktury, poprawa retencji wodnej oraz ograniczanie efektu miejskiej wyspy ciepła poprzez rozwiązania sprzyjające naturalnej cyrkulacji powietrza i poprawie mikroklimatu. Mitygacja zmian klimatu wymaga wdrażania polityk redukcji emisji gazów cieplarnianych, efektywności energetycznej oraz wsparcia dla odnawialnych źródeł energii.

Jakość powietrza jest jednym z kluczowych czynników wpływających na zdrowie mieszkańców i jakość życia w mieście. W Poznaniu konieczne są działania mające na celu redukcję emisji zanieczyszczeń pochodzących z ogrzewania budynków, przemysłu oraz transportu. Wdrażanie programów modernizacji systemów grzewczych, wsparcie dla rozwiązań niskoemisyjnych i odnawialnych źródeł energii oraz rozwój terenów zieleni mogą przyczynić się do poprawy jakości powietrza.

Woda jest jednym z najważniejszych zasobów naturalnych, a jej jakość i dostępność ma fundamentalne znaczenie dla funkcjonowania miasta. Ważne jest rozwijanie infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej, monitorowanie stanu wód powierzchniowych oraz dążenie do poprawy retencji wody w przestrzeni miejskiej. W tym kontekście istotne jest wdrażanie rozwiązań opartych na naturze, takich jak np. zbiorniki retencyjne, ogrody deszczowe czy zielone dachy, które wspierają naturalne procesy filtracji i magazynowania wody.

Hałas jest istotnym problemem środowiskowym wpływającym na komfort życia i zdrowie mieszkańców. W celu ograniczenia jego negatywnego oddziaływania ważne są: rozwój terenów zieleni, wprowadzanie ekranów akustycznych, kontrolowanie poziomu hałasu generowanego przez przemysł oraz promowanie rozwiązań ograniczających hałas w przestrzeni publicznej.

Realizacja tego priorytetu wymaga dbałości o istniejące tereny zieleni oraz tworzenia nowych terenów, szczególnie w miejscach, z których aktualnie dostęp do nich jest utrudniony. Ważne jest także prowadzenie polityki edukacyjnej, która będzie kształtować proekologiczne postawy mieszkańców i angażować ich w działania na rzecz ochrony środowiska. Poznań, dbając o jakość środowiska naturalnego, może stać się miastem zrównoważonego rozwoju, przyjaznym zarówno dla ludzi, jak i przyrody.

Wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie (NbS) w Poznaniu jest kluczowe dla osiągnięcia celu, jakim jest „zielono-błękitne” miasto z dostępem do wysokiej jakości terenów zieleni. NbS, takie jak parki kieszonkowe, zielone dachy, ogrody deszczowe czy zbiorniki retencyjne, przynoszą wymierne korzyści ekologiczne, społeczne i ekonomiczne, poprawiając jakość powietrza, retencję wody i komfort życia mieszkańców. Integracja NbS w planowaniu przestrzennym zwiększa odporność miasta na skutki zmian klimatu i sprzyja ochronie bioróżnorodności, co ma bezpośrednie przełożenie na dobrostan społeczny. Skuteczna realizacja projektów NbS wymaga współpracy międzysektorowej – zaangażowania władz miejskich, przedsiębiorców, organizacji pozarządowych i społeczności lokalnych. Istotne jest także zapewnienie stabilnych mechanizmów finansowania, w tym funduszy miejskich, krajowych oraz partnerstw i modeli współpracy pomiędzy sektorem publicznym i prywatnym, które pozwolą na długofalowe wdrażanie rozwiązań przyrodniczych. Wprowadzenie NbS wspiera rozwój edukacji ekologicznej i klimatycznej, angażując mieszkańców w ochronę środowiska i kształtując postawy proekologiczne. W ten sposób Poznań może stać się przykładem miasta, w którym zrównoważony rozwój, innowacje i współpraca sektorowa skutecznie łączą się w praktycznych działaniach na rzecz ludzi i przyrody.

4.3.4. Przyjazne i bezpieczne osiedla

Cel: Zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia, bezpieczeństwo, przyjazny dla środowiska zrównoważony transport, w ramach osiedli posiadających własny, wyjątkowy charakter

Każde osiedle tworzy swój unikatowy „mikroklimat”, który wpływa na jakość życia jego mieszkańców i kształtuje wizerunek miasta w oczach odwiedzających. Duże znaczenie ma wewnętrzna różnorodność osiedli – obecność różnorodnych punktów usługowych, gastronomicznych i handlowych, a także łatwy dostęp do wysokiej jakości usług publicznych, terenów zieleni, przestrzeni dla kultury lokalnej – mikrocentrów kultury, terenów rekreacyjnych i obiektów sportowych. Kompleksowa rewitalizacja,

uwzględniająca nie tylko infrastrukturę, lecz także lokalną kulturę, kapitał społeczny oraz dbałość o środowisko, zapewni, że poznańskie osiedla staną się miejscami przyjaznymi dla mieszkańców.

Wobec współczesnych wyzwań priorytetem jest zapewnienie bezpieczeństwa publicznego dla mieszkańców osiedli. Podstawowe znaczenie mają takie działania, jak: utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie osiedli, modernizacje i dostosowywanie istniejącej zabudowy do pełnienia funkcji obronnej dla mieszkańców, w tym schrony, miejsca ukrycia, miejsca doraźnego schronienia, prowadzenie działań prewencyjnych oraz wspieranie społeczności osiedli w zarządzaniu kryzysowym.

Obszar śródmieścia pełni niezwykle istotne funkcje miastotwórcze, metropolitalne i ponadregionalne, jednak mierzy się z problemami takimi jak wyludnianie oraz degradacja przestrzeni miejskiej. Prowadzone działania rewitalizacyjne mają na celu przywrócenie równowagi tej części miasta, tak by śródmieście wyróżniało się wysokiej jakości systemem przestrzeni publicznych, dobrze zachowanym dziedzictwem kulturowym i historycznym oraz było atrakcyjnym miejscem do mieszkania, inwestowania i spędzania wolnego czasu. Na jakość przestrzeni miejskiej wpływa również stan zabudowy oraz zagospodarowanie terenów dużych osiedli mieszkaniowych. Mimo podejmowanych działań rewitalizacyjnych wyzwaniem pozostaje utrzymanie ich efektów w dłuższej perspektywie, co wiąże się zarówno z kwestiami finansowymi, jak i społecznymi.

Wysokiej jakości przestrzeń publiczna jest jednym z najważniejszych czynników sprzyjających rozwojowi miasta – przyciąga innowacyjne firmy, wykwalifikowanych pracowników oraz turystów. W ramach tego priorytetu należy wzmacniać więzi społeczne i tożsamość osiedli, zapewniając mieszkańcom dostęp do lokalnych usług i mieszkań o wysokim standardzie. W Poznaniu jako „mieście kompaktowym i krótkich odległości” podejmowane są działania, aby zapewnić nowoczesny, efektywny i dostępny transport publiczny na terenie całego miasta – zarówno w centrum, jak i na osiedlach peryferyjnych. Konsekwentnie promowane są alternatywne formy transportu, takie jak zbiorowy transport publiczny, ruch pieszki i rowerowy. Ograniczenie ruchu samochodowego jest konieczne zarówno ze względu na ograniczoną przestrzeń, jak i negatywny wpływ na środowisko, szczególnie w połączeniu z systemami ogrzewania o niskiej sprawności energetycznej (tzw. źródłami niskiej emisji). Zrównoważona mobilność stanowi kluczowy element systemu transportu miejskiego. Aby zapewnić mieszkańcom wygodne i ekologiczne sposoby poruszania się po mieście, istotne jest inwestowanie w infrastrukturę rowerową, bezpieczne ciągi piesze oraz nowoczesny transport publiczny. Rozbudowa sieci tras rowerowych, integracja różnych środków transportu oraz stawianie na ekologiczne rozwiązania, takie jak autobusy elektryczne i wodorowe czy tramwaje o niskiej emisji, mogą znacząco poprawić jakość życia w mieście. Wspieranie kultury zrównoważonej mobilności poprzez edukację i odpowiednie regulacje, a także tworzenie przestrzeni sprzyjających ograniczeniu używania samochodów prywatnych przyczynią się do poprawy jakości powietrza, zmniejszenia hałasu i zwiększenia atrakcyjności miejskiego krajobrazu. Kompleksowe

podejście do planowania transportu, łączące nowoczesność z troską o środowisko i potrzeby mieszkańców, może uczynić Poznań miastem przyszłości – przyjaznym, funkcjonalnym i zrównoważonym.

4.3.5. Wspólnotowość i dialog społeczny

Cel: tworzyć nowe i rozwijać istniejące mechanizmy, formy wsparcia i działania pozwalające mieszkańcom na odpowiedzialne współdecydowanie o rozwoju miasta

Mieszkańcy Poznania oraz organizacje pozarządowe mają realny wpływ na procesy partycypacji publicznej. Aktywność mieszkańców, rosnąca rola organizacji pozarządowych oraz ruchów miejskich już teraz znacząco wpływają na jakość dialogu społecznego i współdecydowanie o kierunkach rozwoju miasta. Wysoki kapitał społeczny staje się podstawą tworzenia solidarności wśród społeczności lokalnej, sprzyjając wyrównywaniu szans, zmniejszaniu różnic oraz eliminowaniu nierówności społecznych. Miasto wspiera osoby wykluczone społecznie, zagrożone wykluczeniem społecznym i będące w trudnej sytuacji życiowej, dążąc do ich włączenia i integracji społecznej.

Wzmacnianie mechanizmów wspólnotowości to również zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa publicznego przy szerokim zaangażowaniu organizacji pozarządowych oraz wolontariatu, wzmacnianie więzi i relacji społecznych poprzez różnorodne działania mające na celu budowanie odpornego, odpowiedzialnego społeczeństwa, m.in. organizowanie szkoleń, ćwiczeń i kampanii informacyjnych związanych z potencjalnymi zagrożeniami, informowanie o cyberzagrożeniach i przeciwdziałanie dezinformacji.

Wspólnotowość i dialog społeczny mogą być wspierane przez rozwój lokalnych wydarzeń artystycznych, kulturalnych i sportowych, tworzenie osiedlowych tras turystycznych opartych na wydarzeniach z przeszłości Poznania oraz unikatowej architekturze, takiej jak secesja poznańska, modernizm czy architektura obronna. Miasto także aktywnie wspiera współpracę biznesu z organizacjami pozarządowymi, tworząc przestrzeń do ich sieciowania w ramach społecznej odpowiedzialności biznesu. Współczesne wyzwania wymagają jednak także uwzględnienia nowych narzędzi i technologii, które pozwalają na szersze zaangażowanie mieszkańców w życie miasta. Nowoczesne technologie, takie jak aplikacje mobilne, platformy internetowe czy narzędzia sztucznej inteligencji, mają ogromny potencjał w procesach zarządzania miastem oraz usługach miejskich, umożliwiając szybsze, bardziej efektywne i transparentne świadczenie usług publicznych. Cyfryzacja administracji publicznej oraz wdrażanie inteligentnych systemów zarządzania miastem sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców poprzez szybszy dostęp do informacji, usprawnienie procesów administracyjnych oraz zapewnienie większej transparentności działań. Z kolei zapewnienie odpowiedniego poziomu cyberbezpieczeństwa staje się kluczowe w kontekście rozwoju usług opartych na nowych technologiach, aby chronić dane osobowe i zapobiegać zagrożeniom.

Ważne jest wdrażanie mechanizmów i działań na rzecz podniesienia poziomu wykorzystania inteligentnych technologii w usługach publicznych oraz zaangażowania mieszkańców w rozwój miasta poprzez m.in. tworzenie nowych narzędzi partycypacji publicznej, które wykorzystują nowoczesne technologie, umożliwiając mieszkańcom łatwiejszy i bardziej efektywny udział w procesach decyzyjnych. Przy realizacji tego priorytetu warto pamiętać, że dobre rządzenie rozwija oddolną zaradność mieszkańców, nie wyręczając ich jednak z decydowania o ważnych kwestiach dotyczących ich życia i otoczenia. Poprzez efektywne wykorzystanie nowoczesnych narzędzi oraz aktywne włączanie mieszkańców w życie miasta można stworzyć przestrzeń do bardziej zrównoważonego i sprawiedliwego rozwoju społeczności.

4.4. Stan aktualny i cele rozwojowe dla priorytetów

Poniżej omówiono każdy z pięciu priorytetów w taki sposób, aby ukazać zwięzły opis sytuacji w chwili obecnej (2025) i pożądaný obraz sytuacji w przyszłości (2040).

4.4.1. Silna i odporna Metropolia

Poznań 2025

Na obszarze położonym w sąsiedztwie Poznania wykształciły się najsilniejsze w kraju cechy aglomeracyjne, jednak obszar metropolitalny nadal nie stanowi spójnego układu przestrzenno-funkcjonalnego. Niepełna integracja oraz przeszkody w efektywnej współpracy hamują rozwój całej Metropolii Poznań i osiągnięcie – pomimo dużego potencjału – rangi metropolii międzynarodowej. Na wizerunek Metropolii Poznań na arenach krajowej i międzynarodowej wpływa atrakcyjność Poznania, będącego miastem – rdzeniem całego obszaru metropolitalnego. Potencjał miasta jest związany z jego tożsamością, zapisaną w bogatym dziedzictwie historycznym i kulturowym oraz cechach kojarzonych z jego mieszkańcami. Rozwój kultury, sportu i nowoczesnych sektorów gospodarki jest szansą na zwiększenie atrakcyjności Poznania dla biznesu i nauki, środowiska akademickiego oraz artystów, sportowców i turystów.

Poznań 2040

W 2040 roku Poznań jest dynamicznie rozwijającym się centrum Metropolii, które z powodzeniem łączy nowoczesne technologie z wartościami zrównoważonego rozwoju, stając się jednym z wiodących ośrodków miejskich w Polsce i Europie. Dzięki intensywnemu wdrażaniu inteligentnych rozwiązań miasto staje się w pełni cyfrową aglomeracją, w której zaawansowane technologie są integralną częścią życia codziennego. Poznań jest także jednym z pionierów w zakresie ekologicznych technologii, które pozwalają na minimalizowanie śladu węglowego oraz optymalizację wykorzystania zasobów.

Współpraca ponadlokalna, ponadregionalna oraz globalna jest kluczowym elementem polityki rozwoju Poznania. Miasto aktywnie współpracuje z innymi ośrodkami miejskimi i regionami zarówno w zakresie wymiany doświadczeń, jak i realizacji wspólnych projektów, które rozwiązują wyzwania związane z klimatem, mobilnością, gospodarką

i innowacjami. Dzięki rozbudowie infrastruktury transportowej, w tym kolei wielkich prędkości i nowoczesnego lotniska, Poznań jest centralnym węzłem transportowym, który zapewnia szybki dostęp do innych miast i regionów, co przyczynia się do wzrostu atrakcyjności Poznania na rynku turystycznym, naukowym i biznesowym.

Miasto stawia na rozwój turystyki, wykorzystując swoje dziedzictwo historyczne i kulturowe do tworzenia nowych produktów i usług. Dzięki nowoczesnej ofercie turystycznej, w tym zrównoważonej turystyce i wykorzystaniu nowoczesnych technologii, Poznań jest jednym ze znaczących destynacji turystycznych w Europie. Turystyka ma pozytywny wpływ na gospodarkę miasta, tworząc nowe miejsca pracy i wpływy podatkowe, a także wzmacniając wizerunek Poznania jako dynamicznego ośrodka innowacji i kultury.

Szeroka oferta kulturalna i sportowa, obejmująca wydarzenia międzynarodowe, festiwale artystyczne i sportowe, a także nowoczesne obiekty sportowe, czyni miasto jednym z głównych ośrodków kultury i sportu w kraju. Rosnąca rola poznańskich uczelni oraz instytutów badawczych sprawia, że miasto jest centrum naukowym, przyciągającym studentów i naukowców z całego świata. Poznań jest ważnym ośrodkiem wystawienniczym, przyciągającym inwestorów i przedsiębiorców z różnych branż. Dzięki nowoczesnym obiektom, w tym dużym kompleksom konferencyjnym i wystawowym, Poznań jest gospodarzem prestiżowych wydarzeń targowych, kulturalnych, sportowych, kongresów i konferencji, które stanowią miejsce spotkań dla liderów branży z różnych sektorów gospodarki. Dzięki rozwojowi infrastruktury transportowej, w tym rozbudowie autostrady A2 i budowie odcinków kolei dużych prędkości, Poznań jest doskonale skomunikowanym miastem, z łatwym dostępem do innych dużych aglomeracji w Polsce i Europie. Rozwój nowoczesnego i przyjaznego transportu sprzyja także dalszemu przyciąganiu nowych mieszkańców, zwłaszcza młodych profesjonalistów, którzy znajdują w mieście atrakcyjne warunki do życia i pracy. Poznań wdraża także nowe trendy rozwoju miast, takie jak urbanistyka oparta na zrównoważonym rozwoju, efektywności energetycznej, decentralizacji i wykorzystaniu nowoczesnych technologii w zarządzaniu miastem. Jest miastem odpornym, zdrowym, bezpiecznym, z elastyczną infrastrukturą, stabilną i silną gospodarką, mocnym kapitałem społecznym i ludzkim, miastem o dużej zdolności do regeneracji i adaptacji, jest atrakcyjnym miejscem do życia oraz bardzo dobrą lokalizacją dla biznesu. Cudzoziemcy są zintegrowani z lokalną społecznością i aktywnie włączają się w budowanie przyszłości miasta. Poznań w 2040 roku jest miejscem, które harmonijnie łączy nowoczesność z bogatą tradycją, stając się przestrzenią pełną innowacji, zrównoważonego rozwoju i kultury, przyciągającą ludzi z całego świata do współpracy i wspólnego kształtowania przyszłości.

4.4.2. Nowoczesna przedsiębiorczość

Poznań 2025

Poznań tradycyjnie kojarzony jest z oszczędnością, praktycznością, przedsiębiorczością i pracowitością mieszkańców oraz tradycjami akademickimi i targowymi. Miasto charakteryzuje się bardzo wysokim potencjałem wzrostu gospodarczego w skali kraju,

wysoką aktywnością ekonomiczną i silnym lokalnym rynkiem pracy, który wymaga jednak uatrakcyjnienia oferty dla wysokokwalifikowanych pracowników. Poznań posiada atuty, by stać się wiodącym hubem IT i kwantowym (komputer kwantowy, fabryki AI). Na podstawie tych wyróżników może budować swoją przewagę gospodarczą i markę miasta innowacyjnego, wykorzystując także potencjał kadrowy przygotowany przez poznańskie uczelnie. Odporna gospodarka miasta opiera się na dywersyfikacji sektorów, innowacyjności oraz zdolności do szybkiego dostosowywania się do zmieniających się warunków rynkowych i globalnych kryzysów. Zróżnicowana gospodarka oparta jest na działalności mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, charakteryzujących się elastycznością w dostosowywaniu się do reguł gry rynkowej, jednak wciąż pozostaje przestrzeń do większego wykorzystywania nowoczesnych rozwiązań innowacyjnych. Duży potencjał środowiska akademickiego i naukowego jest szansą na rozwój firm innowacyjnych i sektorów kreatywnych, tworzących nowe produkty i usługi oraz atrakcyjne miejsca pracy.

Poznań 2040

W 2040 roku Poznań jest miastem o silnej, zróżnicowanej i nowoczesnej gospodarce, której rozwój oparty jest na innowacjach technologicznych i Gospodarce 5.0. Miasto jest jednym z liderów transformacji w kierunku inteligentnych i zrównoważonych rozwiązań, w których zaawansowane technologie są fundamentem rozwoju gospodarczego i społecznego.

Poznań jest znanym w Europie ośrodkiem kwantowym, o dominującej pozycji, aktywnym w obszarze badań, rozwoju i innowacji. Poznańskie firmy wykorzystują najnowsze technologie, wprowadzając na rynek produkty i usługi o wysokiej wartości dodanej. Przesuwają się one w górę łańcucha wartości, tworząc innowacyjne, wysokomarżowe produkty, które umacniają pozycję miasta jako centrum innowacji w Polsce i w Europie. Rozwój nowych technologii i modeli biznesowych w połączeniu z zaawansowaną cyfryzacją gospodarki pozwala na szybszy wzrost konkurencyjności poznańskich firm, szczególnie w obszarze eksportu.

Poznań jest miastem, które zatrzymuje najlepsze talenty, zmniejszając odpływ wykwalifikowanych pracowników do innych miast i krajów. Dynamicznie rozwijają się sektory kreatywne, firmy start-upowe i technologiczne. Innowacyjne przedsiębiorstwa wprowadzają nowe technologie, generują dobrze płatne miejsca pracy, tworząc nowoczesne środowiska pracy, które przyciągają utalentowanych specjalistów z kraju i zagranicy.

Poznańska gospodarka korzysta z zasobów lokalnej nauki, które są w pełni wykorzystywane przez lokalne centra kompetencyjne i instytuty badawcze. Rozwija się współpraca pomiędzy środowiskiem nauki, biznesu i samorządu, co zwiększa liczbę komercjalizowanych innowacji oraz zakładanych start-upów. Dynamiczny rozwój Międzynarodowych Targów Poznańskich (MTP) jako miejsca wymiany doświadczeń, idei i technologii między przedsiębiorcami z różnych części świata wspiera rozwój lokalnych firm, organizacji i środowiska akademickiego.

Poznań jest miastem, które intensywnie wspiera rozwój przedsiębiorczości społecznej, a także wspólnotowe inicjatywy, które odpowiadają na wyzwania społeczne.

W ramach koncepcji „social business city” przedsiębiorcy współpracują z samorządem i organizacjami społecznymi w celu rozwiązywania problemów miejskich i promowania odpowiedzialności społecznej. Takie podejście tworzy przestrzeń dla nowych inicjatyw, które przynoszą dochody, ale także wspierają społeczności lokalne, aktywizując osoby wykluczone z rynku pracy.

Poznań jest również centrum edukacyjnym i naukowym, przyciągającym zarówno studentów, jak i badaczy z całego świata. Poznańskie uczelnie są czołowymi ośrodkami kształcenia, oferującymi programy edukacyjne związane z najnowszymi trendami w gospodarce, technologiach, sztucznej inteligencji, zrównoważonym rozwoju i przedsiębiorczości. Współpraca między szkołami wyższymi a lokalnym biznesem osiąga nowe standardy, umożliwiając szybki transfer wiedzy i technologii z uczelni do firm, co przyczynia się do powstawania innowacyjnych produktów i rozwiązań. Rozwój systemu edukacji ustawicznej i kształcenia zawodowego pozwala na dynamiczną adaptację do zmieniających się potrzeb rynku pracy, umożliwiając mieszkańcom Poznania nieustanne podnoszenie kwalifikacji.

Poznań jest również miejscem, w którym dominują nowoczesne trendy w gospodarce, takie jak gospodarka oparta na danych i nowych technologiach z automatyzacją procesów, rozwój sektora zielonych technologii i gospodarki o obiegu zamkniętym. Konkurencyjność i bezpieczeństwo gospodarcze wzmocniają działania Miasta wspierające powstawanie nowych przedsiębiorstw, szczególnie tych o wysokim potencjale innowacyjnym, w tym z sektorów kreatywnych oraz zaawansowanych technologii.

Dzięki połączeniu nowoczesnych rozwiązań technologicznych, zrównoważonego rozwoju i kreatywności mieszkańców Poznań jest jednym z najnowocześniejszych i najbardziej innowacyjnych miast w Polsce i Europie, przyciągającym inwestycje, talenty i innowacyjne firmy z całego świata.

4.4.3. Zielono-błękitne miasto

Poznań 2025

Zwarty, multicentryczny układ urbanistyczny miasta z klinami zieleni przyczynił się do podejmowania licznych przedsięwzięć, aby Poznań był coraz bardziej miastem zielonym, „kompaktowym i krótkich odległości”. Tereny zieleni są nierównomiernie rozłożone na mapie miasta – wiele osób mieszka z dala od parków i innych obszarów zieleni. Zachowanie i racjonalne wykorzystanie tego potencjału są kluczowe dla zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców i ochrony terenów cennych przyrodniczo.

Bioróżnorodność jest istotnym elementem ekosystemów miejskich, a jej ochrona odgrywa kluczową rolę w przeciwdziałaniu degradacji środowiska. Poznań podejmuje działania na rzecz zachowania i odbudowy siedlisk naturalnych oraz ochrony gatunków zagrożonych wyginieciem. Ważnym aspektem polityki ekologicznej miasta jest także promowanie

rozwiązań sprzyjających zazielenianiu przestrzeni publicznych, takich jak tworzenie parków kieszonkowych, zazielenianie dachów i elewacji budynków oraz sadzenie drzew wzdłuż ulic i placów. Zmiany klimatu stanowią jedno z największych wyzwań współczesnych miast, a ich skutki, takie jak fale upałów, intensywne opady czy wzrost poziomu zanieczyszczeń wymagają skutecznych działań adaptacyjnych i mitygacyjnych.

Poznań 2040

W 2040 roku Poznań jest miastem, które skutecznie łączy zrównoważony rozwój z nowoczesnymi technologiami, tworząc przestrzeń przyjazną mieszkańcom, przedsiębiorcom oraz środowisku. Miasto oferuje szeroką sieć terenów zieleni dostępnych dla wszystkich jego mieszkańców. Znaczną część jego powierzchni zajmują dobrze zagospodarowane przestrzenie publiczne, takie jak parki, tereny przyuliczne, ogrody rodzinne i otwarte ogrody społeczne, jednoczące społeczność lokalną. Zielone korytarze ekologiczne, a także przejścia dla zwierząt zapewniają harmonijną integrację obszarów miejskich z naturą. Tereny te sprzyjają rekreacji, aktywnemu wypoczynkowi i integracji społecznej, stanowiąc miejsce do spotkań, spacerów oraz rodzinnych chwil na świeżym powietrzu.

Poznań jest również miastem, które skutecznie adaptuje się do zmieniającego się klimatu. Miasto wdrożyło nowoczesne systemy ogrzewania, opierające się na odnawialnych źródłach energii, a jakość powietrza jest utrzymywana na bardzo dobrym poziomie. Zastosowanie inteligentnych sieci energetycznych umożliwia zarządzanie dystrybucją energii i jej oszczędnością, a także zwiększa efektywność w zakresie wytwarzania i wykorzystania energii elektrycznej i ciepłej. Poznań konsekwentnie dąży do neutralności w emisji dwutlenku węgla, wprowadzając inteligentne systemy mikrosieci elektroenergetycznych w budynkach użyteczności publicznej. Woda pitna i opadowa jest zarządzana efektywnie dzięki nowoczesnym systemom monitorowania i gospodarowania zasobami wodnymi z rozwiniętym systemem retencji.

Poznań jest miastem odpornym na zmiany klimatu. Rozwój miejskich sieci energetycznych, w tym odnawialnych źródeł energii, a także zrównoważone zarządzanie zasobami wodnymi zapewniają miastu odporność na skutki zmian klimatu, takich jak susze czy powodzie.

Miasto stawia również na zachowanie bioróżnorodności, promując projektowanie przestrzeni z uwzględnieniem ekologicznych rozwiązań. Dąży do zwiększenia bioróżnorodności poprzez tworzenie ekologicznych korytarzy, które łączą różne obszary miasta i umożliwiają migrację zwierząt. W Poznaniu rozwija się sieć wertykalnych ogrodów oraz zielonych dachów, które stają się integralną częścią miejskiej architektury, poprawiając estetykę przestrzeni oraz wspierając retencję wody. Mieszkańcy mogą korzystać z ekologicznych przestrzeni wspólnych, a nad Wartą znajdują się tereny rekreacji oraz zagospodarowana przestrzeń do organizowania wydarzeń kulturalnych, artystycznych i edukacyjnych. Innowacyjne rozwiązania, takie jak pionowe farmy miejskie, dachy zielone i zintegrowane systemy zarządzania energią, sprawiają, że osiedla są samowystarczalne i odporne na zmiany klimatu.

Miasto aktywnie promuje proekologiczne postawy, nie tylko poprzez rozwój infrastruktury, ale także poprzez edukację mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.

Tereny zieleni są wykorzystywane do organizowania wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i artystycznych. Dzięki tym przestrzeniom mieszkańcy mają okazję do budowania wspólnotowości i współpracy, a także aktywnie uczestniczą w tworzeniu i wdrażaniu inicjatyw związanych z ochroną środowiska.

Działania te mają istotny wpływ na atrakcyjność inwestycyjną miasta. Lepsze zagospodarowanie przestrzeni oraz dbałość o jakość środowiska przyciągają inwestorów, szczególnie tych związanych z zieloną energią, technologiami ekologicznymi oraz rozwojem inteligentnych miast. Estetyka przestrzeni oraz wysokiej jakości środowisko stanowią silny atut w budowaniu pozytywnego wizerunku Poznania zarówno w kraju, jak i na arenie międzynarodowej. Poznań jako miasto zrównoważone, innowacyjne i ekologiczne, jest miejscem, w którym jakość życia mieszkańców i dbałość o przyszłość środowiska są priorytetami w rozwoju miejskim.

4.4.4. Przyjazne i bezpieczne osiedla

Poznań 2025

Poznań ma historycznie ukształtowany, szczególny układ przestrzenny z wieloma rynkami i lokalnymi centrami, unikatowymi przestrzeniami o różnorodnym charakterze, którym towarzyszy silna tożsamość lokalna. Ograniczona dostępność mieszkań o odpowiednim standardzie, dostępnych dla wszystkich mieszkańców, przyczynia się do odpływu stałych mieszkańców z Poznania. Potencjał osiedli w zakresie aktywizacji mieszkańców i budowania kapitału społecznego poprzez wydarzenia kulturalne i sportowe nie jest w pełni wykorzystany.

Gęsta sieć ulic nie sprzyja rozwiązaniu problemu zatłoczenia wynikającego z nadmiernego wykorzystywania indywidualnego transportu samochodowego. Rozwiązaniem są formy mobilności oparte na transporcie publicznym, ruchu rowerowym oraz pieszym. Ruch samochodowy i nieefektywne niskoemisyjne źródła ogrzewania powodują zanieczyszczenie powietrza i obniżają jakość życia w mieście.

Poznań 2040

W 2040 roku Poznań rozwija się jako miasto o wysokiej jakości życia, zapewniając mieszkańcom bezpieczne, przyjazne i dobrze zorganizowane przestrzenie osiedlowe. Lokalne społeczności odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu przestrzeni miejskiej. Miasto konsekwentnie wdraża rozwiązania oparte na zasadach zrównoważonego rozwoju, inteligentnych technologiach i zielonej transformacji, które wspierają mieszkańców i podnoszą ich komfort życia.

Osiedla stają się centrami aktywności społecznej, gospodarczej i kulturalnej, sprzyjając integracji mieszkańców. Powstają nowoczesne przestrzenie wspólne, które umożliwiają budowanie relacji sąsiedzkich oraz wymianę kulturową. Technologie inteligentnego miasta, w tym systemy zarządzania ruchem, cyfrowe platformy miejskie i e-usługi, znacząco ułatwiają życie mieszkańców oraz wzmacniają ich partycypację w zarządzaniu lokalnymi obszarami.

Miasto skutecznie wspiera rozwój zdrowego stylu życia, dostosowując przestrzeń do potrzeb rekreacyjnych wszystkich grup wiekowych. Nowoczesne tereny sportowe i rekreacyjne zachęcają do aktywności fizycznej, lokalne programy kulturalne integrują i uczą, a programy profilaktyczne ułatwiają mieszkańcom dbanie o zdrowie. Cyfryzacja zarządzania usługami medycznymi zwiększa dostępność opieki zdrowotnej. Miasto intensywnie inwestuje w politykę senioralną, dostosowując przestrzeń publiczną i usługi do potrzeb starzejącego się społeczeństwa oraz włączając osoby starsze w życie miasta. Usługi społeczne w coraz większym stopniu świadczone są w środowisku zamieszkania osób wymagających wsparcia, tj. w środowisku lokalnym, sukcesywnie odciążając i tworząc alternatywę dla usług w instytucjach opieki całodobowej. Następuje rozwój usług profilaktycznych, wdrażanie nowych rozwiązań w zakresie opieki i wsparcia z poszanowaniem praw mieszkańców do decydowania o sobie. Ważną rolę w dbaniu o zdrowie mieszkańców odgrywa kultura, która łączy sztukę, wiedzę ekologiczną i praktyki wzmacniające dobrostan psychiczny w jeden spójny system społeczny i buduje odporność kulturową.

Lokalne mikroprzedsiębiorstwa, start-upy i organizacje społeczne korzystają z nowoczesnej infrastruktury, wspierając gospodarkę opartą na innowacjach, ekologii i kulturze. Na osiedlach działają zielone targowiska i mobilne punkty gastronomiczne, a przedsiębiorcy mają ułatwiony dostęp do przestrzeni coworkingowych oraz finansowania. Smart retail, czyli cyfrowe technologie w handlu i usługach, ułatwia prowadzenie biznesu, zwiększając jego konkurencyjność na lokalnym rynku.

Poznań jako „miasto kompaktowe i krótkich odległości” zapewnia szybki, punktualny, efektywny i dostępny publiczny transport zbiorowy na terenie całego miasta, zarówno w centrum, jak i na osiedlach peryferyjnych. W przestrzeni miejskiej dominują ekologiczne środki transportu – rozbudowana sieć tras rowerowych, nowoczesny transport publiczny oparty na energii odnawialnej oraz usługi współdzielone, które ograniczają emisję spalin i zwiększają mobilność mieszkańców. Miasto stawia na rozwój transportu publicznego, w tym elektrycznych środków transportu, takich jak tramwaje, autobusy i rowery, oraz rozbudowę sieci stacji ładowania pojazdów elektrycznych. Dzięki innowacyjnym rozwiązaniom w zakresie zarządzania przestrzenią publiczną Poznań jest miastem przyjaznym dla pieszych i rowerzystów, z licznymi zielonymi przestrzeniami, które zapewniają mieszkańcom komfort i zdrowe środowisko do życia.

Rewitalizacja miejskich przestrzeni opiera się na podkreśleniu lokalnej tożsamości i historii osiedli. Lokalne inicjatywy kulturalne przyciągają mieszkańców i turystów, a cyfryzacja zasobów dziedzictwa kulturowego umożliwia interaktywne zwiedzanie i edukację. Nowoczesne technologie, takie jak rozszerzona rzeczywistość i sztuczna inteligencja, pozwalają na dynamiczne opowiadanie historii miasta i angażowanie nowych odbiorców.

System bezpieczeństwa publicznego wykorzystuje inteligentne rozwiązania, w tym analizę danych w czasie rzeczywistym oraz technologie predykcyjne, które pomagają zapobiegać zagrożeniom. Cyberbezpieczeństwo staje się priorytetem, a zintegrowane systemy ochrony danych zapewniają bezpieczeństwo mieszkańców w cyfrowym świecie. Miasto dysponuje nowoczesnymi systemami zarządzania kryzysowego, które umożliwiają szybkie reagowanie na wszelkie zagrożenia.

Miasto nieustannie dąży do tego, by mieszkańcy mogli realizować swoje plany życiowe w inspirującym, nowoczesnym i zrównoważonym środowisku. Lokalne społeczności, nowe technologie i troska o ekologię sprawiają, że miasto pozostaje miejscem dynamicznym, przyjaznym i otwartym dla wszystkich.

4.4.5. Wspólnotowość i dialog społeczny

Poznań 2025

W Poznaniu wysoki kapitał społeczny opiera się na aktywności organizacji pozarządowych, rad osiedli, ruchach miejskich oraz inicjatywach społecznych. Miasto rozwija mechanizmy umożliwiające mieszkańcom aktywny udział w decyzjach dotyczących rozwoju, jak jednostki pomocnicze Miasta – osiedla, budżet obywatelski i platformy konsultacyjne. Choć przestrzeń publiczna staje się bardziej dostępna, osoby z grup z wykluczeniami wciąż zbyt mało angażują się we współdecydowanie o rozwoju miasta. Miasto wspiera inicjatywy lokalne i organizacje pozarządowe, promując wydarzenia kulturalne i proekologiczne. Współpraca międzypokoleniowa sprzyja integracji różnych grup społecznych, lecz wyzwaniem pozostaje włączenie wszystkich mieszkańców w życie miasta.

Nowoczesne technologie, takie jak big data czy sztuczna inteligencja, usprawniają zarządzanie miastem, poprawiają usługi publiczne i zapewniają większą transparentność. Cyfryzacja administracji oraz inteligentne systemy zarządzania sprzyjają lepszemu dostępowi do informacji, a cyberbezpieczeństwo staje się kluczowe w ochronie danych.

Poznań 2040

W 2040 roku Poznań jest miastem, w którym nowoczesne technologie, zrównoważony rozwój i wspólnotowość kształtują dynamiczną, otwartą i integrującą społeczność. Miasto zapewnia mieszkańcom wysoką jakość życia oraz przestrzeń do aktywnego udziału w jego życiu, a wysoki poziom partycypacji publicznej umożliwia każdemu realny wpływ na jego rozwój. Miasto tworzy bezpieczne i przyjazne środowisko, odpowiadające na potrzeby wszystkich grup społecznych, niezależnie od wieku, pochodzenia czy stopnia sprawności. Miasto sprzyja integracji międzypokoleniowej i współpracy między różnymi grupami społecznymi, opierając się na solidarności i wzajemnym szacunku. Przestrzenie publiczne są projektowane zgodnie z zasadami uniwersalnego dostępu, dzięki czemu placówki edukacyjne, kulturalne oraz opieka zdrowotna pozostają dostępne dla każdego. Rozwiązania poprawiające mobilność seniorów i osób z ograniczoną sprawnością są standardem, a rozwój inteligentnych technologii umożliwia większą samodzielność i aktywność życiową.

Cyfryzacja stanowi fundament nowoczesnej administracji i miejskich usług, pozwalając mieszkańcom na szybkie załatwianie spraw online i udział w konsultacjach społecznych za pośrednictwem e-narzędzi. Transparentność procesów decyzyjnych zwiększa zaufanie do władz lokalnych, a otwarte dane wspierają rozwój innowacyjnych rozwiązań miejskich ułatwiających codzienne życie, od monitorowania jakości powietrza po inteligentny transport. Internet rzeczy optymalizuje zarządzanie przestrzenią, a systemy automatyczne usprawniają ruch miejski, niwelując korki i poprawiając logistykę.

W zarządzaniu miastem wykorzystywane są narzędzia sztucznej inteligencji, które przyspieszają i optymalizują prace. Poznań jest miastem inteligentnym (smart city), w którym zaawansowane technologie są wykorzystywane do zarządzania miastem w sposób bardziej efektywny i zrównoważony. Wdrożenie rozwiązań z zakresu smart grid, inteligentnych systemów transportowych, cyrkularnego zarządzania odpadami oraz monitorowania jakości powietrza i wody sprawia, że Poznań jest jednym z liderów w zakresie zrównoważonego rozwoju miast.

Miasto staje się jeszcze bardziej otwarte na mieszkańców, zapewniając im realny wpływ na decyzje dotyczące ich przestrzeni życiowej. Poznań rozwija nowe formy współpracy między mieszkańcami, przedsiębiorcami, organizacjami społecznymi i samorządem, wspierając wspólne inicjatywy oraz działania proekologiczne. Partycypacja społeczna opiera się na nowoczesnych platformach cyfrowych, które umożliwiają zgłaszanie pomysłów, głosowanie oraz bezpośrednie uczestnictwo w kształtowaniu polityki miejskiej.

Poznań nie tylko odpowiada na potrzeby mieszkańców, lecz także inspirowanie ich do działania i wprowadzania innowacyjnych rozwiązań, które zmieniają życie miasta i podnoszą dobrostan mieszkańców. Dzięki technologii, wspólnotowości i świadomemu zarządzaniu Poznań jest miastem otwartym, zrównoważonym, integrującym i przyjaznym dla wszystkich, z zaawansowanymi systemami cyfryzacji oraz partycypacji społecznej.

5. Kierunki interwencji i działania strategiczne

5.1. Kierunki interwencji i działania strategiczne dla priorytetu horyzontalnego

Dla priorytetu horyzontalnego Strategii: „Wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców i odporności miasta Poznania” określono kierunki interwencji, które grupują odpowiednie działania strategiczne, znajdujące się w celach szczegółowych/ priorytetach. Realizacja tych działań w ramach każdego z priorytetów umożliwi rozwój miasta bezpiecznego i odpornego.

Tabela 2. Kierunki interwencji dla priorytetu horyzontalnego
Wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców i odporności miasta Poznania

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>1.3 Wzmacnianie Metropolii odpornej na zmiany klimatu i sytuacje kryzysowe</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrażanie i promowanie rozwiązań zwiększających odporność Metropolii na zmiany klimatu, w tym promowanie rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury (BZI) w Metropolii w celu zmniejszenia ryzyka powodzi i poprawy jakości powietrza. 2. Wspieranie projektów ochrony przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, np. suszami, powodziami czy falami upałów. 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla dziedzictwa kulturowego oraz poznańskiej tożsamości poprzez ochronę dóbr kultury i dziedzictwa historycznego, w tym dostosowywanie i podnoszenie odporności infrastruktury instytucji kultury.
<p>1.4 Budowa nowoczesnego i opartego na społeczeństwie obywatelskim systemu ochrony ludności i obrony cywilnej w Metropolii Poznań</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz obrony cywilnej w mieście oraz Metropolii Poznań (dążenie do integracji elementów systemu oraz opracowanie wspólnych działań dotyczących zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej). 2. Prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i kampanii informacyjnych związanych z potencjalnymi zagrożeniami. 3. Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie miasta i Metropolii Poznań. 4. Zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa przy szerokim zaangażowaniu organizacji proobronnych oraz pozarządowych i wolontariatu.
<p>1.5 Identyfikacja i zabezpieczenie usług kluczowych oraz modernizacja i rozwój infrastruktury krytycznej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja i utrzymanie infrastruktury podwójnego zastosowania oraz wykorzystanie i rozwój nowoczesnych technologii wspierających bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej. 2. Podnoszenie świadomości o cyberzagrożeniach i przeciwdziałanie dezinformacji.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>1.9 Integracja cudzoziemców, w tym przedstawicieli mniejszości narodowościowych i etnicznych, w społeczności Metropolii Poznań przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb dotychczasowych mieszkańców</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój programów integracyjnych dla cudzoziemców, ułatwiających im dostęp do rynku pracy, edukacji oraz integrację z lokalną społecznością. 2. Organizacja szkoleń i warsztatów kulturowych oraz językowych dla cudzoziemców, wspierających ich adaptację w Metropolii, promowanie aktywnego uczestnictwa i zaangażowania cudzoziemców w życie społeczne i kulturalne miasta i Metropolii. 3. Wspieranie działalności organizacji zajmujących się tematyką cudzoziemców i ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym Metropolii.
<p>2.7 Kształtowanie i rozwój rynku pracy</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako elementu integracji społecznej, szczególnie wśród młodych ludzi oraz osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym. 2. Zwiększenie zatrudniania osób ze szczególnymi potrzebami oraz cudzoziemców z naciskiem na inkluzyjność i równy dostęp do rynku pracy. 3. Wspieranie działań na rzecz integracji cudzoziemców na lokalnym rynku pracy, w tym przede wszystkim dobrze wykształconych i wysoko wykwalifikowanych specjalistów, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb dotychczasowych pracowników. 4. Aktywizacja i przebranżowienie osób 55+ (szkolnictwo ustawiczne, staże, edukacja cyfrowa). 5. Wykorzystanie potencjału różnorodności pokoleniowej na rynku pracy.
<p>2.8 Współpraca z biznesem</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie sprawnej oraz skutecznej komunikacji pomiędzy inwestorami, mieszkańcami, Miastem, instytucjami i organizacjami publicznymi. 2. Promowanie zielonej gospodarki oraz przedsiębiorczości opartej na zrównoważonym rozwoju i gospodarce o obiegu zamkniętym. 3. Wspieranie innowacji w obszarze zrównoważonego transportu, energii odnawialnej i ekologicznych rozwiązań biznesowych. 4. Integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w procesie planowania przestrzennego i rozwoju infrastruktury miejskiej. 5. Promowanie ekonomii społecznej, nawiązywanie współpracy z biznesem oraz promocja odpowiedzialnych zakupów.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.1. Zachowanie, poprawa jakości i rozwój miejskiego systemu zieleni, w szczególności ochrona i wzmocnienie systemu klinowo-pierścieniowego oraz rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie zrównoważonej polityki zagospodarowania terenów zieleni w planowaniu przestrzennym i postępowaniach administracyjnych, uwzględniając usługi ekosystemowe i adaptację do zmian klimatu. 2. Rewaloryzacja i ochrona zabytkowych założeń i istniejących zasobów zieleni, w tym zieleni fortecznej, parkowej i obszarów chronionych, podnoszenie ich jakości i funkcjonalności dla mieszkańców, z poszanowaniem walorów historycznych i przyrodniczych tych zasobów. 3. Dążenie do zwiększenia powierzchni zasobów zieleni poprzez odpowiednie zapisy w planie ogólnym i planach miejscowych, nabywanie do zasobu nieruchomości Miasta Poznania terenów przeznaczonych pod zielen publiczną, z zachowaniem rezerw terenowych oraz uwzględnieniem funkcji ekosystemowych terenów zieleni i adaptacji do zmian klimatu. 4. Zachowanie, ochrona i powiększanie zasobów leśnych Poznania wraz z wyznaczeniem stref dostępności dla mieszkańców, z uwzględnieniem realizacji inwestycji celu publicznego oraz celów strategicznych. 5. Adaptacja lasów do zmian klimatu (retencja leśna, ochrona przed pożarami, przebudowa drzewostanów). 6. Zakładanie nowych, atrakcyjnych, ogólnodostępnych terenów zieleni w przestrzeni publicznej, szczególnie na obszarach miasta, w których zieleni brakuje, z uwzględnieniem pokrycia koronami drzew. 7. Wprowadzanie zadrzewień w miejscach ich ubytków, w tym zadrzewienie terenów rekultywowanych. 8. Zwiększenie przestrzeni dla wielofunkcyjnej zieleni w pasach drogowych ulic, w tym zieleni zacieniającej, retencyjnej i eliminującej zanieczyszczenia. 9. Zapewnienie ciągłości przestrzennej struktur zieleni - tworzenie zielonych łączników o funkcjach biocenotycznych i rekreacyjnych. 10. Rozwój innowacyjnych sposobów tworzenia terenów i obiektów zieleni w przestrzeni miejskiej. 11. Wzrost partycypacji podmiotów niepublicznych (np. inwestorów, deweloperów) do udziału i implementacji rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych. 12. Rewaloryzacja terenów zieleni oraz tworzenie nowych miejsc zieleni i rekreacji w pobliżu mieszkańców, w szczególności w najbardziej „uszczelnionym” obszarze, czyli śródmieściu.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.2. Wzmocnienie potencjału Warty i innych cieków oraz zbiorników wodnych w ekosystemie oraz wykorzystanie ich potencjału do celów kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie, rewaloryzacja, renaturyzacja i ochrona cieków, rowów i zbiorników wodnych w sposób zrównoważony, uwzględniając potrzeby ekologiczne. 2. Wzmocnienie funkcji biocenotycznych cieków i dolin rzecznych, zbiorników wodnych i mokradeł oraz edukacja ekologiczna dotycząca roli wody w życiu miasta i bioróżnorodności. 3. Zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe, turystyczne i infrastrukturalne terenów nadbrzeżnych Warty i jej dopływów oraz zbiorników wodnych, w sposób możliwie jak najmniej ingerujący w funkcje przyrodnicze terenów nadwodnych. 4. Kreowanie i propagowanie zróżnicowanej oferty wypoczynku nad wodą, dostosowanej do lokalnych uwarunkowań środowiskowych (ekosystemowych), z uwzględnieniem możliwości strefowania stopnia zainwestowania rekreacyjnego i dostępności terenów nadwodnych.
<p>3.3. Ochrona klimatu (mitygacja) i skuteczna adaptacja do zmian klimatu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dążenie do zmniejszenia śladu węglowego miasta (redukcja emisji gazów cieplarnianych) we wszystkich sektorach miejskich. 2. Dążenie do zmniejszania zapotrzebowania na energię w najbardziej energochłonnych sektorach gospodarki miejskiej i wzrost efektywności energetycznej budynków publicznych i oświetlenia drogowego. 3. Wprowadzanie rozwiązań łagodzących negatywne oddziaływanie ekstremalnych zjawisk termicznych i efektu miejskiej wyspy ciepła (MWC). 4. Podnoszenie odporności miasta poprzez kształtowanie i wdrażanie miejskiej polityki adaptacyjnej oraz standardów zabudowy i infrastruktury odpornej na zagrożenia. 5. Ograniczenie ryzyka negatywnych skutków wzrostu temperatury i ekstremów pogodowych, w tym fal upałów, gwałtownych opadów, burz i wichur. 6. Zintegrowane gospodarowanie wodą w zlewniach miejskich oraz integracja zarządzania wodami opadowymi i roztopowymi na terenie zlewni Poznania. 7. Ograniczenie odprowadzania wód z terenów miejskich, w tym zieleni oraz wykorzystanie wód opadowych na miejscu poprzez stosowanie obiektów błękitno-zielonej infrastruktury (BZI). 8. Edukacja klimatyczna, promowanie postaw energooszczędnych i ekologicznych wśród mieszkańców.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.4. Rozwijanie form ochrony przyrody ośrodków edukacyjnych oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie atrakcyjności ogrodów zoologicznych i botanicznych oraz Palmiarni, w tym rewaloryzacja zieleni w ogrodach zoologicznych i poprawa dobrostanu zwierząt i roślin. 2. Ochrona gatunkowa i siedliskowa roślin i zwierząt w środowisku miejskim. 3. Zwiększenie powierzchni użytków ekologicznych w przestrzeni miasta i rozwijanie różnorodnych form ochrony przyrody. 4. Zachowanie, tworzenie i ochrona enklaw dzikiej przyrody w mieście. 5. Zapewnienie ochrony i godnych warunków życia zwierzętom wolno żyjącym oraz bezdomnym. 6. Poszerzanie wiedzy o dziedzictwie przyrodniczym poprzez działania edukacyjne i programy ochrony środowiska.
<p>3.5. Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie wdrożenia europejskich założeń gospodarki o obiegu zamkniętym oraz ochrona powierzchni ziemi, zasobów wodnych i powietrza. 2. Rozwój systemu gospodarki odpadami, w tym poprzez inwestycje w nową infrastrukturę, recycling oraz eliminacja nielegalnych miejsc gromadzenia odpadów. 3. Rozbudowa systemów powierzchniowej retencji w mieście (retencja, infiltracja) oraz wykorzystanie i rozwój systemów podczyszczania wód opadowych. 4. Poprawa stanu (potencjału ekologicznego) jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. 5. Zapewnienie bezpieczeństwa ujmowania, uzdatniania i dostaw wody pitnej dla mieszkańców Poznania i aglomeracji poznańskiej, w tym dywersyfikacja źródeł wody i oszczędne gospodarowanie wodą pitną. 6. Pełne zwodociągowanie i skanalizowanie obszaru całego miasta z uwzględnieniem systemów wspomagających opartych na elementach BZI. 7. Zagospodarowanie wód opadowych zgodnie ze Standardem Retencji dla Miasta Poznania oraz wykorzystaniem systemów wspomagających opartych na elementach BZI. 8. Edukacja ekologiczna, podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych (zwiększenie wiedzy o ochronie środowiska i konieczności oszczędności zasobów: energooszczędność, oszczędność wody, selektywna zbiórka odpadów i ich powtórne wykorzystanie). 9. Rekultywacja terenów miejskich, w tym regeneracja gleb i wód gruntowych.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.6. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i wzrost efektywności energetycznej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie likwidacji źródeł niskiej emisji. 2. Wprowadzenie nowoczesnych, energooszczędnych technologii i rozwiązań w przestrzeni i budynkach publicznych, w tym wdrożenie inteligentnych rozwiązań z zakresu zarządzania energią i większego wykorzystania energii odnawialnej. 3. Rozbudowa sieci ciepłowniczych, gazowych i energetycznych z wykorzystaniem inteligentnych technologii. 4. Rozwój źródeł OZE na terenie miasta w tym wykorzystanie potencjału źródeł wód termalnych. 5. Rozwój inwestycji odzysku energii ciepłej będącej efektem ubocznym procesów przemysłowych. 6. Łagodzenie problemu ubóstwa energetycznego.
<p>3.7. Wdrażanie rozwiązań zwiększających potencjał adaptacyjnych do zmian klimatu w przestrzeni publicznej miasta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowanie odpowiedzialności mieszkańców za stan utrzymania przestrzeni publicznej miasta – wspieranie inicjatyw lokalnych, działania edukacyjne i informacyjne dotyczące adaptacji do zmian klimatu w przestrzeni publicznej. 2. Dążenie do zmniejszenia powierzchni nieprzepuszczalnych. 3. Dążenie do zwiększenia powierzchni muraw o ekstensywnym sposobie utrzymania. 4. Realizacja naturalnych rozwiązań małej architektury, rekreacyjnych oraz edukacyjnych. 5. Dążenie do zwiększenia roli transportu ekologicznego w systemie ostatniej mili (dystrybucja towarów i przesyłek na terenie miasta). 6. Dążenie do wprowadzenia intermodalności przewozów towarowych. 7. Wdrożenia innowacyjnych rozwiązań ekologicznych z wykorzystaniem nowych technologii.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
4.1. Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost skuteczności działań zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny. 2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego – modernizacja dróg i transportu publicznego oraz systemów sterowania ruchem, uwzględniając wprowadzenie zmian związanych z koniecznością przeprowadzenia sprawnej ewakuacji ludności podczas zagrożenia bezpieczeństwa. 3. Prowadzenia działań prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności. 4. Współpraca w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz obrony cywilnej w mieście oraz Metropolii Poznań (dążenie do integracji elementów systemu oraz opracowanie wspólnych działań dotyczących zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej). 5. Prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i kampanii informacyjnych związanych z potencjalnymi zagrożeniami. 6. Wspieranie społeczności lokalnych w zarządzaniu kryzysowym oraz tworzenie warunków sprzyjających odbudowie po sytuacjach kryzysowych. 7. Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie miasta i Metropolii Poznań. 8. Modernizacje i dostosowywanie istniejącej zabudowy do pełnienia funkcji obronnej dla ludności cywilnej (np. schrony, miejsca ucieczki, miejsca doraźnego schronienia).
4.2 Wzmocnienie relacji społecznych i poczucia tożsamości na poziomie osiedli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współdziałanie z jednostkami pomocniczymi Miasta – osiedlami w rozwiązywaniu lokalnych problemów i planowaniu rozwoju. 2. Zwiększenie kompetencji, budżetów i odpowiedzialności jednostek pomocniczych Miasta – osiedli na poziomie lokalnym. 3. Rozwój samorządności na najniższym szczeblu, wzmocnienie pozycji jednostek pomocniczych miasta, promowanie lokalnych liderów. 4. Wspieranie inicjatyw oddolnych stymulujących budowanie lokalnych wspólnot. 5. Wdrażanie lokalnych osiedlowych programów integracyjnych dla cudzoziemców, w tym przedstawicieli mniejszości narodowościowych i etnicznych. 6. Uaktywnienie mieszkańców utożsamiających się z miejscem, w którym żyją, jego historią i tradycjami.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>4.3 Zapewnienie wysokiej jakości lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, usług społecznych i oświatowych na osiedlach</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie usług społecznych (socjalnych, zdrowotnych i związanych z bezpieczeństwem) oraz oświatowych na poziomie odpowiadającym potrzebom społeczności lokalnej. 2. Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury oświatowej, instytucji kultury, sportowo-rekreacyjnej i ochrony zdrowia z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. 3. Wspieranie inicjatyw oddolnych stymulujących budowanie lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i usług społecznych na osiedlach. 4. Deinstytucjonalizacja usług społecznych. 5. Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej i sportowej na obszarze osiedli. 6. Wdrażanie rozwiązań cyfrowych wspierających dostęp do lokalnych usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i sportowych. 7. Podniesienie jakości kształcenia w poznańskich szkołach. 8. Wprowadzenie elementów edukacji kulturowej (w tym ułatwienie dostępu do kultury i jej odbioru) do systemu edukacji w poznańskich szkołach.
<p>4.4. Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz odnowa i rozwój śródmieścia w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewaloryzacja przestrzeni publicznych – tworzenie dostępnych, funkcjonalnych i przyjaznych miejsc uwzględniających adaptację do zmian klimatu oraz wykorzystanie ekologicznych rozwiązań. 2. Przekształcanie terenów przemysłowych i powojkowych – zagospodarowanie obszarów zdegradowanych na cele mieszkaniowe, biznesowe, naukowe i rekreacyjne, wspierające rozwój społeczności lokalnych. 3. Współtworzenie i partycypacja – angażowanie mieszkańców i podmiotów prywatnych w proces odnowy przestrzeni publicznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych i kulturalnych w szczególności w przestrzeniach publicznych. 4. Aktywizacja społeczno-gospodarcza – rozwój śródmieścia jako centrum aktywności kulturalnej i gospodarczej poprzez wsparcie lokalnych inicjatyw, działania na rzecz rozwijania tożsamości lokalnej oraz budowanie partnerstw na rzecz rewitalizacji. 5. Podnoszenie jakości życia w śródmieściu – kreowanie wysokiej jakości warunków zamieszkania w śródmieściu, rozwój przestrzeni sprzyjających aktywności społecznej oraz promowanie obszaru rewitalizacji jako atrakcyjnego miejsca do życia i pracy. 6. Zrównoważony transport i infrastruktura – priorytet dla ruchu pieszego i rowerowego, rozwój transportu zbiorowego oraz nowoczesnej infrastruktury miejskiej w szczególności w obszarze śródmieścia. 7. Zielona rewitalizacja – zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej jako narzędzia poprawy jakości życia, klimatu i integracji społecznej, w tym poprzez zazielenianie podwórek i tworzenie parków kieszonkowych.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
4.8. Transport zrównoważony (czysty transport)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzanie rozwiązań zapewniających szybki, punktualny, efektywny i dostępny publiczny transport zbiorowy na terenie miasta. 2. Wydłużenie, budowa nowych i przebudowa istniejących tras tramwajowych oraz infrastruktury pasażerskiej. 3. Wprowadzanie szybkich tras dla autobusów miejskich. 4. Rozbudowa i modernizacja transportu publicznego z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. 5. Budowa, przebudowa dróg i infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. 6. Wdrażanie rozwiązań odciążających śródmieście od wzmożonego ruchu samochodowego m.in. poprzez inwestycje drogowe mające na celu uspokojenie ruchu na głównych ciągach dzielnic śródmiejskich i wyprowadzenie ruchu drogowego (np. Dolna Głogowska, św. Wawrzyńca, I rama komunikacyjna). 7. Rozbudowa efektywnego systemu parkingów w mieście („Park&Ride”, parkingi wielopoziomowe). 8. Wspieranie rozwoju ekomobilności. 9. Rozbudowa spójnej sieci dróg rowerowych i pieszo-rowerowych oraz rozbudowa infrastruktury rowerowej z wykorzystaniem nawierzchni utwardzonych wodoprzepuszczalnych tam, gdzie wskazują na to wymogi środowiskowe (np. parki, użytki ekologiczne, lasy). 10. Zmniejszenie poziomu hałasu komunikacyjnego. 11. Promocja korzystania z alternatywnych środków transportu. 12. Wdrażanie rozwiązań i promowanie wiedzy na temat przepisów i standardów dla ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego.
5.1. Miasto przyjazne rodzinom i seniorom	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie spójności systemów pomocowych (zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych, społecznych). 2. Stosowanie zasad projektowania uniwersalnego (odpowiadającego na potrzeby wszystkich grup wiekowych, społecznych oraz osób z dodatkowymi potrzebami) jako sposobu budowy rozwiązań infrastrukturalnych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i społecznych w mieście. 3. Zapewnienie rodzinom odpowiednich warunków do rozwoju. 4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz osobom przebywającym w Poznaniu. 5. Budowanie społeczeństwa odpowiedzialnego i solidarnego na wypadek zagrożeń kryzysowych oraz obrony cywilnej. 6. Aktywizacja mieszkańców poprzez m.in zachęcanie do partycypacji w kulturze i sporcie, wyłanianie lokalnych liderów na osiedlach, aktywność na polu gospodarczym (m.in. jako mentorów), rozwój umiejętności cyfrowych. 7. Tworzenie i prowadzenie rodzinnych domów dziecka.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>5.2. Budowanie szerokiej integracji społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie polityki społecznej spójności w celu wyrównywania szans i zmniejszania nierówności społecznych. 2. Integracja lokalnych społeczności (stwarzanie możliwości rozwijania pasji, poznawania kultur, rozwijania kompetencji zawodowych). 3. Rozwój więzi międzypokoleniowych poprzez wspieranie inicjatyw integrujących różne grupy wiekowe oraz podejmowanie działań na rzecz porozumienia międzypokoleniowego. 4. Rozwój programów centrów integracji międzypokoleniowej (z uwzględnieniem centrów inicjatyw lokalnych). 5. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom z dodatkowymi potrzebami. 6. Zapewnienie wsparcia dla osób w kryzysie przemocy. 7. Realizacja działań na rzecz integracji cudzoziemców w środowisku lokalnym oraz integracji środowisk mniejszości etnicznych i narodowych. przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb dotychczasowych mieszkańców. 8. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej poznańskich szkół mającej na celu uczynienie Poznania bardziej atrakcyjnym miastem do osiedlania się.
<p>5.3. Zwiększenie współuczestnictwa mieszkańców w życiu miasta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie poziomu współuczestnictwa społecznego we wszystkich inicjatywach – rozbudowa obywatelskości. 2. Aktywne uczestniczenie w budowaniu kapitału społecznego poprzez dobrowolne dzielenie się ze społecznością lokalną posiadaną wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami. 3. Wprowadzenie oddolnych procesów innowacji społecznej w rozwiązywaniu problemów miasta. 4. Rozwój idei samorządowej i wzmocnienie identyfikacji z miastem.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
5.4. Wspieranie działań kulturalnych i sportowych na rzecz rozwoju społecznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa miejskiej oferty spędzania wolnego czasu i organizacji życia społecznego. 2. Wykorzystanie potencjału lokalnych ośrodków kultury i uzupełnienie ich sieci oraz miejsc spotkań międzypokoleniowych. 3. Dalsze wspieranie partycypacji w kulturze i sporcie oraz zapewnienie warunków do realizowania ambicji kulturalnych i sportowych. 4. Inicjowanie i wspieranie projektów angażujących kulturę i sport w budowę lokalnej sieci zaufania i dialogu publicznego (spajającego kapitału społecznego) o charakterze animacyjnym i artystycznym. 5. Budowanie sieci zaufania z innymi społecznościami poprzez programy nastawione na eksplorowanie różnorodności kulturowej i budowanie powiązań opartych na współpracy w obszarze kultury. 6. Wspieranie współpracy podmiotów kultury i sportu, w tym podmiotów nieinstytucjonalnych i niepublicznych.
5.5. Kształtowanie zachowań prozdrowotnych mieszkańców Poznania	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań ukierunkowanych na wzmocnienie, zachowanie i przywracanie zdrowia mieszkańcom ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. 2. Podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców Poznania poprzez zapewnienie programów edukacji i profilaktyki zdrowotnej. 3. Kształtowanie nawyków uczestnictwa w kulturze fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. 4. Propagowanie sportu i rekreacji ruchowej wśród osób starszych i z dodatkowymi potrzebami. 5. Wykorzystanie sportu i rekreacji ruchowej jako narzędzia zapobiegającego wykluczeniu społecznemu.
5.6. Unowocześnienie oraz zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług publicznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie powszechnej dostępności intuicyjnych, cyberbezpiecznych i wielojęzycznych e-usług miejskich. 2. Dążenie do usprawnienia systemu zarządzania miastem w celu przyspieszenia realizacji procesów i procedur administracyjnych. 3. Wdrażanie rozwiązań cyfrowych w administracji samorządowej w celu usprawnienia dostępu do usług publicznych oraz niwelowania nierówności cyfrowych. 4. Podnoszenie świadomości o cyberzagrożeniach i przeciwdziałanie dezinformacji.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
5.7. Usprawnienie systemu komunikacji z mieszkańcami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie pełnej dostępności do informacji miejskiej oraz zwiększenie jej użyteczności m.in. poprzez responsywne serwisy internetowe oraz intuicyjne aplikacje mobilne. 2. Wzmacnianie skutecznego systemu dialogu społecznego i informacji miejskiej, wykorzystującego konsultacje społeczne oraz różne formy partycypacji społecznej w zarządzaniu miastem. 3. Rozwój nowoczesnych platform cyfrowych do kontaktu między administracją a mieszkańcami w celu ułatwienia wymiany informacji i uczestnictwa w procesach decyzyjnych.
5.8. Wspieranie organizacji pozarządowych oraz zwiększenie aktywności obywatelskiej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia polityk publicznych i realizacji zadań publicznych. 2. Wzmacnianie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych. 3. Wspieranie i rozwój wolontariatu. 4. Zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa przy szerokim zaangażowaniu organizacji pozarządowych i wolontariatu.

5.2. Kierunki interwencji i działania strategiczne dla pięciu priorytetów Strategii

Dla każdego z pięciu priorytetów Strategii określono kierunki interwencji, które grupują odpowiednie działania strategiczne. Realizacja tych działań umożliwi stopniowy rozwój miasta w kierunku osiągnięcia głównego celu Strategii oraz pożądanego stanu określonego w wizji miasta i szczegółowych opisach poszczególnych priorytetów.

Tabela 3. Kierunki interwencji dla priorytetu **Silna i odporna Metropolia**

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
1.1 Zwiększenie spójności Metropolii Poznań	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój integracji przestrzenno-funkcjonalnej miasta Poznania z samorządami powiatu poznańskiego oraz gmin Metropolii Poznań, w tym wspólna wizja planistyczna Metropolii Poznań, rozwój sieci współpracy na rzecz świadczenia usług publicznych, zwiększenie mobilności w ramach Metropolii Poznań, integracja miejskich i metropolitalnych systemów transportu publicznego, rozwijanie zintegrowanej oferty turystycznej Metropolii Poznań. 2. Wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych i regionotwórczych Poznania, w tym funkcji o charakterze gospodarczym i dotyczących dostępu do usług wyższego rzędu. 3. Wykorzystanie nowoczesnych technologii do poprawy jakości życia mieszkańców Metropolii. 4. Wzmacnianie świadomości i tożsamości metropolitalnej przez kultywowanie najlepszych wartości oraz odwoływanie się do tradycji i osiągnięć zarówno poprzednich jak i współczesnych pokoleń.
1.2 Rozwój współpracy na poziomie miast i regionów w kraju i za granicą	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój współpracy z miastami oraz organizacjami miast i regionów na poziomach regionalnym, krajowym i ponadnarodowym. 2. Rozwój powiązań transportowych, gospodarczych i społecznych w ramach współpracy regionalnej z Wielkopolską oraz ponadregionalnej. 3. Wspieranie współpracy z miastami w kraju i za granicą w zakresie wdrażania nowoczesnych technologii, w tym idei smart city, w administracji publicznej, zarządzaniu miastem i świadczeniu usług publicznych dla mieszkańców.
1.3 Wzmacnianie Metropolii odpornej na zmiany klimatu i sytuacje kryzysowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wdrażanie i promowanie rozwiązań zwiększających odporność Metropolii na zmiany klimatu, w tym promowanie rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury (BZI) w Metropolii w celu zmniejszenia ryzyka powodzi i poprawy jakości powietrza. 2. Wspieranie projektów ochrony przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, np. suszami, powodzią czy falami upałów. 3. Przeciwdziałanie zagrożeniom dla dziedzictwa kulturowego oraz poznańskiej tożsamości poprzez ochronę dóbr kultury i dziedzictwa historycznego, w tym dostosowywanie i podnoszenie odporności infrastruktury instytucji kultury.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>1.4 Budowa nowoczesnego i opartego na społeczeństwie obywatelskim systemu ochrony ludności i obrony cywilnej w Metropolii Poznań</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz obrony cywilnej w mieście oraz Metropolii Poznań (dążenie do integracji elementów systemu oraz opracowanie wspólnych działań dotyczących zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej). 2. Prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i kampanii informacyjnych związanych z potencjalnymi zagrożeniami. 3. Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie miasta i Metropolii Poznań. 4. Zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa przy szerokim zaangażowaniu organizacji proobronnych oraz pozarządowych i wolontariatu.
<p>1.5 Identyfikacja i zabezpieczenie usług kluczowych oraz modernizacja i rozwój infrastruktury krytycznej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Modernizacja i utrzymanie infrastruktury podwójnego zastosowania oraz wykorzystanie i rozwój nowoczesnych technologii wspierających bezpieczeństwo infrastruktury krytycznej. 2. Podnoszenie świadomości o cyberzagrożeniach i przeciwdziałanie dezinformacji.
<p>1.6 Wzmocnienie pozycji Poznania jako silnego ośrodka biznesu i nowoczesnych technologii</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju centrów biznesowych oraz naukowo-badawczych i badawczo-rozwojowych i sektora kreatywnego. 2. Wspieranie rozwoju rozwiązań z zakresu Gospodarki 4.0 i Gospodarki 5.0. 3. Tworzenie klimatu przyciągającego inwestorów krajowych i zagranicznych, w tym lokujących na terenie miasta i Metropolii centra wysokiej technologii, oraz sprzyjającego rozwojowi eksportu. 4. Wykorzystanie kapitału intelektualnego środowiska kultury i doświadczenia środowisk biznesowych i organizacji pozarządowych Poznania i Metropolii w rozwoju innowacji społecznych podnoszących konkurencyjność Poznania jako silnego ośrodka nowoczesnych rozwiązań dla zaspokajania potrzeb mieszkańców. 5. Usprawnienie procesów planowania, przygotowania i realizacji inwestycji w mieście i Metropolii tak, aby zminimalizować negatywne skutki inwestycji dla środowiska, przedsiębiorców, instytucji i mieszkańców miasta.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>1.7 Wzmocnienie akademickich i naukowych funkcji Poznania</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Integrowanie środowiska akademickiego i naukowego wokół wyzwań rozwoju miasta. 2. Wspieranie umiędzynarodowienia poznańskiej nauki i edukacji. 3. Wspieranie tworzenia nowych kierunków i interdyscyplinarnej oferty studiów. 4. Promocja podejmowania studiów w Poznaniu. 5. Wspieranie działań podnoszących jakość życia studentów i doktorantów. 6. Intensyfikacja współpracy Miasta, uczelni i biznesu w celu dopasowania oferty edukacyjnej do nowych wyzwań i potrzeb lokalnego rynku pracy. 7. Wspieranie transferu wiedzy pomiędzy środowiskami nauki i biznesu.
<p>1.8 Wzmocnienie rozpoznawalności Poznania w kraju i za granicą w oparciu o potencjał dziedzictwa kulturowego (materialnego, niematerialnego) i przyrodniczego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Oparcie marki Poznania na unikatowych atutach, wartościach, krajobrazach miasta i doświadczeniach zakorzenionych w lokalnym dziedzictwie kulturowym materialnym i niematerialnym (takich jak m.in.: kolebka polskiej państwowości i chrześcijaństwa na ziemiach polskich, gwara poznańska, założenia fortyfikacji, unikalne walory urbanistyczne i historyczne, wyróżniający klinowo-pierścieniowy system zieleni, nowoczesna przedsiębiorczość, innowacje społeczne i design, wyjątkowe wydarzenia kulturalne i sportowe) i przyrodniczym. 2. Ochrona i promowanie krajobrazów unikatowych Poznania oraz ekspozycji wizualnej krajobrazu miejskiego, zachowanie czytelności struktur przestrzennych będących zapisem kolejnych etapów historii miasta. 3. Tworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów na bazie bogatego dziedzictwa; edukacja krajobrazowa mieszkańców miasta i turystów. 4. Wykorzystanie osiągnięć artystycznych i sportowych do budowy marki Poznania. 5. Wspieranie rozwoju infrastruktury dla kultury i sportu; rozwój usług i promocja znaczących wydarzeń kulturalnych i sportowych. 6. Wspieranie wydarzeń odbywających się w mieście, zwiększających atrakcyjność turystyczną i biznesową Poznania. 7. Promowanie zrównoważonej turystyki, wspieranie rozwoju turystyki ekologicznej i kulturowej. 8. Odnowa i rozwój śródmieścia Poznania jako przestrzeni kulturowej i historycznej Metropolii, integrującej funkcje społeczne, gospodarcze i turystyczne. 9. Rozwój platform cyfrowych umożliwiających zdalny dostęp do zasobów kulturalnych i edukacyjnych miasta dla turystów oraz mieszkańców.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>1.9 Integracja cudzoziemców, w tym przedstawicieli mniejszości narodowościowych i etnicznych, w społeczności Metropolii Poznań przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb dotychczasowych mieszkańców</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój programów integracyjnych dla cudzoziemców, ułatwiających im dostęp do informacji, rynku pracy, edukacji oraz integrację z lokalną społecznością. 2. Organizacja szkoleń i warsztatów kulturowych oraz językowych dla cudzoziemców, wspierających ich adaptację w Metropolii, promowanie aktywnego uczestnictwa i zaangażowania cudzoziemców w życie społeczne i kulturalne miasta i Metropolii. 3. Wspieranie działalności organizacji zajmujących się tematyką cudzoziemców i ich aktywnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym i zawodowym Metropolii.

Tabela 4. Kierunki interwencji dla priorytetu **Nowoczesna przedsiębiorczość**

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>2.1 Rozwój lokalnych średnich, małych i firm w kierunku innowacyjności</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozwój wdrażania idei mentoringu i zaangażowania kapitału prywatnego (aniołów biznesu) w rozwój mikro, małych i średnich przedsiębiorstw. 2. Upowszechnianie wiedzy biznesowej i wspieranie rozwijania kompetencji biznesowych dla mikro i małych przedsiębiorców oraz wśród osób planujących podjęcie działalności gospodarczej, w tym osób w wieku 55+. 3. Zapewnienie wsparcia i wszechstronnego doradztwa dla średnich, małych i mikro przedsiębiorstw. 4. Wspieranie rozwoju produktów lokalnych i regionalnych. 5. Wprowadzenie elementów innowacji do systemu edukacji w poznańskich szkołach w tym rozwój kompetencji cyfrowych i przedsiębiorczych.
<p>2.2 Rozwój i wsparcie lokalnych centrów innowacji i biznesu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju działalności gospodarczej z zakresu inteligentnych specjalizacji regionalnych (ISR), w tym organizacji konferencji i kongresów dotyczących innowacji. 2. Wprowadzenie i koordynacja programów umożliwiających tworzenie interdyscyplinarnych zespołów skupionych wokół zagadnienia rozwoju innowacji w branżach ISR. 3. Wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych inkubatorów oraz centrów innowacji, w tym Poznań City Lab.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
2.3 Wspieranie i promocja lokalnych start-upów i sektorów kreatywnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków do rozwoju ekosystemu wspierającego start-upy. 2. Wspieranie lokalnych małych i kreatywnych firm. 3. Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw typu spin-off i spin-out tworzonych przez poznańskich naukowców.
2.4 Współpraca edukacji, nauki i biznesu na rzecz wsparcia/wdrażania innowacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachęcanie i angażowanie mieszkańców, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz biznesu i przedstawicieli nauki do rozwiązywania realnych problemów miasta. 2. Wspieranie tworzenia mechanizmów współpracy pomiędzy lokalnym biznesem a środowiskami akademickim i naukowym, kultury, sportu i organizacji pozarządowych. 3. Wspieranie przedsiębiorstw realizujących projekty z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (social business city). 4. Wspieranie nawiązywania bezpośredniej współpracy jednostek naukowych i przedsiębiorstw w celu realizacji przedsięwzięć badawczo-wdrożeniowych.
2.5 Rozwój przemysłów czasu wolnego, kultury, kongresów, targów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego – wspieranie nowych form wydarzeń organizowanych w przestrzeniach miejskich. 2. Rozwój kultury, sportu, turystyki i rekreacji, w tym rozbudowa miejskiej infrastruktury sportowej, turystycznej i kultury. 3. Rozbudowa miejskiej oferty kongresowej i targowej. 4. Wspieranie rozwoju sektora game development oraz organizacja wydarzeń związanych z technologiami cyfrowymi i kreatywnymi.
2.6 Zwiększenie efektywności kształcenia zawodowego oraz ustawicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie działań w celu podniesienia jakości kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia zawodowego oraz dostosowanie ofert edukacyjnych do potrzeb lokalnego rynku pracy i innowacyjnych branż. 2. Podnoszenie rangi profesji związanych z wykształceniem zawodowym i technicznym. 3. Wspieranie rozwoju szkolnictwa ustawicznego. 4. Stymulowanie postaw przedsiębiorczych oraz rozwój umiejętności myślenia proinnowacyjnego na każdym szczeblu nauczania w poznańskich szkołach. 5. Wzmocnienie roli instytucji doradztwa zawodowego dla dzieci i młodzieży. 6. Wspieranie rozwoju kompetencji cyfrowych i proinnowacyjnych w ramach edukacji formalnej i ustawicznej.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
2.7 Kształtowanie i rozwój rynku pracy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako elementu integracji społecznej, szczególnie wśród młodych ludzi oraz osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym. 2. Zwiększenie zatrudniania osób ze szczególnymi potrzebami oraz cudzoziemców z naciskiem na inkluzyjność i równy dostęp do rynku pracy. 3. Wspieranie działań na rzecz integracji cudzoziemców na lokalnym rynku pracy, w tym przede wszystkim dobrze wykształconych i wysoko wykwalifikowanych specjalistów, przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb dotychczasowych pracowników. 4. Aktywizacja i przebranżowienie osób 55+ (szkolnictwo ustawiczne, staże, edukacja cyfrowa). 5. Wykorzystanie potencjału różnorodności pokoleniowej na rynku pracy.
2.8 Współpraca z biznesem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie sprawnej oraz skutecznej komunikacji pomiędzy inwestorami, mieszkańcami, Miastem, instytucjami i organizacjami publicznymi. 2. Promowanie zielonej gospodarki oraz przedsiębiorczości opartej na zrównoważonym rozwoju i gospodarce o obiegu zamkniętym. 3. Wspieranie innowacji w obszarze zrównoważonego transportu, energii odnawialnej i ekologicznych rozwiązań biznesowych. 4. Integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w procesie planowania przestrzennego i rozwoju infrastruktury miejskiej. 5. Promowanie ekonomii społecznej, nawiązywanie współpracy z biznesem oraz promocja odpowiedzialnych zakupów.

Tabela 5. Kierunki interwencji dla priorytetu **Zielono-błękitne miasto**

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.1 Zachowanie, poprawa jakości i rozwój miejskiego systemu zieleni, w szczególności ochrona i wzmocnienie systemu klinowo-pierścieniowego oraz rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie zrównoważonej polityki zagospodarowania terenów zieleni w planowaniu przestrzennym i postępowaniach administracyjnych, uwzględniając usługi ekosystemowe i adaptację do zmian klimatu. 2. Rewaloryzacja i ochrona zabytkowych założeń i istniejących zasobów zieleni, w tym zieleni fortecznej, parkowej i obszarów chronionych, podnoszenie ich jakości i funkcjonalności dla mieszkańców, z poszanowaniem walorów historycznych i przyrodniczych tych zasobów. 3. Dążenie do zwiększenia powierzchni zasobów zieleni poprzez odpowiednie zapisy w planie ogólnym i planach miejscowych, nabywanie do zasobu nieruchomości Miasta Poznania terenów przeznaczonych pod zielen publiczną, z zachowaniem rezerw terenowych oraz uwzględnieniem funkcji ekosystemowych terenów zieleni i adaptacji do zmian klimatu. 4. Zachowanie, ochrona i powiększanie zasobów leśnych Poznania wraz z wyznaczeniem stref dostępności dla mieszkańców, z uwzględnieniem realizacji inwestycji celu publicznego oraz celów strategicznych. 5. Adaptacja lasów do zmian klimatu (retencja leśna, ochrona przed pożarami, przebudowa drzewostanów). 6. Zakładanie nowych, atrakcyjnych, ogólnodostępnych terenów zieleni w przestrzeni publicznej, szczególnie na obszarach miasta, w których zieleni brakuje, z uwzględnieniem pokrycia koronami drzew. 7. Wprowadzanie zadrzewień w miejscach ich ubytków, w tym zadrzewienie terenów rekultywowanych. 8. Zwiększenie przestrzeni dla wielofunkcyjnej zieleni w pasach drogowych ulic, w tym zieleni zacinającej, retencyjnej i eliminującej zanieczyszczenia. 9. Zapewnienie ciągłości przestrzennej struktur zieleni - tworzenie zielonych łączników o funkcjach biocenotycznych i rekreacyjnych. 10. Rozwój innowacyjnych sposobów tworzenia terenów i obiektów zieleni w przestrzeni miejskiej. 11. Wzrost partycypacji podmiotów niepublicznych (np. inwestorów, deweloperów) do udziału i implementacji rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych. 12. Rewaloryzacja terenów zieleni oraz tworzenie nowych miejsc zieleni i rekreacji w pobliżu mieszkańców, w szczególności w najbardziej „uszczelnionym” obszarze, czyli śródmieściu. 13. Wprowadzanie i uzupełnianie obszarów zieleni na terenach placówek oświatowych, zwiększenie bioróżnorodności i rozszczelnianie powierzchni przyszkolnych.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.2 Wzmocnienie potencjału Warty i innych cieków oraz zbiorników wodnych w ekosystemie oraz wykorzystanie ich potencjału do celów kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zachowanie, rewitalizacja, renaturyzacja i ochrona cieków, rowów i zbiorników wodnych w sposób zrównoważony, uwzględniając potrzeby ekologiczne. 2. Wzmocnienie funkcji biocenotycznych cieków i dolin rzecznych, zbiorników wodnych i mokradeł oraz edukacja ekologiczna dotycząca roli wody w życiu miasta i bioróżnorodności. 3. Zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe, turystyczne i infrastrukturalne terenów nadbrzeżnych Warty i jej dopływów oraz zbiorników wodnych, w sposób możliwie jak najmniej ingerujący w funkcje przyrodnicze terenów nadwodnych. 4. Kreowanie i propagowanie zróżnicowanej oferty wypoczynku nad wodą, dostosowanej do lokalnych uwarunkowań środowiskowych (ekosystemowych), z uwzględnieniem możliwości strefowania stopnia zainwestowania rekreacyjnego i dostępności terenów nadwodnych.
<p>3.3 Ochrona klimatu (mitygacja) i skuteczna adaptacja do zmian klimatu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dążenie do zmniejszenia śladu węglowego miasta (redukcja emisji gazów cieplarnianych) we wszystkich sektorach miejskich. 2. Dążenie do zmniejszania zapotrzebowania na energię w najbardziej energochłonnych sektorach gospodarki miejskiej i wzrost efektywności energetycznej budynków publicznych i oświetlenia drogowego. 3. Wprowadzanie rozwiązań łagodzących negatywne oddziaływanie ekstremalnych zjawisk termicznych i efektu miejskiej wyspy ciepła (MWC). 4. Podnoszenie odporności miasta poprzez kształtowanie i wdrażanie miejskiej polityki adaptacyjnej oraz standardów zabudowy i infrastruktury odpornej na zagrożenia. 5. Ograniczenie ryzyka negatywnych skutków wzrostu temperatury i ekstremów pogodowych, w tym fal upałów, gwałtownych opadów, burz i wichur. 6. Zintegrowane gospodarowanie wodą w zlewniach miejskich oraz integracja zarządzania wodami opadowymi i roztopowymi na terenie zlewni Poznania. 7. Ograniczenie odprowadzania wód z terenów miejskich, w tym zieleni oraz wykorzystanie wód opadowych na miejscu poprzez stosowanie obiektów błękitno-zielonej infrastruktury (BZI). 8. Edukacja klimatyczna, promowanie postaw energooszczędnych i ekologicznych wśród mieszkańców.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.4 Rozwijanie form ochrony przyrody ośrodków edukacyjnych oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie atrakcyjności ogrodów zoologicznych i botanicznych oraz Palmiarni, w tym rewaloryzacja zieleni w ogrodach zoologicznych i poprawa dobrostanu zwierząt i roślin. 2. Ochrona gatunkowa i siedliskowa roślin i zwierząt w środowisku miejskim. 3. Zwiększenie powierzchni użytków ekologicznych w przestrzeni miasta i rozwijanie różnorodnych form ochrony przyrody. 4. Zachowanie, tworzenie i ochrona enklaw dzikiej przyrody w mieście. 5. Zapewnienie ochrony i godnych warunków życia zwierzętom wolno żyjącym oraz bezdomnym. 6. Poszerzanie wiedzy o dziedzictwie przyrodniczym poprzez działania edukacyjne i programy ochrony środowiska.
<p>3.5 Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie wdrożenia europejskich założeń gospodarki o obiegu zamkniętym oraz ochrona powierzchni ziemi, zasobów wodnych i powietrza. 2. Rozwój systemu gospodarki odpadami, w tym poprzez inwestycje w nową infrastrukturę, recykling oraz eliminacja niekontrolowanych miejsc gromadzenia odpadów. 3. Rozbudowa systemów powierzchniowej retencji w mieście (retencja, infiltracja) oraz wykorzystanie i rozwój systemów podczyszczania wód opadowych. 4. Poprawa stanu (potencjału ekologicznego) jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych. 5. Zapewnienie bezpieczeństwa ujmowania, uzdatniania i dostaw wody pitnej dla mieszkańców Poznania i aglomeracji poznańskiej, w tym dywersyfikacja źródeł wody i oszczędne gospodarowanie wodą pitną. 6. Pełne zwodociągowanie i skanalizowanie obszaru całego miasta z uwzględnieniem systemów wspomagających opartych na elementach BZI. 7. Zagospodarowanie wód opadowych zgodnie ze Standardem Retencji dla Miasta Poznania oraz wykorzystaniem systemów wspomagających opartych na elementach BZI. 8. Edukacja ekologiczna, podnoszenie świadomości ekologicznej i promowanie postaw proekologicznych (zwiększenie wiedzy o ochronie środowiska i konieczności oszczędności zasobów: energooszczędność, oszczędność wody, ograniczenie powstawania odpadów, selektywna zbiórka odpadów oraz ich przygotowanie do ponownego użycia, odzysku - w tym recyklingu). 9. Rekultywacja terenów miejskich, w tym regeneracja gleb i wód gruntowych.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>3.6 Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i wzrost efektywności energetycznej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie likwidacji źródeł niskiej emisji. 2. Wprowadzenie nowoczesnych, energooszczędnych technologii i rozwiązań w przestrzeni i budynkach publicznych, w tym wdrożenie inteligentnych rozwiązań z zakresu zarządzania energią i większego wykorzystania energii odnawialnej. 3. Rozbudowa sieci ciepłowniczych, gazowych i energetycznych z wykorzystaniem inteligentnych technologii. 4. Rozwój źródeł OZE na terenie miasta w tym wykorzystanie potencjału źródeł wód termalnych. 5. Rozwój inwestycji odzysku energii cieplnej będącej efektem ubocznym procesów przemysłowych. 6. Łagodzenie problemu ubóstwa energetycznego.
<p>3.7 Wdrażanie rozwiązań zwiększających potencjał adaptacyjnych do zmian klimatu w przestrzeni publicznej miasta</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Budowanie odpowiedzialności mieszkańców za stan utrzymania przestrzeni publicznej miasta – wspieranie inicjatyw lokalnych, działania edukacyjne i informacyjne dotyczące adaptacji do zmian klimatu w przestrzeni publicznej. 2. Dążenie do zmniejszenia powierzchni nieprzepuszczalnych. 3. Dążenie do zwiększenia powierzchni muraw o ekstensywnym sposobie utrzymania. 4. Realizacja naturalnych rozwiązań małej architektury, rekreacyjnych oraz edukacyjnych. 5. Dążenie do zwiększenia roli transportu ekologicznego w systemie ostatniej mili (dystrybucja towarów i przesyłek na terenie miasta). 6. Dążenie do wprowadzenia intermodalności przewozów towarowych. 7. Wdrożenia innowacyjnych rozwiązań ekologicznych z wykorzystaniem nowych technologii.

Tabela 6. Kierunki interwencji dla priorytetu **Przyjazne i bezpieczne osiedla**

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
4.1. Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost skuteczności działań zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny. 2. Poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego – modernizacja dróg, obiektów inżynierskich i transportu publicznego oraz systemów sterowania ruchem, uwzględniając wprowadzenie zmian związanych z koniecznością przeprowadzenia sprawnej ewakuacji ludności podczas zagrożenia bezpieczeństwa. 3. Prowadzenia działań prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności. 4. Współpraca w zakresie zarządzania kryzysowego, ochrony ludności oraz obrony cywilnej w mieście oraz Metropolii Poznań (dążenie do integracji elementów systemu oraz opracowanie wspólnych działań dotyczących zarządzania kryzysowego, ochrony ludności i obrony cywilnej). 5. Prowadzenie szkoleń, ćwiczeń i kampanii informacyjnych związanych z potencjalnymi zagrożeniami. 6. Wspieranie społeczności lokalnych w zarządzaniu kryzysowym oraz tworzenie warunków sprzyjających odbudowie po sytuacjach kryzysowych. 7. Utrzymanie i rozbudowa infrastruktury niezbędnej dla realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na terenie miasta i Metropolii Poznań. 8. Modernizacje i dostosowywanie istniejącej zabudowy do pełnienia funkcji obronnej dla ludności cywilnej (np. schrony, miejsca ukrycia, miejsca doraźnego schronienia).
4.2 Wzmocnienie relacji społecznych i poczucia tożsamości na poziomie osiedli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współdziałanie z jednostkami pomocniczymi Miasta – osiedlami w rozwiązywaniu lokalnych problemów i planowaniu rozwoju. 2. Zwiększenie kompetencji, budżetów i odpowiedzialności jednostek pomocniczych Miasta – osiedli na poziomie lokalnym. 3. Rozwój samorządności na najniższym szczeblu, wzmocnienie pozycji jednostek pomocniczych miasta, promowanie lokalnych liderów. 4. Wspieranie inicjatyw oddolnych stymulujących budowanie lokalnych wspólnot. 5. Wdrażanie lokalnych osiedlowych programów integracyjnych dla cudzoziemców, w tym przedstawicieli mniejszości narodowościowych i etnicznych. 6. Uaktywnienie mieszkańców utożsamiających się z miejscem, w którym żyją, jego historią i tradycjami.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>4.3 Zapewnienie wysokiej jakości lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, usług społecznych i oświatowych na osiedlach</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie usług społecznych (socjalnych, zdrowotnych i związanych z bezpieczeństwem) oraz oświatowych na poziomie odpowiadającym potrzebom społeczności lokalnej. 2. Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury oświatowej, instytucji kultury, sportowo-rekreacyjnej i ochrony zdrowia z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. 3. Wspieranie inicjatyw oddolnych stymulujących budowanie lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i usług społecznych na osiedlach. 4. Deinstytucjonalizacja usług społecznych. 5. Zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej i sportowej na obszarze osiedli. 6. Wdrażanie rozwiązań cyfrowych wspierających dostęp do lokalnych usług społecznych, kulturalnych, edukacyjnych i sportowych. 7. Podniesienie jakości kształcenia w poznańskich szkołach. 8. Wprowadzenie elementów edukacji kulturowej (w tym ułatwienie dostępu do kultury i jej odbioru) do systemu edukacji w poznańskich szkołach.
<p>4.4 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz odnowa i rozwój śródmieścia w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym, środowiskowym, funkcjonalnym i technicznym</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewaloryzacja przestrzeni publicznych – tworzenie dostępnych, funkcjonalnych i przyjaznych miejsc uwzględniających adaptację do zmian klimatu oraz wykorzystanie ekologicznych rozwiązań. 2. Przekształcanie terenów przemysłowych i powojkowych – zagospodarowanie obszarów zdegradowanych na cele mieszkaniowe, biznesowe, naukowe i rekreacyjne, wspierające rozwój społeczności lokalnych. 3. Współtworzenie i partycypacja – angażowanie mieszkańców i podmiotów prywatnych w proces odnowy przestrzeni publicznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych i kulturalnych w szczególności w przestrzeniach publicznych. 4. Aktywizacja społeczno-gospodarcza – rozwój śródmieścia jako centrum aktywności kulturalnej i gospodarczej poprzez wsparcie lokalnych inicjatyw, działania na rzecz rozwijania tożsamości lokalnej oraz budowanie partnerstw na rzecz rewitalizacji. 5. Podnoszenie jakości życia w śródmieściu – kreowanie wysokiej jakości warunków zamieszkania w śródmieściu, rozwój przestrzeni sprzyjających aktywności społecznej oraz promowanie obszaru rewitalizacji jako atrakcyjnego miejsca do życia i pracy. 6. Zrównoważony transport i infrastruktura – priorytet dla ruchu pieszego i rowerowego, rozwój transportu zbiorowego oraz nowoczesnej infrastruktury miejskiej w szczególności w obszarze śródmieścia. 7. Zielona rewitalizacja – zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej jako narzędzia poprawy jakości życia, klimatu i integracji społecznej, w tym poprzez zazielenianie podwórek i tworzenie parków kieszonkowych.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>4.5 Wspieranie zróżnicowania przestrzennego miasta dla wzmocnienia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz zwiększenia jego atrakcyjności turystycznej</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wydobywanie, pielęgnowanie i promowanie unikatowości przestrzeni miejskiej, dziedzictwa historycznego i historii lokalnej. 2. Wykorzystanie zróżnicowania przestrzennego i specyfiki lokalnej osiedli dla organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych w różnych rejonach miasta. 3. Utrzymanie istniejących i tworzenie nowych ciągów pieszych i szlaków turystycznych. 4. Wykorzystanie potencjału, walorów przestrzenno-urbanistycznych i wyróżników osiedli we wzmacnianiu identyfikacji i związku mieszkańców z zamieszkiwaną przestrzenią oraz w promocji zewnętrznej miasta.
<p>4.6 Zapewnienie dostępności mieszkań dla wszystkich grup społecznych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie warunków do współpracy podmiotów publicznych i prywatnych w przygotowaniu oferty mieszkaniowej. 2. Budowa stabilnego rynku wynajmu lokali mieszkaniowych dostosowanego do różnych potrzeb mieszkańców (np. najem długoterminowy). 3. Budowa mechanizmów kształtujących mieszkalnictwo odpowiedzialne społecznie (przyjazne, z odpowiednią infrastrukturą towarzyszącą, zielenią, miejscami rekreacji). 4. Rozwój mieszkalnictwa wspomaganego i wspieranego. 5. Minimalizowanie zjawiska bezdomności. 6. Dokończenie na sprawiedliwych zasadach programu wykupu mieszkań komunalnych
<p>4.7 Ochrona lokalnego rzemiosła, gastronomii, sklepów i punktów usługowych</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie rozwoju lokalnych firm rzemieślniczych, handlowych i gastronomicznych, w tym ułatwianie dostępu do lokali dla małych firm. 2. Wspieranie tradycyjnego handlu targowiskowego zlokalizowanego blisko miejsc zamieszkania. 3. Dążenie do wprowadzenia zasady przeznaczania przestrzeni dla inicjatyw lokalnych przez dużych inwestorów. 4. Promocja lokalnego rzemiosła, produkcji i gastronomii.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
<p>4.8 Transport zrównoważony (czysty transport)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wprowadzanie rozwiązań zapewniających szybki, punktualny, efektywny i dostępny publiczny transport zbiorowy na terenie miasta. 2. Wydłużenie, budowa nowych i przebudowa istniejących tras tramwajowych oraz infrastruktury pasażerskiej. 3. Wprowadzanie szybkich tras dla autobusów miejskich. 4. Rozbudowa i modernizacja transportu publicznego z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. 5. Budowa, przebudowa dróg i infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu. 6. Wdrażanie rozwiązań odciążających śródmieście od wzmożonego ruchu samochodowego m.in. poprzez inwestycje drogowe mające na celu uspokojenie ruchu na głównych ciągach dzielnic śródmiejskich i wyprowadzenie ruchu drogowego (np. Dolna Głogowska, św. Wawrzyńca, I rama komunikacyjna). 7. Rozbudowa efektywnego systemu parkingów w mieście („Park&Ride”, parkingi wielopoziomowe). 8. Wspieranie rozwoju ekomobilności. 9. Rozbudowa spójnej sieci dróg rowerowych i pieszo-rowerowych oraz rozbudowa infrastruktury rowerowej, w szczególności z wykorzystaniem nawierzchni utwardzonych wodoprzepuszczalnych tam, gdzie wskazują na to wymogi środowiskowe (np. parki, użytki ekologiczne, lasy). 10. Zmniejszenie poziomu hałasu komunikacyjnego. 11. Promocja korzystania z alternatywnych środków transportu. 12. Wdrażanie rozwiązań i promowanie wiedzy na temat przepisów i standardów dla ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego.

Tabela 7. Kierunki interwencji dla priorytetu **Wspólnotowość i dialog społeczny**

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
5.1 Miasto przyjazne rodzinom i seniorom	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie spójności systemów pomocowych (zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych, społecznych). 2. Stosowanie zasad projektowania uniwersalnego (odpowiadającego na potrzeby wszystkich grup wiekowych, społecznych oraz osób z dodatkowymi potrzebami) jako sposobu budowy rozwiązań infrastrukturalnych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i społecznych w mieście. 3. Zapewnienie rodzinom odpowiednich warunków do rozwoju. 4. Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz osobom przebywającym w Poznaniu. 5. Budowanie społeczeństwa odpowiedzialnego i solidarnego na wypadek zagrożeń kryzysowych oraz obrony cywilnej. 6. Aktywizacja mieszkańców poprzez m.in zachęcanie do partycypacji w kulturze i sporcie, wyłanianie lokalnych liderów na osiedlach, aktywność na polu gospodarczym (m.in. jako mentorów), rozwój umiejętności cyfrowych. 7. Tworzenie i prowadzenie rodzinnych domów dziecka.
5.2 Budowanie szerokiej integracji społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspieranie polityki społecznej spójności w celu wyrównywania szans i zmniejszania nierówności społecznych. 2. Integracja lokalnych społeczności (stwarzanie możliwości rozwijania pasji, poznawania kultur, rozwijania kompetencji zawodowych). 3. Rozwój więzi międzypokoleniowych poprzez wspieranie inicjatyw integrujących różne grupy wiekowe oraz podejmowanie działań na rzecz porozumienia międzypokoleniowego. 4. Rozwój programów centrów integracji międzypokoleniowej (z uwzględnieniem centrów inicjatyw lokalnych). 5. Zapewnienie opieki i wsparcia osobom z dodatkowymi potrzebami. 6. Zapewnienie wsparcia dla osób w kryzysie przemocy. 7. Realizacja działań na rzecz integracji cudzoziemców w środowisku lokalnym oraz integracji środowisk mniejszości etnicznych i narodowych przy jednoczesnym zapewnieniu bezpieczeństwa i zaspokojeniu potrzeb dotychczasowych mieszkańców. 8. Wspieranie rozwoju oferty edukacyjnej poznańskich szkół mającej na celu uczynienie Poznania bardziej atrakcyjnym miastem do osiedlania się.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
5.3 Zwiększenie współuczestnictwa mieszkańców w życiu miasta	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podniesienie poziomu współuczestnictwa społecznego we wszystkich inicjatywach – rozbudowa obywatelskości. 2. Aktywne uczestniczenie w budowaniu kapitału społecznego poprzez dobrowolne dzielenie się ze społecznością lokalną posiadaną wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami. 3. Wprowadzenie oddolnych procesów innowacji społecznej w rozwiązywaniu problemów miasta. 4. Rozwój idei samorządowej i wzmocnienie identyfikacji z miastem.
5.4 Wspieranie działań kulturalnych i sportowych na rzecz rozwoju społecznego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozbudowa miejskiej oferty spędzania wolnego czasu i organizacji życia społecznego. 2. Wykorzystanie potencjału lokalnych ośrodków kultury i uzupełnienie ich sieci oraz miejsc spotkań międzypokoleniowych. 3. Dalsze wspieranie partycypacji w kulturze i sporcie oraz zapewnienie warunków do realizowania ambicji kulturalnych i sportowych. 4. Inicjowanie i wspieranie projektów angażujących kulturę i sport w budowę lokalnej sieci zaufania i dialogu publicznego (spajającego kapitału społecznego) o charakterze animacyjnym i artystycznym. 5. Budowanie sieci zaufania z innymi społecznościami poprzez programy nastawione na eksplorowanie różnorodności kulturowej i budowanie powiązań opartych na współpracy w obszarze kultury. 6. Wspieranie współpracy podmiotów kultury i sportu, w tym podmiotów nieinstytucjonalnych i niepublicznych.
5.5 Kształtowanie zachowań prozdrowotnych mieszkańców Poznania i zwiększanie dostępności usług zdrowotnych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie działań ukierunkowanych na wzmocnienie, zachowanie i przywracanie zdrowia mieszkańcom ze szczególnym uwzględnieniem zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. 2. Podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców Poznania poprzez zapewnienie programów edukacji i profilaktyki zdrowotnej. 3. Kształtowanie nawyków uczestnictwa w kulturze fizycznej ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. 4. Propagowanie sportu i rekreacji ruchowej wśród osób starszych i z dodatkowymi potrzebami. 5. Wykorzystanie sportu i rekreacji ruchowej jako narzędzia zapobiegającego wykluczeniu społecznemu. 6. Prowadzenie programów z zakresu profilaktyki uzależnień.

Kierunek interwencji	Działania strategiczne
5.6 Unowocześnienie oraz zwiększenie dostępności wysokiej jakości usług publicznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie powszechnej dostępności intuicyjnych, cyberbezpiecznych i wielojęzycznych e-usług miejskich. 2. Dążenie do usprawnienia systemu zarządzania miastem w celu przyspieszenia realizacji procesów i procedur administracyjnych. 3. Wdrażanie rozwiązań cyfrowych w administracji samorządowej w celu usprawnienia dostępu do usług publicznych oraz niwelowania nierówności cyfrowych. 4. Podnoszenie świadomości o cyberzagrożeniach i przeciwdziałanie dezinformacji.
5.7 Usprawnienie systemu komunikacji z mieszkańcami	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zapewnienie pełnej dostępności do informacji miejskiej oraz zwiększenie jej użyteczności m.in. poprzez responsywne serwisy internetowe oraz intuicyjne aplikacje mobilne. 2. Wzmacnianie skutecznego systemu dialogu społecznego i informacji miejskiej, wykorzystującego konsultacje społeczne oraz różne formy partycypacji społecznej w zarządzaniu miastem. 3. Rozwój nowoczesnych platform cyfrowych do kontaktu między administracją a mieszkańcami w celu ułatwienia wymiany informacji i uczestnictwa w procesach decyzyjnych.
5.8 Wspieranie organizacji pozarządowych oraz zwiększenie aktywności obywatelskiej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kontynuowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie tworzenia polityk publicznych i realizacji zadań publicznych. 2. Wzmacnianie warunków do społecznej aktywności organizacji pozarządowych. 3. Wspieranie i rozwój wolontariatu. 4. Zwiększenie świadomości społecznej i współpracy na rzecz bezpieczeństwa przy szerokim zaangażowaniu organizacji pozarządowych i wolontariatu.
5.9 Wzmocnienie odpowiedzialności miejskich spółek wobec wspólnoty samorządowej	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzmocnienie koordynacji i komplementarności działań spółek miejskich, Urzędu Miasta i jednostek organizacyjnych. 2. Wprowadzenie spójnej i przejrzystej polityki wynagrodzeń dla zarządów miejskich spółek, uwzględniającej relacje płacowe w sektorze publicznym. 3. Uporządkowanie zasad pełnienia funkcji inwestora zastępczego dla miasta w celu ograniczenia kosztów pośrednich i zapewnienia racjonalnego wykorzystania środków wspólnoty. 4. Ograniczenie wydatków promocyjnych miejskich spółek do niezbędnych działań informacyjnych i społecznych, bezpośrednio służących mieszkańcom.

6. Spójność Strategii ze strategią regionalną i ponadlokalną

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+, zgodnie z uregulowaniami ustawowymi, stanowi jeden z podstawowych elementów zarządzania rozwojem na poziomie lokalnym. Ustawa o samorządzie gminnym art. 10e ust. 2 (tekst jednolity: Dz.U. z 2025 r. poz. 1153) wymaga, aby strategia rozwoju gminy była spójna ze strategią rozwoju województwa oraz strategią rozwoju ponadlokalnego, obejmującą tę gminę.

6.1. Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku określa cele rozwoju województwa wynikające ze zidentyfikowanych wyzwań rozwojowych regionu oraz uwzględniające podejście koncentracji tematycznej. Tworzą one spójny i komplementarny system, w którym występują współzależności (efekty jednych celów generują bądź wzmacniają efekty realizacji innych). Część zagadnień rozwojowych obejmuje wiele tematów i wpisuje się w obszary określone w różnych celach Strategii, dlatego w strukturze celów rozwojowych zostały wyróżnione również zasady horyzontalne.

Cel generalny Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego jest tożsamy z wizją rozwoju. Samorząd Województwa przyjął następującą wizję rozwoju województwa wielkopolskiego w perspektywie do 2030 roku:

„Wielkopolska w 2030 roku to region przodujący w kraju, liczący się w Europie i szanujący jej uniwersalne wartości, świadomy swojego dziedzictwa przyrodniczego i cywilizacyjnego, spójny, zrównoważony i dostępny terytorialnie, otwarty na nowe idee i ludzi, silny nowoczesną gospodarką, aspiracjami i wiedzą swoich mieszkańców, zapewniający im bardzo dobre warunki życia, pracy i wypoczynku na całym obszarze województwa”.

Z wizją rozwoju województwa wielkopolskiego koreluje wizja Poznania, która przedstawia pożądany obraz miasta w perspektywie roku 2040 we wszystkich istotnych wymiarach jego rozwoju. Zawiera ona wszystkie zasadnicze elementy rozwoju, które przywołuje wizja rozwoju Wielkopolski, jak m.in. wspólnotowość, wartości, dziedzictwo cywilizacyjne, dbałość o środowisko, konkurencyjność gospodarki, wysoką jakość życia i rozpoznawalność międzynarodową.

Wizja Poznania brzmi następująco: „Poznań w 2040 roku jest wielopokoleniową wspólnotą ludzi zamieszkujących zielone, przyjazne i dobrze skomunikowane osiedla. Jego mieszkańcy – przedsiębiorczy i zaangażowani społecznie, realizujący swoje marzenia i aspiracje – są zadowoleni z warunków życia, jakie stwarza im miasto, oraz dumni z tego, że jest ono rozpoznawane w kraju i za granicą dzięki swojemu dziedzictwu historycznemu, kulturowemu i akademickości oraz współczesnym, wyjątkowym osiągnięciom. Sprzyjający klimat biznesowy oraz polityka społecznej spójności umożliwiają wszystkim mieszkańcom pełne włączenie się w życie miasta”.

Cel główny Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ konkretyzuje wizję rozwoju miasta jako „podniesienie jakości życia wszystkich mieszkańców i znaczenia Poznania na arenie międzynarodowej”.

W Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku wyróżniono cztery cele strategiczne, a w ich obrębie jedenaście celów operacyjnych. Za cele rozwojowe Wielkopolski uznano:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy swoich mieszkańców

Rozwój gospodarczy Wielkopolski do 2030 roku będzie następował przez wsparcie działań w ramach trzech celów operacyjnych: zwiększenie innowacyjności i konkurencyjności regionu, wzrost aktywności zawodowej i utrzymanie wysokiej jakości zatrudnienia oraz poprawa wykorzystania kapitału ludzkiego na rynku pracy.

2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu

Rozwój społeczny Wielkopolski do 2030 roku będzie następował przez wsparcie działań w ramach trzech celów operacyjnych: rozwój świadomy demograficznie, przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniom oraz rozwój kapitału społecznego i kulturowego.

3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski

Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski do 2030 roku będzie następował przez wsparcie działań w trzech celach operacyjnych: poprawa dostępności i spójności komunikacyjnej województwa, poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego oraz zwiększenie bezpieczeństwa i efektywności energetycznej.

4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem do 2030 roku będzie następował przez wsparcie działań w realizacji dwóch celów operacyjnych: rozwój zdolności zarządczych i świadczenia usług oraz wzmocnienie mechanizmów koordynacji i rozwoju.

Cele szczegółowe Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ są tożsame z pięcioma priorytetami jego rozwoju:

- 1. Silna i odporna Metropolia** – Rozwijać spójność Metropolii Poznań oraz zwiększać jej rolę na arenie międzynarodowej poprzez rozwój powiązań instytucjonalno-gospodarczych w sieciach regionalnych, krajowych i globalnych;
- 2. Nowoczesna przedsiębiorczość** – Rozwijać w Poznaniu zróżnicowaną, silną i nowoczesną gospodarkę odpowiadającą na wyzwania przyszłości;
- 3. Zielono-błękitne miasto** – Uczynić Poznań „zielono-błękitnym” miastem, które posiada łatwo dostępne dla wszystkich tereny zieleni, wraz z siecią cieków i zbiorników wodnych, dba o dziedzictwo przyrodnicze oraz podejmuje skuteczne działania związane z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu;

4. **Przyjazne i bezpieczne osiedla** – Zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia, przyjazny dla środowiska zrównoważony transport, w ramach osiedli posiadających własny, wyjątkowy charakter;
5. **Wspólnotowość i dialog społeczny** – Tworzyć nowe i rozwijać istniejące mechanizmy, formy wsparcia i działania pozwalające mieszkańcom na odpowiedzialne współdecydowanie o rozwoju miasta.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Silna i odporna Metropolia**, nawiązuje do wszystkich czterech celów Strategii Wielkopolska 2030: **celu strategicznego 1**, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki i biznesu, rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu, profesjonalizację usług IOB oraz poprawę jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy (w pakiecie działań Nauka blisko biznesu, biznes blisko nauki wymieniono m.in. projekty poznańskich uczelni, m.in. Politechniki Poznańskiej, Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu oraz jednostek naukowych Polskiej Akademii Nauk i instytutów badawczych, centrów transferu technologii, parków naukowo-technologicznych oraz Wielkopolskie Klustry i Profesjonalne Otoczenie Biznesu), **celu strategicznego 2**, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury (w pakiecie działań Dziedzictwo dla Wielkopolski wymieniono m.in. rozwój wielkopolskich instytucji kultury, w tym zapewnienie nowej bazy lokalowej dla Filharmonii Poznańskiej), **celu strategicznego 3**, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. rozwój transportu drogowego i ekomobilności, rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego, w tym kolejowego, i rozwój regionalnego Portu Lotniczego Poznań-Ławica, oraz **celu strategicznego 4**, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. budowanie pozytywnego wizerunku oraz umacnianie rangi i rozwijanie współpracy regionu na arenie międzynarodowej.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Nowoczesna przedsiębiorczość**, nawiązuje przede wszystkim do **celu strategicznego 1** Strategii Wielkopolska 2030, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. rozwój inicjatyw opartych o współpracę nauki i biznesu, rozwój sieci i kooperacji w gospodarce regionu, profesjonalizację usług IOB, reindustrializację regionalnej gospodarki, zwiększanie innowacyjności i umiędzynarodowienia MŚP, tworzenie miejsc pracy wysokiej jakości, aktywizację niewykorzystanych zasobów pracy, poprawę jakości edukacji i kształcenia, w tym dopasowanie do potrzeb rynku pracy, wzrost kompetencji osób dorosłych i ich udziału w kształceniu ustawicznym, nowoczesną infrastrukturę dla edukacji, wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury oraz rozwój przemysłu czasu wolnego. Ponadto cel szczegółowy **Nowoczesna przedsiębiorczość** nawiązuje do celów strategicznych Strategii Wielkopolska 2030: **celu 2** z uwagi na rozwój przemysłu czasu wolnego oraz wsparcie ekonomii społecznej, **celu 3** z uwagi na wsparcie innowacji w obszarze zrównoważonego transportu, OZE, a także do **celu 4** z uwagi na włączenie mieszkańców, instytucji, NGO i biznesu, współzarządzanie rozwojem oraz doskonalenie instrumentów programowych.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Zielono-błękitne miasto**, nawiązuje przede wszystkim do **celu strategicznego 3** Strategii Wielkopolska 2030, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. działania związane ze zwiększaniem i ochroną zasobów wód oraz poprawą ich jakości, poprawą jakości powietrza, poprawą funkcjonowania gospodarki odpadami, ochroną różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w tym zasobów leśnych, oraz zapewnieniem trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego, kształtowaniem świadomości i postaw ekologicznych społeczeństwa, wzmacnianiem bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego, zwiększeniem wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym OZE i wodoru, optymalizacją gospodarowania energią, zapewnieniem stabilnych dostaw paliw i energii. Wśród wyróżnionych projektów o szczególnym znaczeniu dla wdrażania celu 3 znalazły się takie projekty jak: Woda dla Wielkopolski, Dobra jakość powietrza i czysta energia dla Wielkopolski, Nowoczesna gospodarka odpadami oraz Poprawa funkcjonowania systemu zabezpieczania i reagowania na zagrożenia. Ponadto cel szczegółowy **Zielono-błękitne miasto** nawiązuje do celów strategicznych Strategii Wielkopolska 2030: **celu 2** z uwagi na plany zagospodarowania rekreacyjno-sportowego i turystycznego wybranych obszarów oraz **celu 4** z uwagi na zarządzanie przez instrumenty programowe oraz działania na rzecz wzrostu partycypacji podmiotów niepublicznych do udziału w implementacji rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Przyjazne i bezpieczne osiedla**, nawiązuje do **celu strategicznego 2** Strategii Wielkopolska 2030, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. poprawę dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej, wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury, oraz **celu strategicznego 3**, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. rozwój transportu drogowego i ekomobilności, rozwój zintegrowanego transportu zbiorowego. Ponadto cel szczegółowy **Przyjazne i bezpieczne osiedla** nawiązuje do celów strategicznych Strategii Wielkopolska 2030: **celu 1** z uwagi na wsparcie rozwoju infrastruktury oświatowej i rozwój jakości kształcenia oraz wsparcie lokalnej gospodarki przez rozwój targowisk, a także **celu 4** z uwagi na wdrażanie rozwiązań cyfrowych w usługach publicznych, doskonalenie zarządzania kryzysowego, działania rewitalizacyjne oraz tworzenie warunków do współpracy podmiotów publicznych i niepublicznych w przygotowaniu oferty mieszkaniowej (tj. współzarządzanie).

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Wspólnotowość i dialog społeczny**, nawiązuje do **celu strategicznego 2** Strategii Wielkopolska 2030, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. wzmacnianie potencjału demograficznego i funkcji rodziny, rozwój srebrnej gospodarki, wzrost atrakcyjności osiedleńczej regionu, promocję zdrowego stylu życia, rozwój opieki i infrastruktury zdrowotnej, poprawę dostępu i standardów usług oraz funkcjonowania infrastruktury społecznej, wyrównywanie szans edukacyjnych, rozwijanie sektora ekonomii społecznej i solidarnej, kształtowanie i wzmacnianie postaw prospołecznych, równościowych, innowacyjnych, w tym rozwój innowacji społecznych, wzmacnianie potencjału kulturowego i infrastruktury kultury, rozwój przemysłu czasu wolnego, oraz

celu strategicznego 4, w którym w kluczowych kierunkach interwencji wskazano m.in. wzrost wykorzystania nowoczesnych technologii w usługach, wzrost kompetencji kadr instytucji publicznych, rozwój współzarządzania, z wykorzystaniem metod partycypacji społecznej.

Zasady horyzontalne przyjęte w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego:

- Rozwój innowacyjny;
- Rozwój inkluzywny;
- Rozwój z poszanowaniem ład przestrzennego;
- Rozwój zrównoważony;

zastosowane zostały i mają swoje odniesienie w treści Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+.

Kluczowe kierunki działań dla Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego, które zostały zawarte w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku, zostały doprecyzowane w Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035. Spójność Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ ze Strategią Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035 została wykazana na poziomie celów strategicznych oraz celów szczegółowych.

6.2. Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035

Strategia Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035 została przyjęta przez Radę Metropolii Poznań 10 grudnia 2025 r. (uchwała nr 9/2025).

Wizja rozwoju Metropolii Poznań do roku 2035 została opracowana w oparciu o rezultaty przeprowadzonego procesu ewaluacyjnego i diagnostycznego oraz analizy strategicznej i brzmi następująco:

„W 2035 roku Metropolia Poznań to silna, ponadlokalna wspólnota samorządowa, wykorzystująca synergii potencjałów środowiskowych, infrastrukturalnych, gospodarczych, społecznych i organizacyjnych swoich ośrodków do tworzenia bezpiecznych i atrakcyjnych warunków życia mieszkańców, a także kreująca wizerunek konkurencyjnego i perspektywicznego obszaru rozwijającego się w przestrzeni krajowej i międzynarodowej”.

Z tak sformułowaną wizją rozwoju Metropolii Poznań do roku 2035 koreluje wizja Poznania, która przedstawia pożądaną obraz miasta w perspektywie roku 2040 we wszystkich istotnych wymiarach jego rozwoju.

W Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolii Poznań 2035 wyróżniono pięć głównych celów strategicznych, w ich obrębie 27 celów szczegółowych oraz 86 kierunków działań.

Za cele strategiczne Metropolii Poznań uznano:

1. **Odporne i przyjazne środowisko;**
2. **Zrównoważony system transportowy;**
3. **Konkurencyjna i otwarta na współpracę gospodarka;**

4. Aktywne i kreatywne społeczeństwo;**5. Zintegrowane zarządzanie rozwojem.**

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Silna i odporna Metropolia**, nawiązuje przede wszystkim do celu strategicznego 2 Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolia Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 2.1. Rozbudowa infrastruktury transportowej i wzmacnianie roli Metropolii Poznań jako węzła w układzie krajowym i europejskim, celu szczegółowego 2.2. Rozwój systemu Poznańskiej Kolei Metropolitalnej, celu szczegółowego 2.3. Budowa spójnego systemu dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, celu szczegółowego 2.4. Rozwój zintegrowanego systemu publicznego transportu zbiorowego. Poza tym cel szczegółowy Silna i odporna Metropolia nawiązuje do:

- celu strategicznego 3 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 3.1. Integracja oferty inwestycyjnej i wspólna promocja gospodarcza, celu szczegółowego 3.2. Rozwój zintegrowanej oferty turystycznej, celu szczegółowego 3.4. Rozwój nowych kompetencji i usług zwiększających konkurencyjność i dywersyfikację rynku pracy;
- celu strategicznego 4 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 4.1. Zwiększanie spójności i ciągłości edukacji, celu szczegółowego 4.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa zdrowotnego i socjalnego, celu szczegółowego 4.4. Kreowanie aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, celu szczegółowego 4.5. Rozwój potencjału naukowego i akademickiego;
- celu strategicznego 5 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 5.1. Aktywny udział w tworzeniu ustawowych podstaw współpracy metropolitalnej, celu szczegółowego 5.2. Wysoka jakość zintegrowanego planowania rozwoju społeczno-gospodarczego i przestrzennego wzmacniającego spójność wewnętrzną, celu szczegółowego 5.3. Promocja i kształtowanie pozytywnych relacji z otoczeniem, celu szczegółowego 5.5. Cyfryzacja usług publicznych w oparciu o wspólne standardy, celu szczegółowego 5.6. Współpraca w reagowaniu na zdarzenia kryzysowe o charakterze ponadlokalnym oraz wzmacnianie systemów ochrony ludności i obrony cywilnej.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Nowoczesna przedsiębiorczość**, nawiązuje przede wszystkim do celu strategicznego 3 Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolia Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 3.1. Integracja oferty inwestycyjnej i wspólna promocja gospodarcza, celu szczegółowego 3.4. Rozwój nowych kompetencji i usług zwiększających konkurencyjność i dywersyfikację rynku pracy oraz celu strategicznego 4 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 4.1. Zwiększanie spójności i ciągłości edukacji, celu szczegółowego 4.4. Kreowanie aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, celu szczegółowego 4.5. Rozwój potencjału naukowego i akademickiego i celu strategicznego 5 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 5.3. Promocja i kształtowanie pozytywnych relacji z otoczeniem, celu szczegółowego 5.5. Cyfryzacja usług publicznych w oparciu o wspólne standardy.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Zielono-błękitne miasto**, nawiązuje przede wszystkim do celu strategicznego 1 Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolia Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 1.1. Adaptacja do zmian klimatu i ochrona różnorodności biologicznej, celu szczegółowego 1.2. Ochrona krajobrazu przyrodniczego i kulturowego, celu szczegółowego 1.3. Edukacja ekologiczna i partycypacja społeczna w ochronie środowiska, celu szczegółowego 1.4. Wspieranie działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, celu szczegółowego 1.5. Wzmacnianie efektywności gospodarowania odpadami i celu szczegółowego 1.6. Monitoring środowiska przyrodniczego.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Przyjazne i bezpieczne osiedla**, nawiązuje do celu strategicznego 2 Strategii Rozwoju Ponadlokalnego Metropolia Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 2.3. Budowa spójnego systemu dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, celu szczegółowego 2.4. Rozwój zintegrowanego systemu publicznego transportu zbiorowego, celu szczegółowego 2.5. Budowa systemu zarządzania i planowania mobilności, celu strategicznego 4 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 4.1. Zwiększanie spójności i ciągłości edukacji, celu szczegółowego 4.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa zdrowotnego i socjalnego, celu szczegółowego 4.3. Rozwijanie kreatywnego i zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego, celu szczegółowego 4.4. Kreowanie aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej i celu strategicznego 5 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 5.3. Promocja i kształtowanie pozytywnych relacji z otoczeniem, celu szczegółowego 5.6. Współpraca w reagowaniu na zdarzenia kryzysowe o charakterze ponadlokalnym oraz wzmacnianie systemów ochrony ludności i obrony cywilnej.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, **Wspólnotowość i dialog społeczny**, nawiązuje do celu strategicznego 4 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 4.2. Wzmacnianie bezpieczeństwa zdrowotnego i socjalnego, celu szczegółowego 4.3. Rozwijanie kreatywnego i zintegrowanego społeczeństwa obywatelskiego, celu szczegółowego 4.4. Kreowanie aktywności kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz celu strategicznego 5 Strategii Metropolii Poznań 2035, w tym celu szczegółowego 5.3. Promocja i kształtowanie pozytywnych relacji z otoczeniem, celu szczegółowego 5.4. Podniesienie poziomu kompetencji kadr oraz budowa potencjału do dzielenia się wiedzą i przenoszenia (wdrażania) dobrych praktyk, celu szczegółowego 5.5. Cyfryzacja usług publicznych w oparciu o wspólne standardy.

Treść Strategii uwzględnia również ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy strategii krajowych, jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r. (SOR), Strategia Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych), Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR) oraz Koncepcja Rozwoju Kraju 2050 (projekt).

Polityka spójności Unii Europejskiej jest najważniejszą płaszczyzną, obok polityk krajowych, do której odnoszą się zapisy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ **Silna i odporna**

Metropolia nawiązuje do:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną; Cel II – Rozwój społecznie i terytorialnie równoważony;
- Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych) – Cel 2 – Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu; Cel 3 – Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa; Cel horyzontalny – Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych; Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ **Nowoczesna**

przedsiębiorczość nawiązuje do:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – Cel szczegółowy I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną;
- Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych) – Cel 2 – Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu; Cel horyzontalny – Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – Cel 2 Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ **Zielono-błękitne miasto**

nawiązuje do:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – Cel II Rozwój społecznie i terytorialnie równoważony;
- Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych) – Cel 2 – Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu; Cel 3 – Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa; Cel horyzontalny – Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ **Przyjazne i bezpieczne osiedla** nawiązuje do:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – Cel II Rozwój społecznie i terytorialnie równoważony;
- Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych) – Cel 1 – Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich; Cel 2 – Tworzenie warunków dla konkurencyjnej i sprawiedliwej gospodarki, z poszanowaniem dla środowiska i klimatu; Cel 3 – Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa; Cel horyzontalny – Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Cel szczegółowy Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ **Wspólnotowość i dialog społeczny** nawiązuje do:

- Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – Cel II Rozwój społecznie i terytorialnie równoważony; Cel III Skuteczne państwo i instytucje gospodarcze służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu; obszar: Instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, obszar E-państwo (cyfrowe państwo usługowe);
- Strategii Rozwoju Polski do 2035 r. (projekt średniookresowej strategii rozwoju kraju do konsultacji publicznych) – Cel 1 – Łagodzenie zmian demograficznych i adaptacja do nich; Cel 3 – Wzmocnienie bezpieczeństwa, odporności i sprawności państwa; Cel horyzontalny – Zrównoważony rozwój terytorialny oparty na policentrycznej sieci osadniczej;
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 – Cel 3 Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

7. Model funkcjonalno-przestrzenny

7.1. Założenia rozwoju przestrzennego miasta Poznania oraz model struktury funkcjonalno-przestrzennej, cele i oczekiwane rezultaty działań w wymiarze przestrzennym

Przyjęty model funkcjonalno-przestrzenny Poznania jest wynikiem analizy dotychczasowego sposobu zagospodarowania miasta, oceny wpływu barier i ograniczeń rozwoju przestrzennego na możliwości kształtowania procesów urbanizacji przestrzeni Poznania oraz trendów i procesów społeczno-gospodarczych wpływających na realizację polityki przestrzennej.

Poznań jest miastem, gdzie dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe ponadtysiącletniej historii miasta splata się ze współczesnymi potrzebami i trendami rozwoju.

Urbanistyczna tożsamość miasta, którą tworzą klinowo-pierścieniowy system zieleni, śródmiejskie rynki, krajobraz miasta nad rzeką czy zwarta struktura zabudowy, jest fundamentem polityki przestrzennej. Cele rozwoju przestrzennego Poznania, stanowiące jednocześnie oczekiwane rezultaty w wymiarze przestrzennym, to budowanie miasta:

- trwałej zielono-błękitnej sieci, która łączy potrzebę zachowania struktur systemu przyrodniczego z wyzwaniem kreacji jego nowych elementów w skali poszczególnych osiedli oraz rozbudowy systemu naturalnej i sztucznej retencji wody. Wymaga to zachowania terenów zieleni o wyraźnie ukształtowanej strukturze przyrodniczej, opartej na klinowo-pierścieniowym systemie zieleni miasta Poznania, ukształtowanym przez sieć hydrograficzną miasta oraz Ringu Stübgena wraz z zewnętrznym pierścieniem fortyfikacji. Strategia zakłada ochronę, poza systemem klinowo-pierścieniowym, lokalnych terenów zieleni o powierzchni powyżej 5000 m², których rolą, wynikającą z rozproszenia i niewielkich powierzchni, jest wzmacnianie odporności na zmiany klimatu lokalnych struktur urbanistycznych terenów zurbanizowanych. Powiązaniem tych struktur przyrodniczych są łączniki zieleni w różnych formach zieleni towarzyszących połączeniom pieszym lub rowerowym;
- spójnej, wielofunkcyjnej struktury urbanistycznej. Miasto mozaika to miasto wielu funkcji, które łączą się i mieszają ze sobą, minimalizując wzajemne kolizje. Wzbogacając przestrzeń zabudowy mieszkaniowej o tereny zieleni czy kreując lokalne centra usługowe, wzmocni się trend powrotu do centrum miasta rzemiosła i powiązanej z wysokim poziomem technologicznym, kreatywnej produkcji. Będzie to jednocześnie czynnik ograniczający potrzeby transportowe i infrastrukturalne nowych inwestycji. W efekcie wzrośnie atrakcyjność przestrzeni śródmiejskiej oraz rola innowacyjności w rozwoju gospodarczym Poznania. Idea miasta mozaiki to również struktury urbanistyczne miasta przygotowane na trend przeobrażania monofunkcyjnych, wielkopowierzchniowych centrów handlowych w nowoczesne centra usług i zamieszkania lub tereny usługowo-produkcyjne, gdzie harmonijnie i efektywnie wykorzystana zostanie przestrzeń dla budowy nowych, wielofunkcyjnych kwartałów miejskich;
- dogodnego transportu, dzięki któremu Poznań pozostanie miastem węzłowym dla transportu międzynarodowego, krajowego, metropolitalnego i lokalnego, gdzie rozwinięta jest integracja i komplementarność wszystkich systemów komunikacji. Model układu transportowego opiera się na zasadzie ograniczania dostępności śródmieścia dla ruchu samochodowego na rzecz transportu zbiorowego oraz kreowania zasad dla preferowanej formy dostępności komunikacyjnej poszczególnych fragmentów miasta, w zależności od ich charakteru. Model wyznacza podstawowy system dróg, oparty o ramy komunikacyjne, a także trasy tramwajowe prowadzone przede wszystkim do terenów zabudowy mieszkaniowej. Elementy te wspierane są przez trasy rowerowe, gdzie Wartostrada i rowerowy szlak jezior łączy zarówno ciągi radialne, jak i dzielnicowe. Nowe trasy tramwajowe, dworce i stacje kolejowe, dworce komunikacji miejskiej i podmiejskiej oraz parkingi „Park&Ride” (P&R)

tworzą integralną sieć, która wzmocni konkurencyjność transportu zbiorowego nad transportem indywidualnym;

- miasto krótkich odległości, gdzie zaspokajanie codziennych potrzeb mieszkańców możliwe jest w ich bliskim otoczeniu, bez konieczności przemieszczania się komunikacją indywidualną. Potrzeby te to również dostęp do terenów zieleni czy usług publicznych. Lokalne centra usługowe zostaną urozmaicone wykreowaną w ich bezpośrednim sąsiedztwie wysokiej jakości przestrzenią ogólnodostępnych placów, zieleńców, parków kieszonkowych – miejsc spotkań, wypoczynku i rekreacji, wzbogaconych o elementy małej architektury, przystosowanych potrzeb różnych grup wiekowych.

Poznań, rozwijające się miasto metropolitalne i arena ekspansji współczesnych procesów społecznych i gospodarczych, będzie miastem synergii. Ideą spajającą i ogniskującą działania wspólnoty samorządowej będzie współdziałanie i wzajemna synchronizacja. Poznań będzie miastem, gdzie suma działań poszczególnych uczestników procesów rozwojowych pozostanie wartością dodaną, która wzmocni przewagę konkurencyjną Poznania, kształtując jego strukturę urbanistyczną i społeczną odporną na zmiany zachodzące w przestrzeni zewnętrznej. Zmiany otoczenia gospodarczego czy geopolitycznego nie będą eliminować czy ograniczać jego potencjałów rozwojowych, jeśli zachowana zostanie zasada współodpowiedzialności za miasto. Miasto synergii to miasto włączające mieszkańców w proces partycypacji w podejmowaniu decyzji strategicznych, gdzie system konsultacji społecznych umożliwi kooperację wielu uczestników procesu kreacji zmian w przestrzeni miasta i projektowanie deliberatywne, realizujące ideę miasta wspólnego.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Strategii to fundament dla powrotu do idei miejskości, rozumianej jako reurbanizacja i koncentrowanie procesów odnowy i rewitalizacji, przyjmując jako priorytet wykorzystanie terenów zurbanizowanych i zagospodarowanych, szczególnie tych, gdzie zapewniony jest dostęp do istniejącej infrastruktury transportowej i technicznej oraz aktywizujący przestrzenie niewykorzystanego potencjału terenów poprzemysłowych. Realizacja różnych form nowej zabudowy mieszkaniowej, w szczególności wielorodzinnej, następować będzie w zasięgu bliskiej dostępności do transportu publicznego, a także przy założeniu optymalnego dostępu do terenów zieleni oraz lokalnych centrów usług. Oznacza to zarówno rozwój nowych dzielnic peryferyjnych, jak i inwestycje w strefie centralnej, szczególnie w sąsiedztwie zintegrowanych z komunikacją zbiorową 3 dworców kolejowych: Poznań Główny, Poznań Garbary i Poznań Wschód.

Cele te będą realizowane poprzez uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego przy założeniu osiągnięcia poziomu wskaźników do 2030 r.:

- stopnia pokrycia miasta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego na poziomie 57% jego powierzchni (z obecnego poziomu 53,4%);
- udziału terenów zieleni wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w całkowitej powierzchni miasta na poziomie 25% jego powierzchni (z obecnego poziomu 22,3%).

Poznań, zgodnie z hierarchią systemu osadniczego województwa wielkopolskiego [Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego wraz z Planem zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, uchwała nr V/70/19 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 25 marca 2019 r., str. 21], to ośrodek metropolitalny o znaczeniu krajowym, który wraz z powiązaniem funkcjonalnie i przestrzennie otoczeniem tworzy Poznański Obszar Metropolitalny. Poznań stanowi centrum życia społecznego, gospodarczego, politycznego i kulturalnego województwa. Jest ośrodkiem administracji centralnej i samorządowej oraz ważnym ośrodkiem gospodarczym skupiającym przemysł, usługi i handel. Poznań to ważny ośrodek szkolnictwa wyższego, kultury i sportu, a wydarzenia targowe, kulturalne i sportowe o międzynarodowym znaczeniu decydują o roli Poznania na forum krajowym i międzynarodowym. Zgodnie z podziałem administracyjnym kraju Poznań jest gminą miejską, a wewnętrzna struktura wyodrębnia 42 osiedla – jednostki pomocnicze Miasta.

Model funkcjonalno-przestrzenny miasta Poznania, uwzględniający cele rozwoju przestrzennego oraz powiązania funkcjonalno-przestrzenne miasta z otoczeniem w skali metropolitalnej i krajowej, tworzy:

- I. system powiązań przyrodniczych miasta obejmujący tereny rezerwatów przyrody, użytków ekologicznych, obszaru chronionego krajobrazu i innych obszarów cennych przyrodniczo wchodzących w skład klinowo-pierścieniowego systemu zieleni, tereny zieleni nieurządzonej, tereny leśne i wskazane do zalesień, użytki rolne, tereny zadrzewione, wody powierzchniowe, tereny parków i inne tereny zieleni urządzonej, tereny cmentarzy oraz większość ogrodów działkowych, a także tereny zabudowy pofortecznej. Strukturalne kliny zieleni miasta Poznania jako forma ochrony najcenniejszych zasobów środowiska i jednocześnie ważny element dziedzictwa historycznego, pozostaną formą specjalnej polityki przestrzennej, obejmującą najważniejsze tereny powiązań przyrodniczych miasta z regionem oraz obszary zabudowy, dla której specjalne zasady prowadzenia inwestycji zachowają priorytet ograniczania antropopresji na elementy środowiska;
- II. przestrzeń terenów zurbanizowanych, którą tworzą tereny zabudowane oraz obszary, dla których przyjmuje się cel dalszej urbanizacji. Funkcja i forma nowej zabudowy będą dostosowane do uwarunkowań ograniczających możliwości swobodnego dysponowania terenem, których najważniejszymi elementami są strukturalne kliny zieleni, obszary zieleni urządzonej i nieurządzonej oraz pierścieniowy system fortyfikacji. Elementami kształtującymi rozwój struktury funkcjonalno-przestrzennej staną się: strefa intensywnej zabudowy śródmiejskiej – przestrzeń intensywnej zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej, oraz kluczowe nowe tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej, których zagospodarowanie zależeć będzie od złożonych trendów inwestycyjnych wspartych realizacją zadań Miasta w zakresie wyposażenia w podstawowe elementy infrastruktury komunikacyjnej i technicznej. Przestrzeń terenów zurbanizowanych uzupełniać będą lokalizacje kluczowych dla rozwoju Poznania elementów infrastruktury społecznej oraz kontrolowana i reglamentowana podaż terenów handlu wielkopowierzchniowego, uwzględniająca priorytet rozwoju lokalnych centrów usługowych;

III. kluczowe dla rozwoju miasta Poznania są, wpisane w strukturę przestrzenną terenów zurbanizowanych, główne elementy infrastruktury społecznej. Ze względu na pozycję Poznania w hierarchii systemu osadniczego kraju infrastruktura ta ma w większości charakter ponadlokalny o szerokim zasięgu oddziaływania, niejednokrotnie przekraczającym granice Wielkopolski. Infrastruktura placówek ochrony zdrowia skupiona jest głównie w 6 lokalizacjach – w rejonie ulic Lutyckiej, Szwajcarskiej, Garbary, Mickiewicza, 28 Czerwca 1956 r. oraz w obszarze Osiedli Grunwald i Ogrody. W większości są to szpitale kliniczne realizujące wysokospecjalistyczne procedury medyczne. Oferta instytucji kultury, skupiona głównie w centrum miasta, związana jest z historią Poznania i Wielkopolski. Obok wielu oddziałów Muzeum Narodowego w Poznaniu funkcjonuje kilkadziesiąt instytucji kultury o różnym charakterze i profilu działalności. Metropolitalny charakter miasta buduje również infrastruktura nauki i edukacji. Na terenie miasta działa 77 szkół podstawowych prowadzonych przez Miasto Poznań oraz 39 placówek prowadzonych przez inne podmioty. Miasto nadzoruje działalność 54 szkół ponadpodstawowych, które funkcjonują jako szkoły samodzielne oraz zespoły szkół: 31 liceów ogólnokształcących, 18 techników, 15 branżowych szkół I stopnia i 10 branżowych szkół II stopnia oraz 9 szkół policealnych. Miasto Poznań jest organem prowadzącym dla 4 szkół artystycznych. Szkoły ponadpodstawowe prowadzone są także przez inne podmioty. W Poznaniu jest to: 25 liceów ogólnokształcących, 3 technika, 1 szkoła branżowa I stopnia, 34 szkoły policealne oraz 1 szkoła z międzynarodową maturą. Ponadto w Poznaniu działa kilkanaście szkół specjalnych prowadzonych przez samorząd miasta oraz 5 szkół specjalnych niesamorządowych. W centrum miasta mieści się wiele uczelni publicznych oraz większość uczelni niepublicznych. Poza centrum szczególne znaczenie dla miasta mają: kampus Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu na Morasku, kampus Politechniki Poznańskiej na Piotrowie, kompleks Uniwersytetu Przyrodniczego, obiekty Uniwersytetu Medycznego w rejonie ulic S. Przybyszewskiego i Bukowskiej oraz Akademii Wychowania Fizycznego przy ul. Królowej Jadwigi i Drodze Dębińskiej. W Poznaniu funkcjonują łącznie 24 szkoły wyższe, w tym 8 publicznych i 16 niepublicznych, w których studiuje ponad 100 tys. osób. Poznań posiada dobrze rozbudowaną bazę sportową, dla której najlepsza dostępność występuje w centralnej części Poznania. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna obejmuje ponad tysiąc obiektów – 11 pływalni krytych, 6 kąpielisk i pływalni odkrytych, ponad 500 boisk i placów sportowych, a także stadiony, tor regatowy i stok narciarski nad Jeziorem Maltańskim, hipodrom na Woli, kompleks sportowo-rekreacyjny Termy Maltańskie, kręgielnie, lodowiska, ścianki wspinaczkowe, skateparki, korty tenisowe oraz tory: regatowy, samochodowy, saneczkowy i łyżniczy. Część obiektów sportowych przygotowana jest do organizacji imprez krajowych i międzynarodowych. Koncentracja terenów i obiektów pełniących funkcje metropolitalne zawiera się w strefie wewnątrz III ramy komunikacyjnej, towarzysząc intensywnej zabudowie mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej;

- IV. główne korytarze i elementy węzłowe transportu, których lokalizacja oraz charakter mają na celu zwiększanie dostępności do transportu publicznego, rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, uwzględnianie dostępu dla osób ze szczególnymi potrzebami, realizację zintegrowanych węzłów przesiadkowych czy wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta na obwodowy układ dróg oraz działania ukierunkowane na uspokojenie ruchu samochodowego w mieście – wykształcanie tzw. stref tempo 30, rozwój stref płatnego parkowania, wdrożenie tzw. stref czystego transportu z ograniczeniami wjazdu dla pojazdów innych niż zero- i niskoemisyjne. Transport zbiorowy i indywidualny oraz pozostałe środki i podsystemy transportu (pieszy – rower – transport zbiorowy – samochód) rozwijane będą komplementarnie, biorąc pod uwagę węzłowe znaczenie Poznania dla wszystkich form transportu w skali kraju i regionu;
- V. główne elementy systemu infrastruktury technicznej, których lokalizacja opiera się na przyjętych wieloletnich programach inwestycyjnych poszczególnych właścicieli sieci infrastruktury o charakterze krajowym, regionalnym, ponadlokalnym i miejskim. Model zakłada realizację kompletnego układu infrastruktury technicznej, obejmującego swoim zasięgiem przestrzeń całego miasta, zapewniającego wysoki poziom życia mieszkańców. Niezbędne będzie w tym zakresie dostosowanie infrastruktury do rosnących wymogów technologicznych, które narzucają konieczność podnoszenia sprawności, ograniczenia zużycia energii, a także zastosowania technologii chroniących środowisko oraz zapewnienie odpowiednich powiązań z elementami systemów zewnętrznych. Głównymi elementami infrastruktury technicznej Poznania będą systemy: wodociągowy, gospodarowania wodami opadowymi, kanalizacji sanitarnej i oczyszczania ścieków, elektroenergetyczny, ciepłowniczy oraz gospodarki odpadami.

Model funkcjonalno-przestrzenny zilustrowano na mapie nr 1.

7.2. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej

7.2.1. Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów

System zieleni miejskiej

System zieleni miasta Poznania tworzą kliny zieleni oraz pierścienie zieleni – wewnętrzny pierścień wzdłuż Ringu Stübgena i zewnętrzny pierścień – oparty o system fortyfikacji. System uzupełniają parki (miejskie, osiedlowe, specjalistyczne, podworskie), skwery i zieleńce oraz powierzchnie zieleni nieurządzonej, przede wszystkim w ramach terenów rolniczych. Wszystkie te elementy zielonej infrastruktury tworzą spójny system zieleni miasta.

Klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta Poznania, poza walorami przyrodniczo-krajobrazowymi, stanowi również cenny element dziedzictwa kulturowego i osiągnięć funkcjonalnej urbanistyki poznańskiej z początków XX wieku. Jego głównym celem jest zapewnienie właściwego przewietrzania i nawietrzania miasta, niwelowanie miejskiej

wyspy ciepła, retencjonowanie wód, ochrona przyrody, a także zapewnienie atrakcyjnej krajobrazowo i przyrodniczo przestrzeni rekreacyjnej dla mieszkańców.

Ze względu na kluczowe znaczenie lokalnych i ponadlokalnych korytarzy ekologicznych położonych w obrębie Poznania wdrażane będą działania sprzyjające zachowaniu, ochronie i wzbogacaniu walorów przyrodniczych terenów współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni oraz utrwaleniu ciągłości systemów przyrodniczych miasta z systemem regionalnym i europejskim.

Nadrzędnym zadaniem polityki przestrzennej miasta dla klinowo-pierścieniowego systemu zieleni jest jego zachowanie, ochrona, zagospodarowanie i użytkowanie w sposób sprzyjający podtrzymaniu procesów biologicznych oraz odtwarzanie ciągłości elementów systemu poprzez:

- ochronę położonych w zasięgu klinowo-pierścieniowego systemu zieleni korytarzy ekologicznych największych dolin rzecznych, wśród których kluczowe znaczenie mają:
 - » krajowy korytarz rzeki Warty;
 - » regionalne korytarze rzek: Cybiny, Głównej, Samicy Kierskiej i Kopli;
 - » lokalne korytarze rzek: Bogdanki, Michałówki, Potoku Junikowskiego, Rowu Krzyżanka i Potoku Różanego;
- utrzymanie ciągłości dolin rzek, mniejszych cieków i rowów jako osnowy ekologicznej miasta, z ograniczeniem kanalizowania cieków otwartych i rowów (z wyjątkiem niezbędnego w szczególnych przypadkach, np. dla budowy zjazdów do nieruchomości);
- zachowanie i ochronę istniejących terenów podmokłych w obrębie dolin rzecznych;
- dążenie do urządzania jako otwartych i renaturyzacji skanalizowanych fragmentów cieków naturalnych i rowów w celu odtwarzania ciągłości systemów przyrodniczych i rekreacyjnych miasta, o ile nie będzie to kolidowało z istniejącym i docelowym zagospodarowaniem terenów;
- powołanie form ochrony przyrody na terenach szczególnie cennych przyrodniczo;
- zwiększanie powierzchni terenów zieleni poprzez zalesianie gruntów nieprzydatnych do produkcji rolnej, nieużytków i terenów zrehabilitowanych, z wyjątkiem cennych ekosystemów łąkowych;
- zachowanie oraz ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych przy projektowaniu zespołów urbanistycznych, w szczególności wzdłuż cieków i otwartych rowów melioracyjnych;
- wykonywanie i przeprowadzanie połączeń komunikacyjnych, naziemnych, napowietrznych i podziemnych obiektów liniowych w sposób zapewniający ochronę walorów krajobrazowych, a także minimalizację negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze;
- objęcie klinowo-pierścieniowego systemu zieleni planami miejscowymi.

System klinowo-pierścieniowy zieleni tworzą zarówno tereny zieleni nieurządzonej (formy ochrony przyrody, lasy, zadrzewienia, użytki rolne, nieużytki, a także wody powierzchniowe, itp.), tereny zieleni urządzonej, ogrody działkowe oraz tereny o „specjalnych warunkach zabudowy i zagospodarowania”, dla których przewiduje się głównie funkcje sportowo-rekreacyjne, a także w mniejszym stopniu zabudowę mieszkaniową lub usługową. Tereny zieleni nieurządzonej wchodzące w skład systemu klinowo-pierścieniowego stanowią strefę rekreacji ekstensywnej. Są to tereny, dla których określa się:

- w przypadku form ochrony przyrody – uwzględnienie szczegółowych wymogów, zakazów i dopuszczeń wynikających z przepisów odrębnych;
- w przypadku istniejącej zabudowy – zakaz zwiększania wysokości oraz wskaźnika intensywności zabudowy, przy czym dopuszcza się utrzymanie istniejącego zainwestowania, z możliwością przebudowy lub nadbudowy niższej części budynku w celu zrównania wysokości całego obiektu, a w przypadkach uzasadnionych potrzebami gospodarki leśnej, w tym także funkcji rekreacyjnej lasów komunalnych, dopuszczenie budowy nowych obiektów związanych z tą gospodarką;
- dopuszczenie przekształcenia terenów zieleni nieurządzonej, zwłaszcza sąsiadujących bezpośrednio z terenami mieszkaniowymi, na tereny zieleni urządzonej;
- dopuszczenie lokalizacji: bulwarów nadrzecznych, plenerowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych, miejskich toalet (sanitariatów), plaż, boisk sportowych, placów zabaw i gier, kąpielisk, zjeżdżalni do wody, szatni, hangarów na sprzęt pływający, wypożyczalni sprzętu turystycznego (nart, rolek, rowerów itp.), wież i punktów widokowych, elementów związanych z zagospodarowaniem terenów przywodnych (np. pomostów, przystani), tras rowerowych, szlaków pieszych, konnych;
- dla terenów położonych w dolinie Warty dopuszczenie lokalizacji obiektów tymczasowych;
- dopuszczenie lokalizacji urządzeń służących gospodarce wodnej i obiektów służących ochronie przyrody;
- na terenie położonym w zasięgu strefy ochronnej ujęcia wody „Dębina” oraz na terenie przyszłych obiektów infrastruktury technicznej służących ujmowaniu wody z „Marlewa” dopuszczenie lokalizacji obiektów budowlanych i robót budowlanych związanych z funkcjonowaniem ujęć wody, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- dopuszczenie lokalizacji inwestycji celu publicznego, a także miejsc postojowych przy terenach spacerowych, z dostępem bezpośrednio zjazdem publicznym z dróg publicznych, a także jako parkingów leśnych;
- dopuszczenie dla gruntów rolnych w szczególnych przypadkach, uzasadnionych potrzebami gospodarki rolnej, budowy nowych budynków o charakterze wyłącznie gospodarczym, o maksymalnej powierzchni zabudowy do 300 m², wyłącznie w sąsiedztwie istniejącej zabudowy zagrodowej, po przeprowadzeniu analizy na etapie sporządzania planu miejscowego.

Dla terenów zabudowy pofortecznej określa się:

- dopuszczenie adaptacji zabudowy pofortecznej lub jej odtworzenie dla potrzeb współczesnych na funkcje usługowe, produkcyjne pod warunkiem uwzględnienia:
 - » ograniczeń i uwarunkowań wynikających z występowania siedlisk gatunków chronionych stanowiących przedmiot ochrony specjalnego obszaru ochrony siedlisk Fortyfikacje w Poznaniu PLH300005;
 - » zabytkowego charakteru fortów.

Sieciowe powiązania „zieloną infrastrukturą” pomiędzy klinowo-pierścieniowym systemem zieleni miasta a większymi obszarami wyłączonymi z zabudowy stanowią będą łączniki zieleni (na mapie nr 2 wskazano ich orientacyjny przebieg), rozumiane jako ważniejsze połączenia piesze lub rowerowe prowadzące wzdłuż co najmniej szpaleru drzew, krzewów bądź innej formy zieleni wertykalnej, których przebieg zostanie uszczegółowiony na etapie sporządzania planu miejscowego. Jeśli ze względu na ograniczenia infrastrukturalne, ukształtowania terenu, istniejące trwałe zagospodarowanie itp. wskazany łącznik okaże się niemożliwy do realizacji, na etapie planu miejscowego dopuszcza się zmianę jego przebiegu, pod warunkiem zachowania powiązań wskazanych na mapie nr 2. W uzasadnionych przypadkach dopuszcza się także miejscowe przerwanie ciągłości łącznika.

Planując zagospodarowanie tras łączników, należy dążyć do:

- ochrony, intensyfikacji lub uzupełnienia istniejących zadrzewień, zakrzewień bądź innej formy zieleni wertykalnej zlokalizowanej wzdłuż ciągu komunikacyjnego;
- wprowadzenia nowych nasadzeń drzew, krzewów bądź innej formy zieleni wertykalnej, wzdłuż ciągów komunikacyjnych w pasie drogowym lub pomiędzy linią rozgraniczającą tereny dróg a linią zabudowy;
- utrzymania istniejących terenów zieleni urządzonej oraz kreowania nowych terenów zieleni urządzonej w formie parków, parków kieszonkowych, skwerów, zieleńców itp., w jego przebiegu lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie;
- powiązania przebiegu łączników z układem cieków naturalnych i rowów lub systemem powierzchniowej retencji miejskiej oraz tworzenia zróżnicowanych siedlisk fauny i flory.

Wdrożenie koncepcji łączników zieleni ma na celu nie tylko stworzenie powiązań pomiędzy klinami zieleni, ale także łagodzenie negatywnego oddziaływania ekstremalnych zjawisk klimatycznych, przede wszystkim poprzez ograniczanie miejskiej wyspy ciepła.

Celem polityki Miasta jest również ochrona i kształtowanie terenów zieleni urządzonej: **ogrodów specjalistycznych, parków, cmentarzy, zieleńców i skwerów** poprzez utrzymanie funkcji przyrodniczych, wzmocnienie odporności miasta na zmiany klimatu, jak również poprawę estetyki i podnoszenie jakości ich walorów przyrodniczych oraz dążenie do zwiększenia dostępności mieszkańców do terenów zieleni o powierzchni większej niż 0,5 ha. W tym celu należy:

- uwzględniać na terenach zainwestowanych istniejące ogrody specjalistyczne, parki, skwery, cmentarze i zieleńce, a także zieleń osiedlową;
- dążyć do wyznaczania mniejszych parków, parków kieszonkowych, skwerów lub zieleńców, w sąsiedztwie łączników zieleni, w zagłębieniach terenu, w powiązaniu z systemem powierzchniowej retencji;
- dążyć do przeznaczania części obszarów zabudowy wskazanych na modelu funkcjonalno-przestrzennym (mapa nr 1), w tym: terenów zabudowy mieszkaniowej, terenów usług, terenów produkcji pod tereny zieleni (parki osiedlowe, skwery, zieleńce, zieleń towarzyszącą usługom w przestrzeniach publicznych, tereny zieleni nieurządzonej), z uwzględnieniem wymogów dotyczących adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska, w tym wprowadzania elementów błękitno-zielonej infrastruktury;
- dążyć do adaptacji istniejącej zieleni do kształtowania form urządzonej;
- dążyć do wykorzystania terenów zieleni urządzonej do retencionowania lub zagospodarowania wód opadowych.

Dopuszcza się wprowadzenie zabudowy i urządzeń wzbogacających oraz mogących uatrakcyjnić funkcje rekreacyjno-wypoczynkowe parków i innych form zieleni urządzonej.

W ramach terenów zieleni dopuszcza się lokalizację usług sportu i rekreacji, kultury i rozrywki, handlu detalicznego, gastronomii, turystyki, nauki, edukacji, usług zdrowia i pomocy społecznej, ogrodów specjalistycznych, ogrodów działkowych, plaż itp. wraz z niezbędnymi obiektami kubaturowymi.

Na terenach cmentarzy, jak również w innych lokalizacjach miasta, w tym także w klinach zieleni, dopuszcza się tworzenie grzebowisk dla zwierząt, wraz z niezbędną infrastrukturą i budynkami, które mogą zostać wskazane na etapie sporządzenia planu miejscowego, jednak poza terenami lasów i poza obszarami cennymi przyrodniczo.

W zasięgu obszarów wskazanych w ramach systemu zieleni miasta znajdują się również tereny istniejącego zainwestowania, zainwestowania ustalonego w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, a także obecne i projektowane inwestycje celu publicznego. Z uwagi na skalę opracowania nie zostały one wydzielone z większych struktur przestrzennych, jednak należy je uwzględnić przy sporządzaniu planu ogólnego i planów miejscowych. Ponadto w uzasadnionych przypadkach dopuszcza się, po uprzednio przeprowadzonych analizach przyrodniczych i funkcjonalno-przestrzennych, wprowadzenie zabudowy w obszarach zieleni wskazanych na mapach modelu funkcjonalno-przestrzennego miasta, z wyjątkiem terenów objętych formami ochrony przyrody.

Mieszkalnictwo

Struktura typów zabudowy na terenie Poznania pozostanie zróżnicowana, a jej intensywność będzie rosła w kierunku centrum. W przestrzeni miasta przeważać będą tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (około 70%), a pozostałą część zajmą kwartały zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i mieszanej. Zabudowa jednorodzinna zlokalizowana będzie w zdecydowanej większości poza III ramą komunikacyjną.

Koncentracja i dogęszczanie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej nastąpią w obszarze śródmieścia oraz w granicach III ramy komunikacyjnej, a około 30% powierzchni terenów zabudowy wielorodzinnej znajdzie się poza III ramą komunikacyjną w obszarach dobrze skomunikowanych transportem publicznym.

Przyjmuje się, ze względu na specyfikę topografii miasta, historię rozwoju urbanistycznego i współczesny kontekst procesów rozwoju przestrzennego terenów budownictwa mieszkaniowego, zasady dla rozwoju obszarów mieszkaniowych:

- konieczność koncentracji procesów urbanizacji wokół lokalnych centrów usługowych;
- konieczność zachowania, uzupełnienia lub wytworzenia systemu terenów zieleni;
- uwzględnianie elementów dziedzictwa kulturowego oraz krajobrazu jako składników tożsamości lokalnej mieszkańców Poznania;
- dążenie do rozwoju terenów mieszkaniowych uwzględniającego adaptację do zmian klimatu oraz konieczność ochrony środowiska poprzez wprowadzanie elementów błękitno-zielonej infrastruktury, np.: zielonych ścian, zielonych dachów, ogrodów deszczowych czy łąk kwiatnych;
- zapewnienie możliwości kształtowania i aranżacji przestrzeni wspólnych.

Dodatkowo na obszarach, na których obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przewidują możliwość realizacji zabudowy jednorodzinnej w formie budynków zawierających 3 lub 4 lokale, przewiduje się aktualizację ustaleń tych planów zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, przy założeniu, że dopuszczenie zabudowy wielorodzinnej jest możliwe wyłącznie w przypadku łącznego spełnienia następujących warunków:

1. zachowania dotychczasowych parametrów zabudowy, w szczególności w zakresie powierzchni zabudowy, wysokości obiektów i intensywności zabudowy;
2. ograniczenia liczby lokali mieszkalnych w jednym budynku do maksymalnie czterech.

Ze względu na swoją wyjątkową specyfikę istotnym elementem polityki przestrzennej miasta pozostaną dwudziestowieczne osiedla modernistyczne, zlokalizowane m.in. na Górnym i Dolnym Tarasie Rataj, Osiedlu Kopernika, Winogradach czy Piątkowie, które w większości są przykładami dobrych, konsekwentnie zrealizowanych, spójnych założeń urbanistycznych. Dla tych osiedli zakłada się konieczność zachowania charakterystycznych cech ich modernistycznych układów przestrzennych poprzez:

- przeciwdziałanie niekontrolowanym zmianom w zabudowie („dogęszczaniu”), prowadzącym do utraty charakterystycznych cech osiedli;
- utrzymanie założeń funkcjonalnych osiedla, z zachowaniem połączeń pieszych, rowerowych i samochodowych;
- zachowanie i wzbogacanie terenów zieleni, z możliwością realizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych;

- zachowanie lokalnych centrów usług podstawowych towarzyszących zabudowie mieszkaniowej – szkół, przedszkoli, usług zdrowia, gastronomii, handlu oraz targowisk;
- ewentualne wprowadzanie nowej zabudowy w sposób niepowodujący likwidacji zieleni osiedlowej oraz nadmiernej ingerencji w układ urbanistyczny osiedla;
- utrzymanie zapisów zawartych w dotychczasowych planach miejscowych dotyczących lokalizacji parkingów wielopoziomowych, bez możliwości przekształcania na funkcje mieszkaniowe.

Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

Ze względu na potrzebę wskazania terenów rozwoju zabudowy mieszkaniowej oraz możliwości zagospodarowania terenów dotąd niezabudowanych lub zabudowanych tylko w części w modelu funkcjonalno-przestrzennym wskazano dziesięć terenów, których docelowe zagospodarowanie zostanie zaprojektowane w kompleksowo przygotowanych koncepcjach urbanistycznych, obejmujących wskazane obszary, zgodnie z poniższymi wymogami.

Obszar „Wolnych Torów”, dla którego wymagane jest:

- wykreowanie dzielnicy o charakterze śródmiejskim, z dominującą zabudową mieszkaniową wielorodzinną lub usługową, obszarami centrotwórczymi oraz przestrzeniami ogólnodostępnymi dla mieszkańców, z uwzględnieniem obiektów wpisanych do rejestru zabytków;
- zapewnienie możliwości obsługi komunikacją zbiorową tramwajową i wykorzystanie obsługi kolejną, poprzez kształtowanie atrakcyjnych dojazdów do stacji Poznań Główny i planowanego przystanku kolejowego Poznań Hetmańska;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 6 ha;
- wskazanie lokalizacji usług oświaty, w tym szkoły podstawowej i co najmniej jednego przedszkola,
- zapewnienie możliwości uzbrojenia terenu w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Ostrów Tumski – część północna”, dla którego wymagane jest:

- wykształcenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub zabudowy usługowej, z uwzględnieniem wyjątkowego charakteru miejsca, wynikającego z jego wartości historycznych, kulturowych, przyrodniczych, krajobrazowych i miastotwórczych;
- zaplanowanie powiązań funkcjonalnych poprzez wykreowanie lokalnych przestrzeni ogólnodostępnych powiązanych z systemem terenów zieleni, w tym ścieżki pieszej i drogi rowerowej łączącej Cytadelę z Zawadami;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z terenami zieleni, położonymi poza obszarem koncepcji, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 2,5 ha, w tym co najmniej 2 terenów o powierzchni każdego z nich nie mniejszej niż 0,5 ha;

- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Górecka” w rejonie ulic Hetmańskiej, R. Dmowskiego i Drużynowej, dla którego wymagane jest:

- wykształcenie zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usługowej;
- zaplanowanie powiązań funkcjonalnych poprzez wykreowanie przestrzeni ogólnodostępnych, połączonych systemem terenów zieleni;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z terenami zieleni położonymi poza obszarem koncepcji;
- wyznaczenie w kwartale ulic Hetmańska – R. Dmowskiego – J. Krauthofera – Górecka co najmniej jednego ogólnodostępnego terenu zieleni, powiązanego z łącznikiem zieleni, stanowiącym element parku linearnego na osi północ-południe, ze szczególnym uwzględnieniem miejskiej działki w rejonie ul. Hetmańskiej, w ramach której należy przewidzieć takie zagospodarowanie, które umożliwi połączenie terenów zieleni zlokalizowanych po jej południowo-zachodniej stronie z terenem zieleni zlokalizowanym na północ od ul. Hetmańskiej;
- dopuszczenie kompleksowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych, przy wykorzystaniu systemów odwodnienia powierzchniowego i małej retencji;
- przeanalizowanie potrzeby wprowadzenia nowego terenu usług oświaty;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Starołęka” w rejonie ulic Hetmańskiej, Starołęckiej, Fortecznej, R. Maya, Śliskiej, Wagrowskiej i doliny rzeki Warty, dla którego wymagane jest:

- przekształcenie funkcji produkcyjnych w funkcje mieszkalno-usługowe;
- zaplanowanie powiązań funkcjonalnych poprzez wykreowanie przestrzeni ogólnodostępnych powiązanych systemem terenów zieleni;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 6 ha, w tym co najmniej 3 terenów o powierzchni każdego z nich nie mniejszej niż 0,5 ha, w tym jednego jako uzupełnienie terenu zieleni urządzonej przy ul. Wagrowskiej;
- wskazanie lokalizacji usług oświaty, w tym szkoły podstawowej i co najmniej jednego przedszkola;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Komandoria” w rejonie ulic św. Michała, Warszawskiej, Krańcowej i torów kolejowych, dla którego wymagane jest:

- przekształcenie funkcji produkcyjnych w funkcje mieszkalno-usługowe;
- zaplanowanie powiązań funkcjonalnych poprzez wykreowanie lokalnych przestrzeni ogólnodostępnych połączonych systemem terenów zieleni;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 6 ha;
- przeanalizowanie potrzeby lokalizacji nowych terenów usług oświaty;
- zapewnienie możliwości obsługi komunikacją zbiorową z wykorzystaniem obsługi transportem kolejowym poprzez odpowiednie kształtowanie dojazdów do Stacji Poznań Wschód;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Rudnicze” w rejonie ulic Wołowskiej, Wykopy i Rudnicze, dla którego wymagane jest:

- zaplanowanie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej z usługami podstawowymi;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 1 ha;
- przeanalizowanie potrzeby wprowadzenia nowych terenów usług oświaty;
- wprowadzenie kompleksowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych, przy wykorzystaniu systemów odwodnienia powierzchniowego i małej retencji;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Strzeszyn” w rejonie ulic Biskupińskiej i Koszalińskiej, dla którego wymagane jest:

- zaplanowanie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w nawiązaniu do charakteru osiedli strzeszyńskich;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 3 ha, w tym co najmniej 2 terenów o powierzchni każdego z nich nie mniejszej niż 0,5 ha;
- wprowadzenie kompleksowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych, przy wykorzystaniu systemów odwodnienia powierzchniowego i małej retencji;
- przeanalizowanie potrzeby wprowadzenia nowych terenów usług oświaty;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Kobylepole” w rejonie ulic Kobylepole, Michałowo i Darzyńskiej, dla którego wymagane jest:

- zaplanowanie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej z usługami podstawowymi;
- ekstensyfikowanie zabudowy w kierunku klina zieleni;
- wyznaczenie terenów zieleni, w tym urządzonej, w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 11,5 ha, w tym co najmniej 3 terenów o powierzchni każdego z nich nie mniejszej niż 0,5 ha;
- wprowadzenie kompleksowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych, przy wykorzystaniu systemów odwodnienia powierzchniowego i małej retencji;
- wskazanie lokalizacji usług oświaty, w tym szkoły podstawowej i co najmniej jednego przedszkola;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Garaszewo” w rejonie ulic Pokrzywno, Nizańskiej i torów kolejowych, dla którego wymagane jest:

- zaplanowanie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
- ekstensyfikowanie zabudowy w kierunku cieku Świątnica;
- wyznaczenie co najmniej 2 terenów zieleni, w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o powierzchni każdego z nich nie mniejszej niż 0,5 ha;
- wprowadzenie kompleksowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych, przy wykorzystaniu systemów odwodnienia powierzchniowego i małej retencji;
- przeanalizowanie potrzeby lokalizacji nowego terenu usług oświaty;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Obszar „Morasko” pomiędzy ulicami F. Jaśkowiaka i Szklarniową, dla którego wymagane jest:

- zaplanowanie osiedla zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej wolnostojącej z dopuszczeniem zabudowy bliźniaczej;
- wyznaczenie terenów zieleni urządzonej, w powiązaniu z systemem łączników zieleni, o łącznej powierzchni nie mniejszej niż 2 ha, w tym co najmniej 2 terenów o powierzchni każdego z nich nie mniejszej niż 0,5 ha;
- wprowadzenie kompleksowych rozwiązań w zakresie zagospodarowania wód opadowych, przy wykorzystaniu systemów odwodnienia powierzchniowego i małej retencji;
- zapewnienie możliwości obsługi terenu komunikacją zbiorową oraz uzbrojenia w niezbędne sieci infrastruktury technicznej i drogowej.

Wymienione powyżej obszary wskazane zostały w modelu funkcjonalno-przestrzennym miasta jako kluczowe nowe tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej. Poza tymi obszarami Poznań rozwijać będzie zabudowę mieszkaniową również na innych terenach, w tym przede wszystkim:

- jako uzupełnianie luk w istniejącej zabudowie, zwłaszcza w obszarze śródmieścia;
- na terenach przemysłowych;
- na terenach przekształcanych po monofunkcyjnych obiektach handlowych (np. marketach budowlanych);
- na terenach dotąd niezagospodarowanych, w tym porolnych.

Dodatkowo docelowo dopuszcza się przekształcenie obecnych terenów produkcyjnych, zlokalizowanych po wschodniej stronie ul. 28 Czerwca 1956 r. na funkcje mieszkaniowo-usługowe.

Lokalne centra usługowe

Zabezpieczeniu podstawowych potrzeb mieszkańców w sąsiedztwie ich zamieszkania służyć będą lokalne centra usługowe – miejsca lokalizacji usług oświaty, handlu, kultury, zdrowia itp., skupione w formie: targowiska, samodzielnego obiektu lub zespołu obiektów zlokalizowanych w bliskiej odległości od siebie, a także w parterach budynków mieszkalnych. W ramach realizacji polityki przestrzennej dla lokalnych centrów usługowych należy dążyć do:

- wzmocnienia identyfikacji i budowania lokalnej tożsamości mieszkańców poszczególnych osiedli poprzez utrzymanie i rozwijanie centrów usług, w tym również społecznych;
- wykształcania ogólnodostępnej przestrzeni o charakterze otwartym – placów, zieleńców oraz parków kieszonkowych;
- zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem wymogów dotyczących adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska, w tym wprowadzania elementów błękitno-zielonej infrastruktury – zielonych ścian, zielonych dachów, ogrodów deszczowych, łąk kwietnych.

Na mapie nr 11 wskazano orientacyjnie trzy rodzaje lokalnych centrów usługowych, których lokalizacje zostaną uszczegółowione na etapie sporządzania planu miejscowego. Są to centra:

- istniejące – do pozostawienia;
- niekompletne – do rozwinięcia lub wzmocnienia;
- nowe – do wykreowania.

Tereny sportowo-rekreacyjne

Poznań jako miasto o charakterze metropolitalnym, predysponowane jest do lokalizacji i rozwoju obiektów sportowo-rekreacyjnych o oddziaływaniu ponadlokalnym, umożliwiającym organizację zawodów i widowisk o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. Jednocześnie rozwój funkcji sportowo-rekreacyjnych w skali lokalnej

w postaci lokalizacji przyosiedlowych boisk wielofunkcyjnych (typu „Orlik”), skateparków, basenów itp., będzie miał bezpośredni wpływ na poziom i jakość życia mieszkańców.

Potencjał sportu jako rodzaju aktywności sprzyjającej budowie kapitału społecznego, promocji miasta, a także jako czynnika podnoszącego poziom i jakość życia mieszkańców, wymaga kształtowania i rozwijania różnych kategorii i formatów terenów sportu i rekreacji.

W celu zapewnienia mieszkańcom Poznania stworzenia szerokiej oferty sportowo-rekreacyjnej na osiedlach mieszkaniowych należy umożliwiać rozwój funkcji lub obiektów sportowo-rekreacyjnych w ramach innych funkcji, zwłaszcza mieszkaniowych czy usługowych, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie dawnego Stadionu Energetyk czy w rejonie ul. Gospodarskiej. Istotne jest także dopuszczenie niekubaturowych funkcji sportowo-rekreacyjnych na terenach zieleni.

Usługi i produkcja

Cele polityki przestrzennej dla zagospodarowania i użytkowania terenów usługowo-produkcyjnych wiążą się z:

- aktywizacją potencjału istniejących i rewitalizacją zdegradowanych terenów działalności gospodarczej;
- aktywizacją i reinwestowaniem, dopuszczającym zagęszczanie i wertykalizację budynków produkcyjnych, magazynowych i biurowych na terenach usługowo-produkcyjnych,
- możliwością lokalizacji funkcji produkcyjnej w śródmieściu, rozumianej jako rzemiosło, rękodzieło, produkcja dóbr luksusowych i specjalistycznych itp.;
- rozwojem nowych terenów produkcyjnych jako bufora akustycznego w bezpośrednim sąsiedztwie głównych osi komunikacyjnych;
- zrównoważonym rozwojem terenów produkcyjnych, uwzględniającym zmiany klimatu i ochrony środowiska (np. zielone dachy i fasady oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii);
- zapewnieniem optymalnego dostępu do komunikacji i nowoczesnej infrastruktury technicznej.

Na terenach usługowych lub produkcyjnych sąsiadujących z terenami mieszkaniowymi należy dążyć do ograniczenia ich negatywnego oddziaływania poprzez m.in.: lokalizowanie działalności niepowodujących nadmiernych uciążliwości dla funkcji mieszkaniowej, wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej i zapewnianie obsługi komunikacyjnej tych terenów w sposób nieobciążający ruchem samochodowym układu drogowego dedykowanego zabudowie mieszkaniowej.

Zasady lokalizacji obiektów handlowych, w tym handlu wielkopowierzchniowego

Lokalizacja obiektów handlowych w Poznaniu podlegać będzie poniższym ogólnym zasadom lokalizacji:

- w przypadku handlu o znaczeniu ogólnomiejskim i ponadlokalnym:
 - » w obszarze śródmieścia – w formie ciągów handlowych, tworzących przestrzenie publiczne oraz wielofunkcyjnych obiektów usługowych (np. domy towarowe, galerie, pierzeje handlowe, pasaże, targowiska) w powiązaniu z zabudową mieszkaniową i innymi funkcjami usługowymi;
 - » na pozostałych terenach – w formie samodzielnych, wielkopowierzchniowych centrów, z możliwością ich przekształcania w wielofunkcyjne obiekty o mieszanym mieszkaniowo-usługowym bądź usługowo-produkcyjnym przeznaczeniu;
- w przypadku handlu podstawowego o znaczeniu lokalnym jako:
 - » pojedyncze obiekty o dowolnej lokalizacji;
 - » obiekty współtworzące lokalne centra usługowe.

Lokalizacja obiektów handlu wielkopowierzchniowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² dopuszczona jest wyłącznie w strefach wskazanych w Modelu funkcjonalno-przestrzennym na mapie nr 1.

W przypadku lokalizacji obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²:

- nowe realizacje, poza terenami wskazanymi w planach miejscowych obowiązujących w chwili wejścia w życie Strategii, w obszarze śródmieścia nie mogą przekraczać 10 000 m² powierzchni sprzedaży, a poza tym obszarem 20 000 m² powierzchni sprzedaży;
- na terenie Wolnych Torów funkcja handlowa nie może stanowić osobnego budynku, lecz musi być uzupełniona o funkcje mieszkaniowe lub usługowe, takie jak: biurowe, gastronomiczne, rekreacyjne, sportowe, kulturalne;
- przy ul. Wołczyńskiej możliwa jest realizacja wyłącznie lokalnego centrum handlowo-usługowego o powierzchni sprzedaży nieprzekraczającej 10 000 m²;
- przy Stadionie Miejskim przy ul. Bułgarskiej i Ptasiej funkcja handlowa nie może stanowić osobnego budynku, lecz musi być uzupełniona o funkcje usługowe, takie jak: biurowe, gastronomiczne, hotelowe, rekreacyjne, sportowe, kulturalne, a powierzchnia sprzedaży nie może przekroczyć 15 000 m²;
- przy ul. 27 Grudnia funkcje handlu wielkopowierzchniowego mogą zostać zlokalizowane jedynie w: kondygnacjach podziemnych, parteru i pierwszego piętra budynków mieszkalnych lub usługowych.

W zakresie lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² określa się następujące zasady:

- wprowadzanie zróżnicowania funkcjonalnego budynków poprzez umożliwianie przekształcania istniejących centrów handlowych w obiekty wielofunkcyjne;
- dostosowanie gabarytów i formy architektonicznej obiektów handlowych do charakteru zabudowy terenu, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru śródmieścia;
- wykorzystanie dla funkcji handlowych istniejących obiektów, m.in. zabytkowych, przemysłowych, pokolejowych, np. hal poprodukcyjnych na Wolnych Torach, zajezdni przy ul. Gajowej, w Starej Rzeźni, na terenie Starej Gazowni czy hal targowych;
- kształtowanie wysokiej jakości przestrzeni ogólnodostępnych, ze szczególnym uwzględnieniem wprowadzania terenów zieleni (np. skwerów);
- w przypadku wolnostojących obiektów handlowych lokalizowanych poza obszarem śródmieścia zagospodarowanie co najmniej 10% terenu inwestycyjnego zielenią wysoką, w formie drzew lub krzewów;
- dążenie do zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem wymogów dotyczących adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska, w tym wprowadzania elementów błękitno-zielonej infrastruktury, np.: zielonych ścian, zielonych dachów, ogrodów deszczowych, łąk kwietnych;
- kształtowanie w ramach całego obszaru inwestycyjnego przestrzeni ośrodkotwórczych poprzez:
 - » wyznaczenie lokalizacji stref ruchu pieszego i rowerowego, odpowiednio odseparowanych od ruchu samochodowego;
 - » aranżację zagospodarowania terenu w sposób zachęcający do przebywania w tej przestrzeni, np. mała architektura, zieleni;
 - » minimalizowanie uciążliwości obsługi komunikacyjnej obiektu;
 - » zakaz lokalizowania elewacji gospodarczych i obsługi dostaw od strony tych przestrzeni.

Oprócz ogólnych zasad zagospodarowania terenów, na których możliwa jest lokalizacja obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m², w obszarze śródmieścia konieczne jest ponadto:

- racjonalne gospodarowanie przestrzenią poprzez unikanie realizacji wielkopowierzchniowych naziemnych placów parkingowych;
- preferowanie lokalizowania obiektów handlowych w formie pasaży, galerii handlowych, targowisk, ulic handlowych, a także sytuowanych w parterach lub kondygnacjach podziemnych budynków o innej funkcji;
- zakaz lokalizacji obiektów w formie samodzielnych, monofunkcyjnych, wielkopowierzchniowych centrów handlowych, np. marketów budowlanych;
- zakaz lokalizacji jednokondygnacyjnych obiektów handlowych, z możliwością wprowadzania funkcji handlowej do istniejących obiektów jednokondygnacyjnych wpisanych do rejestru zabytków lub ujętych w gminnej ewidencji zabytków.

Zasady lokalizacji przestrzeni publicznych istotnych w skali miasta

Strategia wskazuje najważniejsze dla rozwoju przestrzennego Poznania przestrzenie publiczne. Należy do nich centrum miasta, w skład, którego wchodzi historyczne osady, z systemem placów i ich powiązań w granicach rejonu poligonalnej Twierdzy Poznań (Stary Rynek, Rynek Śródecki oraz place: przy Katedrze, Kolegiacki, Wielkopolski, Bernardyński, Wolności, C. Ratajskiego, A. Mickiewicza, Wiosny Ludów, W. Andersa i przy zbiegu ulic E. Taylora i S. Taczaka), uzupełnionych o system parków i skwerów.

Pozostałymi istotnymi obszarami przestrzeni publicznej w Poznaniu są lub staną się:

- „nowe centrum miasta”, planowane na terenie tzw. Wolnych Torów, z systemem nowych placów i deptaków, wpisanych pomiędzy historyczną tkankę zabudowy Wildy i Łazarza;
- teren przed Teatrem Polskim (po północnej stronie ul. 27 Grudnia od Okrąglaka do ul. Ratajczaka), na którym należy wykreować wielofunkcyjną przestrzeń miejską harmonijnie łączącą elementy zieleni urządzonej i wysokiej jakości zabudowy śródmiejskiej; w tym celu dopuszcza się odstępianie od odtwarzania historycznej linii zabudowy;
- rynki w ramach obszaru śródmieścia: Jeżycki, Łazarski, Wildecki i Wschodni;
- teren Międzynarodowych Targów Poznańskich, z Placem św. Marka;
- lokalne, istniejące centra dzielnicowe (np. Rynek Małe Naramowice) albo wskazane do wykreowania w oparciu o rozwój lokalnych centrów usługowych;
- główne trakty miejskie i ulice handlowe, łączące rynki historyczne lub oparte na istniejących ciągach kulturowych i handlowych, m.in.:
 - » Trakt Królewsko-Cesarski (w tym ulice: J.H. Dąbrowskiego, A. Fredry, 27 Grudnia, Wielka, Chwaliszewo, Ostrówek);
 - » Plac Wiosny Ludów, Pasaż Apollo, ul. S. Taczaka, ul. Składowa, Dworzec Poznań Główny,
 - » ul. Głogowska;
 - » ul. Wierzbicice i ul. F. Ratajczaka;
 - » ul. 28 Czerwca 1956 r. (odcinek północny), ul. Górna Wilda i ul. Półwiejska;
 - » ul. Garbary;
 - » ul. Święty Marcin;
 - » ul. Grunwaldzka;
- komunikacyjne ciągi pośrednie, tworzące powiązania pomiędzy dzielnicami: Sołaczem, Jeżycami, Łazarzem, Wildą, Ratajami, Piotrowem, Śródką i Łaciną:
 - » ulice Nad Wierzbakiem i Kościelna, łączące Park Sołacki z Rynkiem Jeżyckim;
 - » ciąg ulic: J.I. Kraszewskiego, J. Matejki (wzdłuż Parku Wilsona), R. Berwińskiego, A. Małeckiego, łączące Rynek Jeżycki z Rynkiem Łazarskim;
 - » ulice Kanałowa i G. Bergera, wraz z planowaną nad torami kolejowymi kładką o funkcjach komunikacyjnych z zielenią (obszar Wolnych Torów), łączące Rynek Łazarski z Rynkiem Wildeckim;

- » ul. o. M. Żelazka od Rynku Wildeckiego przez planowaną kładkę pieszo-rowerową nad Wartą, łącząca Wildę i Park Rataje;
- » ciąg łączący Park Rataje i Rynek na Osiedlu Jagiellońskim z placem na Łacinie i dalej z Jeziorem Maltańskim;
- główne ciągi turystyczne i rekreacyjne, do których należy:
 - » system ciągów pieszo-rowerowych doliny Warty;
 - » system ciągów wzdłuż Jeziora Maltańskiego oraz na terenie Nowego Zoo, a także wokół stawów Młyńskiego i Browarnego;
 - » doliny rzeki Bogdanki przez Jezioro Strzeszyńskie do Jeziora Kierskiego;
 - » pierścieniowe ciągi zieleni, w tym: Ring Stübbera wzdłuż Alei Niepodległości oraz ciąg łączący 18 fortów dawnej Twierdzy Poznań;
- uzupełniające ciągi piesze lub rowerowe w ramach zaplanowanego systemu łączników zieleni.

Powyższe przestrzenie publiczne – place i aleje reprezentacyjne, rynki dzielnicowe, główne ciągi miejskie, ciągi pośrednie i rekreacyjne, tworzą sieć powiązań pieszych. W zakresie kształtowania lub wzmocnienia tej sieci wymagają:

- wprowadzenia strefy pieszej, na zasadzie ograniczonego dostępu dla samochodów, w obrębie całego „średniowiecznego” miasta;
- podkreślenia historycznego charakteru starego koryta Warty poprzez wprowadzenie w jego granicach różnych form sztucznego przepływu wody, przypominającego o dawnym przebiegu rzeki Warty;
- w miarę możliwości wprowadzania lub uzupełniania głównych traktów miejskich i ulic handlowych zielenią wysoką, w tym w szczególności ul. Grunwaldzkiej i ul. Głogowskiej;
- dążenie do zwiększania ilości zieleni na placach miejskich o funkcjach targowisk;
- dążenia do kreowania terenów zieleni urządzonej w powiązaniu z systemem powierzchniowej retencji, wykorzystującym elementy błękitno-zielonej infrastruktury;
- wzbogacenia programu funkcjonalnego, z koncentracją usług o charakterze ogólnomiejskim;
- zadbania o estetykę pierzei tworzących rynki oraz ciągi piesze poprzez przeprowadzenie rewaloryzacji lub renowacji historycznych budynków oraz lokalizację nowych obiektów, uwzględniając charakter zabudowy istniejącej;
- wprowadzenia formy zagospodarowania o najwyższej jakości dla poszczególnych elementów systemu przestrzeni publicznych, w taki sposób, by osiągnąć przestrzeń spójną w odbiorze (posadzka, przekrój ulicy, elementy małej architektury, zieleni, oświetlenia itd.);
- ograniczenie możliwości parkowania samochodów na chodnikach w celu poszerzenia przestrzeni dla pieszych i rowerzystów;
- rewitalizacji przestrzeni w centrum miasta poprzez wprowadzanie zieleni, w tym ogrodów wertykalnych oraz zieleni na dachach, elementów wypoczynkowych, placów zabaw dla dzieci i urządzeń rekreacyjnych.

Kształtowanie przestrzeni makrownętrza doliny rzeki Warty

Ogólnodostępną przestrzeń doliny rzeki Warty należy kształtować w sposób odzwierciedlający jej rolę jako łącznika ekologicznego o znaczeniu krajowym i regionalnym oraz jej relację do zdefiniowanych architektonicznie i urbanistycznie fragmentów miasta. Biorąc to pod uwagę, poznański odcinek doliny Warty podzielono na 5 stref:

- strefę południowego klina zieleni, rozciągającą się od południowej granicy miasta do Mostu Przemysła I. Na tym obszarze należy zachować wysoki reżim ekologiczny, a priorytet mają funkcje środowiskowe. Zagospodarowanie tej części doliny będzie związane przede wszystkim z uzupełnieniem odcinków Wartostrady po obu stronach rzeki i zapewnieniem dostępności komunikacyjnej dla pieszych i rowerzystów. Elementami uzupełniającymi będą obiekty małej architektury, miejsca na biwak czy punkty edukacyjne związane z gospodarką wodną. Potrzeby rekreacji i turystyki wodnej należy podporządkować walorom środowiskowym;
- strefę sportu, zlokalizowaną między Mostem Przemysła I a Mostem Królowej Jadwigi. W tej strefie będą dominować funkcje związane z aktywnością, sportem i rekreacją, uzupełnione o sąsiedztwo rodzinnych ogrodów działkowych. Wskazana jest tu m.in. lokalizacja boisk i urządzeń sportowych, plaż miejskich i elementów związanych z zagospodarowaniem terenów przywodnych. Istotną będzie poprawa dostępności przewidywanych funkcji poprzez np. budowę kładki pieszo-rowerowej, łączącej brzegi rzeki na wysokości Łazienek Rzecznych i Kościoła Nawrócenia św. Pawła Apostoła na Osiedlu Piastowskim;
- strefę śródmiejską, znajdującą się między Mostem Królowej Jadwigi a północną częścią Ostrowa Tumskiego. Z uwagi na urbanistyczne otoczenie charakter tej strefy będzie najintensywniej użytkowany w dolinie Warty. W dalszym ciągu będą rozwijały się funkcje gastronomiczne i kulturalne, wzbogacane o kolejne obiekty. Rozwinięta infrastruktura rekreacyjno-wypoczynkowa, tarasy nadrzeczne i marina rzeczna, a także komunikacyjna – Mosty Berdychowskie, Wartostrada przyczynią się do zwiększenia atrakcyjności tej strefy. Ponadto połączenia pieszo-rowerowe pobliskich dużych terenów zieleni urządzonej – Cytadeli i Małty z doliną rzeki stworzą dla mieszkańców i turystów unikatowy system ogólnodostępnej zieleni nadrzecznej. Biorąc pod uwagę przebieg szlaków historycznych oraz bliskość obszarów i obiektów o dużej wartości kulturowej, jak np. Ostrów Tumski czy Stare Miasto, należy wykształcić optymalne połączenia doliny Warty z tymi obszarami, a także uwzględnić w zagospodarowaniu punkty widokowe na panoramę miasta, z jego charakterystycznymi dominantami, w tym na Bazylikę Archikatedralną pw. św. Apostołów Piotra i Pawła na Ostrowie Tumskim;
- strefę rekreacji, obejmującą północ Ostrowa Tumskiego, tereny zieleni na Szelażu, rozległy obszar dna doliny Warty na wysokości Zawad, sięgającą do Mostu Lecha. Planuje się wzmocnienie funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnych tej strefy poprzez lokalizację boisk i urządzeń sportowych, zachowanie i rozwój plaż, w tym na Szelażu, czy miejsc na biwak lub ognisko. Uzupełnieniem będą

rozproszone punkty gastronomiczne. Zakłada się ekspozycję funkcji ekologicznej terenów zalewowych na wschodnim brzegi rzeki poprzez zwiększenie kontrolowanej dostępności pieszej;

- strefę północnego klina zieleni, rozciągającą się od Mostu Lecha do północnej granicy miasta. Ten fragment doliny Warty zostanie podporządkowany funkcjom przyrodniczym poprzez zachowanie w naturalnej postaci rozległych łąk nadwarciańskich, lasów i stawów w miejscu starorzeczy. Planowany jest tutaj przebieg kolejnych odcinków Wartostrady, której charakter i rozwiązania należy dostosować do uwarunkowań środowiskowych i funkcjonalnych. Ponadto przewiduje się nowe przeprawy pieszo-rowerowe przez rzekę, które połączą Poznań z przystanią w Czerwonaku i klasztorem w Owińskach.

Szczególną dbałość o rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne należy zapewnić na odcinku centralnym doliny rzeki Warty pomiędzy projektowaną kładką na wysokości ul. o. M. Żelazka oraz mostami kolejowymi na Ostrowie Tumskim. Nowe działania inwestycyjne na terenach przyległych do makrownętrza, w tym szczególnie enklawy projektowanej zabudowy mieszkalno-usługowej, np. na Starołęce, Wilczaku czy w północnej części Ostrowa Tumskiego („Duża Wyspa” i „Mała Wyspa”), muszą korespondować z istniejącą zabudową centrum miasta i Ostrowa Tumskiego, nie ingerując w ich obecną sylwetę. Wyjątek stanowi zespół zabudowy Śródki, który wymaga znacznego uzupełnienia zabudowy. Na tych najcenniejszych, centralnych obszarach miasta należy dążyć do wykreowania spójnego układu przestrzennego, którego elementem scalającym będzie sama rzeka.

Przeobrażenia wymagają nadwarciańskie tereny pomiędzy Mostem Lecha a mostami kolejowymi na Ostrowie Tumskim oraz na odcinku od projektowanego połączenia komunikacyjnego w ciągu ul. o. M. Żelazka do Mostu Przemysła I. Wzdłuż tych obszarów powinno się dążyć do wykształcenia sieci powiązań pieszych i rowerowych oraz dodatkowych przepraw mostowych: m.in. ul. o. M. Żelazka – Osiedle Piastowskie, a także kładek pieszo-rowerowych łączących Stare Miasto, Ostrów Tumski i Śródkę.

Te trzy fragmenty doliny Warty należy zespolić systemem ciągów nadrzecznych po obu stronach rzeki Warty, który połączyłby jej przyległe tereny o różnych funkcjach oraz zapewniłby widok na historyczne, chronione panoramy miasta, podkreślone dominującymi obiektami Ostrowa Tumskiego i Starego Miasta.

Zakłada się, że w ramach zagospodarowania terenu nad rzeką Wartą, wraz z ciągami i kładkami dla ruchu pieszego i rowerowego, pojawi się infrastruktura nadbrzeżna związana z funkcjami sportowo-rekreacyjnymi oraz wszelkimi formami transportu wodnego.

Niezależnie od głównych funkcji danej strefy doliny Warty makrownętrze doliny miejskiego odcinka rzeki, biorąc pod uwagę jej funkcję – jednego z głównych korytarzy ekologicznych w Poznaniu, częściowe położenie w obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, a także ogólnoswiatowe trendy dążenia do renaturyzacji nabrzeży, powinno mieć charakter podporządkowany wartościom przyrodniczym, w tym przede wszystkim zieleni, zarówno tej ukształtowanej naturalnie, jak i urządzonej.

Kształtowanie przestrzeni otoczenia jezior

Poznańskie jeziora stanowią element zagospodarowania utrwalony zarówno w przestrzeni miasta, jak i w świadomości jego mieszkańców. Struktura funkcjonalna ich bezpośredniego otoczenia posiada w większości zdefiniowany charakter, który w dokumentach planistycznych należy zachować i utrzymywać. Dla czterech największych poznańskich jezior określono poniższe zasady zagospodarowania i użytkowania:

- dla Jeziora Kierskiego – należy dążyć do wzmocnienia sportowo-rekreacyjnej funkcji jeziora, w tym przede wszystkim żeglarstwa, przy jednoczesnym zachowaniu dużego udziału terenów zieleni, w tym lasów;
- dla jezior Strzeszyńskiego i Rusałki – należy zachować naturalny charakter, wraz z towarzyszącą funkcją rekreacyjną w sąsiedztwie istniejących plaż;
- dla Jeziora Maltańskiego – należy zachować miejski charakter otoczenia jeziora, zagospodarowanego i wykorzystywanego dla funkcji sportowych, wypoczynkowych i rekreacyjnych.

Jako główne kierunki zagospodarowania opisanych powyżej jezior i ich otoczenia wskazuje się:

- ochronę jezior oraz zagospodarowanie ich otoczenia, ze szczególnym uwzględnieniem walorów przyrodniczych;
- ochronę linii brzegowej jezior, w tym w szczególności Jeziora Kierskiego;
- zachowanie istniejących plaż miejskich, z możliwością zwiększenia ich zasięgu;
- odtwarzanie istniejącej niegdyś infrastruktury sportowo-rekreacyjnej;
- zwiększanie dostępu do brzegu jezior poprzez minimalizowanie barier przestrzennych.

Na etapie sporządzania planów miejscowych należy:

- uwzględnić uzupełnienie brakujących elementów ogólnodostępnych ścieżek pieszo-rowerowych wokół jezior, zapewnienie ich ciągłości, w tym poprzez odsunięcie ich od linii brzegowych oraz wprowadzenie w ich bezpośrednim sąsiedztwie odpowiedniej dynamiki „krzywej wrażeń” (wytworzenia na nich charakterystycznych punktów krajobrazowych: otwarć widokowych, miejsc odpoczynku, małej architektury itp.);
- w rejonie plaż uwzględnić oddzielenie ruchu pieszego i rowerowego od samochodowego;
- wyznaczyć miejsca pod lokalizację parkingów, a także podjąć działania mające na celu ograniczenie dojazdu samochodowego do samej plaży;
- nad Jeziorem Kierskim:
 - » zachować strefy klubów żeglarskich;
 - » przeanalizować możliwości lokalizacji nowej zabudowy, wymiany substandardowej zabudowy towarzyszącej klubom żeglarskim – hangarów, szatni, pomieszczeń socjalnych itp.;

- » uzupełnić brakujące elementy ogólnodostępnej ścieżki pieszo-rowerowej, tworzącej pętlę wokół Jeziora Kierskiego, oraz wyznaczyć na jej przebiegu punkty widokowe i miejsca odpoczynku;
- zweryfikować możliwość i zasadność poszerzenia toru regatowego nad Jeziorem Maltańskim;
- w strefie po dawnym PGR Wielkie – przeanalizować możliwości wprowadzenia obiektów hotelowych, usług sportu, kultury, gastronomii, z wykorzystaniem obiektów dawnego PGR.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

„Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego” (PZPWW) oraz „Plan zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania. Poznański Obszar Metropolitalny” (PZPPOM) wskazują inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, które zlokalizowane są w części lub w całości na terenie miasta Poznania. Są to inwestycje w zakresie infrastruktury drogowej i technicznej oraz inwestycje z zakresu usług zdrowia i oświaty. Obok inwestycji są też obszary lub strefy, których uwzględnienie jest istotne lub kluczowe dla zachowania możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkańców miasta Poznania i szerzej – obszaru metropolitalnego lub regionu. Dla tych stref należy wprowadzić odpowiednie ustalenia dotyczące polityki przestrzennej na poziomie polityki miejskiej, które prowadzić będą do realizacji zadań ponadlokalnych.

W Strategii uwzględniono, wynikające z PZPPOM, będącego częścią PZPWW, cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, które zostały ustalone w dokumentach przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub Sejmik Województwa Wielkopolskiego, zgodnie z ich właściwością. Na rysunku Modelu wskazane zostały cztery obszary rozmieszczenia inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym – dwa tereny rozwoju Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w rejonie ul. Nad Różanym Potokiem i ul. B. Krygowskiego, teren rozwoju Uniwersytetu Przyrodniczego przy ul. Dojazd oraz teren Portu Lotniczego Poznań-Ławica.

Pozostałe, niższe cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, ze względu na ich charakter lub skalę, przyjęte zostały jako cele i działania Strategii niezależnie od stopnia zaawansowania ich realizacji.

W zakresie infrastruktury społecznej zakłada się:

- budowę i modernizację obiektów opieki zdrowotnej, w tym:
 - » Regionalnego Centrum Zdrowia Dziecka;
 - » Centrum Radioterapii Protonowej;
 - » Zachodniego Centrum Chorób Serca i Naczyń;
 - » Specjalistycznego Centrum Urazowo-Ortopedycznego;
 - » Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego z Oddziałem Leczenia Uzależnień przy Szpitalu Wojewódzkim;

- budowę i modernizację obiektów szkolnictwa wyższego, w tym:
 - » budowę i utrzymanie pomieszczeń dla państwowych szkół wyższych (Uniwersytet im. A. Mickiewicza);
 - » przebudowę Wielkopolskiego Samorządowego Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego.

W zakresie komunikacji drogowej zakłada się:

- budowę drogi S11 Koszalin – Piła – Poznań – Ostrów Wielkopolski – Bytom,
- rozbudowę dróg krajowych.

W zakresie komunikacji kolejowej zakłada się:

- modernizację linii kolejowych, w tym: prace na obwodnicy towarowej Poznania, prace na linii kolejowej E-59 oraz linii kolejowej nr 356 Poznań Wschód – Bydgoszcz, wymianę nawierzchni wraz z robotami towarzyszącymi na linii kolejowej nr 272 Kluczbork – Poznań, modernizację węzła Poznań Główny wraz z budynkiem dworca;
- budowę Kolei Dużych Prędkości – realizację odcinka Warszawa – Łódź – Poznań – Wrocław,
- utworzenie kolei aglomeracyjnej, obsługującej obszar aglomeracji poznańskiej;
- przebudowę poznańskiego węzła kolejowego.

W zakresie elektroenergetyki zakłada się:

- budowę i rozbudowę elektroenergetycznej sieci przesyłowej – budowę linii 400 kV Piła Krzewina – Plewiska;
- budowę i rozbudowę elektroenergetycznej sieci dystrybucyjnej:
 - » budowę linii dwutorowej 110 kV relacji RS (rozdzielnia sieciowa) 110 kV Garaszewo (GAR);
 - » budowę RS 110 kV Garaszewo wraz z wprowadzeniem do RS 110 kV Garaszewo (GAR) czterech odcinków kablowych 110 kV;
 - » budowę linii napowietrznej WN-110 kV relacji GPZ (główny punkt zasilania) Nadolnik – GPZ EC1 Garbary;
 - » budowę linii kablowej WN-110 kV stanowiącej zasilanie planowanego GPZ Towarowa;
 - » budowę rozdzielni sieciowej RS Garaszewo;
 - » modernizację GPZ Górczyn;
 - » budowę GPZ Szczepankowo i Towarowa.

W Planie zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania, nie ustalając szczegółowej lokalizacji, wskazano ogólnie w ramach obszaru POM na:

- budowę i rozbudowę gazociągów przesyłowych o średnicy nie mniejszej niż 200 mm i maksymalnym ciśnieniu roboczym nie mniejszym niż 5,5 MPa, łączących sieć przesyłową z jednostkami wytwórczymi lub jednostkami kogeneracji o mocy przyłączeniowej nie mniejszej niż 5000 m³/h, wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi;
- budowę instalacji magazynowych gazu, w tym bezzbiornikowego magazynowania gazu ziemnego, o pojemności czynnej nie mniejszej niż 250 mln m³, wraz z infrastrukturą niezbędną do ich obsługi (Kawernowy Podziemny Magazyn Gazu Damasławek).

W zakresie gospodarki wodnej i ochrony przeciwpowodziowej zakłada się:

- budowę zbiorników wodnych jako zagospodarowania retencyjnego,
- działania mające na celu regulację przepływów i ochronę przed powodzią, w tym:
 - » rewitalizację zabezpieczeń betonowych skarp lewego i prawego brzegu rzeki Warty od Mostu Przemysła I do Mostu Garbary;
 - » odbudowę zabudowy regulacyjnej poprzez remonty istniejących ostróg i pozostałej zabudowy regulacyjnej na odcinku ok. 20 km rzeki Warty w rejonie Luboń – Czerwonak;
 - » ochronę/zwiększenie retencji leśnej w zlewni – opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji leśnej w powiązaniu z Kompleksowym projektem adaptacji lasów i leśnictwa do zmian klimatu – realizację małej retencji oraz przeciwdziałanie erozji wodnej na terenach nizinnych;
 - » ochronę/zwiększanie retencji na obszarach zurbanizowanych – opracowanie szczegółowej analizy i projektu możliwości zwiększenia retencji obszarów zurbanizowanych (indywidualnie dla miasta powyżej 50 tys. mieszkańców);
 - » wykup gruntów i budynków – opracowanie programu wykupów i przesiedleń na terenach szczególnie zagrożonych powodzią;
 - » odtwarzanie retencji dolin rzek – opracowanie programu możliwości i efektywności rozstawu;
 - » ograniczanie lokalizacji obiektów mogących pogarszać warunki przepływu wód lub szczególnie narażonych na zalanie, takich jak kondygnacje podziemne, w tym garaży wielostanowiskowych.

W zakresie obronności i bezpieczeństwa publicznego zakłada się:

- budowę i modernizację obiektów wojskowych, w tym:
 - » budowę składów paliw MPS na terenie Lotniska Poznań-Krzesiny;
 - » modernizację budynków administracyjnych, szkoleniowych, sieci wodno-kanalizacyjnych i energetycznych;

- budowę i modernizację obiektów Policji;
- budowę, przebudowę i remonty obiektów zbiorowej ochrony dla mieszkańców.

Istotnymi inwestycjami celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, niewynikającymi z ustaleń dokumentów przyjętych przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej, Radę Ministrów, właściwego ministra lub Sejmik Województwa Wielkopolskiego, jednak ważnymi z punktu widzenia rozwoju funkcji metropolitalnych, wskazanymi w PZPPOM, są:

- zapewnienie dostępności komunikacyjnej w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez realizację wskazanego w Planie zagospodarowania przestrzennego miejskiego obszaru funkcjonalnego Poznania pierścieniowo-pasmowego modelu komunikacji, poprzez m.in.:
 - » budowę i przebudowę dróg stanowiących główne powiązania komunikacyjne Poznania z miastami o znaczeniu regionalnym i subregionalnym oraz miastami powiatowymi obszaru metropolitalnego: autostrady A2, drogi ekspresowej S5 i S11, lokalizację dróg stanowiących Wewnętrzny Pierścień Drogowy – III ramy komunikacyjnej, w tym drogi krajowej nr 92 oraz dróg stanowiących północno-wschodnią obwodnicę Aglomeracji Poznańskiej;
 - » budowę i przebudowę dróg w ciągach dróg wojewódzkich nr 184, 194, 196, 307, 430, 433 z dopuszczeniem budowy odcinka drogi wojewódzkiej nr 433 w nowym przebiegu (tzw. Nowej Obornickiej);
 - » budowę i przebudowę dróg stanowiących sieć powiązań komunikacyjnych typu uzupełniającego, zapewniających równomierną dostępność komunikacyjną obszaru metropolitalnego w relacjach międzypowiatowych, w tym m.in. drogowego układu wewnętrznego Poznania zapewniającego powiązanie centrum miasta z Wewnętrznym Pierścieniem Drogowym – III ramą komunikacyjną;
 - » budowę i przebudowę dróg stanowiących sieć powiązań komunikacyjnych typu podstawowego, zapewniających dostępność miast powiatowych i ośrodków gminnych do sieci drogowej wyższego rzędu;
 - » rozwój Poznańskiego Węzła Kolejowego obejmujący:
 - rozbudowę Metropolitalnego Zintegrowanego Centrum Komunikacyjnego Poznań Główny,
 - rozbudowę Towarowej Obwodnicy Kolejowej, w tym centrów przeładunkowych Franowo i Górczyn;
 - modernizację linii kolejowych o znaczeniu państwowym i regionalnym nr 3 (E–20), 271 (E–59), 272, 351, (E–59), 352, 353, 354, 356, 357, 394, 395, 801, 802, 803, 804, 806;
 - budowę i rozbudowę węzłów przesiadkowych, przystanków i stacji kolejowych zlokalizowanych na wskazanych wyżej liniach;
 - budowę linii kolejowej łączącej Dworzec Poznań Główny z Portem Lotniczym Poznań-Ławica i dalej do Tarnowa Podgórnego;
 - » budowę kolei dużych prędkości w ramach programu rządowego budowy połączeń z Centralnym Portem Komunikacyjnym;

- » rozwój Portu Lotniczego Poznań-Ławica, budowę bądź rozbudowę lądowisk w rejonie szpitali przy ul. Lutyckiej i Szwajcarskiej, rozwój naziemnych urządzeń sterowania ruchem lotniczym i radaru meteorologicznego w Wysogotowie;
- » rozwój międzynarodowej drogi wodnej rzeka Warta wraz z możliwością rozbudowy infrastruktury służącej jej obsłudze – portów i przystani;
- » uwzględnienie w systemie tras rowerowych elementów wskazanych dla Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego miasta Poznania;
- rozwój sieci infrastruktury technicznej, w tym ich ewentualna rozbudowa:
 - » linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia 220 kV relacji Plewiska – Czerwonak na wielotorową i wielonapięciową;
 - » systemu linii wysokiego napięcia 110 kV oraz głównych punktów zasilania;
 - » gazociągu wysokiego ciśnienia relacji Czerwonak – Konarzewo;
 - » gazociągów obocznych wysokiego ciśnienia, zasilających stacje redukcyjno-pomiarowe: I stopnia Poznań-Głogowska, Poznań-Gdyńska i Poznań-Radojewo oraz rozbudowa tych stacji;
 - » ropociągów tranzytowych „Przyjaźń”;
 - » istniejących stacji linii radiowych (SLR) Poznań Piątkowo, Poznań Tv Biznes, Poznań AE, Poznań Serafitek;
 - » linii teleradiowych relacji SLR Poznań Piątkowo – SLR Poznań Tv Biznes, Poznań AE, Poznań Serafitek, Szamotuły, Bolewice i RTCN Wągrowiec, Gołańcz, Śrem;
 - » internetowych sieci szerokopasmowych;
- wzmocnienie potencjału naukowego miasta poprzez rozbudowę bazy państwowych szkół wyższych oraz parków naukowo-technologicznych;
- wzmocnienie roli turystyki kulturowej i biznesowej, uzupełnionej ofertą sportową (tereny predysponowane dla rozwoju funkcji turystyki i sportu tożsame z terenami rozwoju funkcji kultury, uzupełnione o obszary wyspecjalizowanej infrastruktury wystawienniczej, kongresowej, np. Międzynarodowych Targów Poznańskich, placówek B+R, parków i centrów naukowo-technologicznych, a także obszary i obiekty sportowe, np. INEA Stadion, Tor Regatowy Malta, Tor Poznań (samochodowy i motocyklowy tor wyścigowy).

Strategia przyjmuje zasady zagospodarowania w zakresie obszarów i obiektów, których funkcjonowanie z uwagi na ich rangę i znaczenie w systemach regionalnych i krajowych należy uznać za cel ponadlokalny. Do powyższych należy zaliczyć:

- obszary prawnej ochrony przyrody, takie jak: obszary chronionego krajobrazu, rezerваты oraz obszary Natura 2000;
- obszary kluczowe dla kształtowania spójnego systemu przyrodniczego:
 - » kliny zieleni;
 - » korytarze dolin rzek: Warty, Głównej, Cybiny, Głuszynki, Bogdanki, Strumienia Junikowskiego, Strumienia Różanego, Kopli i Michałówki;

- obszary ochrony środowiska i jego zasobów:
 - » Główne Zbiorniki Wód Podziemnych – GZWP Nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska oraz GZWP Nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno;
 - » udokumentowane złoża kopalin;
 - » podziemne wody termalne;
 - » istniejące i planowane zbiorniki małej retencji wodnej;
 - » ekosystemy zależne od wód (mokradła);
- obszary ochrony krajobrazu kulturowego, dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej:
 - » Park Kulturowy Stare Miasto;
 - » zespoły urbanistyczno-architektoniczne i nieruchome obiekty zabytkowe wpisane do rejestru zabytków;
- potrzeby rozwoju na terenie miasta instytucji kultury;
- w zakresie zagrożeń dla środowiska i bezpieczeństwa publicznego:
 - » obszary ograniczeń w zainwestowaniu ze względu na uwarunkowania przyrodnicze i środowiskowe: obszary zagrożenia powodziowego wzdłuż rzeki Warty, Cybiny i Głównej, tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi, strefa ochronna ujęcia wody „Dębina”, obszary prowadzonej lub planowanej eksploatacji złóż kopalin;
 - » strefy i obszary ograniczeń od obiektów wojskowych i cywilnych: lotnisk, lądowisk i lotniczych urządzeń naziemnych, w tym: Ławica, Krzesiny i poligon Biedrusko, tereny zamknięte w Babkach (wskazanych w podrozdziale 4.5. „Bariery funkcjonalno-przestrzenne w mieście i ograniczenia dla zainwestowania”);
 - » obszary wymagające zapobiegania poważnym awariom oraz obszary innych zjawisk mających negatywny wpływ na środowisko:
 - odcinki dróg i linii kolejowych o rzeczywistym i potencjalnym ponadnormatywnym oddziaływaniu akustycznym;
 - obiekty infrastruktury technicznej o rzeczywistym i potencjalnym oddziaływaniu pól elektromagnetycznych;
 - podziemna infrastruktura techniczna o możliwości wystąpienia poważnej awarii;
 - zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii;
 - punkty o szczególnie drastycznej degradacji klimatu akustycznego.

Wymienione powyżej inwestycje nie wyczerpują katalogu możliwych do realizacji inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym. Nowe, niezdefiniowane obecnie, inwestycje celu publicznego mogą być zlokalizowane w granicach miasta z zachowaniem zasady konieczności podejmowania działań minimalizujących ewentualne kolizje z istniejącymi i docelowymi funkcjami terenów.

Zasady rozwoju systemów infrastruktury społecznej

System infrastruktury społecznej oparty jest i będzie na placówkach różnej funkcji: naukowych, oświatowych, zdrowotnych, społecznych, kultury oraz sportu i rekreacji. Rangę metropolitalną w tym zakresie pełnić będą przede wszystkim: uczelnie wyższe, ośrodki badawcze i centra technologiczne, szpitale specjalistyczne, Teatr Wielki im. S. Moniuszki czy Filharmonia Poznańska, a także obiekty sportowo-rekreacyjne, w szczególności Stadion Poznań, tereny wokół Jeziora Maltańskiego, Gołęcin i Hala Widowiskowo-Sportowa Arena. Uzupełniać je będą z kolei placówki o randze lokalnej, w tym: szkoły podstawowe i średnie, przedszkola, żłobki, mniejsze ośrodki zdrowia, domy pomocy społecznej, kina, teatry, biblioteki, domy kultury, obiekty sportowo rekreacyjne. Powinny one być lokalizowane przede wszystkim w obszarze ograniczonym III ramą komunikacyjną, w powiązaniu z intensywną zabudową mieszkaniową wielorodzinną. Rozmieszczenie najważniejszych z nich wskazano orientacyjnie na mapach nr 1 i nr 3.

Ponadto należy brać pod uwagę możliwość budowy, modernizacji, a także dostosowywania istniejącej zabudowy do pełnienia funkcji obronnej dla ludności cywilnej (np. schrony, miejsca ukrycia i miejsca doraźnego schronienia).

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

Zasady ochrony złóż kopalin

Dla udokumentowanych złóż kopalin oraz zasięgu obszarów i terenów górniczych eksploatowanych przyjmuje się następujące zasady:

- ochrona udokumentowanych złóż kopalin nastąpi poprzez racjonalne gospodarowanie ich zasobami oraz kompleksowe wykorzystanie złóż eksploatowanych, zgodnie z przepisami prawa oraz warunkami wydanych koncesji;
- eksploatacja kopalin nie może powodować przekształceń naruszających równowagę w środowisku oraz uciążliwości na terenach sąsiednich, w tym zwłaszcza na terenach mieszkaniowych i innych związanych ze stałym zamieszkaniem lub przebywaniem ludzi;
- w granicach miasta Poznania wydane są koncesje dla eksploatacji złóż kruszyw naturalnych Poznań-Krzesiny OS i Poznań-Krzesiny OS II oraz złoża wód termalnych Swarzędz IGH-1;
- złoża węgla brunatnego „Naramowice” nie jest przewidywane do eksploatacji ze względu na obecny stan zagospodarowania terenów, znaczny stopień zurbanizowania i dalszą dynamikę rozwoju tej części miasta, a także negatywne dla środowiska przyrodniczego skutki pozyskiwania węgla brunatnego metodą odkrywkową;
- nie przewiduje się eksploatacji pozostałych udokumentowanych w granicach miasta złóż kopalin, w tym: złóż kruszyw naturalnych Umultowo i Poznań-Babicka, złoża ilów Kotowo oraz złoża kredy jeziornej Czapury;

- po zakończeniu eksploatacji złoża rekultywacja terenów poeksploatacyjnych odbywać się będzie zgodnie z zasadami i kierunkami rekultywacji określonymi w decyzjach administracyjnych.

Zasady ochrony zasobów wód powierzchniowych i wód podziemnych

Zgodnie z informacjami zawartymi w „Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry” – w związku z dokonaną drugą aktualizacją planów gospodarowania wodami (IIa PGW) – obszar Poznania położony jest w zasięgu zlewni dziesięciu jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP) rzecznych:

- Warta od Kopli do Wełny (kod RW600012185999);
- Samica Kierska (kod RW6000151871299);
- Bogdanka (kod RW60001018578);
- Potok Junikowski (kod RW600010185769);
- Wirynka (kod RW600010185729);
- Cybina (kod RW600010185899);
- Główna od zlewni zbiornika Kowalskiego do ujścia (kod RW600001859299);
- Kopel do Głuszynki (kod RW600010185747);
- Kopel od Głuszynki do ujścia (kod RW600010185749);
- Głuszynka (kod RW6000181857489);

oraz dwóch JCWP jeziornych:

- Kierskie (kod LW10253);
- Swarzędzkie (kod LW10156).

W oparciu o obowiązujący Plan dla obszaru dorzecza Odry w regionie wodnym Warty jednolite części wód powierzchniowych rzecznych charakteryzuje zły stan wód i zagrożone są one ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Dla większości JCWP wprowadzono derogacje z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na odroczeniu w czasie terminu osiągnięcia celów środowiskowych. Wyjątek stanowi JCWP Bogdanka (kod RW60001018578). Ponadto dla JCWP ustalono również derogacje z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które nie dotyczą jedynie JCWP: Warta od Kopli do Wełny (kod RW600012185999), Główna od zlewni zbiornika Kowalskiego do ujścia (kod RW600001859299) oraz Cybina (kod RW600010185899).

Również JCWP jeziorne charakteryzuje zły stan wód i są one zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Dla JCWP Kierskie (kod LW10253) i Swarzędzkie (kod LW10156), podobnie jak w przypadku JCWP rzecznych, ustalono derogacje z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, natomiast ta druga posiada również derogacje z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

Obszar Poznania położony jest w całości w obrębie jednolitej części wód podziemnych JCWPd nr 60 (PLGW600060), która charakteryzuje się dobrym stanem chemicznym oraz dobrym stanem ilościowym i jest zagrożona ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych pod względem ilościowym i chemicznym. JCWPd nr 60 nie posiada

przypisanych derogacji, natomiast zidentyfikowanymi presjami były: pobór punktowy z ujęć wód podziemnych (rejon Poznania) oraz presja obszarowa rozproszona związana z rolnictwem i gospodarką komunalną.

W celu poprawy jakości wód powierzchniowych i wód podziemnych, eliminacji zagrożeń sanitarnych oraz zapewnienia odtwarzalności zasobów wodnych określa się następujące wytyczne do stosowania w planach miejscowych:

- ochronę doliny rzeki Warty poprzez ograniczanie ingerencji w jej ukształtowanie;
- zachowanie jako otwartych śródlądowych wód powierzchniowych płynących – rzek i innych mniejszych cieków naturalnych, a także rowów (poza uzasadnionymi przypadkami konieczności ich kanalizacji), w szczególności:
 - » Cybiny wraz z dopływami: Piaśnicą, Szklarką, Darzynką, Kaczeńcem, Strugą Cybińską, Młynówką, Zielinką;
 - » Głównej wraz z dopływem Zawadką;
 - » Kopli wraz z dopływami: Michałówką (i jej dopływami: Leśnym Potokiem, Polnym Rowem, Dworskim Rowem, Łężynką, Spławką, Świątnicą, Krzesinką), Pietrzyńką, Głuszcem;
 - » Bogdanki (do ul. K. Pułaskiego – dalej skanalizowana) wraz z dopływami: Rowem Żółtnickim, Strumieniem Strzeszyńskim, Gołęcinką, Wierzbakiem;
 - » Potoku (Strumienia) Junikowskiego wraz z dopływami: Plewianką, Skórzynką i Ceglanką;
 - » Samicy Kierskiej wraz z dopływami: Kanałem Swadzimskim (Przeźmierką) oraz Krzyżanką,
 - » Starynki wraz z dopływem Rowem Minikowskim;
 - » Górczynki, Potoku (Strumienia) Różanego, Czapnicy, Rowu Marlewskiego, Koźlanki, Obrzycy, Bystrego Rowu;

w odniesieniu do których na etapie sporządzania planu miejscowego należy uwzględnić wyłączenie z zabudowy ich dolin, w szczególności teras zalewowych, lub uwzględnić zachowanie ciągłości systemu melioracji i funkcjonowania rowów melioracji szczegółowej;

- zachowanie i w uzasadnionych przypadkach rewaloryzacja istniejących zbiorników wodnych;
- ochrona obrzeży jezior, rzek, cieków i rowów przed zabudową poprzez pozostawianie bufora zieleni, służącego również właściwemu przeprowadzeniu robót konserwacyjnych;
- zwiększanie retencji gruntowej zgodnie z zasadami opisanymi w rozdziale Kierunki i zasady rozwoju systemu wodno-kanalizacyjnego;
- konsekwentne uzbrajanie terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną służącą ochronie środowiska, szczególnie na obszarach w zasięgu występowania Głównych Zbiorników Wód Podziemnych – GZWP Nr 144 Dolina kopalna Wielkopolska oraz GZWP Nr 143 Subzbiornik Inowrocław – Gniezno), poprzez realizację kanalizacji sanitarnej, a także ograniczanie zabudowy terenów, na których realizacja kanalizacji sanitarnej jest oddalona w czasie lub utrudniona;

- zwiększenie skuteczności ochrony zasobów wód podziemnych przed ilościową i jakościową degradacją, wynikającą z nadmiernego eksploataowania zasobów oraz przenikania zanieczyszczeń z powierzchni ziemi, w szczególności z terenów zurbanizowanych.

Wśród istotnych wytycznych związanych z gospodarowaniem zasobami wodnymi są również zagadnienia dotyczące ochrony przeciwpowodziowej. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, ochronę przed powodzią prowadzi się z uwzględnieniem poziomu zagrożenia powodziowego wynikającego z map zagrożenia powodziowego i map ryzyka powodziowego oraz z dokumentów strategicznych w zakresie ochrony przeciwpowodziowej, czyli planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

Mapy zagrożenia powodziowego wykazały, że na terenie miasta Poznania występują:

- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1%;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b ustawy Prawo wodne, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%;
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. c ustawy Prawo wodne, tj. obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano trasę wału;
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%;
- obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wału przeciwpowodziowego.

W Strategii, na mapie nr 14, wskazano zasięgi obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 10%, a także granice obszarów, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2%, granice obszarów narażonych na zalanie w przypadku zniszczenia wału przeciwpowodziowego oraz przebieg wałów.

W Strategii tereny położone w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, dla których w ustawie Prawo wodne zdefiniowano ograniczenia w zagospodarowaniu terenów, należą w większości do obszarów zieleni. Niewielka ich część położona jest w zasięgu obszarów zabudowy, z których większość jest już obecnie trwale zainwestowana.

Zgodnie z art. 77 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo wodne, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią zakazuje się gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania, a także lokalizowania nowych cmentarzy. Jeżeli nie spowoduje

to zagrożenia dla jakości wód, w przypadku wystąpienia powodzi, właściwy organ Wód Polskich, zgodnie z art. 77 ust. 3 Prawa wodnego, może w drodze decyzji zwolnić od wymienionych wyżej zakazów, określając warunki niezbędne dla ochrony jakości wód.

Natomiast, zgodnie z art. 176 ust. 1 pkt 5 Prawa wodnego, zakazuje się wykonywania obiektów budowlanych, kopania studni, sadzawek, dołów oraz rowów w odległości mniejszej niż 50 m od stopy wału przeciwpowodziowego. W przypadku wykonywania robót i czynności wskazanych powyżej wymagane jest uzyskanie decyzji zwalniającej Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu od wymienionych zakazów. Zgodnie z art. 388 ust. 4 Prawa wodnego, wydanie decyzji, o których mowa w art. 176 ust. 4 tej ustawy, następuje przed uzyskaniem decyzji wydawanych na podstawie przepisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% oraz jest wysokie i wynosi 10%, obowiązuje zakaz zabudowy z wyjątkiem nadbudowy i przebudowy na cele mieszkaniowe pod warunkiem ograniczenia strat powodziowych i zachowania bezpieczeństwa oraz w szczególnych przypadkach po uzgodnieniu z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu po 1 stycznia 2018 r., z uwzględnieniem poniższych ustaleń szczegółowych.

Na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią ustala się:

- na obszarach zieleni zakaz budowy nowych plenerowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, zakaz lokalizacji nowych miejsc postojowych i parkingów, hangarów na sprzęt pływający zlokalizowanych w rejonie rzek Cybiny i Główniej oraz nowych hangarów w rejonie rzeki Warty, zakaz zabudowy usługowej o funkcji gastronomicznej, z wyjątkiem obiektów tymczasowych po uzgodnieniu z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu;
- na obszarach zabudowy zakaz lokalizacji parkingów oraz zakaz nowej zabudowy, z wyjątkiem budowli przeciwpowodziowych, urządzeń wodnych, obiektów związanych z gospodarką wodną (tj. obiektów hydrotechnicznych, hydroenergetycznych) oraz obiektów związanych z zagospodarowaniem rzeki (przystanie) oraz z wyjątkiem szczególnych przypadków po uzgodnieniu z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu; wyjątek stanowi teren tzw. „Portowa”, który uzyskał pozytywną opinię dotyczącą jego zagospodarowania Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Wód Polskich w Poznaniu.

Ustalenie ww. zakazów i ograniczeń w zagospodarowaniu terenów położonych w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią jest szczególnie istotne z uwagi na konieczność ochrony zdolności retencyjnych terenów dolin rzecznych, a także adaptacji miasta do zmieniających się warunków klimatycznych, których skutkiem jest występowanie ekstremalnych zjawisk pogodowych – nawałnych opadów, powodzi miejskich czy suszy.

Tereny zagrożone powodzią położone w dolinach rzecznych należy pozostawić jako otwarte, tak aby w przypadku zagrożenia powodziowego stanowiły bufor bezpieczeństwa dla miasta.

Wykorzystanie terenów szczególnego zagrożenia powodzią jako miejsc spacerowych i terenów rekreacyjnych z drogami rowerowymi, bez wprowadzania kubaturowych zabudowań, uaktywni i przybliży te tereny mieszkańcom Poznania.

Kolejnym istotnym zagadnieniem jest przeciwdziałanie skutkom suszy, które zgodnie z art. 183 oraz art. 185 ustawy Prawo wodne prowadzi się zgodnie z planem przeciwdziałania skutkom suszy, który uwzględnia podział kraju na obszary dorzeczy.

W tym zakresie, zgodnie z Planem przeciwdziałania skutkom suszy przyjętym Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 15.07.2021 r. (Dz. U z 2021 poz. 1615), należy uwzględnić lokalne uwarunkowania związane z położeniem poszczególnych terenów miasta Poznania w zasięgu obszarów:

- ekstremalnie zagrożonych suszą atmosferyczną (obszar całego miasta),
- umiarkowanie zagrożonych suszą hydrologiczną (obszar całego miasta),
- umiarkowanie zagrożonych suszą hydrogeologiczną (północno-zachodnia i wschodnia część miasta),
- ekstremalnie zagrożonych suszą rolniczą (obszar całego miasta z wyjątkiem fragmentów terenów zlokalizowanych częściowo w JCWP Bogdanka, JCWP Główna od zlewni zb. Kowalskiego do ujścia, JCWP Warta od Kopli do Wełny oraz JCWP Cybina).

Zasady ochrony przyrody

Zasady ochrony przyrody i zasobów przyrodniczych w odniesieniu do terenów zieleni opisano m.in. w części Strategii: **klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta Poznania oraz zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej.**

Zasady ochrony powietrza

W celu dążenia do podniesienia jakości powietrza i poprawy warunków klimatu lokalnego określa się następujące wytyczne do stosowania w planach miejscowych:

- zachowanie i ochronę terenów zieleni włączonych w klinowo-pierścieniowy system zieleni jako głównych korytarzy przewietrzania i regeneracji powietrza w mieście;
- wprowadzenie nowych połączeń, m.in. w formie łączników zieleni pomiędzy istniejącymi terenami współtworzącymi klinowo-pierścieniowy system zieleni;
- tworzenie terenów zieleni urządzonej, zwłaszcza na obszarach o największej intensywności zabudowy, poprawiających mikroklimat oraz pochłaniających zanieczyszczenia, w tym skwerów, parków kieszonkowych, parków ze zbiornikami wodnymi oraz innymi elementami błękitno-zielonej infrastruktury;
- tworzenie pasów zieleni izolacyjnej (zieleni wielopiętrowej, nasadzeń alejowych lub w formie rzędów drzew), szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych o dużym natężeniu ruchu, oraz rozmieszczanie ich w sposób wspomagający

- przewietrzanie obszarów najbardziej narażonych na kumulowanie zanieczyszczeń;
- planowanie układu zabudowy zapewniającego swobodny przepływ mas powietrza;
- obniżenie liniowej emisji zanieczyszczeń poprzez:
 - » przekształcanie struktury układu komunikacyjnego miasta, szczególnie dla obszaru śródmieścia, w celu zapewnienia priorytetu komunikacji publicznej (budowę nowych połączeń, zwłaszcza nowych linii tramwajowych, budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, rozbudowę parkingów systemu P&R i P&G, rozwój kolei metropolitalnej powiązanej z innymi systemami transportu miejskiego) i ograniczania ruchu samochodowego;
 - » rozwój transportu rowerowego oraz pieszego;
 - » przebudowywanie układu komunikacyjnego i systemów organizacji ruchu drogowego w celu uzyskania większej płynności ruchu, także ograniczenia prędkości ruchu pojazdów w warunkach miejskich.

Zasady ochrony przed hałasem

W celu dążenia do uzyskania i utrzymania wymaganych standardów akustycznych w środowisku określa się następujące wytyczne do stosowania w planach miejscowych:

- przeznaczanie terenów odpowiednio do dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku;
- wprowadzanie ograniczeń w lokalizowaniu zabudowy o określonych wymaganiach akustycznych w środowisku oraz separacji zabudowy od uciążliwości w strefach ponadnormatywnego oddziaływania hałasu;
- zachowywanie bezpiecznej odległości linii zabudowy od źródeł hałasu, niezbędnej dla zapewnienia wymaganych standardów akustycznych w środowisku i w budynkach;
- dopuszczanie na terenach wskazanych dla realizacji zabudowy mieszkaniowej lokalizacji funkcji usługowej wzdłuż tras komunikacyjnych drogowych i kolejowych, stanowiących źródła ponadnormatywnego hałasu, w sposób nieobciążający dodatkowym hałasem terenów mieszkaniowych lub innych chronionych akustycznie zlokalizowanych w sąsiedztwie;
- w odniesieniu do terenów istniejącej zabudowy wymagającej zachowania standardów akustycznych w środowisku, położonych wzdłuż ponadnormatywnych źródeł hałasu, stosowanie w budynkach z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi zasad akustyki budowlanej i architektonicznej lub zmianę przeznaczenia terenów na tereny zabudowy niewymagającej zachowania standardów akustycznych w środowisku;
- w planowaniu układu urbanistycznego:
 - » kształtowanie wnętrza urbanistycznych lub sytuowanie budynków w taki sposób, aby dokuczliwy hałas komunikacyjny nie docierał z zewnątrz do wnętrza struktury zabudowanej;

- » stosowanie na elewacjach budynków rozwiązań pochłaniających fale akustyczne, np. zielonych elewacji, ogrodów wertykalnych;
- dążenie do zachowywania bezpiecznych odległości od terenów wymagających zapewnienia komfortu akustycznego w środowisku, przy lokalizowaniu produkcyjnych i usługowych źródeł hałasu oraz źródeł hałasu komunikacyjnego;
- dążenie do przekształcenia struktury układu komunikacyjnego miasta, szczególnie dla obszaru śródmieścia, w celu zapewnienia priorytetu komunikacji publicznej (budowę nowych połączeń, w szczególności nowych linii tramwajowych, budowę zintegrowanych węzłów przesiadkowych, rozbudowę parkingów systemu „Park&Ride” (P&R) i „Park&Go”, dalszy rozwój kolei metropolitalnej, powiązanej z innymi systemami transportu miejskiego i ograniczanie ruchu samochodowego;
- przebudowywanie układu komunikacyjnego i systemów organizacji ruchu drogowego w celu uzyskania większej płynności ruchu, także przy ograniczeniu prędkości ruchu pojazdów w warunkach miejskich;
- rozwój transportu rowerowego oraz pieszego;
- ograniczanie ruchu i parkowania pojazdów ciężkich na terenach podlegających ochronie akustycznej, (poprzez odpowiednie zakazy ruchu i organizowanie wydzielonych parkingów);
- projektowanie jezdni wymuszających zmniejszenie prędkości przez kierowców (poprzez progi spowalniające, zmianę geometrii drogi, zwężenie jezdni itp.);
- wprowadzanie przegród z zieleni dźwiękoizolacyjnej, spełniających głównie rolę barier o charakterze psychoakustycznym;
- wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej w postaci zwartych nasadzeń roślinności wielopiętrowej na styku terenów zabudowy chronionej przed hałasem i źródeł ponadnormatywnych uciążliwości akustycznych;
- uwzględnianie ograniczeń wynikających z utworzenia obszarów ograniczonego użytkowania (już ustanowionego i ewentualnych nowych obszarów związanych z oddziaływaniem ponadnormatywnego hałasu).

W przypadku wyczerpania możliwości spełnienia wymaganych standardów akustycznych w środowisku przy pomocy opisanych wyżej działań i zasad dopuszczone mogą być przegrody przeciwhałasowe – naturalne (wykopy, nasypy) oraz sztuczne (ekrany akustyczne).

Przegrody przeciwhałasowe nie powinny być projektowane i realizowane wzdłuż ulic sklasyfikowanych jako ulice klasy zbiorczej i klas niższych. Budynki wzdłuż takich ulic mogą być, w przypadku zagrożenia ponadnormatywnym hałasem, uzbrajane w dodatkowe elewacje pochłaniające fale akustyczne. W pozostałych przypadkach w pierwszej kolejności powinny być stosowane naturalne przegrody przeciwhałasowe (np. prowadzenie tras w wykopach, formowanie wałów ziemnych porośniętych roślinnością). Dopiero po wyczerpaniu możliwości (lokalizacyjnych i technicznych) mogą być projektowane i realizowane sztuczne ekrany akustyczne, jednak przy uwzględnieniu odpowiedniej, pod względem skuteczności i estetyki, architektury

ekranów – z wprowadzeniem w sąsiedztwie sztucznych ekranów akustycznych zieleni dekoracyjnej lub maskującej, realizowanej także od strony chronionej zabudowy. Wymagane rozwiązania przeciwhałasowe należy lokalizować, w miarę możliwości, w liniach rozgraniczających terenów komunikacyjnych.

W odniesieniu do obiektów produkcyjnych, magazynów i składów oraz obiektów usługowych emitujących hałas, który na granicy z terenami o zdefiniowanych standardach akustycznych przekracza dopuszczalny poziom, po wyczerpaniu środków technicznych i organizacyjnych, dla jego ograniczenia dopuszcza się stosowanie ekranów akustycznych lub innych przegród uzupełnionych zielenią izolacyjną.

Zasady ochrony krajobrazu

Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego [Uchwała nr LI/1000/23 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 27 marca 2023 r. w sprawie uchwalenia Audytu krajobrazowego województwa wielkopolskiego] wyznaczył 74 jednostki krajobrazowe, które w części lub w całości położone są w granicach miasta Poznania. Wyznaczone jednostki zostały zaliczone do 9 typów, które podzielono na 20 podtypów. Największą powierzchnię zajmują krajobrazy związane z terenami zurbanizowanymi – wielkomiejskie, miejskie, podmiejskie oraz terenów komunikacji (84% powierzchni miasta). Pozostałe typy i podtypy jednostek krajobrazowych, obejmujące 16% powierzchni miasta, to krajobrazy terenów lasów, wód, zieleni nieurządzonej oraz użytków rolnych.

W granicach Poznania Audyt krajobrazowy województwa wielkopolskiego wyznaczył 3 podtypy krajobrazów priorytetowych, do których zaliczył 9 obszarów o łącznej powierzchni 5683 ha:

- podtyp 1b – to systemy wód płynących, wchodzące w skład typu: krajobrazów wielkomiejskich, należących do grupy A – krajobrazy przyrodnicze, kulturowo (zazwyczaj ekstensywnie) użytkowane, funkcjonujące głównie w wyniku działania procesów naturalnych, jedynie w różnym stopniu modyfikowanych przez działalność człowieka. Dla podtypu 1b na terenie Poznania wyznaczono obszar „Dolina Warty Rogalinek – Oborniki” o powierzchni 839 ha, który w Poznaniu obejmuje dolinę rzeki Warty;
- podtyp 10e – to tereny sportowo-rekreacyjne, wchodzące w skład typu: krajobrazów wielkomiejskich, należących do grupy C – krajobrazy kulturowe, w których struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność człowieka. W Poznaniu wyznaczono 7 takich obszarów o łącznej powierzchni 4466 ha, obejmujących przede wszystkim kliny zieleni miasta Poznania;
- podtyp 10a – to zespoły urbanistyczne o zachowanych założeniach historycznych, w skład typu: krajobrazów wielkomiejskich, należących do grupy C – krajobrazy kulturowe, w których struktura i funkcja są w pełni ukształtowane przez działalność człowieka. W tym podtypie w Poznaniu wyznaczono jeden obszar o powierzchni 389 ha, obejmujący Stare Miasto wraz z dawnymi osadami

i wsiami otaczającymi lokacyjny lewobrzeżny Poznań (Garbary, Rybaki, Święty Marcin, Święty Wojciech, Święty Gotard, Piaski, Czapniki, Gąska, Stelmachy, Półwieś, Nowe Ogrody, Glinki, Pęcław, Grochowe Łąki) oraz Chwaliszewo, Śródkę i południową część Ostrowa Tumskiego.

Dla krajobrazów priorytetowych, w tym również dla „Parku Kulturowego Stare Miasto” oraz dla części krajobrazów w obszarach objętych ochroną prawną – rezerwatów „Żurawiniec”, „Meteoryt Morasko” i obszaru chronionego krajobrazu „Dolina Cybiny w Poznaniu”, w Audycie krajobrazowym województwa wielkopolskiego sformułowane zostały szczegółowe rekomendacje i wnioski dotyczące zadań mających na celu zachowanie dotychczasowego stanu lub doprowadzenie do stanu pożądanego, adekwatnie do charakterystyki, wartości i zagrożeń zidentyfikowanych oraz możliwości zachowania wartości danego krajobrazu. Rekomendacje i wnioski odnoszą się do:

- rozpoczęcia, kontynuacji lub zaniechania różnych form gospodarowania terenem, w tym działalności rolniczej, leśnej oraz gospodarki wodnej;
- zabiegów renaturalizacji oraz odnowy obiektów kultury materialnej;
- koordynacji działań podejmowanych dla osiągnięcia celów występujących na danym obszarze objętym formami ochrony przyrody;
- konieczności podejmowania działań mających na celu utrzymanie dotychczasowej funkcji krajobrazu, w tym szczególnie funkcji korytarzy ekologicznych.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

Ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej w Poznaniu realizowana będzie poprzez zakwalifikowanie części gruntów rolnych do terenów wyłączonych z zabudowy, na których zachowuje się dotychczasowe użytkowanie rolnicze, ogrodnicze lub sadownicze, zalesienia, użytki zielone lub pozostawienie ich w stanie odłogowanym.

Zgodnie z Modelem pozostała część terenów rolniczej przestrzeni produkcyjnej została wskazana pod rozwój funkcji budowlanych jako obszary przewidywane głównie pod nowe tereny mieszkaniowo-usługowe.

Na terenach użytkowanych rolniczo wskazane jest włączanie gleb zdegradowanych do zagospodarowania przyrodniczego poprzez stosowanie zalesień lub zadrzewień.

Zakłada się zachowanie istniejącego areалу gruntów leśnych i ich powiększanie, dopuszczając, jeżeli będzie to zgodne z rolą ekologiczną istniejących użytków i wpłynie pozytywnie na krajobraz, zalesienie użytków rolnych niebędących łąkami lub pastwiskami. W szczególności istotne jest zachowanie naturalnej ciągłości dolin cieków i rowów jako elementów zabezpieczenia przeciwpowodziowego, miejsc małej retencji, a także korytarzy ekologicznych.

Ochrona obszarów leśnych i zadrzewionych zakłada działania zmierzające do zachowania i zwiększania powierzchni tych terenów, będących ostoją różnorodności biologicznej i krajobrazowej, jak również stanowiących miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców miasta. Zgodnie z ustawą o lasach wszystkie grunty leśne w mieście uznaje się za lasy ochronne. Podstawowy cel w zakresie ochrony i zrównoważonego

rozwoju lasów realizowany winien być przede wszystkim przez podnoszenie lesistości, w tym poprzez stworzenie w mieście systemu zalesień. W związku z tym w zakresie leśnictwa nadrzędnym zadaniem jest ochrona zasobów leśnych, prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej, zachowanie równowagi i bioróżnorodności ekosystemów leśnych z jednej strony, a z drugiej strony udostępnianie lasów społeczeństwu w celach rekreacyjnych i wypoczynkowych. Lasy o dominującej funkcji glebochronnej lub wodochronnej mogą być udostępniane rekreacyjnie jedynie przez sieć dróg i ścieżek spacerowych, bez szkody dla funkcji ochronnych.

Zagospodarowanie rekreacyjne w lesie może być realizowane poprzez udostępnienie tras spacerowych (ścieżek pieszych, rowerowych, konnych), edukacyjnych, przyrodniczych, urządzonych miejsc aktywnego wypoczynku (np. polan z odpowiednią infrastrukturą turystyczno-rekreacyjną), a także udostępnienie służących tym celom obiektów rekreacyjno-turystycznych z zapleczem socjalno-gastronomicznym.

Należy również uwzględniać retencyjną rolę śródleśnych oczek wodnych i stawów zlokalizowanych pośród lasów miejskich. Obecność stosunkowo dużej liczby niewielkich zbiorników wodnych na terenie lasów może łagodzić negatywne skutki zmian klimatu, służyć retencji wód oraz poprawiać warunki bytowania ptaków wodnych i innych zwierząt, zwiększając jednocześnie walory krajobrazowe.

Szczegółowe zagospodarowanie lasów prowadzone będzie na podstawie: planów urzędzenia lasu, uproszczonych planów urzędzenia lasu lub decyzji starosty, wydanej na podstawie inwentaryzacji stanu lasów.

Jednocześnie, zgodnie z Modelem, w Strategii wskazuje się tereny pod zabudowę, które zgodnie z ewidencją gruntów oznaczone są symbolem Ls i które na etapie sporządzania planu miejscowego będą wymagać zgody na zmianę ich przeznaczenia na cele nieleśne. Dotyczy to głównie inwestycji celu publicznego, ale także w niewielkim zakresie terenów pod rozwój zabudowy mieszkaniowej, usługowej czy produkcyjnej.

Dla ochrony obszarów leśnych i zadrzewionych podejmowane będą następujące działania:

- utrzymywanie, ochrona i kształtowanie terenów leśnych, poprzez racjonalne gospodarowanie zasobami leśnymi, w tym zapewnienie ochrony leśnych zasobów genowych;
- tworzenie nowych obszarów leśnych i wzbogacanie istniejących poprzez dolesienia i przebudowę drzewostanów zmienionych i silnie uszkodzonych (w szczególności lasów komunalnych), a także dostosowanie typów zalesień do lokalnych warunków siedliskowych i warunków antropopresji;
- dążenie do integracji rozproszonych fragmentów zieleni leśnej w ciągły system;
- włączenie do obszarów leśnych i zadrzewionych terenów obecnie niezalesionych lub użytkowanych rolniczo enklaw śródleśnych;
- dążenie, na etapie sporządzania planu miejscowego, do oddzielenia terenów zabudowy od terenów leśnych poprzez np. zaprojektowanie ogólnodostępnych terenów plenerowych urzędzeń rekreacyjnych, dróg dojazdowych, rowerowych lub pieszych;

- utrzymywanie wielofunkcyjności przyrodniczej lasów i obszarów zadrzewionych w celu zachowania korzystnego wpływu na jakość środowiska (wykorzystanie funkcji wodochronnej, klimatotwórczej i glebochronnej);
- wdrażanie zasad ustalonych w planach urządzenia lasów.

W zakresie ochrony obszarów leśnych wykorzystywanych rekreacyjnie postuluje się działania zmierzające do:

- różnicowania funkcji lasów poprzez pełnienie przez nie również funkcji turystycznej, przy zachowaniu zasady niedopuszczania do zagrożenia trwałości i jakości zasobów leśnych;
- sterowania i kanalizowania ruchu rekreacyjnego na wyznaczone drogi leśne, szlaki turystyczne i rekreacyjne;
- urządzania parkingów leśnych i tworzenia nowych szlaków turystycznych, wraz z wyposażeniem w infrastrukturę sprzyjającą rekreacji i wypoczynkowi.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Głównym celem polityki przestrzennej w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego Poznania jest utrzymanie ciągłości rozwoju miasta z zachowaniem różnorodności dziedzictwa historycznych przestrzeni miejskich oraz poprawa estetyki i wzbogacenie atrakcyjności fragmentów zdegradowanych i dysharmonizujących krajobraz miasta. Dla zapewnienia historycznej ciągłości zagospodarowania i ochrony wartości kulturowych wskazuje się zasady, których nadrzędnym celem jest dążenie do integracji historycznych oraz współczesnych rozwiązań koncepcyjnych, projektów, programów i inwestycji dotyczących struktur urbanistycznych i architektonicznych. Główne elementy dziedzictwa kulturowego Poznania zilustrowano na mapie nr 12.

Pomnik historii

Obszar pomnika historii „Poznań – historyczny zespół miasta”, obejmujący Ostrów Tumski, Zagórze, Chwaliszewo i lewobrzeżne Stare Miasto lokacyjne ze średniowiecznymi osadami podmiejskimi oraz założeniem urbanistyczno-architektonicznym projektu Josefa Stübbera z początku XX wieku, a także Fortem Winiary, obecnie Parkiem Cytadela, pozostaje objęty ochroną poprzez zachowanie oraz wzmocnienie jego wartości historycznych, przestrzennych i architektonicznych.

Park kulturowy

„Park Kulturowy Stare Miasto” w Poznaniu powołano w celu ochrony krajobrazu kulturowego, zabytków nieruchomych i przestrzeni publicznych historycznego układu urbanistyczno-architektonicznego Starego Miasta. Ochroną objęto materialne i krajobrazowe dziedzictwo kulturowe jednego z najcenniejszych fragmentów miasta, który jednocześnie stanowi fragment ustanowionego pomnika historii oraz, jako zespół urbanistyczno-architektoniczny, jest wpisany do rejestru zabytków. Działania podejmowane w obszarze parku, w tym ustalenia planów miejscowych, powinny być spójne z uchwałą Rady Miasta Poznania w sprawie utworzenia „Parku Kulturowego

Stare Miasto” w Poznaniu [Uchwała Rady Miasta Poznania Nr LXII/1151/VII/2018 z dnia 27 lutego 2018 r. w sprawie utworzenia „Parku Kulturowego Stare Miasto” w Poznaniu (z późniejszymi zmianami)].

Obszary i obiekty wpisane do rejestru zabytków

Ochrona podstawowych wartości kulturowych Poznania wymaga stosowania poniższych zasad w planach miejscowych:

- zapewnianie ochrony układów przestrzennych oraz otoczenia historycznych budowli i zespołów zabytkowych, w tym zachowanie historycznych linii zabudowy ulic i placów;
- przywracanie tożsamości XIX-wiecznych dzielnic poprzez podkreślenie ich indywidualnych cech przestrzennych;
- podkreślanie zabytkowych elementów krystalizujących przestrzeń, walorów dawnego zagospodarowania, elementów symbolicznych;
- przebudowę lub wymianę zdekapitalizowanej zabudowy, przy jednoczesnym obowiązku uwzględnienia w trakcie budowy, przebudowy lub modernizacji kontekstu historyczno-przestrzennego i sytuacji społecznej dzielnicy;
- ochronę panoram i dalekich otwarc widokowych z różnych części i punktów miasta na Stare Miasto, Wzgórze Przemysła, Ostrów Tumski, Śródkę, Wzgórze św. Wojciecha oraz eliminowanie lub neutralizowanie pojedynczych elementów zakłócających historyczne panoramy;
- ochronę istotnych osi widokowych, w tym m.in. z ul. Słowackiego w kierunku CK Zamek oraz ze skrzyżowania ul. Garbary i Solnej w kierunku Placu Bernardyńskiego;
- wprowadzanie nowej zabudowy przy uwzględnieniu historycznego kontekstu przestrzennego;
- utrzymanie oraz ochronę istniejącej zieleni parkowej oraz wartościowych zadrzewień: przyulicznych, cmentarnych oraz na terenach przemysłowych, wojskowych, dworskich, folwarcznych i terenach osiedli mieszkaniowych.

Ochrona zabytków nieruchomych, historycznych zespołów budowlanych i układów urbanistyczno-architektonicznych

Na etapie sporządzania planu miejscowego należy:

- chronić pierwotne rozwiązania architektoniczne w odniesieniu do budynków historycznych, przez które należy rozumieć budynki: wpisane do rejestru zabytków, ujęte w gminnej ewidencji zabytków oraz chronione ustaleniami planów miejscowych, w zakresie gabarytów i form budynku oraz kompozycji elewacji i detali architektonicznych;
- utrzymać, w miarę możliwości, historyczną parcelację, a w przypadku sytuowania budynku na kilku dawnych działkach – kompozycyjny podział jego elewacji, w nawiązaniu do historycznych podziałów architektonicznych lub budowlanych;

- chronić zieleń towarzyszącą historycznej zabudowie poprzez nieprzekształcanie jej na inne cele;
- dążyć do zachowania tzw. przedogródków;
- w miarę możliwości wprowadzać nową zieleń przyuliczną, w tym wysoką;
- dla zespołu urbanistyczno-architektonicznego kolebki miasta – Ostrów Tumski:
 - » odtworzyć historyczne powiązanie z miastem lewobrzeżnym i ze Śródką (mosty, kładki),
 - » zachować układ funkcjonalny historycznych ulic;
 - » dążyć do uspokojenia ruchu na ul. Prymasa S. Wyszyńskiego;
- dla zespołów urbanistyczno-architektonicznych: Stary Rynek, Stare Miasto, Centrum Miasta, najstarszych dzielnic XIX-wiecznego Poznania: Łazarz, Wilda, Jeżyce, Ostroróg, Sołacz, założenie Maxa Johowa, Ring Stübgena oraz zespół secesyjnych kamienic na Jeżycach należy:
 - » dążyć do utrzymania kompozycji urbanistycznej Ringu Stübgena i uzupełniania kompozycji w północno-wschodnich i wschodnich rejonach centrum;
 - » zachować i wyeksponować pozostałości wewnętrznego pierścienia twierdzy;
 - » wprowadzić tereny zabudowy uzupełniającej w ciągach ulicznych i na obrzeżach kwartałów, w sposób harmonijny wpisującej się w otaczającą historyczną zabudowę;
 - » uwzględnić ekspozycję reliktywów średniowiecznego pasa systemu obronnego;
 - » odpowiednio wyeksponować istniejące na tych terenach dominanty historyczno-kulturowe (Kościół pw. św. Marcina, Kościół pw. św. Wojciecha, Kościół o.o. Karmelitów Bosych oraz Kościół o.o. Jezuitów przy ul. Dominikańskiej);
 - » chronić układ: dawnej wsi Jeżyce, wzdłuż ul. Kościelnej, układ Rynku Jeżyckiego, układ Rynku Łazarskiego i jego historycznych powiązań z centrum miasta, układ Rynku Wildeckiego, wraz z przyległymi traktami;
- dla zespołu urbanistyczno-architektonicznego najstarszego przedmieścia – Śródki należy:
 - » wyeksponować zespół zabudowy poklasztornej przy ul. Bydgoskiej;
 - » zaakcentować krawędź zabudowy od strony rzeki Cybiny;
 - » dążyć do uspokojenia ruchu na ul. Prymasa S. Wyszyńskiego;
 - » dążyć do przywrócenia pierwotnego układu urbanistycznego, wraz z wytworzeniem pierzei Rynku Śródeckiego.

Ochrona parków, założeń parkowych, zespołów dworsko-parkowych i folwarków oraz zespołu rekreacyjnego – Tor Wyścigów Konnych Hipodrom Wola

Na etapie sporządzania planu miejscowego należy:

- w przypadku: Ogrodu Zoologicznego przy ul. Zwierzynieckiej, ogrodu z aleją platanów przy szpitalu ortopedycznym przy ul. 28 Czerwca 1956 r., alei kasztanowców na Sołaczu, Ogrodu Botanicznego przy ul. J.H. Dąbrowskiego,

alei kasztanowców przy dworze w Umultowie, Parku Ringu Stübbena, Parku Chopina, Parku Wilsona – uwzględnić ustalenia aktów prawnych ustanawiających ich ochronę;

- zapewnić ochronę układów przestrzennych założeń;
- przeciwdziałać rozwojowi chaotycznej zabudowy wokół założeń;
- uwzględnić ukształtowanie terenu;
- zachować oś widokową z parku i pałacu w Radojewie na Pałac w Owińskach;
- w przypadku obszarów: dwór i park w Głuszynie-Piotrowie, założenia pałacowo-dworsko-parkowego Starołęka Wielka i Antoninek, dwór i park w Chybach-Wielkie – zapewnić możliwość rewaloryzacji zdewastowanych obiektów budowlanych cennych kulturowo;
- w przypadku obszaru „Folwark Edwardowo – dwór, park, czworaki” (część północna) – założenie dworsko-parkowe i folwarczne – utworzyć, poprzez wyznaczone na obszarze obiekty i budynki historyczne, płaszczyznę odniesienia dla pozostałych obiektów i zapewnić dostosowanie nowej zabudowy do charakterystycznych form, istniejących w obrębie historycznego założenia obiektów historycznych.

Ochrona zespołów pokoszarowych

Dla ochrony zespołów koszarowych w rejonie ulic: Powstańców Wielkopolskich, F. Ratajczaka, T. Kościuszki, Grunwaldzka, Ułańska, Wojskowa, S. Wyspiańskiego, koszarów lotników na Ławicy przy ul. Lotniczej, na etapie sporządzania planu miejscowego należy:

- chronić pierwotne rozwiązania architektoniczne w odniesieniu do budynków historycznych w zakresie gabarytów i form budynku oraz kompozycji elewacji i detali architektonicznych;
- respektować historyczną strukturę przestrzenną założenia, a w przypadku nowych obiektów harmonijnie wpisywać je w zastany układ;
- dostosować gabaryty, ukształtowanie bryły, kompozycję elewacji do historycznej zabudowy koszarowej.

Ochrona pozostałości fortyfikacji pruskich z końca XIX w.

W przypadku obszaru Fortu Winiary na etapie sporządzania planu miejscowego należy:

- uwzględniać nawarstwienia poszczególnych etapów przekształceń struktury fortu;
- dopuścić rekonstrukcję elementów fortyfikacji poprzez odtworzenie lub rekompozycję zniszczonych fragmentów wałów, fos, elementów murowanych i obiektów kubaturowych;
- dopuścić lokalizację ścieżek rekreacyjnych, a także obiektów małej architektury;
- dopuścić lokalizację infrastruktury technicznej oraz niezbędnej infrastruktury transportowej.

W przypadku obszarów fortów zewnętrznego pierścienia twierdzy, obejmujących pierścień 18 fortów z elementami architektury fortowej, na etapie sporządzania planu miejscowego należy:

- zapewnić ochronę wszystkich elementów fortów (budowle kubaturowe, nasypy ziemne, zieleń forteczna, historyczne ukształtowanie terenu) – z możliwością adaptacji obiektów kubaturowych do nowych funkcji;
- dążyć do uczytelnienia układu dawnych dróg rokadowych, w tym także poprzez wytworzenie alternatywnych połączeń uzupełnianych zielenią, umożliwiających stworzenie spójnego systemu wraz z łącznikami zieleni;
- zapewnić możliwość rekonstrukcji elementów fortyfikacji oraz realizacji:
 - » ścieżek rekreacyjnych, a także obiektów małej architektury;
 - » infrastruktury technicznej oraz niezbędnej infrastruktury transportowej;
 - » tablic informacyjnych dotyczących obiektów zabytkowych;
 - » obiektów budowlanych wspomagających funkcje usługowe adaptowanych zabudowań pofortecznych, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z obszaru OZW „Fortyfikacje w Poznaniu” (PLH300005) oraz zabytkowego charakteru fortyfikacji;
- dążyć do zabezpieczenia i wyeksponowania odkrytych elementów fortyfikacji, z możliwością ich częściowej rekonstrukcji i w uzasadnionych przypadkach dopuszczenia zadaszenia fos;
- dążyć do zachowania systemu pomocniczych obiektów i urządzeń militarnych;
- dopuścić dodatkowe wejścia na tereny fortów;
- wokół fortów umożliwić realizację ścieżek pieszych lub dróg rowerowych.

W przypadku obszarów fortów i ich reliktyw, stanowiących wewnętrzny pierścień twierdzy, m.in. obiektów kubaturowych oraz urządzeń technicznych, zapewnić ochronę w sposób umożliwiający ich zachowanie, konserwację i ekspozycję, z możliwością adaptacji do nowych funkcji, w tym także obiektów o wartościach unikatowych, jak: Bastion Colomb, Wielka Śluza, Kaponiera Kolejowa, Śluza Katedralna, relikty bram.

Ochrona wpisanych do rejestru zabytków cmentarzy

Na etapie sporządzania planu miejscowego należy:

- w przypadku cmentarzy: Zasłużonych Wielkopolan i na Cytadeli, Jeżyckiego, Górczyńskiego, parafialnego Bożego Ciała przy ul. Bluszczowej, przy ul. Samotnej, przy Kościele Wszystkich Świętych przy ul. Grobla, przy Kościele pw. św. Małgorzaty na Śródcie, przy Kościele Jana Jerozolimskiego za Murami na Komandorii – uwzględnić, w celu ich ochrony, ustalenia odpowiednich aktów prawnych;
- w przypadku cmentarzy: przy Kościele pw. św. Jakuba w Głuszynie, przy ul. Daszewickiej i przy ul. Głuszyna – przeciwdziałać rozwojowi chaotycznej zabudowy wokół założeń cmentarnych,
- zapewnić ochronę układu przestrzennego założenia oraz zabytkowych obiektów towarzyszących.

Ochrona zabudowy kolejowej i przemysłowej, w tym Średzkiej Kolei Powiatowej – zespołu stacji i parowozowni oraz obszaru browaru Mycielskich na Kobylimpolu

Na etapie sporządzania planu miejscowego należy utrzymać granice założenia i charakter zabudowy zespołu. Granice terenów objętych wpisem do rejestru zabytków obrazują historyczny zasięg danego założenia, obiektu lub funkcji. Dla pojedynczych obiektów wpisanych do rejestru zabytków ochrona realizowana jest na podstawie odpowiednich aktów prawa.

Obszary i obiekty chronione planem miejscowym oraz pozostałe obszary cenne kulturowo

W celu zachowania walorów kulturowych istniejących i historycznych układów urbanistycznych, ruralistycznych, założeń dworskich i pałacowych, zespołów zabudowy, a także pojedynczych obiektów architektonicznych i zieleni, poza obszarami chronionymi prawnie w formie wpisu do rejestru zabytków, Strategia wyznacza lub opisuje obszary cenne kulturowo, wskazane do ustanowienia ich ochrony w planie miejscowym. Obszary te obejmują zespoły i obiekty o wysokich wartościach kulturowych, architektonicznych bądź krajobrazowych, mających znaczenie dla kształtowania tożsamości miasta.

Ponadto przy sporządzaniu planów miejscowych należy uwzględniać obiekty i obszary ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków oraz obiekty i obszary wskazane przez Konserwatora Zabytków.

Strategia wskazuje dodatkowo obszary cenne kulturowo i nieobjęte formą ochrony zabytków, dla których przyjmuje się, na etapie sporządzania planu miejscowego, zasady ich ochrony i zapewnienia trwałości zachowanych elementów kulturowych, zwłaszcza historycznych układów przestrzennych w zakresie rozplanowania, skali i ukształtowania zabudowy, założeń i układów wiejskich, a także uwzględnienia możliwości rewaloryzacji zdewastowanych obiektów budowlanych cennych kulturowo, przy jednoczesnym przeciwdziałaniu rozwojowi chaotycznej zabudowy wokół założeń.

Dla obszarów historycznych wsi, w tym wsi z założeniami pałacowo-dworsko-parkowymi i folwarcznymi: Dębiec, Fabianowo, Główna, Górczyn, Głuszyna, Junikowo, Kiekrz, Kotowo, Krzesinki, Krzesiny, Krzyżowniki, Ławica, Marcelin, Morasko, obiekty dawnych osad olęderskich w rejonie Nowej Wsi Dolnej, Pokrzywno, Psarskie, Radojewo, Rudnicze (północna część), Sławie, Strzeszyn, Umultowo, Wielkie, Zawady, należy:

- wkomponować nową zabudowę w zabudowę historyczną i historyczny kontekst przestrzenny, z zachowaniem charakteru i skali zabudowy, z wyjątkiem obszarów silnie zurbanizowanych lub przekształconych, gdzie wskazane jest wkomponowanie zabudowy w historyczny układ dróg bez wymogu odnoszenia się do skali zabudowy;
- dążyć do wytworzenia nowej jakości przestrzeni w oparciu o współczesne standardy, jednakże z zachowaniem fragmentów przestrzeni historycznej, dających wyobrażenie o dawnym krajobrazie, który ulegał przekształceniom;

- odtworzyć i uczynić historyczne dominanty oraz chronić ich strefy widokowe;
- zapewnić możliwość poprawy jakości lub przywrócenia założeń parkowych, stanowiących integralny element historycznego założenia.

Dla zespołów osiedli mieszkaniowych: Osiedle Warszawskie, Plac Lipowy, osiedla willowe w obrębie ulic: Południowa – Czechosłowacka – Opolska, Botaniczna – Miła, Osiedle Hipolita Cegielskiego na Dębca, Osiedle Tramwajarzy Grodziska – Szamotulska, Abisynia, dawne osiedle magistrackie przy ulicach A. Andrzejewskiego – Krzywa – Głogowska na Górczynie, należy:

- zachować historyczne linie zabudowy;
- zachować zieleń towarzyszącą zabudowie poprzez nieprzekształcanie jej na inne cele;
- stosować odpowiednią kolorystykę, zgodną z charakterem dzielnicy.

Dla zespołów pokoszarowych – zespół budynków koszarowych Artylerii Ciężkiej przy ul. Wojska Polskiego, Koszary Saperów przy ul. Rolnej, należy:

- w przypadku lokalizacji nowej zabudowy respektować historyczną strukturę przestrzenną założenia i harmonijnie wpisywać się w zastany układ;
- dostosować ukształtowanie bryły i kompozycję elewacji do historycznej zabudowy koszarowej,
- zapewnić ochronę wartościowych zadrzewień.

Dla zespołów rekreacyjnych i parkowych, w tym: Park Szelański, Park Dębina przy ulicach Dolna Wilda i Piastowska, należy:

- przeciwdziałać rozwojowi chaotycznej zabudowy wokół założenia;
- zapewnić ochronę układu przestrzennego założeń;
- zachować ukształtowanie terenu;
- zapewnić ochronę istniejącej zieleni urządzonej oraz wartościowych zadrzewień.

Dla zespołów przemysłowych i zabudowy kolejowej, np. cegielnie przy ulicach: Mieleczyńskiej, Wykopy, Ceglanej i Leszczyńskiej, młyny i zagrody młynarskie przy ulicach: Słupskiej, Sarniej, Browarnej, Różany Młyn, budynki stacji kolejowych i obiekty kolejowe, np.: Stacja Poznań Wschód, Poznań Starołęka, most kolejowy na Dębinie nad Wartą, ślad kolei Marchijsko-Poznańskiej, tzw. staroberlińskiej w okolicy ulic Miedzianej, Dmowskiego i Krauthofera, wiadukty oraz przepusty kolejowe, należy:

- utrzymać granice założenia i charakter zabudowy poszczególnych obiektów i zespołów;
- dostosować ewentualną nową zabudowę do charakterystycznych form obiektów w obrębie zespołu, pod warunkiem harmonijnego wpisania się w zastany układ;
- eksponować i zachować cenne wartości kulturowe, w tym obiekty techniczne oraz ich relikty;
- dla terenów zespołów przemysłowych dążyć do uruchomienia procesu przemian funkcjonalnych, przestrzennych, technicznych, społecznych i ekonomicznych

prowadzących do uaktywnienia przestrzeni i podnoszenia jakości zdegradowanej zabudowy, z wykorzystaniem charakterystycznych cech obszaru,

- zachować system zieleni, w którego skład wchodzi: aleje, szpalery, grupy drzew oraz solitery.

Zabytki archeologiczne

W rejestrze zabytków znajduje się 14 stanowisk archeologicznych:

- cmentarzysko okresu wczesnolateńskiego przy ul. Biskupińskiej i Koszalińskiej (wpis do rejestru zabytków nr A185);
- osada św. Gotarda, cmentarzysko, osada polokacyjna – ul. Garbary 75/77 (wpis do rejestru zabytków nr A184);
- cmentarzysko kultury łużyckiej przy ul. Gorzysława i Radziwoja (wpis do rejestru zabytków nr A187);
- cmentarzysko kultury pomorskiej przy ul. Górki 5 (wpis do rejestru zabytków nr A183);
- cmentarzysko kultury łużyckiej przy ul. Madziarskiej 12 (wpis do rejestru zabytków nr A186);
- cmentarzysko kultury łużyckiej przy ul. Smolnej 17/19 (wpis do rejestru zabytków nr A182);
- cmentarzysko kultury grobów podkloszowych przy ul. Spichrzowej 37 (wpis do rejestru zabytków nr A189);
- osada wczesnośredniowieczna przy ul. Przemyskiej (wpis do rejestru zabytków nr A194);
- osada wczesnośredniowieczna przy ul. Szczepankowo i Bobrownickiej (wpis do rejestru zabytków nr A193);
- osada neolityczna przy ul. Szczepankowo i Boreckiej (wpis do rejestru zabytków nr A192);
- osada okresu lateńskiego przy ul. Michałowo i Sowice (wpis do rejestru zabytków nr A190);
- osada wczesnośredniowieczna przy ul. Spławie (wpis do rejestru zabytków nr A191);
- cmentarzysko średniowieczne – Rynek Śródecki 4 (wpis do rejestru zabytków nr A456);
- cmentarzysko i osada okresu rzymskiego przy ul. Warszawskiej 24 (wpis do rejestru zabytków nr A188).

Ze względu na kilkunastowieczne osadnictwo na terenie Poznania znaczna liczba rozproszonych, zarejestrowanych stanowisk archeologicznych i stref ochrony archeologicznej osad występuje niemal na wszystkich głównych terenach inwestycyjnych miasta i nie można wykluczyć terenów cennych pod względem archeologicznym z procesu rozwoju przestrzennego miasta. Postępowanie w zakresie ochrony zabytków archeologicznych w procesach inwestycyjnych regulują przepisy odrębne.

Dobra kultury współczesnej

Strategia uwzględnia potrzebę ochrony wybitnych współczesnych obiektów w Poznaniu [„Lista wybitnych współczesnych obiektów w Poznaniu, wskazanych do ochrony jako dobra kultury z lat 1945-2000”, Miejski Konserwator Zabytków w Poznaniu, Wydział Architektury Politechniki Poznańskiej, Stowarzyszenie Architektów Polskich, Poznań, 2021 r.]. Najbardziej wartościowe i reprezentatywne budynki i zespoły urbanistyczne powstałe w Poznaniu po roku 1945 to:

- Collegium Martineum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (dawny Dom Partii), ul. Święty Marcin 78, proj. W. Czarnecki, 1948 r.;
- budynek Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza (dawna Szkoła Podstawowa Towarzystwa Przyjaciół Dzieci), ul. Szamarzewskiego 89, proj. W. Czarnecki, 1948 r.;
- Pawilon nr 10 na Międzynarodowych Targach Poznańskich (dawny Pawilon Ministerstwa Komunikacji), proj. B. Schmidt, 1949 r.;
- biurowiec Miastoprojektu, Al. Niepodległości 6, proj. S. Podgórski, T. Płończak, 1948-1950;
- budynek Urzędu Miasta (dawne Prezydium Dzielnicowej Rady Narodowej Stare Miasto), ul. Libelta 16/18, proj. S. Podgórski, T. Płończak, 1950-1952,
- budynek Sądu Okręgowego, Al. Marcinkowskiego 32, proj. S. Podgórski, 1952-1953;
- budynek Wydziału Budownictwa Lądowego Politechniki Poznańskiej, ul. Piotrowo 5, proj. S. Podgórski, 1953-1955, rozbudowa 1966-1967;
- Pawilon nr 11 „Igllica” na Międzynarodowych Targach Poznańskich, proj. B. Schmidt, 1955 r.;
- zespół zabudowy Placu Cyryła Ratajskiego, proj. Z. Łomski, A. Hahn, 1954-1955;
- budynek mieszkalno-usługowy, Al. Marcinkowskiego 11, proj. J. Jarosz, J. Gorzelski, 1957 r.;
- Szkoła Podstawowa nr 13, Al. Niepodległości 32, proj. H. Jarosz, W. Wojciechowski, 1957 r.;
- Szkoła Podstawowa nr 9, ul. Łukaszewicza 9/13, proj. S. Zieleśkiewicz, 1955-1958;
- zespół mieszkaniowy „Rondo”, ul. Grunwaldzka 29-37, B. Cybulski, J. Iwiański, S. Słoński, 1958 r.;
- budynek mieszkalny, ul. Sienkiewicza 11 – ul. Asnyka 7-9, 1957-1958;
- budynki mieszkalne, ul. Parkowa 5/7 i 9/11, lata 50./60. XX wieku;
- blok mieszkalno-usługowy „Marago”, ul. Zwierzyniecka 14/15, proj. J. Liśniewicz, H. Grochulski, 1958-1960;
- budynek mieszkalno-usługowy „Telewizory”, ul. Święty Marcin 51-57, proj. J. Liśniewicz, H. Grochulski, 1958-1960;
- blok mieszkalny (dawne Kino Wilda), ul. Wierzbęcice 36-38, proj. W. Mieszkowski, J. Klimaszewski, 1957-1962;

- pawilony Galerii Miejskiej Arsenał i Wielkopolskiego Muzeum Wojskowego (dawniej Arsenał i Sukiennice), Stary Rynek 3, proj. J. Cieśliński, Z. Lutomski, R. Pawulanka, 1962 r.;
- budynek usługowo-handlowy, ul. 27 Grudnia 17/19, proj. K. Waniorek, 1963 r.;
- Dom Technika NOT, ul. Wieniawskiego 5/9, proj. H. Jarosz, J. Liśniewicz, J. Wellenger, 1960-1963;
- Hotel Mercure (dawny Hotel Merkury), ul. Roosevelta 20, proj. J. Cieśliński, J. Węclawski, I. Wisłocka, 1961-1964;
- Dom Studencki „Jowita”, ul. Zwierzyniecka 7, proj. W. Milewski, Z. Skupniewicz, 1964 r.;
- budynek mieszkalny wielorodzinny, ul. Głogowska 113-117, proj. A. Hahn, 1964 r.;
- zespół zabudowy Placu Wielkopolskiego, proj. S. Słoński, H. Błaszkiwicz, H. Kara, L. Klause, 1953-1966;
- biurowiec Zjednoczenia Przemysłu Ceramiki Budowlanej, ul. Gajowa 6, proj. A. Hubert, 1963-1967;
- Collegium Novum Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, Al. Niepodległości 4, proj. L. Sternal, J. Liśniewicz, 1968 r.;
- Domy Studenckie „Zbyszko” i „Jagienka”, ul. Piątkowska 80, proj. J. Czaplicki, W. Janicka, 1968 r.;
- Klinika Psychiatrii Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Szpitalna 27/33, proj. B. Celichowski, W. Kasprzycki, W. Wojciechowski, 1966-1968;
- Urząd Wojewódzki (dawna Wojewódzka Rada Narodowa), Al. Niepodległości 16/18, proj. J. Buszkiewicz, J. Maciejewski, 1969 r.;
- Osiedle Hipolita Cegielskiego na Dębcu, proj. I. Borecki, M. Dworzańska, 1948 r. lata 60. XX wieku;
- Zespół Szkół Odzieżowych im. W. Reymonta, ul. Kazimierza Wielkiego 17, lata 60. XX wieku;
- zespół pływalni Poznańskich Ośrodków Sportu i Rekreacji, ul. Spychalskiego 34, proj. M. Kokozow, J. Wasilewski, początek lat 60. XX wieku;
- założenie Placu Waryńskiego na Ogrodach, lata 60. XX wieku;
- Instytut Ortopedii i Rehabilitacji, Szpital Kliniczny nr 4 Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. 28 Czerwca 1956 nr 80B (część modernistyczna), proj. W. Preis, M. Waschko, 1963-1970;
- budynek wielorodzinny, ul. Grochowska 49a, proj. J. Wellenger, 1970 r.;
- budynki Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnej (dawny Zakład Rehabilitacji), ul. Szamarzewskiego 78/82, proj. L. Sternal, 1967-1971;
- budynek dydaktyczny Akademii Wychowania Fizycznego im. Eugeniusza Piaseckiego, ul. Królowej Jadwigi 27-39, proj. M. Leykam, 1966-1972;

- zespół biurowo-usługowy Domy Towarowe „Centrum”, ul. Święty Marcin 40-72, proj. J. Liśniewicz, T. Płończak, Z. Waschko, 1965-1972;
- Dom Weterana, ul. Ugory 18/20, proj. Z. Skupniewicz, W. Milewski, L. Sternal, 1969-1972,
- Klinika Pediatrii Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, ul. Szpitalna 27/53, proj. J. Otomański, 1972 r.;
- Dom Księży Pallotynów i budynek Wydawnictwa Pallottinum, 1972-1975 (rozbudowa B. Celichowski 1983) oraz Kościół pw. św. Wawrzyńca, ul. Przybyszewskiego 30, proj. B. Szmidt, 1980-1984;
- Hala Widowiskowo-Sportowa Arena, ul. Wyspiańskiego 33, proj. J. Turzeniecki, J. Wujec, 1974 r.;
- Hotel Polonez, Al. Niepodległości 36, proj. J. Liśniewicz, J. Maciejewski, S. Zieleśkiewicz, C. Nawrocki, 1974 r.;
- Dom Książki, ul. Gwarna 13, proj. B. Bednarek i Z. Łomski, 1975 r.;
- biurowiec Orange Polska S.A. (dawne Wojewódzkie Centrum Telekomunikacyjne, Al. Marcinkowskiego 4, proj. Z. Piwowarczyk, 1975 r.;
- Szkoła Aspirantów Pożarnictwa, ul. Czechosłowacka 27, proj. L. Sternal, Z. Skupniewicz, 1973-1975, rozbudowa 1999 r.;
- budynek wielorodzinny, ul. Dąbrówki 3, proj. P. Wędrychowicz, 1976 r.;
- zabudowania dydaktyczne Uniwersytetu Przyrodniczego (dawnej Akademii Rolniczej), ul. Wojska Polskiego 28, proj. L. Sternal, Z. Skupniewicz, W. Milewski, lata 70. XX wieku;
- układ urbanistyczny Osiedla Za Cytadelą, proj. S. Zieleśkiewicz, J. Szalankiewicz, lata 70. XX wieku;
- układ urbanistyczny wraz z systemem zieleni osiedlowej i małą architekturą na Dolnym Tarasie Rataj, lata 60.-70. XX wieku;
- układ urbanistyczny wraz z systemem zieleni osiedlowej i małą architekturą na Winogradach, lata 60.-80. XX wieku;
- Kościół pw. św. Jana Bosko, ul. Warzywna 17, proj. J. Kopydłowski, 1977-1982;
- Kościół pw. św. Jana Kantego, ul. Grunwaldzka 86, proj. J. Węclawski, 1968-1987;
- Kościół pw. Matki Boskiej Częstochowskiej, ul. Naramowicka 156, proj. H. Marcinkowski, 1977-1985;
- Kościół pw. Pierwszych Polskich Męczenników, Osiedle Tysiąclecia 73, A.M. Maleszka, 1977-1985,
- budynek mieszkalny wielorodzinny, ul. Dąbrowskiego 18, proj. E. Sieiński, M. Wrzeszcz, 1987 r.;
- Kościół pw. Świętej Rodziny, ul. Promienista 131, proj. B. Celichowski, W. Kasprzycki, W. Wojciechowski, 1978-1988;
- Osiedle Zodiak, proj. J. Schmidt, M. Urbański, lata 80. XX wieku;

- Kościół pw. Nawiedzenia NMP, Osiedle Bohaterów II Wojny Światowej 88, proj. J.M. Eibel, S. Sołtyk, 1978-1990;
- Collegium Altum Uniwersytetu Ekonomicznego (dawniej Akademii Ekonomicznej), ul. Powstańców Wielkopolskich 16, proj. Z. Skupniewicz, L. Sternal, W. Milewski, 1974-1991;
- zespół architektoniczno-krajobrazowy Ośrodek Sportowo-Rekreacyjny Malta, proj. K. Mięka z zespołem, 1980-1992;
- budynek Polskiej Akademii Nauk, ul. Wieniawskiego 17/19, proj. Z. Skupniewicz, Z. Lutowski, 1984-1993;
- budynki Wydziału Fizyki Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza, ul. Uniwersytetu Poznańskiego 2, Kampus Morasko, proj. J. Gurawski, 1984-1994;
- nowe skrzydło Akademii Muzycznej im. Ignacego Jana Paderewskiego, ul. Święty Marcin 87, proj. J. Gurawski, 1995-1997;
- pawilon przy ul. Grochowskiej 56, zrealizowany w latach 1971-1972.

Wskazane dobra kultury współczesnej należy objąć ochroną na etapie sporządzania planu miejscowego. Zakres tej ochrony należy dostosować odpowiednio do stanu zachowania i kontekstu przestrzennego obiektu. Nie wyklucza się poszerzenia listy o inne obiekty stanowiące osiągnięcia współczesnej architektury do ochrony w planie miejscowym.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji

Na podstawie uchwały [Uchwała Nr XXXVIII/648/VII/2016 Rady Miasta Poznania z dnia 22 listopada 2016 r. w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji miasta Poznania] Rady Miasta Poznania wskazano obszar zdegradowany znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, a ponadto występowania na nim co najmniej jednego z poniższych negatywnych zjawisk [Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 278 z późn. zm.)]:

- gospodarczych – w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
- środowiskowych – w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- funkcjonalno-przestrzennych – w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych;
- technicznych – w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym budynków o funkcji mieszkaniowej oraz brak rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Dla obszarów rewitalizacji, wskazanych wraz z obszarem zdegradowanym w ww. uchwale, sporządzona została zmiana „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Poznania”, przyjęta uchwałą Nr XVI/295/IX/2025 Rady Miasta Poznania z dnia 11 marca 2025 r. zmieniająca uchwałę w sprawie przyjęcia „Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Poznania”.

Najważniejsze planowane działania rewitalizacyjne w Poznaniu to projekty inwestycyjne dotyczące poprawy zagospodarowania znaczących przestrzeni publicznych oraz usprawniające transport. Program zakłada także kształtowanie zagospodarowania przestrzeni publicznej oraz uporządkowanie polityki parkingowej. Aktywizacja przestrzeni publicznej następować będzie poprzez zwiększenie jej dostępności i atrakcyjności dla organizacji imprez kulturalnych i sportowych oraz debat publicznych, spotkań integracyjnych, wypoczynku i rekreacji. Ważną częścią procesu rewitalizacji będzie kultura oraz dziedzictwo, wspierane zarówno w sferze inwestycji, organizacji, jak i społecznej.

Program rewitalizacji szczególny nacisk kładzie na poprawę warunków zamieszkania poprzez m.in. budowę budynków komunalnych, modernizację i dofinansowanie remontów zasobów mieszkaniowych oraz porządkowanie i estetyzację przestrzeni. Program podkreśla też przestrzeń doliny Warty, która stać się ma miejscem turystyki i rekreacji.

W związku z powyższym, sporządzając plany miejscowe w obszarze zdegradowanym, należy zwrócić szczególną uwagę na:

- dostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru;
- realizację podstawowych centrów usługowych oraz przestrzeni publicznych, w tym w szczególności terenów zieleni;
- infrastrukturę społeczną oraz techniczną, w tym kwestię obsługi komunikacyjnej.

W celu ochrony powyższych obszarów należy rozważyć sporządzenie miejscowych planów rewitalizacji, stanowiących szczególną formę miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rozbudowanych o szczegółowe ustalenia dotyczące:

- zasad kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i harmonizowania planowanej zabudowy z zabudową istniejącą;
- charakterystycznych cech elewacji budynków;
- zagospodarowania i wyposażenia terenów przestrzeni publicznych, w tym urządzania i sytuowania zieleni, koncepcji organizacji ruchu na drogach publicznych oraz przekrojów ulic,
- zakazów i ograniczeń dotyczących działalności handlowej lub usługowej;
- maksymalnej powierzchni sprzedaży obiektów handlowych, w tym obszarów rozmieszczenia obiektów handlowych o wskazanej w planie maksymalnej powierzchni sprzedaży i ich dopuszczalnej liczbie;
- zakresu niezbędnej do wybudowania infrastruktury technicznej i społecznej. Ponadto w granicach obszaru śródmieścia w przypadku zabudowy pierzejowej

realizowanej w formie kamienic, z wyjątkiem obszarów, dla których należy sporządzić całościową koncepcję urbanistyczną: „Wolne Tory” i „Ostrów Tumski – część północna”:

- należy kształtować szerokości elewacji frontowych nowych budynków w nawiązaniu do historycznych budynków istniejących w sąsiedztwie, wyznaczających charakter najbliższego otoczenia, przy czym dopuszcza się odstępstwa od ww. zasady pod warunkiem wykonania analizy urbanistycznej sporządzonej na etapie planu miejscowego, która wykaże zasadność zmiany bądź odstąpienia od wyznaczania ww. szerokości;
- nie należy lokalizować nowej zabudowy oficynowej wyższej od budynków frontowych oraz nadbudowy istniejących oficyn ponad wysokość budynków frontowych, z dopuszczeniem odstępstw na etapie sporządzania planu miejscowego, jeśli wynikają z analiz wysokości zabudowy oficynowej w sąsiedztwie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji i remediacji

Celem procesów przekształceń i rehabilitacji terenów jest zapewnienie ciągłości rozwoju miasta, poprzez stworzenie czytelnej przestrzennie i sprawnej funkcjonalnie struktury miejskiej, poprawę estetyki i standardu technicznego obiektów budowlanych, wykreowanie przestrzeni publicznych, uwypuklanie układu kompozycyjnego oraz dostosowanie funkcji i form zabudowy do aktualnych standardów i oczekiwań mieszkańców.

Wskazuje się następujące rodzaje obszarów rehabilitacji:

- zabudowy blokowej (dotyczy terenów osiedli mieszkaniowych budowanych w oparciu o budownictwo wielkopłytowe);
- historycznych dzielnic (dotyczy terenów zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej – centrum oraz dzielnic wielkomiejskich: Jeźyc, Łazarza, Wildy, Śródki, Ostrowa Tumskiego);
- terenów przemysłowych (dotyczy obszarów, z których działalność przemysłowa została wyparta i w obrębie których istnieją obiekty cenne kulturowo, w szczególności obszaru tzw. Wolnych Torów na odcinku od Mostu Dworcowego do ul. Hetmańskiej);
- parków (dotyczy terenów zieleni urządzonej);
- zieleni otwartej (dotyczy przede wszystkim terenów dolin rzek: Warty, Cybiny i Głównej);
- zabytkowych fortyfikacji (dotyczy fortów tworzących były pruski XIX-wieczny system fortyfikacji),
- terenów dawnych wsi (dotyczy zespołów opartych na założeniach pałacowo-dworsko-parkowych i folwarcznych, a także dawnych wsi o czytelnym układzie przestrzennym, z założeniem i bez założenia dworsko-parkowego lub folwarcznego).

Zestawienia terenów, prowadzone zgodnie z wymogami ustawowymi przez Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska, wskazanych w Poznaniu do przeprowadzenia remediacji zawierają rejestr historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi oraz rejestr bezpośrednich zagrożeń szkodą w środowisku i szkód w środowisku (szkód w zakresie powierzchni ziemi i wód). Tereny wskazane do rekultywacji gruntów wyznaczane są na podstawie decyzji administracyjnych, wydawanych przez starostę na podstawie ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych [Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 82)].

W Strategii nie wskazuje się terenów wymagających remediacji lub rekultywacji, przyjmując zasadę, że wprowadzenie na danym obszarze nowego sposobu zabudowy lub zagospodarowania może nastąpić dopiero po zakończeniu remediacji lub rekultywacji, przeprowadzonych zgodnie z zasadami i kierunkami określonymi w wydanych dla nich decyzjach administracyjnych.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji

Kierunki i zasady rozwoju systemu transportowego

Przyjmuje się jako cel poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do transportu publicznego, rozwój infrastruktury pieszej i rowerowej, wygodnej dla użytkowników hulajnóg i różnych form mikromobilności, uwzględnianie dostępu dla osób ze szczególnymi potrzebami, realizację zintegrowanych węzłów przesiadkowych oraz wyprowadzenie ruchu tranzytowego z miasta na obwodowy układ dróg. Równie ważnym elementem są wszelkie działania ukierunkowane na uspokojenie ruchu samochodowego w mieście – wykształcanie tzw. stref tempo 30, rozwój stref płatnego parkowania, wdrożenie tzw. stref czystego transportu z ograniczeniami wjazdu dla pojazdów innych niż zero- i niskoemisyjne. Transport zbiorowy i indywidualny oraz pozostałe środki i podsystemy transportu (pieszy – rower – transport zbiorowy – samochód) powinny być rozwijane komplementarnie – współdziałać w obsłudze poszczególnych obszarów miasta i służyć poprawie standardów komunikacyjnych.

Przy projektowaniu zagospodarowania terenów transportu należy chronić istniejącą zieleń i zachować wartościowe nasadzenia, traktując je jako element tworzący wysoką jakość przestrzeni i wpływający na bilans przyrodniczy. Preferuje się rozwiązania, które eksponują i wykorzystują walory środowiskowe, w szczególności przebiegające przez teren cieków wodnych, pełniące funkcję korytarzy ekologicznych oraz naturalnych odbiorników wód.

Dla umożliwienia ciągłego, etapowego rozbudowywania systemu dla terenów infrastruktury transportowej w planach miejscowych możliwe są:

- utrzymanie istniejącego użytkowania lub wprowadzenie przeznaczenia tymczasowego, między innymi na obszarach rezerwowanych pod III ramę komunikacyjną;
- rozwiązania częściowe jako etap uzyskania docelowych parametrów dróg;
- korekty przebiegu tras komunikacyjnych oraz wyznaczanie nowych odcinków, nieprzewidzianych w Strategii;

- w uzasadnionych przypadkach obniżenie klas dróg układu podstawowego o jedną klasę, m.in. z uwagi na zapewnienie priorytetu dla transportu zbiorowego oraz bezpieczeństwo ruchu;
- wskazanie lokalizacji nadziemnych i podziemnych połączeń komunikacyjnych, w formie mostów, kładek, tuneli oraz podziemnych połączeń technologicznych w formie kanałów na przecięciu z terenami transportu, dla uzyskania niezbędnych powiązań funkcjonalnych terenów rozdzielonych funkcją transportową.

Podstawowe elementy systemów transportu określono na Modelu funkcjonalno-przestrzennym – Główny system transportowy zaprezentowano na mapach nr 4 i nr 5.

Kierunki i zasady rozwoju transportu kolejowego

Uznaje się potrzebę rozbudowy istniejącej sieci kolejowej, tworzącej na terenie miasta i metropolii Poznański Węzeł Kolejowy (PWK), na który składają się istniejące i planowane linie kolejowe wraz ze stacjami i przystankami. W ruchu pasażerskim tę infrastrukturę wykorzystywać będą: planowana Kolej Dużych Prędkości (KDP), koleje międzynarodowe, międzyregionalne i koleje regionalne oraz Poznańska Kolej Metropolitalna (PKM). Na części linii i stacji przewiduje się również ruch i obsługę transportu towarów.

Przewiduje się przeprowadzenie obsługującego Poznań powiązania Koleją Dużych Prędkości na trasie Warszawa – Poznań, przy zachowaniu możliwości kontynuacji linii kolejowej w kierunku zachodniej granicy kraju. Dla tego celu zakłada się, w ramach inwestycji Centralnego Portu Komunikacyjnego, budowę linii kolejowej nr 85 oraz przyjmuje się, jako priorytet, prowadzenie trasy KDP przez stację Poznań Główny. Rozwiązania szczegółowe dla Kolei Dużych Prędkości wypracowane zostaną w ramach kompleksowej koncepcji Poznańskiego Węzła Kolejowego oraz inwestycji związanych z Centralnym Portem Komunikacyjnym (CPK).

Zakłada się istotny wzrost udziału kolei w obsłudze ruchu pasażerskiego w mieście i metropolii poznańskiej. Planowany jest dalszy rozwój PKM, co wymaga znaczącego zwiększenia częstotliwości jej kursów, a w konsekwencji wyprzedzającej rozbudowy infrastruktury, zarówno poprzez rozbudowę układu torowego, jak też stacji i przystanków. W szczególności planuje się poprawę dostępności do PKM poprzez budowę nowych przystanków oraz przebudowę istniejących stacji i przystanków w celu maksymalnego usprawnienia dojazdów pieszych, dojazdów rowerowych oraz przesiadek między koleją oraz innymi środkami transportu zbiorowego i indywidualnego. Przyjmuje się, jako zasadę generalną, że tory kolejowe w obszarze miasta będą miały charakter uniwersalny, z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z uwarunkowań środowiskowych i organizacji transportu kolejowego.

W zakresie kolejowego transportu ładunków przewiduje się wzrost jego znaczenia i dostosowaną do nowych zadań rozbudowę linii kolejowych i terminali przeładunkowych.

Przyjmuje się, że na liniach o docelowej liczbie torów większej niż dwa oraz z torami planowanymi do wykorzystania przez KDP jednopoziomowe przejazdy i przejścia będą

zastępowane rozwiązaniami bezkolizyjnymi. Na tych liniach także nowe przejazdy i przejścia należy projektować jako bezkolizyjne.

Przy dobudowie torów przewiduje się poszerzenie istniejących lub budowę nowych mostów, wiaduktów oraz tuneli dla nowej infrastruktury. Dla pozostałych linii rekomenduje się ograniczenie liczby kolizyjnych przejazdów i przejść poprzez budowę rozwiązań bezkolizyjnych.

Poza utrzymaniem i rozbudową istniejących linii kolejowych dodatkowo przewiduje się budowę nowych linii:

- planowana linia Poznań Jeżyce – Poznań Port Lotniczy Poznań-Ławica – Tarnowo Podgórne (w gr. Poznania: POD Poznań Jeżyce – gr. gm. Tarnowo Podgórne), w rejonie Portu Lotniczego Poznań-Ławica, z rekomendowanym przeprowadzeniem linii w sposób bezkolizyjny;
- planowana łącznica Poznań Piątkowo – Poznań Strzeszyn (całość w granicach Poznania).

Zakłada się utrzymanie oraz rozbudowę kolejowych stacji węzłowych: Poznań Główny, Poznań Franowo, Poznań Wschód, Poznań Górczyn, Poznań Krzesiny, Poznań Starołęka, Poznań Piątkowo (stacja towarowa), Kiekrz i Koziegłowy. Nowe przystanki planowane są m.in. na trasie towarowej obwodnicy kolejowej (linia nr 354) adaptowanej do obsługi ruchu pasażerskiego oraz planowanej linii kolejowej do Tarnowa Podgórnego, co pozwoli na zwiększenie dostępu do systemu Poznańskiej Kolei Metropolitalnej w ramach przystanków stanowiących uzupełnienie wcześniej wymienionych stacji. Planowany docelowy program przystanków obejmuje lokalizacje: Poznań Antoninek, Poznań Junikowo, Poznań Dębiec, Poznań Dębina, Poznań Karolin, Poznań Strzeszyn, Poznań Podolany, Poznań Wola, Poznań Jeżyce, Poznań Zawady, Poznań Grudzieniec, Poznań Hetmańska, Poznań Skórzewo/Plewiska, Poznań Świerczewo/Klin Dębiecki, Poznań Druskienicka, Poznań Zieliniec, Poznań Naramowice, Poznań Piątkowo (Kampus UAM), Poznań Kobylepole, Poznań Pokrzywno, Poznań Przelot, Poznań Osiedle Lotników Wielkopolskich, Poznań Osiedle Bajkowe/Bukowska oraz Port Lotniczy Ławica.

Na osobowych stacjach i przystankach kolejowych zakłada się budowę lub przebudowę infrastruktury dedykowanej dla pasażerów, w szczególności peronów i bezkolizyjnych dojazdów. W przypadku stacji i przystanków kolejowych tworzących węzły przesiadkowe należy zadbać o spójność rozwiązań, uwzględniającą wygodę pasażerów korzystających z poszczególnych węzłów. W oparciu o projekty Poznańskiego Węzła Kolejowego oraz analizy funkcjonalno-przestrzenne uwzględniające m.in. płynność ruchu kolejowego i poprawę dostępności dla pasażerów nie wyklucza się rezygnacji, zmiany lub wskazania dodatkowych lokalizacji przystanków kolejowych. Dopuszcza się także rozbudowę stacji Poznań Główny w kierunku północnym i południowym, z wydzieleniem przystanków dedykowanych do obsługi ruchu aglomeracyjnego. Dworce i przystanki kolejowe lokalizowane na terenach kolejowych obok funkcji obsługi pasażerów mogą być uzupełniane o szeroki zakres funkcji usługowych, zwiększających atrakcyjność dla klientów transportu zbiorowego.

Dla przeładunku towarów zachowuje się podstawowy terminal Poznań Franowo. Funkcje terminali satelitarnych mogą pełnić stacje: Poznań Wschód, Poznań Górczyn, Poznań Piątkowo, Poznań Koziegłowy, Poznań Krzesiny, Poznań Starołęka, Poznań Antoninek i Poznań Wola, przy zachowaniu dostępu do bocznic.

Kierunki i zasady rozwoju transportu zbiorowego

Infrastruktura transportu zbiorowego to priorytet planowania rozwiązań transportowych. Przyczyni się do zwiększania udziału transportu zbiorowego w podróżach pieszych, a obok zastosowania taboru zeroemisyjnego oraz zielonej infrastruktury, wpłynie także na rozwój rozwiązań proklimatycznych w mieście. Zakłada się rozwój transportu zbiorowego poprzez: dogęszczanie siatki tras, zwiększanie dostępności, częstotliwości połączeń oraz poprawę niezawodności, co będzie wpływać na wybór tego środka transportu spośród innych form przemieszczania się po mieście.

W zakresie transportu tramwajowego na mapie nr 4 obok istniejących kierunkowych tras tramwajowych dodatkowo wskazano perspektywiczne trasy tramwajowe. Ich głównym zadaniem jest zachowanie rezerw terenowych dla komunikacji tramwajowej na obszarach rozwojowych i w korytarzach poprawiających niezawodność i efektywność sieci. Przebiegi tras planowanych mogą ulec zmianie w zależności od wyników analiz techniczno-przestrzennych, funkcjonalnych oraz społeczno-ekonomicznych.

Strategia uwzględni również możliwość lokalizacji innych tras tramwajowych w oparciu o ww. analizy, w szczególności ze wskazaniem zasadności przeprowadzenia badań m.in. dla połączeń:

- Górczyna z Fabianowem – w rejonie centrum handlowego przy węźle z autostradą, w ciągu ul. Głogowskiej;
- trasy na Naramowice z trasą do Dworca Poznań Wschód poprzez ul. Serbską, Most Lecha i ul. Prymasa Augusta Hłonda;
- ul. J. Piłsudskiego i ul. Inflanckiej,
- ul. Winogrody z trasą do Dworca Poznań Wschód przez tzw. „przeprawę winogradzką” nad Wartą, z ul. Prymasa A. Hłonda;
- ul. Jana Pawła II z zajezdnią na Franowie – dla obsługi intensywnej zabudowy mieszkaniowej (m.in. w północnej części os. Tysiąclecia);
- trasy na Franowie z obszarem Szczepankowa, Michałowa, Darzyboru (z obiektem inżynierskim nad terenem kolejowym na wysokości stacji Poznań Franowo);
- pętli Piątkowskiej z Osiedlem B. Chrobrego;
- trasy PST z obszarem Moraska;
- Dworca Poznań Wschód z odcinkiem ul. Gnieźnieńskiej (wzdłuż bocznic kolejowej);
- Bramy Zachodniej z Osiedlem Smochowice;
- trasy PST z trasą na Naramowice;

- trasy w ul. J.H. Dąbrowskiego, ulicami: S. Żeromskiego, Niestachowską i Małopolską, z trasą w ul. Wołyńskiej;
- o charakterze metropolitalnym w kierunku gmin Luboń i Swarzędz, pod warunkiem podjęcia przez te gminy równoczesnych działań na rzecz ustalenia i zabezpieczenia lokalizacji tras tramwajowych w swych granicach.

Nie wyklucza się wdrożenia rozwiązań stanowiących kombinację różnych środków transportu, w oparciu o wielowariantowe analizy funkcjonalne, techniczne i ekonomiczne, w celu wypracowania optymalnego programu obsługi mieszkańców komunikacją zbiorową. Dotyczy to m.in. możliwości uruchomienia transportu łączącego komunikacją tramwajową i kolejową w formie tramwajów dwusystemowych.

W Strategii rekomenduje się trasowanie linii autobusowych w ulicach układu podstawowego oraz rozwój i promowanie szybkiego transportu autobusowego jako wydajnej i ekologicznej formy przemieszczania się. Zaleca się także systematyczny rozwój sieci połączeń autobusowych jako formy dotarcia do zintegrowanych węzłów przesiadkowych z terenów peryferyjnych miasta, z których liniami tramwajowymi będzie można dojechać do jego centrum. Wskazuje się na potrzebę uwzględnienia korytarzy dla komunikacji autobusowej, zapewniających funkcjonalne powiązania terenów zabudowy z węzłami przesiadkowymi posiadającymi dostęp do komunikacji tramwajowej, m.in. w granicach osiedli Szczepankowo – Pokrzywno, Morasko – Umultowo i Strzeszyn. Dla poprawy obsługi komunikacją autobusową osiedla Szczepankowo zasadna jest budowa wiaduktu nad torowiskiem kolejowym w rejonie stacji Poznań Franowo. Jego ostateczna lokalizacja winna wynikać z funkcjonalności i efektywności powiązań sieciowych w ramach systemu transportu zbiorowego.

Uznaje się za niezbędny, w celu zapewnienia priorytetu dla publicznego transportu zbiorowego poprzez system sterowania, rozwój Inteligentnych Systemów Transportowych. Pojawienie się innowacyjnych technologii może wygenerować potrzebę obsługi pasażerów autonomicznymi pojazdami transportu zbiorowego, prowadzonymi wydzielonymi korytarzami.

W Poznaniu przewiduje się maksymalne zintegrowanie transportu pasażerskiego: tramwajowego, autobusowego i kolejowego, m.in. poprzez stworzenie dogodnych węzłów przesiadkowych na stykach poszczególnych podsystemów. Dwa główne zintegrowane węzły przesiadkowe, umożliwiające podróż pasażerom o zasięgu międzynarodowym i krajowym, stanowią Port Lotniczy Poznań-Ławica oraz Dworzec Poznań Główny.

Do zintegrowanych węzłów przesiadkowych o charakterze aglomeracyjnym zalicza się pozostałe dworce publicznego transportu zbiorowego oraz stacje i przystanki kolejowe, na których skupiają się linie komunikacji zbiorowej o zróżnicowanym zasięgu i częstotliwości kursowania, pozwalające na dogodną zmianę środka transportu w ramach systemu autobusowego, tramwajowego i w większości przypadków również kolejowego.

Nie wyklucza się tworzenia tzw. hubów mobilności, optymalizujących dostęp do oferty pojazdów współdzielonych wszystkich typów i operatorów. Wskazane byłoby powiązanie

węzłów przesiadkowych o charakterze lokalnym z lokalnymi centrami usługowymi. Szczególnie istotnymi węzłami przesiadkowymi są Rondo Kaponiera i Most Teatralny, przez które przebiega duża liczba połączeń komunikacji zbiorowej zapewniających bezpośredni dostęp do niemal całego obszaru obsługiwanego komunikacją tramwajową.

Niezależnie od skali węzła uznaje się konieczność integracji poszczególnych podsystemów transportowych w mieście, we wszystkich miejscach przesiadek między różnymi środkami transportu publicznego, a także usprawnienie przesiadek z samochodów na transport publiczny lub urządzenia transportu osobistego.

Dla potrzeb organizacji miejskiego transportu publicznego przyjmuje się lokalizacje zajezdni tramwajowych/autobusowych: „Forteczna”, „Franowo”, „Mogileńska” i „Kacza” oraz wskazuje się perspektywiczne tereny pod lokalizacje zajezdni tramwajowych i autobusowych: „Strzeszyn” i „Górczyn”. Dopuszcza się również wyznaczenie innych lokalizacji zajezdni autobusowych i tramwajowych. Planowany system transportu zbiorowego przedstawiono na mapie nr 4.

Uznaje się potrzebę dalszego wprowadzania w Poznaniu systemu „Park&Ride” (P&R), czyli parkingów zlokalizowanych w pobliżu zintegrowanych węzłów przesiadkowych i peryferyjnych przystanków transportu publicznego, na których następują przesiadki z samochodu do komunikacji zbiorowej. W Strategii zachowuje się istniejące lokalizacje dla parkingów P&R: w rejonie przystanku PST Szymanowskiego, przy stacji kolejowej Poznań Strzeszyn i ul. Biskupińskiej, przy Rondzie Starołęka, przy ul. Warszawskiej – św. Michała oraz wskazuje się nowe orientacyjne lokalizacje dla parkingów P&R: w rejonie dworca na Osiedlu Jana III Sobieskiego, w rejonie pętli na Umultowie, przy Dworcu „Brama Zachodnia”, przy Dworcu Górczyn, przy dworcu na Klinie Dębieckim, przy Dworcu Starołęka, przy pętli tramwajowej Miłostowo, przy Dworcu Poznań Wschód, na Franowie, na Osiedlu Lecha/ul. Piaśnicka, na Osiedlu M. Kopernika, w rejonie Dworca „Druskienicka”. Ostateczne lokalizacje parkingów P&R, ich wielkość i zagospodarowanie zależne będą od rozwoju systemu tramwajowego i kolejowego oraz od skali węzłów przesiadkowych, przy których będą powstawać.

Kierunki i zasady rozwoju sieci drogowej

Szkielet układu drogowego Poznania opiera się o system obwodowy trzech ram komunikacyjnych:

- I rama (klasa główna) – ul. F. Roosevelta, ul. K. Pułaskiego, ul. S. Matyi, ul. Królowej Jadwigi, ul. Jana Pawła II (odcinek wspólny z II ramą), planowany północny odcinek – łączący ul. K. Pułaskiego z ul. Podwale (na większości trasy prowadzony wzdłuż terenów kolejowych);
- II rama (klasa główna ruchu przyspieszonego) – ul. Serbska, Aleje Solidarności, ul. W. Witosa, ul. Niestachowska, ul. S. Żeromskiego, ul. S. Przybyszewskiego, ul. W. Reymonta, ul. Hetmańska, ul. L. Zamenhofa, ul. Jana Pawła II (odcinek wspólny z I ramą), ul. Podwale, ul. Prymasa A. Hłonda, ul. Lechicka;
- III rama (klasa główna ruchu przyspieszonego) – ul. Lechicka i ul. Lutycka oraz pozostałe planowane odcinki.

W zakresie zewnętrznego ruchu tranzytowego główną rolę odgrywają:

- autostrada A2;
- odcinki Zewnętrznego Pierścienia Drogowego Bliskiego Zasięgu;
- pozostałe odcinki dróg ekspresowych S5 i S11;
- droga krajowa nr 92, która na odcinku stanowi jednocześnie północny odcinek III ramy komunikacyjnej;
- główne wloty dróg: Głogowska, Bolesława Krzywoustego, Dolna Wilda, J.H. Dąbrowskiego, Warszawska, planowana tzw. Nowa Obornicka.

Podstawowy układ drogowy przedstawia mapa nr 4 i nr 5.

Ruch tranzytowy, szczególnie ciężarowy, jest zjawiskiem niepożądanym w mieście i należy dążyć do jego ograniczenia i zatrzymania na kordonie III ramy komunikacyjnej lub docelowo na Zewnętrznym Pierścieniu Drogowym Bliskiego Zasięgu.

Sieć drogowa wewnątrz III ramy komunikacyjnej dedykowana jest dla ruchu międzydzielnicowego i źródłowo-docelowego.

Ruch samochodowy o charakterze międzydzielnicowym koncentruje się na II ramie przy wsparciu III ramy komunikacyjnej oraz pozostałych elementów sieci układu podstawowego.

Zasady kształtowania sieci drogowej:

- na wszystkich drogach układu podstawowego z transportem szynowym należy zapewniać priorytet dla tego transportu, a na drogach klas GP, G i Z także dla publicznego transportu autobusowego;
- dla wylotowych odcinków ul. Głogowskiej i ul. Bolesława Krzywoustego preferuje się powiązania z innymi ulicami poprzez węzły, z uwagi na największy udział w obsłudze ruchu międzydzielnicowego i źródłowo-docelowego;
- przy planowaniu dróg na terenach o szczególnych wartościach przyrodniczych lub wymaganiach środowiskowych należy uwzględnić dobór rozwiązań minimalizujący negatywny wpływ dróg na te obszary. Dotyczy to m.in. planowanych odcinków III ramy w rejonie Lasu Marcelesińskiego i w rejonie ul. Browarnej, a także inwestycji Zewnętrznego Pierścienia Drogowego Bliskiego Zasięgu;
- trasy ulic klasy: Z, L i D nie powinny stanowić alternatywy dla ulic wyższych klas;
- w zakresie ulic układu uzupełniającego wyklucza się wyznaczanie ulic klasy D i L w sposób umożliwiający przejazdy tranzytowe względem obszaru ograniczonego przez najbliższe ulice układu podstawowego;
- na obszarach wydzielonych przez sieć dróg układu podstawowego, w zabudowie mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, w szczególności na obszarze śródmieścia, należy dążyć do tworzenia stref ruchu uspokojonego oraz stref czystego transportu;

- na wylotowych odcinkach dróg należy uwzględnić powiązania rowerowe z gminami ościennymi, zwłaszcza gdy nie wyznacza się alternatywnego rozwiązania w postaci wydzielonej trasy rowerowej;
- należy uwzględnić preferencje dla pojazdów zero- i niskoemisyjnych;
- przy projektowaniu budowy i przebudowy dróg należy uwzględniać zasady kształtowania łączników terenów zieleni.

W oparciu o analizy funkcjonalne, techniczne czy ekonomiczne, dla wprowadzenia transportu zbiorowego dopuszcza się wykorzystanie części pasów drogowych, dróg zaliczonych do podstawowego układu drogowego, dla lokalizacji torów tramwajowych, buspasów czy jezdni autobusowych, np. w systemie BRT (szybkiego transportu autobusowego).

Kierunki i zasady rozwoju transportu lotniczego i wodnego

Zakłada się rozwój Portu Lotniczego Poznań-Ławica, zabezpieczając w miejskiej sieci dogodne połączenia oraz rezerwując tereny pod rozwój Portu w północnej części lotniska. Dla zwiększenia znaczenia Portu dużą rolę będzie miała aktywizacja terenów przy ul. Bukowskiej i rozbudowa funkcji towarzyszących wraz z infrastrukturą komunikacyjną i parkingową, w tym dla pojazdów ciężarowych.

Strategia uwzględnia również utrzymanie i rozwój lotniska wojskowego Poznań-Krzesiny, a program rozwoju lotniska będzie powiązany z zagospodarowaniem terenów między lotniskiem a autostradą.

Uznaje się potrzebę wykorzystania drogi wodnej na rzece Warcie dla ruchu towarowego oraz dla komunikacji pasażersko-wycieczkowej. Zaleca się lokalizowanie portów i przystani turystycznych w sposób minimalizujący odległości dojścia do przystanków transportu publicznego, przy zapewnieniu wysokiego standardu połączeń między przystankami i przystaniami.

Kierunki i zasady rozwoju ruchu pieszego i rowerowego

Rozwój systemu powiązań pieszych i rowerowych z uwagi na jakość życia mieszkańców Poznania i wpływ na zwiększenie poziomu mobilności pozostaje kluczowy. W Strategii nie wyklucza się wprowadzenia dodatkowych tras pieszych i rowerowych, w oparciu o analizy rozwiązań układu komunikacyjnego i jego powiązań z otoczeniem. System tras rowerowych powinien być spójny, bezpośredni, atrakcyjny oraz bezpieczny i wygodny dla użytkownika, zgodnie z podstawowymi wymogami planowania infrastruktury rowerowej.

Główne korytarze rowerowe stanowią najważniejsze połączenia międz dzielnicowe, koncentrując największe potoki ruchu rowerowego. Ruch rowerowy w szczególności w śródmieściu bazuje na tradycyjnych korytarzach pieszych, dlatego wskazane główne korytarze rowerowe mogą pełnić równocześnie rolę korytarzy pieszych – w szczególności na odcinkach skupiających cele ruchu pieszego. Zaliczają się do nich trakty miejskie i ulice handlowe, ulice łączące rynki historyczne lub oparte na istniejących ciągach kulturowych i handlowych, m.in.: Trakt Królewsko-Cesarski,

ul. Głogowska, ul. Wierzbicice i ul. F. Ratajczaka, ul. Półwiejska, ul. Święty Marcin, ul. Grunwaldzka. Systemowe trasy piesze i rowerowe pełnią rolę łączników między osiedlami a głównymi korytarzami rowerowymi, uzupełniając ww. system powiązań. Trasy rekreacyjno-turystyczne wyznaczono głównie na terenach zieleni, duktach leśnych i alejkach parkowych, w miejscach, gdzie ruch odbywa się przede wszystkim w celach rekreacyjnych i wypoczynkowych. System tras rekreacyjno-turystycznych może być wykorzystywany również w podróżach ogólnomiejskich, w szczególności dotyczy to odcinków Wartostrady. Trasy piesze łączą najważniejsze ośrodki dzielnicowe oraz poprawiają dostępność do centrum. Trasy te wyróżnia akceptowalny dla podróży pieszych dystans i atrakcyjne otoczenie.

Wprowadza się następujące zasady rozwoju ruchu pieszego i rowerowego:

- dążenie do rozdzielenia ruchu pieszego od rowerowego;
- główne korytarze rowerowe powinny być realizowane o parametrach wyższych, niż wynika to z podstawowych regulacji przepisów odrębnych. Szczególną rolę pełni Wartostrada oraz planowana trasa wzdłuż linii kolejowej nr 3;
- główne korytarze rowerowe mogą pełnić równocześnie rolę głównych korytarzy pieszych, w szczególności na odcinkach skupiających cele ruchu pieszego, np. wzdłuż ciągów usługowych, rekreacyjnych, z uwzględnieniem potrzeb użytkowników obu systemów;
- wraz z rozbudową systemu tras rowerowych należy uwzględnić rozwój infrastruktury towarzyszącej – parkingów rowerowych oraz wypożyczalni rowerowych, w tym stacji roweru współdzielonego, a także budowę parkingów „Bike and Ride” (B&R), stref mikromobilności (Hop&Go) we wszystkich lokalizacjach parkingów P&R;
- priorytet dla ruchu pieszego i rowerowego należy uwzględnić przy tworzeniu planów miejscowych dla obszarów centrum miasta Poznania, dzielnic historycznych, w rejonach zabudowy mieszkaniowej i mieszkaniowo-usługowej, w szczególności na obszarach o dominujących funkcjach centrotwórczych, stanowiących lokalne centra usługowe;
- nowe elementy zagospodarowania pasa drogowego powinny uwzględniać potrzeby ruchu pieszego i rowerowego;
- trasy piesze i rowerowe przebiegające przez tereny o szczególnych wartościach przyrodniczych powinny być realizowane w sposób minimalizujący negatywny wpływ na te obszary, ze szczególnym uwzględnieniem ewentualnych ograniczeń wynikających z zasad ochrony przyrody.

Orientacyjne trasy ruchu pieszego i rowerowego wskazano na mapie nr 5, niemniej ich ostateczny przebieg wynikać będzie z dokumentacji projektowych.

Kierunki rozwoju systemów infrastruktury technicznej

Kierunki i zasady rozwoju infrastruktury technicznej opierają się na przyjętych wieloletnich programach inwestycyjnych poszczególnych gestorów sieci infrastruktury działających na terenie miasta lub spółek komunalnych. Celem jest działanie

kompletnego układu infrastruktury technicznej, obejmującego swoim zasięgiem co najmniej całe miasto i umożliwiającego podniesienie poziomu bezpieczeństwa i komfortu życia mieszkańców. Rozwój miasta wymuszać będzie dostosowywanie infrastruktury do aktualnych wymogów przepisów prawa i nowych technologii, wymagać będzie podnoszenia sprawności technicznej i ograniczenia zużycia energii, a także zastosowania technologii chroniących środowisko.

Rozmieszczenie istniejącej i planowanej infrastruktury technicznej wskazane na mapach nr 6, 7, 8, 9 i 10 jest orientacyjne. Ewentualna zmiana ich lokalizacji lub rezygnacja z przebiegu, potwierdzona potrzebami właścicieli poszczególnych sieci i urządzeń, pozostanie zgodna ze Strategią.

Kierunki i zasady rozwoju systemu wodno-kanalizacyjnego

Poznański System Wodociągowy (PSW), który zaopatruje w wodę pitną miasto Poznań, w celu zabezpieczenia dostaw wody na odpowiednim poziomie wymaga zachowania istniejących ujęć wody oraz rezerw terenowych pod nowe ujęcia wody – „Dębina” i „Marlewo”. Dalszą poprawę jakości wody, ciągłość jej dostaw oraz dostępność wody na nowych terenach inwestycyjnych zapewni między innymi realizacja następujących inwestycji:

- zachowanie istniejących magistrali wodociągowych wschodniej i zachodniej oraz istniejącej sieci rozdzielczej;
- modernizacja Ujęcia Wody „Dębina” wraz z budową pompowni wody surowej na północ od mostu autostradowego oraz modernizacja SUW Wiśniowa;
- lokalizacja dodatkowych zbiorników wodnych wyrównawczych na Górze Moraskiej oraz budowa innych urządzeń i sieci wodociągowych w tym rejonie;
- budowa magistrali od zbiorników wody czystej na Górze Moraskiej w kierunku północnym do ul. F. Jaśkowiaka i dalej przez Radojewo do granicy Poznania, w przypadku podjęcia decyzji o likwidacji Stacji Uzdatniania Wody w gm. Murowana Goślina i zaopatrywaniu gminy z Poznańskiego Systemu Wodociągowego;
- budowa urządzeń zabezpieczających tereny przyległe do obiektów wodociągowych na wzgórzu Morasko przed ewentualnymi skutkami awarii;
- lokalizacja pompowni sieciowej na odcinku magistrali w ul. Wołczyńskiej przy skrzyżowaniu ulic Grunwaldzkiej i Wołczyńskiej.

Ścieki komunalne w Poznaniu odprowadzane będą przez Poznański System Kanalizacyjny (PSK). Głównym odbiorcą ścieków pozostaje Centralna Oczyszczalnia Ścieków (COŚ) oraz Lewobrzeżna Oczyszczalnia Ścieków (LOŚ). W Strategii za konieczne uznaje się zachowanie istniejących i lokalizację nowych przedsięwzięć i obiektów związanych z Poznańskim Systemem Kanalizacyjnym.

Zgodnie z przyjętym kierunkiem rozwoju sieci PSK należy dążyć do pełnego skanalizowania terenów zurbanizowanych i zapewnienia odbioru ścieków z terenów przeznaczonych do zabudowy. Wymaganymi zadaniami w tym zakresie są również:

- budowa nowych kolektorów, w tym dobudowa nowych równoległych kolektorów wspomagających lub przedłużenie istniejących, służących m.in. do odciążenia 100-letniej kanalizacji ogólnospławnej z obszaru śródmieścia;
- dobudowa nowych elementów głównego układu transportującego ścieki przez centrum Poznania do LOŚ i COŚ, takich jak: Kolektor Górnej Strefy na odcinku od ul. Północnej do LOŚ i COŚ, odcinek Kolektora Podolańskiego od ul. Pułaskiego do ww. Kolektora Górnej Strefy, Kolektor Dolnej Strefy, rurociąg tłoczny od Przepompowni Garbary do ul. Szelałgowskiej, trzeci rurociąg tłoczny z Przepompowni Garbary na LOŚ i COŚ;
- dobrojenie układu sieci transportującej ścieki z północnych rejonów Poznania: Moraska, Radojewa i Umultowa poprzez wykonanie górnego odcinka Kolektora Umultowskiego oraz Kolektora Moraskiego;
- budowa na układzie sieci transportującej ścieki z terenów Strzeszyna i Kiekrza górnego odcinka Nowego Kolektora Strzeszyńskiego oraz układu pompowo-tłocznego wraz z odcinkami sieci grawitacyjnej obsługującego rejon Osiedla Kiekrz i Osiedla Psarskie;
- budowa infrastruktury niezbędnej do odprowadzenia ścieków z terenów przyautostradowych – górnego odcinka Kolektora Prawobrzeżnego II (odcinek od ul. Hetmańskiej do wysokości ul. Iłżańskiej w rejonie torów kolejowych) oraz dla planowanej zabudowy układ sieci i przepompowni na Szczepankowie, Starołęce, Pokrzywnie i Garaszewie;
- budowa elementów odciążających układ na istniejących kolektorach sanitarnych i ogólnospławnych, takich jak: Kolektor Naramowicki – druga nitka, Kolektor w ul. Kościelnej, Kolektor w ul. Poznańskiej czy Kolektor Główny – druga nitka.

System Gospodarowania Wodami Opadowymi (SGWO) w mieście składa się z elementów:

- systemów zamkniętych, tj.: kanalizacji deszczowej oraz kanalizacji ogólnospławnej;
- systemów otwartych tj.: jezior, cieków naturalnych, mokradeł, zbiorników retencyjnych (powierzchniowych), rowów oraz innych urządzeń wodnych;
- błękitno-zielonej infrastruktury;
- terenów biologicznie czynnych.

Wiodącym celem miasta Poznania w zakresie SGWO jest realizacja koncepcji „miasta gąbki”, która polega na wprowadzeniu zrównoważonej gospodarki wodnej naśladującej procesy występujące w naturze – wchłaniania i magazynowania wody. Taka zasada podejścia do wód opadowych zapewni odporność miasta na ekstremalne zjawiska pogodowe, jakimi są susze, deszcze nawalne i podtopienia, związane ze zmianami klimatu.

Realizacji tej koncepcji służyć będzie rozbudowa systemu małej retencji, który opiera się głównie na działaniach wykorzystujących gromadzenie wody przede wszystkim w miejscu opadu. W tym celu należy dążyć m.in. do:

- ograniczania ilości odprowadzanych wód opadowych do sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej oraz zagospodarowania ich w jak największej ilości w miejscu ich opadu;
- zachowania i ochrony naturalnych, podmokłych zagłębień terenu, zbiorników wodnych, stawów, oczek śródpolnych, glinianek, mokradeł oraz adaptacji ich jako elementów naturalnej retencji;
- zwiększania udziału terenów zieleni urządzonej i nieurządzonej, w tym kompleksów leśnych i łąk, do retencji lub zagospodarowania wód opadowych, poprzez utrzymanie wód;
- budowy zbiorników retencyjnych na terenie miasta;
- stosowania rozwiązań zatrzymujących lub spowalniających odprowadzanie wód ze zlewni za pomocą rozwiązań błękitno-zielonej infrastruktury, takich jak: rowy trawiaste, niecki infiltracyjne, poldery, ogrody deszczowe, parki kieszonkowe, łąki kwietne i „zielone dachy”;
- renaturyzacji i odsłaniania skanalizowanych rzek, mniejszych cieków naturalnych i rowów, o ile nie będzie to kolidowało z istniejącym i docelowym zagospodarowaniem terenów;
- zachowania i ochrony, jako elementów otwartych w systemie SGWO, istniejących rzek, cieków naturalnych i rowów, poza uzasadnionymi przypadkami konieczności ich skanalizowania,
- utrzymania systemu melioracyjnego na terenie miasta;
- dostosowania w miarę potrzeb systemu melioracyjnego użytkowanego rolniczo do odbioru wód opadowych z terenów zurbanizowanych;
- zredukowania istniejących powierzchni nieprzepuszczalnych oraz ograniczania stopnia szczelności powierzchni utwardzonych, co umożliwi infiltrację wód do gruntu, aktywując jej retencję;
- wykorzystywania w jak największym stopniu wód opadowych w obrębie miasta do celów komunalnych, rekreacyjnych oraz do utrzymania terenów zieleni (podlewanie lub nawadnianie).

W zakresie funkcjonowania sieci kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej należy dążyć do:

- rozdzielenia wód opadowych od ścieków sanitarnych w układach kanalizacji ogólnospławnej;
- utrzymania w stanie gotowości przelewów burzowych na sieci kanalizacji ogólnospławnej;
- budowy rozwiązań opartych na małej retencji i nabudowy tych rozwiązań na sieci kanalizacji deszczowej i ogólnospławnej w celu ograniczenia spływu wód opadowych bezpośrednio do odbiorników;
- stosowania systemów opóźnienia spływu wód opadowych w wypadku braku możliwości ich zagospodarowania;
- utrzymania w jak najlepszym stanie sieci odprowadzającej wody opadowe w celu zabezpieczenia zagrożonych obszarów przed lokalnymi podtopieniami;

- traktowania docelowo sieci kanalizacji deszczowej lub ogólnospławnej jako układu odprowadzania nadmiaru wód opadowych;
- budowy nowych w wymaganych miejscach i modernizacji istniejących sieci odprowadzających wody opadowe;
- wykorzystania w pierwszej kolejności rozwiązań retencyjnych opartych na błękitno-zielonej infrastrukturze, czyli poprzez wykorzystanie w jak największym stopniu retencji naturalnej (roślinnej lub glebowej), co przyczyni się w dużym stopniu do spowolnienia lub zatrzymania spływu wód opadowych;
- wykorzystania układu odprowadzenia wód opadowych w celu ochrony przed wysychaniem terenów podmokłych, mokradł, zbiorników otwartych oraz ochrony przed obniżaniem poziomu zwierciadła wód gruntowych;
- lokalizacji retencji zbiorowej na sieci kanalizacji deszczowej w przypadkach braku możliwości retencji indywidualnej na terenie;
- poprawy jakości odprowadzanych wód opadowych poprzez stosowanie podczyszczania wód opadowych przed wlotem do odbiorników;
- ograniczenia spływu wód opadowych z dróg publicznych i innych terenów komunikacyjnych poprzez stosowanie odprowadzenia powierzchniowego do gruntu tam, gdzie jest to technicznie możliwe.

Kierunki i zasady zaopatrzenia w energię elektryczną

W zakresie przedsięwzięć gwarantujących zaopatrzenie miasta Poznania w energię elektryczną Polskie Sieci Elektroenergetyczne planują rozbudowę sieci elektroenergetycznej poza granicami miasta w zakresie montażu drugiego toru 400 kV na linii Kromolice – Ostrów oraz budowy dwutorowej linii 400 kV Plewiska – Baczyna. Linie te znacznie wzmocnią pewność zasilania sieci 110 kV z krajowego systemu elektroenergetycznego 400 kV i zapewnią pokrycie ewentualnego wzrostu zapotrzebowania na energię elektryczną odbiorców w Poznaniu.

W zakresie sieci dystrybucyjnej WN 110 kV na terenie miasta przewiduje się budowę:

- rozdzielni sieciowej RS 110 kV Garaszewo oraz linii dwutorowej RS Garaszewo – GPZ Nagradowice (SE Kromolice);
- stacji elektroenergetycznej 110 kV GPZ Garbary oraz linii kablowych 110 kV dla jej zasilania;
- stacji elektroenergetycznej 110 kV GPZ Towarowa wraz z przelotowym wpięciem w istniejącą linię kablową 110 kV relacji GPZ Jeżyce – GPZ Bema;
- stacji elektroenergetycznej 110 kV GPZ Szczepankowo wraz z zasilaniem z wpięcia w linię dwutorową WN–110 kV relacji SE Kromolice – RS Garaszewo;
- stacji elektroenergetycznej 110 kV GPZ Polanka z budową sieci WN–110 kV;
- linii kablowej WN–110 kV relacji GPZ Bema – słup rozgałęźny dwutorowej linii WN–110 kV w kierunku GPZ Nadolnik i ECII Karolin;
- stacji elektroenergetycznej 110 kV GPZ Naramowice II;
- linii WN–110 kV zasilającej planowany GPZ na terenie gminy Suchy Las z wpięcia w istniejącą linię napowietrzną relacji GPZ Piątkowo – GPZ Kiekrz.

Poprawę warunków zasilania zapewni budowa kolejnych GPZ. Z uwagi na intensywną zabudowę miasta i dbałość o ład przestrzenny nowe GPZ powinny być zaprojektowane i wybudowane jako wewnętrzne z zasilaniem liniami kablowymi WN–110 kV.

Budowa nowych stacji 110/15 kV w pobliżu granicy Poznania pozwoli na przyłączenie odbiorców pojawiających się na terenach zlokalizowanych na obrzeżach miasta, w tym związanych z aktywnością gospodarczą w obszarze przylegającym do autostrady (GPZ Szczepankowo). Preferuje się możliwość przebudowy istniejących linii napowietrznych WN–110 kV na kablowe oraz projektowania nowych linii WN–110 kV jako kablowych, w pierwszej kolejności na obszarach intensywnej zabudowy.

Rozbudowa i przebudowa sieci średniego i niskiego napięcia na terenie miasta Poznania, z wyjątkiem usuwania kolizji z innymi funkcjami, będzie realizowana w zależności od zapotrzebowania na energię elektryczną. Istniejące sieci napowietrzne należy systematycznie kablować.

Kierunki i zasady zaopatrzenia w ciepło i gaz

Podstawowym źródłem systemu ciepłowniczego w Poznaniu pozostanie Elektrociepłownia EC – II Karolin, które uzupełni planowana ciepłownia gazowa Kopanina. Dodatkowym, znaczącym źródłem energii będzie Instalacja Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych oraz ciepło pozyskiwane z systemowych instalacji geotermalnych.

Kluczowym elementem procesu dekarbonizacji w Poznaniu jest inwestycja w postaci budowy nowych bloków gazowych na terenie Elektrociepłowni Karolin. Inwestycja będzie sukcesywnie zmniejszać udział węgla w procesie produkcji ciepła i energii elektrycznej, aż do jego całkowitego wyeliminowania.

Obecnie nie przewiduje się rozwoju sieci gazowej i stacji redukcyjno-pomiarowych wysokiego ciśnienia. Istniejące stacje posiadają rezerwy przesyłowe, które mogą być w przyszłości wykorzystane na potrzeby rozwoju miasta.

W zakresie sieci gazowych i stacji redukcyjno-pomiarowych średniego ciśnienia planowana jest ich rozbudowa i przebudowa, która nastąpi w momencie wystąpienia lokalnego zapotrzebowania na gaz. Rozwój sieci gazowej w głównej mierze polegał będzie na rozbudowie sieci rozdzielczej na obszarach zurbanizowanych pozbawionych do tej pory zasilania oraz w rejonach perspektywicznej zabudowy.

Kierunki i zasady dla lokalizacji ropociągów

W Poznaniu nie przewiduje się nowych rurociągów dalekosiężnych. Przy określaniu zasad zagospodarowania terenu w pobliżu istniejącego ropociągu „Przyjaźń” należy uwzględnić strefę bezpieczeństwa. Przebieg ropociągów wraz ze strefą bezpieczeństwa wskazany zostały na mapie nr 10.

Kierunki i zasady prowadzenia gospodarki odpadami

Poznań będzie kontynuował dotychczasową politykę gospodarowania odpadami – wdrażanie nowych działań ukierunkowanych na ograniczenie powstawania

odpadów, rozwój systemu selektywnej zbiórki odpadów, rozwój działań związanych z przygotowaniem odpadów do ponownego użycia, rozwój odzysku, w tym zwłaszcza recyklingu i odzysku materiałowego odpadów pozyskanych w ramach selektywnej zbiórki celem uzyskania wymaganych prawem poziomów odzysku i recyklingu.

Zasady rozwoju systemu gospodarki odpadami wynikające z „Planu gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2023-2028 wraz z planem inwestycyjnym”, [uchwała Nr VIII/192/24 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 20 grudnia 2024 r.] obejmują działania inwestycyjne związane z rozbudową i budową nowych instalacji do przetwarzania odpadów oraz rozbudową systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych, a także działaniami modernizacyjnymi w obrębie już istniejących obiektów.

W zakresie kierunków rozwoju wyznacza się tereny związane z zagospodarowaniem odpadów w rejonie ul. Energetycznej i ul. Meteorytowej. Działania inwestycyjne związane z budową nowych instalacji systemu gospodarki odpadami dla miasta planowane są również na terenach położonych w rejonie ul. Bałtyckiej i ul. Energetycznej oraz w rejonie ul. Góreckiej.

W zakresie systemu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych na terenie miasta Poznania wskazuje się lokalizację punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK), także jako inwestycji celu publicznego, w sposób umożliwiający łatwy dostęp dla wszystkich mieszkańców miasta. Przyjmuje się, że zapotrzebowanie na tego typu obiekty zaspokojone będzie poprzez lokalizację punktów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w następujących lokalizacjach:

- PSZOK 1 przy ul. 28 Czerwca 1956 r. nr 284;
- PSZOK 2 przy ul. Wrzesińskiej 12;
- PSZOK 3 na terenie składowiska odpadów komunalnych w Suchym Lesie przy ul. Meteorytowej 1;
- projektowany PSZOK 4 w rejonie ul. Lutyckiej i ul. Szczawnickiej;
- projektowany PSZOK 6 w rejonie ul. Obodrzyckiej.

Istniejące obiekty gospodarki odpadami mogą podlegać przebudowie i rozbudowie, a lokalizacje nowych tego typu obiektów, poza lokalizacjami punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, możliwe są wyłącznie w ramach terenów usługowo-produkcyjnych, przy zachowaniu odpowiednich wymagań ochrony środowiska i obsługi transportowej, a także wynikających z ewentualnego sąsiedztwa terenów mieszkaniowych i innych związanych ze stałym zamieszkaniem lub przebywaniem ludzi.

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzeniami wytwarzającymi energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW są przede wszystkim obiekty infrastruktury elektroenergetycznej i ciepłowniczej które, w zależności od potrzeb, będą lokalizowane w szczególności na obszarach zabudowy.

Jednym z kierunków polityki energetycznej i ekologicznej państwa jest ciągle zmniejszanie zużycia energii pierwotnej dla celów komunalnych i mieszkaniowych oraz

zastępowanie jej energią pochodzącą ze źródeł odnawialnych i energią odzyskaną z procesów przemysłowych. Biorąc to pod uwagę, na terenie Poznania umożliwia się lokalizację obiektów i budowli do prawidłowego funkcjonowania urządzeń wytwarzających energię z OZE, w tym Głównych Punktów Zasilania (GPZ) i magazynów energii.

Ze względu na specyfikę przestrzeni miasta oraz występujące ograniczenia i kolizje przestrzenne, związane z funkcjonowaniem elektrowni wiatrowych na terenie miasta zakazuje się lokalizacji elektrowni wiatrowych. Możliwe są jedynie realizacje przydomowych elektrowni wiatrowych w postaci mikroturbin lub turbin małej mocy, w tym połączonych w systemie hybrydowym z panelami fotowoltaicznymi.

Obszarami w mieście, na których wskazane jest dopuszczenie lokalizacji wolnostojących urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW, innych niż elektrownie wiatrowe, są tereny produkcyjne i produkcyjno-usługowe, tereny infrastruktury technicznej oraz tereny lotnisk. Ponadto na terenach usługowych (poza obszarem śródmieścia i poza terenami systemu fortyfikacji) dopuszcza się możliwość lokalizacji elektrowni słonecznych.

Dodatkowo jako tereny lokalizacji takich urządzeń przyjmuje się tereny wskazane w rozdziale „Potrzeby w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej” oraz obszar Kampusu UAM (Morasko), jednak w tych przypadkach urządzenia wytwarzające energię zostaną ograniczone wyłącznie do źródeł geotermalnych i pomp ciepła. Dodatkowo, do czasu zagospodarowania zgodnego z Planem Ogólnym, na terenie Kobylegopola możliwa jest lokalizacja urządzeń wolnostojących wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii o mocy zainstalowanej większej niż 500 kW.

Powyższe zasady nie dotyczą obszarów, dla których wyjątki zostały wprowadzone w przepisach odrębnych.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Wśród obiektów, których funkcjonowanie związane jest z potencjalnym zagrożeniem dla ludzi i środowiska są zakłady zakwalifikowane do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej (ZDR i ZZR). Zagrożenia związane z funkcjonowaniem tego rodzaju zakładów wynikają z ryzyka wystąpienia poważnych awarii, mogących skutkować m.in. wystąpieniem bezpośredniego i pośredniego zagrożenia dla życia i zdrowia ludzi, a także skażeniem komponentów środowiska. W granicach administracyjnych Poznania nie są zlokalizowane żadne zakłady o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZDR). Zlokalizowanych jest 6 zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR):

- Wyborowa S.A. – Zakład Rektyfikacji Spirytusu przy ul. Janikowskiej 23;
- Kompania Piwowarska S.A. przy ul. Szwajcarskiej 11;
- Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Consultingowe ADOB Sp. z o.o. spółka komandytowa przy ul. Kołodzieja 11;
- LOTOS TERMINALE S.A., baza paliw, przy ul. Głogowskiej 218;

- Veolia Energia Poznań ZEC S.A. przy ul. Gdyńskiej 54;
- Volkswagen Poznań Sp. z o.o. przy ul. Warszawskiej 349.

Na terenach usługowo-produkcyjnych oraz na terenach infrastruktury technicznej lub terenach związanych z zagospodarowaniem odpadów dopuszczalna jest lokalizacja wyłącznie zakładów o zwiększonym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej (ZZR), w sposób uwzględniający ograniczenia lokalizacyjne wynikające z przepisów odrębnych.

8. Obszary Strategicznej Interwencji

8.1. Poznański Obszar Metropolitalny Obszarem Strategicznej Interwencji w Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030

Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do roku 2030 ukierunkowuje cele rozwojowe na obszary strategicznej interwencji (OSI), charakteryzujące się spójnymi/podobnymi cechami społeczno-gospodarczymi. Wskazane w Strategii Wielkopolska 2030 obszary strategicznej interwencji wynikają z powiązania dwóch podejść – regionalnego (Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Wielkopolskiego) i krajowego (m.in. Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 z perspektywą do 2030 r., Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030).

Wyróżnienie OSI ma wspomagać stymulowanie określonych zmian na wybranych obszarach, aby skuteczniej osiągać cele rozwojowe Strategii.

Do wyróżnionych OSI, zgodnie z Planem Zagospodarowania Województwa Wielkopolskiego, zaliczono Poznański Obszar Metropolitalny (POM) z miastem Poznaniem, stolicą województwa i najważniejszym ośrodkiem miejskim w regionie, posiadającym status ośrodka metropolitalnego, który jest jedną z 45 gmin objętych granicami tego OSI.

Ze względu na swoje położenie POM jest głównym elementem struktury przestrzennej Wielkopolski. Skupia największą część potencjału rozwojowego województwa stanowiącego o konkurencyjności regionu na arenie zarówno krajowej, jak i międzynarodowej. Atutami POM są bardzo dobra lokalizacja pod względem powiązań komunikacyjnych, potencjał gospodarczy, kulturowy, turystyczny, naukowo-badawczy i akademicki, a także niski poziom bezrobocia oraz duża atrakcyjność rynku pracy. Za zjawiska zagrażające lub ograniczające dynamiczny rozwój Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego uznano czynniki: komunikacyjne, środowiskowe i społeczne. Zarówno potencjały, jak i zagrożenia warunkują działania służące wzmocnieniu i kreowaniu rozwoju funkcji metropolitalnych w Poznaniu i POM, w sferach gospodarczej, społecznej, naukowej, w kulturze i sporcie oraz sieciowania z ośrodkami podobnej rangi poza POM.

Za kluczowe kierunki działań, wspomagające rozwój Poznańskiego Obszaru Metropolitalnego w odniesieniu do poszczególnych celów strategicznych, uznano:

1. Wzrost gospodarczy Wielkopolski bazujący na wiedzy mieszkańców

- budowanie atrakcyjnego wizerunku POM wśród inwestorów i turystów oraz działania na rzecz wzrostu atrakcyjności osiedleńczej wśród kadry wysoko wykwalifikowanej;
- rozwój funkcji metropolitalnych, w tym konferencyjnych i kongresowych;
- podnoszenie atrakcyjności inwestycyjnej jako jednego z elementów kształtujących aktywność gospodarczą i konkurencyjność;
- zwiększenie konkurencyjności przedsiębiorstw, w szczególności MŚP, przedsiębiorstw sektora TIK, m.in. przez doradztwo, działania sieciujące i kooperację, wsparcie procesów rozwojowych przedsiębiorstw i/lub ich pracowników;
- rozwój społeczeństwa informacyjnego;
- rozwój sektora B+R, w tym rozwój infrastruktury B+R, wsparcie w realizacji innowacyjnych projektów badawczo-rozwojowych poznańskich uczelni, instytutów badawczych i jednostek naukowych oraz innowacyjności przedsiębiorstw, zwiększenie efektywności kapitałowej opracowań innowacyjnych przez komercjalizację wiedzy i technologii oraz ich implementowanie do gospodarki regionalnej;
- rozwój IOB, współpracy sieciowej;
- rozwój sektorów kreatywnych (działalności gospodarczej związanej z kulturą i technologią, łączących działalność artystyczną z przedsiębiorczością) opartych na akademickich, lokalnych zasobach ludzkich;
- podniesienie atrakcyjności lokalnego rynku pracy jako narzędzia przeciwdziałającego emigracji zarobkowej;
- podniesienie jakości kształcenia i dopasowanie oferty edukacyjnej szkół do lokalnego rynku pracy, wsparcie rozwoju infrastruktury edukacyjnej wysokiej jakości, upowszechnienie kształcenia ustawicznego;
- wsparcie rzemiosła przez rozwój edukacji, produkcji i usług związanych z tym sektorem, wykorzystanie potencjału Centrum Wsparcia Rzemiosła, Kształcenia Dualnego i Zawodowego w Poznaniu;
- wspieranie rozwoju POM jako ośrodka akademickiego zdolnego do konkurowania na arenie międzynarodowej;
- podnoszenie jakości życia ludzi młodych stanowiących potencjał (zasoby pracy) dla rozwoju gospodarki kreatywnej i innowacyjnej.

2. Rozwój społeczny Wielkopolski oparty na zasobach materialnych i niematerialnych regionu

- ochrona i rozwój dziedzictwa kulturowego, wyrównywanie dostępu do dóbr i usług kultury, m.in. przez inwestycje w infrastrukturę kultury i poprawę warunków jej funkcjonowania;
- rozwój turystyki przez wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowego;

- polityka integracji obcokrajowców ze społecznością lokalną, w tym promowanie wśród migrantów czynnego udziału w społeczeństwie obywatelskim;
- działania na rzecz dopasowania oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb demograficznych, m.in. budowa wysoko wyspecjalizowanych ośrodków świadczenia usług zdrowotnych (np. Ośrodek Protonoterapii, Centrum Diagnostyczne Instytutu Genetyki Człowieka Polskiej Akademii Nauk, Centralny Zintegrowany Szpital Kliniczny Uniwersytetu Medycznego im. Karola Marcinkowskiego);
- upowszechnienie programów profilaktycznych i rehabilitacyjnych dla poprawy stanu zdrowia mieszkańców POM;
- zwiększenie dostępności do realizowanych na terenie POM usług społecznych oraz budowa/modernizacja placówek je świadczących.

3. Rozwój infrastruktury z poszanowaniem środowiska przyrodniczego Wielkopolski

- poprawa dostępności komunikacyjnej przez rozwój infrastruktury transportowej, utworzenie efektywnego systemu komunikacyjnego, w tym rozbudowa Poznańskiej Kolei Metropolitalnej (m.in. w układzie pierścieniowym), poznańskiego węzła kolejowego (w tym usunięcie wąskiego gardła na odcinku Poznań Wschód – Poznań Główny; budowa dodatkowego korytarza kolejowego), budowa północno-wschodniej obwodnicy Poznania, inwestycje dotyczące ulicy Obornickiej w Poznaniu i Suchym Lesie, budowa/modernizacja dróg (m.in. S5, S11, DK nr 92, DW nr 430, nr 434);
- rozbudowa i integracja transportu zbiorowego w oparciu o partnerstwa międzygminne, powiatowo-gminne o charakterze pozamiejskim i z innymi poziomami samorządu terytorialnego w obszarze metropolitalnym oraz zmniejszenie jego emisyjności;
- zapobieganie kongestii na drogach POM przez rozbudowę bezkolizyjnego układu drogowego, budowę mostów i wiaduktów, węzłów przesiadkowych;
- rozbudowa sieci tras tramwajowych na obszarze miasta Poznania;
- zagęszczenie sieci dróg i ścieżek rowerowych, ze szczególnym uwzględnieniem łączenia odcinków już istniejących, w tym pomiędzy sąsiadującymi jednostkami samorządu terytorialnego;
- wsparcie kształtowania zielonego pierścienia POM w celu przeciwdziałania negatywnym skutkom suburbanizacji;
- ograniczenie niskiej emisji z sektora bytowo-komunalnego i negatywnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców, wdrożenie programów poprawy efektywności energetycznej budynków;
- przeciwdziałanie fragmentacji środowiska przyrodniczego, ochrona krajobrazu i racjonalne korzystanie z zasobów środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony bioróżnorodności na obszarze Wielkopolskiego Parku Narodowego;
- działania na rzecz racjonalnej gospodarki odpadami – promowanie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- zwiększenie zdolności retencyjnej POM i zagospodarowanie wód opadowych.

4. Wzrost skuteczności wielkopolskich instytucji i sprawności zarządzania regionem

- wzmocnianie i kreowanie rozwoju funkcji metropolitalnych Poznania;
- rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz obszarów o wysokich wartościach historycznych i kulturowych;
- promocja i wsparcie inicjatyw obywatelskich oraz kontynuacja procesów włączania organizacji pozarządowych, partnerów społeczno-gospodarczych do prac programowych w rozwoju ZIT MOF Poznania;
- przeciwdziałanie chaotycznej suburbanizacji w zakresie budownictwa mieszkaniowego;
- koordynowanie polityk przestrzennych samorządów lokalnych POM oraz wsparcie rozwoju nowoczesnych usług, w tym e-usług (np. Metropolitalna Platforma Danych, Metropolitalny System Informacji Przestrzennej).

8.2. Obszary Strategicznej Interwencji w Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+

8.2.1. Obszar rewitalizacji, w tym głównie śródmieście Poznania

W Gminnym Programie Rewitalizacji dla miasta Poznania – edycja 2025, uchwalonym przez Radę Miasta Poznania 11 marca 2025 r., wskazano jako obszary wymagające szczególnie intensywnych i wielokierunkowych działań:

- **tereny powojkowe, przemysłowe i pokolejowe** jako potencjał terenowy na kompleksowe projekty urbanistyczne (w tym m.in. Wolne Tory) oraz pozyskania nowych lokalizacji dla aktywności gospodarczej i infrastruktury społecznej. Tereny te powinny wygenerować nowe lokalizacje dla budownictwa mieszkaniowego, w bezpośrednim sąsiedztwie dotychczasowych miejsc zamieszkania na obszarze rewitalizacji, stanowiąc atrakcyjną alternatywę dla przeprowadzki na peryferie lub poza miasto;
- **tereny wymagające szczególnego podejścia do działań rewitalizacyjnych zwłaszcza w sferze społecznej**: centralna część Jeżyc, tzw. Dolny Łazarz, Wilda pomiędzy Rynkiem Wildeckim a ul. Hetmańską, praktycznie cały obszar Starego Miasta, Śródka oraz najstarsza część Osiedla Główna. Każdy z tych obszarów wymaga odrębnego kompleksowego podejścia do procesu rewitalizacji, uwzględniającego duże miejskie projekty społeczno-kulturalne i infrastrukturalno-przestrzenne, integrującą rolę rady osiedla oraz oddolną aktywność podmiotów prywatnych, organizacji pozarządowych i samych mieszkańców;
- **obszar Osiedla Stare Miasto**, w tym przede wszystkim jego najstarsza część wokół Starego Rynku (Park Kulturowy Stare Miasto utworzony został uchwałą Rady Miasta Poznania Nr LXII/1151/VII/2018 z dnia 27 lutego 2018 r. z późn. zm.). Układ urbanistyczno-architektoniczny Starego Miasta w obrębie ulic: Garbary, Podgórznej, Al. Marcinkowskiego, Solnej, Małe Garbary jest objęty ochroną konserwatorską poprzez wpis do rejestru zabytków decyzją nr A 225 z 4.06.1979 r. Do rejestru wpisany jest też układ urbanistyczno-architektoniczny Starego Rynku. Ponadto teren Starego Miasta wraz

z Ostrowem Tumskim, centrum i Cytadelą stanowi historyczny zespół miasta Poznania uznany decyzją Prezydenta RP za pomnik historii (rozporządzenie Prezydenta RP z dnia 28 listopada 2008 r. w sprawie uznania za pomnik historii „Poznań – historyczny zespół miasta”, Dz. U. z 11 grudnia 2008 r. Nr 219, poz. 1401). Oprócz ochrony walorów krajobrazowych Starego Miasta w Poznaniu dla zachowania i właściwej ekspozycji materialnego dziedzictwa kulturowego oraz wyeksponowania autentyzmu historycznego zespołu urbanistyczno-architektonicznego ten fragment miasta wymaga wszechstronnej odnowy jego wizerunku estetycznego i życia społecznego. Jest to obszar dotknięty procesami depopulacji oraz wysokimi wskaźnikami przestępczości, które to zjawiska są w dużej mierze skorelowane z gwałtownym rozwojem funkcji rozrywkowo-gastronomicznych. Ich współegzystencja z codziennym życiem mieszkańców jest bardzo trudna. Konieczne jest więc świadome kształtowanie profilu funkcjonalnego Starego Rynku i jego okolic poprzez stopniowe przesunięcie punktu ciężkości w kierunku wzmocnienia wymiaru kulturalnego oraz społecznego tej eksponowanej przestrzeni publicznej;

- **główne ciągi uliczne** w obszarze rewitalizacji. W sferze gospodarczej obszar rewitalizacji nadal pełni rolę centrum życia ekonomicznego miasta jednak największym problemem jest osłabienie funkcji handlowej niektórych tradycyjnych dla tej działalności ciągów ulicznych. Przywrócenie funkcji handlowej głównych ulic może nie dotyczyć wszystkich tradycyjnych branż, jednak kompleksowe programy odnowy poszczególnych ulic, zakładające między innymi rehabilitację przestrzeni publicznych w ich obrębie, powinny stymulować rozwój alternatywnych gałęzi usług (kultura, gastronomia, rozrywka), z poszanowaniem warunków życia stałych mieszkańców;
- **tereny zieleni** na obszarze rewitalizacji, w tym historycznie ukształtowany układ klinowo-pierścieniowy, tereny zieleni wokół zbiorników i cieków wodnych. Do najważniejszych terenów zieleni na obszarze rewitalizacji należą: parki w Ringu Stübbena, Park Wilsona, Park Kasprowicza, Park Jana Pawła II, Stare Zoo. Parki w Poznaniu stanowią element systemu przyrodniczego miasta, który przenika i wzbogaca obszary silnie zurbanizowane. W rezultacie tworzą one powierzchnię łagodzącą termiczne efekty MWC poprzez napływ chłodniejszego i oczyszczonego powietrza do obszarów ścisłej zabudowy. Niezbędne są działania obejmujące poprawę, przywrócenie i wzmocnienie funkcji biologicznych, hydrologicznych i klimatycznych miejskich przestrzeni zieleni m.in. poprzez ograniczenie odprowadzania wód z terenów zieleni oraz wykorzystanie całości wód opadowych na miejscu poprzez stosowanie obiektów błękitno-zielonej infrastruktury oraz zmniejszenie powierzchni nieprzepuszczalnych, a także odtwarzanie zadrzewień przyulicznych i tworzenie nowych terenów zieleni;
- **śródmieście** – zwiększenie dostępności przestrzennej obszaru rewitalizacji poprzez rozwój i integrację transportu publicznego oraz wykorzystanie ekologicznych środków transportu.

Za kluczowe kierunki działań, wspomagające rozwój obszaru rewitalizacji, w tym głównie śródmieścia Poznania w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, uznaje się:

Cel szczegółowy Silna i odporna Metropolia – Rozwijać spójność i odporność Metropolii Poznań oraz zwiększać jej rolę na arenie międzynarodowej poprzez rozwój powiązań instytucjonalno-gospodarczych w sieciach regionalnych, krajowych i globalnych

Kierunek interwencji: Zwiększenie spójności Metropolii Poznań

Działania strategiczne:

- rozwój integracji przestrzenno-funkcjonalnej miasta Poznania z samorządami powiatu poznańskiego oraz gmin Metropolii Poznań, w tym wspólna wizja planistyczna Metropolii Poznań, rozwój sieci współpracy na rzecz świadczenia usług publicznych, zwiększenie mobilności w ramach Metropolii Poznań, integracja miejskich i metropolitalnych systemów transportu publicznego, rozwijanie zintegrowanej oferty turystycznej Metropolii Poznań;
- wzmocnianie świadomości i tożsamości metropolitalnej przez kultywowanie najlepszych wartości oraz odwoływanie się do tradycji i osiągnięć zarówno poprzednich, jak i współczesnych pokoleń.

Kierunek interwencji: Wzmocnienie rozpoznawalności Poznania w kraju i za granicą w oparciu o potencjał dziedzictwa kulturowego (materialnego, niematerialnego) i przyrodniczego

Działania strategiczne:

- oparcie marki Poznania na unikatowych atutach, wartościach, krajobrazach miasta i doświadczeniach zakorzenionych w lokalnym dziedzictwie kulturowym materialnym i niematerialnym (takich jak m.in.: kolebka polskiej państwowości i chrześcijaństwa na ziemiach polskich, gwara poznańska, założenia fortyfikacji, unikatowe walory urbanistyczne i historyczne, wyróżniający klinowo-pierścieniowy system zieleni, nowoczesna przedsiębiorczość, innowacje społeczne i design, wyjątkowe wydarzenia kulturalne i sportowe) i przyrodniczym;
- ochrona i promowanie krajobrazów unikatowych Poznania oraz ekspozycji wizualnej krajobrazu miejskiego, zachowanie czytelności struktur przestrzennych będących zapisem kolejnych etapów historii miasta;
- tworzenie atrakcyjnej oferty kulturalnej dla mieszkańców i turystów na bazie bogatego dziedzictwa; edukacja krajobrazowa mieszkańców miasta i turystów;
- wspieranie rozwoju infrastruktury dla kultury i sportu; rozwój usług i promocja znaczących wydarzeń kulturalnych i sportowych;
- wspieranie wydarzeń odbywających się w mieście, zwiększających atrakcyjność turystyczną i biznesową Poznania;
- promowanie zrównoważonej turystyki, wspieranie rozwoju turystyki ekologicznej i kulturowej;

- odnowa i rozwój śródmieścia Poznania jako przestrzeni kulturowej i historycznej Metropolii, integrującej funkcje społeczne, gospodarcze i turystyczne;
- rozwój platform cyfrowych umożliwiających zdalny dostęp do zasobów kulturalnych i edukacyjnych miasta dla turystów oraz mieszkańców.

Kierunek interwencji: Wzmacnianie Metropolii odpornej na zmiany klimatu i sytuacje kryzysowe

- wdrażanie i promowanie rozwiązań zwiększających odporność Metropolii na zmiany klimatu, w tym promowanie rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury (BZI) w Metropolii w celu zmniejszenia ryzyka powodzi i poprawy jakości powietrza;
- wspieranie projektów ochrony przed ekstremalnymi zjawiskami pogodowymi, np. suszami, powodziami czy falami upałów;
- przeciwdziałanie zagrożeniom dla dziedzictwa kulturowego oraz poznańskiej tożsamości poprzez ochronę dóbr kultury i dziedzictwa historycznego, w tym dostosowywanie i podnoszenie odporności infrastruktury instytucji kultury.

Cel szczegółowy Nowoczesna przedsiębiorczość – Rozwijać w Poznaniu zróżnicowaną, silną odporną i nowoczesną gospodarkę odpowiadającą na wyzwania przyszłości

Kierunek interwencji: Rozwój lokalnych średnich i małych firm w kierunku innowacyjności

Działania strategiczne:

- upowszechnianie wiedzy biznesowej i wspieranie rozwijania kompetencji biznesowych dla mikro i małych przedsiębiorców oraz wśród osób planujących podjęcie działalności gospodarczej, w tym osób w wieku 55+;
- zapewnienie wsparcia i wszechstronnego doradztwa dla średnich, małych i mikro przedsiębiorstw;
- wspieranie rozwoju produktów lokalnych i regionalnych.

Kierunek interwencji: Rozwój i wsparcie lokalnych centrów innowacji i biznesu

Działania strategiczne:

- wspieranie powstawania i rozwoju lokalnych inkubatorów oraz centrów innowacji, w tym Poznań City Lab.

Kierunek interwencji: Współpraca edukacji, nauki i biznesu na rzecz wsparcia/wdrażania innowacji

Działania strategiczne:

- zachęcanie i angażowanie mieszkańców, instytucji publicznych, organizacji pozarządowych oraz biznesu i przedstawicieli nauki do rozwiązywania realnych problemów miasta;
- wspieranie przedsiębiorstw realizujących projekty z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu (social business city).

Kierunek interwencji: Rozwój przemysłów czasu wolnego, kultury, kongresów, targów**Działania strategiczne:**

- poszerzanie oferty spędzania czasu wolnego – wspieranie nowych form wydarzeń organizowanych w przestrzeniach miejskich;
- rozwój kultury, sportu, turystyki i rekreacji, w tym rozbudowa miejskiej infrastruktury sportowej, turystycznej i kultury;
- rozbudowa miejskiej oferty kongresowej i targowej.

Kierunek interwencji: Kształtowanie i rozwój rynku pracy**Działania strategiczne:**

- wspieranie rozwoju przedsiębiorczości jako elementu integracji społecznej, szczególnie wśród młodych ludzi oraz osób zagrożonych wykluczeniem zawodowym;
- wykorzystanie potencjału różnorodności pokoleniowej na rynku pracy.

Kierunek interwencji: Współpraca z biznesem**Działania strategiczne:**

- zapewnienie sprawnej oraz skutecznej komunikacji pomiędzy inwestorami, mieszkańcami, Miastem, instytucjami i organizacjami publicznymi;
- wspieranie innowacji w obszarze zrównoważonego transportu, energii odnawialnej i ekologicznych rozwiązań biznesowych;
- integracja działań na rzecz zrównoważonego rozwoju w procesie planowania przestrzennego i rozwoju infrastruktury miejskiej;
- promowanie ekonomii społecznej, nawiązywanie współpracy z biznesem oraz promocja odpowiedzialnych zakupów.

Cel szczegółowy Zielono-błękitne miasto – Uczynić Poznań „zielono-błękitnym” miastem, które posiada łatwo dostępne dla wszystkich tereny zieleni wraz z siecią cieków i zbiorników wodnych, dba o dziedzictwo przyrodnicze oraz podejmuje skuteczne działania związane z mitygacją i adaptacją do zmian klimatu

Kierunek interwencji: Zachowanie, poprawa jakości i rozwój miejskiego systemu zieleni, w szczególności ochrona i wzmocnienie systemu klinowo-pierścieniowego oraz rewaloryzacja zabytkowych założeń zieleni**Działania strategiczne:**

- prowadzenie zrównoważonej polityki zagospodarowania terenów zieleni w planowaniu przestrzennym i postępowaniach administracyjnych, uwzględniając usługi ekosystemowe i adaptację do zmian klimatu;
- rewaloryzacja i ochrona zabytkowych założeń i istniejących zasobów zieleni, w tym zieleni fortecznej, parkowej i obszarów chronionych, podnoszenie ich jakości i funkcjonalności dla mieszkańców, z poszanowaniem walorów historycznych i przyrodniczych tych zasobów;

- dążenie do zwiększenia powierzchni zasobów zieleni poprzez odpowiednie zapisy w planie ogólnym i planach miejscowych, nabywanie do zasobu nieruchomości Miasta Poznania terenów przeznaczonych pod zielen publiczną, z zachowaniem rezerw terenowych oraz uwzględnieniem funkcji ekosystemowych terenów zieleni i adaptacji do zmian klimatu;
- zakładanie nowych, atrakcyjnych, ogólnodostępnych terenów zieleni w przestrzeni publicznej, szczególnie na obszarach miasta, w których zieleni brakuje, z uwzględnieniem pokrycia koronami drzew;
- zwiększenie przestrzeni dla wielofunkcyjnej zieleni w pasach drogowych ulic, w tym zieleni zacieniającej, retencyjnej i eliminującej zanieczyszczenia;
- zapewnienie ciągłości przestrzennej struktur zieleni – tworzenie zielonych łączników o funkcjach biocenotycznych i rekreacyjnych;
- rozwój innowacyjnych sposobów tworzenia terenów i obiektów zieleni w przestrzeni miejskiej;
- wzrost partycypacji podmiotów niepublicznych (np. inwestorów, deweloperów) do udziału i implementacji rozwiązań z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury w przestrzeniach publicznych;
- rewaloryzacja terenów zieleni oraz tworzenie nowych miejsc zieleni i rekreacji w pobliżu mieszkańców, w szczególności w najbardziej „uszczelnionym” obszarze, czyli śródmieściu.

Kierunek interwencji: Wzmocnienie potencjału Warty i innych cieków oraz zbiorników wodnych w ekosystemie oraz wykorzystanie ich potencjału do celów kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych

Działania strategiczne:

- zachowanie, rewaloryzacja, renaturyzacja i ochrona cieków, rowów i zbiorników wodnych w sposób zrównoważony, uwzględniając potrzeby ekologiczne;
- wzmocnienie funkcji biocenotycznych cieków i dolin rzecznych, zbiorników wodnych i mokradeł oraz edukacja ekologiczna dotycząca roli wody w życiu miasta i bioróżnorodności;
- zagospodarowanie rekreacyjno-sportowe, turystyczne i infrastrukturalne terenów nadbrzeżnych Warty i jej dopływów oraz zbiorników wodnych, w sposób możliwie jak najmniej ingerujący w funkcje przyrodnicze terenów nadwodnych;
- kreowanie i propagowanie zróżnicowanej oferty wypoczynku nad wodą, dostosowanej do lokalnych uwarunkowań środowiskowych (ekosystemowych), z uwzględnieniem możliwości strefowania stopnia zainwestowania rekreacyjnego i dostępności terenów nadwodnych.

Kierunek interwencji: **Ochrona klimatu (mitygacja) i skuteczna adaptacja do zmian klimatu**

Działania strategiczne:

- dążenie do zmniejszenia śladu węglowego miasta (redukcja emisji gazów cieplarnianych) we wszystkich sektorach miejskich;
- dążenie do zmniejszania zapotrzebowania na energię w najbardziej energochłonnych sektorach gospodarki miejskiej i wzrost efektywności energetycznej budynków publicznych i oświetlenia drogowego;
- wprowadzanie rozwiązań łagodzących negatywne oddziaływanie ekstremalnych zjawisk termicznych i efektu miejskiej wyspy ciepła (MWC);
- podnoszenie odporności miasta poprzez kształtowanie i wdrażanie miejskiej polityki adaptacyjnej oraz standardów zabudowy i infrastruktury odpornej na zagrożenia;
- ograniczenie ryzyka negatywnych skutków wzrostu temperatury i ekstremów pogodowych, w tym fal upałów, gwałtownych opadów, burz i wichur;
- zintegrowane gospodarowanie wodą w zlewniach miejskich;
- ograniczenie odprowadzania wód z terenów miejskich, w tym zieleni oraz wykorzystanie wód opadowych na miejscu poprzez stosowanie obiektów błękitno-zielonej infrastruktury (BZI);
- edukacja klimatyczna, promowanie postaw energooszczędnych i ekologicznych wśród mieszkańców.

Kierunek interwencji: **Rozwijanie form ochrony przyrody ośrodków edukacyjnych oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego**

Działania strategiczne:

- zwiększenie atrakcyjności ogrodów zoologicznych i botanicznych oraz Palmiarni, w tym rewaloryzacja zieleni w ogrodach zoologicznych i poprawa dobrostanu zwierząt i roślin;
- ochrona gatunkowa i siedliskowa roślin i zwierząt w środowisku miejskim;
- zwiększenie powierzchni użytków ekologicznych w przestrzeni miasta i rozwijanie różnorodnych form ochrony przyrody.

Kierunek interwencji: **Zrównoważone gospodarowanie zasobami naturalnymi**

Działania strategiczne:

- rozbudowa systemów powierzchniowej retencji w mieście (retencja, infiltracja) oraz wykorzystanie i rozwój systemów podczyszczania wód opadowych;
- zagospodarowanie wód opadowych zgodnie ze Standardem Retencji dla Miasta Poznania oraz wykorzystaniem systemów wspomagających opartych na elementach BZI.

Kierunek interwencji: Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powietrza i wzrost efektywności energetycznej

Działania strategiczne:

- wspieranie likwidacji źródeł niskiej emisji;
- wprowadzenie nowoczesnych, energooszczędnych technologii i rozwiązań w przestrzeni i budynkach publicznych, w tym wdrożenie inteligentnych rozwiązań z zakresu zarządzania energią i większego wykorzystania energii odnawialnej;
- łagodzenie problemu ubóstwa energetycznego.

Kierunek interwencji: Wdrażanie rozwiązań zwiększających potencjał adaptacyjny do zmian klimatu w przestrzeni publicznej miasta

Działania strategiczne:

- budowanie odpowiedzialności mieszkańców za stan utrzymania przestrzeni publicznej miasta – wspieranie inicjatyw lokalnych, działania edukacyjne i informacyjne dotyczące adaptacji do zmian klimatu w przestrzeni publicznej;
- dążenie do zmniejszenia powierzchni nieprzepuszczalnych;
- dążenie do zwiększenia powierzchni muraw o ekstensywnym sposobie utrzymania;
- realizacja naturalnych rozwiązań małej architektury, rekreacyjnych oraz edukacyjnych;
- dążenie do zwiększenia roli transportu ekologicznego w systemie ostatniej mili (dystrybucja towarów i przesyłek na terenie miasta);
- wdrożenia innowacyjnych rozwiązań ekologicznych z wykorzystaniem nowych technologii.

Cel szczegółowy Przyjazne i bezpieczne osiedla – Zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia, bezpieczeństwo, przyjazny dla środowiska zrównoważony transport w ramach osiedli posiadających własny, wyjątkowy charakter

Kierunek interwencji: Wzmocnienie poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego

Działania strategiczne:

- wzrost skuteczności działań zapewniających bezpieczeństwo i porządek publiczny;
- poprawa bezpieczeństwa komunikacyjnego – modernizacja dróg, obiektów inżynierskich i transportu publicznego oraz systemów sterowania ruchem, uwzględniając wprowadzenie zmian związanych z koniecznością przeprowadzenia sprawnej ewakuacji ludności podczas zagrożenia bezpieczeństwa;
- prowadzenia działań prewencyjnych w zakresie bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności;
- modernizacje i dostosowywanie istniejącej zabudowy do pełnienia funkcji obronnej dla ludności cywilnej (np. schrony, miejsca ukrycia, miejsca doraźnego schronienia).

Kierunek interwencji: Wzmocnienie relacji społecznych i poczucia tożsamości na poziomie osiedli

Działania strategiczne:

- wspieranie inicjatyw oddolnych stymulujących budowanie lokalnych wspólnot;
- wdrażanie lokalnych, osiedlowych programów integracyjnych dla cudzoziemców, w tym przedstawicieli mniejszości narodowościowych i etnicznych;
- uaktywnienie mieszkańców utożsamiających się z miejscem, w którym żyją, jego historią i tradycjami.

Kierunek interwencji: Zapewnienie wysokiej jakości lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, usług społecznych i oświatowych na osiedlach

Działania strategiczne:

- zapewnienie usług społecznych (socjalnych, zdrowotnych i związanych z bezpieczeństwem) oraz oświatowych na poziomie odpowiadającym potrzebom społeczności lokalnej;
- rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury oświatowej, instytucji kultury, sportowo-rekreacyjnej i ochrony zdrowia z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu;
- wspieranie inicjatyw oddolnych stymulujących budowanie lokalnej oferty kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej i usług społecznych na osiedlach;
- zwiększenie dostępności do oferty kulturalnej i sportowej na obszarze osiedli;
- wprowadzenie elementów edukacji kulturowej (w tym ułatwienie dostępu do kultury i jej odbioru) do systemu edukacji w poznańskich szkołach.

Kierunek interwencji: Rewitalizacja obszarów zdegradowanych oraz odnowa i rozwój śródmieścia w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i środowiskowym

Działania strategiczne:

- rewaloryzacja przestrzeni publicznych – tworzenie dostępnych, funkcjonalnych i przyjaznych miejsc uwzględniających adaptację do zmian klimatu oraz wykorzystanie ekologicznych rozwiązań;
- przekształcanie terenów przemysłowych i powojkowych – zagospodarowanie obszarów zdegradowanych na cele mieszkaniowe, biznesowe, naukowe i rekreacyjne, wspierające rozwój społeczności lokalnych;
- współtworzenie i partycypacja – angażowanie mieszkańców i podmiotów prywatnych w proces odnowy przestrzeni publicznych oraz wspieranie inicjatyw społecznych i kulturalnych, w szczególności w przestrzeniach publicznych;
- aktywizacja społeczno-gospodarcza – rozwój śródmieścia jako centrum aktywności kulturalnej i gospodarczej poprzez wsparcie lokalnych inicjatyw, działania na rzecz rozwijania tożsamości lokalnej oraz budowanie partnerstw na rzecz rewitalizacji;

- podnoszenie jakości życia w śródmieściu – kreowanie wysokiej jakości warunków zamieszkania w śródmieściu, rozwój przestrzeni sprzyjających aktywności społecznej oraz promowanie obszaru rewitalizacji jako atrakcyjnego miejsca do życia i pracy;
- zrównoważony transport i infrastruktura – priorytet dla ruchu pieszego i rowerowego, rozwój transportu zbiorowego oraz nowoczesnej infrastruktury miejskiej, w szczególności w obszarze śródmieścia;
- zielona rewitalizacja – zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miejskiej jako narzędzia poprawy jakości życia, klimatu i integracji społecznej, w tym poprzez zazielenianie podwórek i tworzenie parków kieszonkowych.

Kierunek interwencji: Wspieranie różnicowania przestrzennego miasta dla wzmocnienia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz zwiększenia jego atrakcyjności turystycznej

Działania strategiczne:

- wydobywanie, pielęgnowanie i promowanie unikatowości przestrzeni miejskiej, dziedzictwa historycznego i historii lokalnej;
- wykorzystanie różnicowania przestrzennego i specyfiki lokalnej osiedli dla organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych w różnych rejonach miasta;
- utrzymanie istniejących i tworzenie nowych ciągów pieszych i szlaków turystycznych;
- wykorzystanie potencjału, walorów przestrzenno-urbanistycznych i wyróżników osiedli we wzmacnianiu identyfikacji i związku mieszkańców z zamieszkiwaną przestrzenią oraz w promocji zewnętrznej miasta.

Kierunek interwencji: Zapewnienie dostępności mieszkań dla wszystkich grup społecznych

Działania strategiczne:

- tworzenie warunków do współpracy podmiotów publicznych i prywatnych w przygotowaniu oferty mieszkań dla różnych grup mieszkańców;
- budowa stabilnego rynku wynajmu lokali mieszkaniowych dostosowanego do różnych potrzeb mieszkańców (np. najem długoterminowy);
- budowa mechanizmów kształtujących mieszkalnictwo odpowiedzialne społecznie (przyjazne, z odpowiednią infrastrukturą towarzyszącą, zielenią, miejscami rekreacji);
- rozwój mieszkalnictwa wspomaganego i treningowego;
- minimalizowanie zjawiska bezdomności.

Kierunek interwencji: Ochrona lokalnego rzemiosła, gastronomii, sklepów i punktów usługowych

Działania strategiczne:

- wspieranie rozwoju lokalnych firm rzemieślniczych, handlowych i gastronomicznych, w tym ułatwianie dostępu do lokali dla małych firm;

- wspieranie tradycyjnego handlu targowiskowego zlokalizowanego blisko miejsc zamieszkania;
- dążenie do wprowadzenia zasady przeznaczania przestrzeni dla inicjatyw lokalnych przez dużych inwestorów;
- promocja lokalnego rzemiosła, produkcji i gastronomii.

Kierunek interwencji: **Transport zrównoważony (czysty transport)**

Działania strategiczne:

- wprowadzanie rozwiązań zapewniających szybki, punktualny, efektywny i dostępny publiczny transport zbiorowy na terenie miasta;
- wydłużenie, budowa nowych i przebudowa istniejących tras tramwajowych oraz infrastruktury pasażerskiej;
- budowa tras dla szybkich autobusów miejskich;
- rozbudowa i modernizacja transportu publicznego z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu;
- budowa, przebudowa dróg i infrastruktury komunikacyjnej z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu;
- wdrażanie rozwiązań odciążających ruch samochodowy w śródmieściu;
- rozbudowa efektywnego systemu parkingów w mieście (Park&Ride, parkingi wielopoziomowe);
- wspieranie rozwoju ekomobilności;
- rozbudowa spójnej sieci dróg rowerowych i pieszo-rowerowych oraz rozbudowa infrastruktury rowerowej, w szczególności z wykorzystaniem nawierzchni utwardzonych wodoprzepuszczalnych tam, gdzie wskazują na to wymogi środowiskowe (np. parki, użytki ekologiczne, lasy);
- zmniejszenie poziomu hałasu komunikacyjnego;
- promocja korzystania z alternatywnych środków transportu.

Cel szczegółowy Wspólnotowość i dialog społeczny – Tworzyć nowe i rozwijać istniejące mechanizmy, formy wsparcia i działania pozwalające mieszkańcom na odpowiedzialne współdecydowanie o rozwoju miasta

Kierunek interwencji: **Miasto przyjazne rodzinom i seniorom**

Działania strategiczne:

- zapewnienie spójności systemów pomocowych (zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych, społecznych);
- stosowanie zasad projektowania uniwersalnego (odpowiadającego na potrzeby wszystkich grup wiekowych, społecznych oraz osób z dodatkowymi potrzebami) jako sposobu budowy rozwiązań infrastrukturalnych, kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych i społecznych w mieście;
- zapewnienie rodzinom odpowiednich warunków do rozwoju;

- zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom oraz osobom przebywającym w Poznaniu;
- aktywizacja mieszkańców poprzez m.in zachęcanie do partycypacji w kulturze i sporcie, wyłanianie lokalnych liderów na osiedlach, aktywność na polu gospodarczym (m.in. jako mentorów), rozwój umiejętności cyfrowych.

Kierunek interwencji: Budowanie szerokiej integracji społecznej ze szczególnym uwzględnieniem osób zagrożonych wykluczeniem

Działania strategiczne:

- wspieranie polityki społecznej spójności w celu wyrównywania szans i zmniejszania nierówności społecznych;
- integracja lokalnych społeczności (stwarzanie możliwości rozwijania pasji, poznawania kultur, rozwijania kompetencji zawodowych);
- rozwój więzi międzypokoleniowych poprzez wspieranie inicjatyw integrujących różne grupy wiekowe oraz podejmowanie działań na rzecz porozumienia międzypokoleniowego;
- rozwój programów centrów integracji międzypokoleniowej (z uwzględnieniem centrów inicjatyw lokalnych);
- zapewnienie opieki i wsparcia osobom z dodatkowymi potrzebami;
- zapewnienie wsparcia dla osób w kryzysie przemocy;
- realizacja działań na rzecz integracji cudzoziemców w środowisku lokalnym.

Kierunek interwencji: Zwiększenie współuczestnictwa mieszkańców w życiu miasta

Działania strategiczne:

- podniesienie poziomu współuczestnictwa społecznego we wszystkich inicjatywach – rozbudowa obywatelskości;
- aktywne uczestniczenie w budowaniu kapitału społecznego poprzez dobrowolne dzielenie się ze społecznością lokalną posiadaną wiedzą, umiejętnościami i kompetencjami;
- wprowadzenie oddolnych procesów innowacji społecznej w rozwiązywaniu problemów miasta;
- rozwój idei samorządowej i wzmocnienie identyfikacji z miastem.

Kierunek interwencji: Wspieranie działań kulturalnych i sportowych na rzecz rozwoju społecznego

Działania strategiczne:

- rozbudowa miejskiej oferty spędzania wolnego czasu i organizacji życia społecznego;
- wykorzystanie potencjału lokalnych ośrodków kultury i uzupełnienie ich sieci oraz miejsc spotkań międzypokoleniowych;
- dalsze wspieranie partycypacji w kulturze i sporcie oraz zapewnienie warunków do realizowania ambicji kulturalnych i sportowych;

- inicjowanie i wspieranie projektów angażujących kulturę i sport w budowę lokalnej sieci zaufania i dialogu publicznego (spajającego kapitału społecznego) o charakterze animacyjnym i artystycznym;
- budowanie sieci zaufania z innymi społecznościami poprzez programy nastawione na eksplorowanie różnorodności kulturowej i budowanie powiązań opartych na współpracy w obszarze kultury.

8.2.2. Integracja transportu publicznego w Poznańskim Węźle Kolejowym (PWK)

Uznaje się potrzebę przebudowy i rozbudowy istniejącej sieci kolejowej, tworzącej na terenie miasta i metropolii poznańskiej Poznański Węzeł Kolejowy (PWK), na który składają się istniejące i planowane linie kolejowe wraz z dworcami, stacjami i przystankami. W ruchu pasażerskim tę infrastrukturę wykorzystywać będzie planowana Kolej Dużych Prędkości (KDP), koleje międzynarodowe, międzyregionalne, koleje regionalne i Poznańska Kolej Metropolitalna (PKM). Część linii i stacji przenosić będzie również ruch i logistykę towarów. Zakłada się istotny wzrost udziału kolei w obsłudze ruchu pasażerskiego w mieście i metropolii poznańskiej. Planowany jest dalszy dynamiczny rozwój PKM, co wymaga znaczącego zwiększenia częstotliwości jej kursów, a w konsekwencji wyprzedzającej rozbudowy infrastruktury, zarówno poprzez rozbudowę układu torowego, jak też przebudowę i budowę dworców, stacji i przystanków w celu maksymalnego usprawnienia dojazdów pieszych, dojazdów rowerowych oraz przesiadek między koleją oraz innymi środkami transportu zbiorowego i indywidualnego.

W Poznaniu przewiduje się jednocześnie maksymalne zintegrowanie transportu pasażerskiego: tramwajowego, autobusowego i kolejowego, m.in. poprzez stworzenie dogodnych węzłów przesiadkowych na stykach poszczególnych podsystemów. Dwa główne zintegrowane węzły przesiadkowe, umożliwiające podróż pasażerom o zasięgu międzynarodowym i krajowym, stanowią Port Lotniczy Poznań-Ławica oraz Dworzec Poznań Główny. Port Lotniczy Poznań-Ławica umożliwia pasażerom dostęp do krajowych i międzynarodowych połączeń lotniczych, a zbiorowa komunikacja autobusowa zapewnia dostępność do terminalu pasażerskiego. Dla zwiększenia dostępności portu planowane jest doprowadzenie komunikacji kolejowej lub tramwajowej.

Dla Dworca Poznań Główny, położonego w ścisłym centrum miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie Międzynarodowych Targów Poznańskich, w ramach przebudowy i rozbudowy Poznańskiego Węzła Kolejowego przewiduje się realizację nowych peronów przelotowych zintegrowanych w jednej przestrzeni. Nad peronami, w poziomie otaczających ulic, zakłada się budowę nowego dworca, a przed nim, na poziomie obecnego Mostu Dworcowego, planowany jest nowy plac dworcowy. Plac ten stanowić będzie nową reprezentacyjną przestrzeń publiczną w centrum miasta, łączącą się z terenami MTP. Nowy plac dworcowy integrować ma także przystanki tramwajowe, umożliwiające łatwą przesiadkę z pociągów, a na poziomie peronów, pod budynkiem nowego dworca, zlokalizowany zostanie przystanek Poznańskiego Szybkiego Tramwaju. Zagospodarowanie nowego placu dworcowego to także niezbędna i rozległa regulacja systemów komunikacji indywidualnej – samochodowej, rowerowej i pieszej. Zakłada się,

że kompleks Dworca Poznań Główny, uzupełniony o funkcje towarzyszące – hotelowe i biurowe, powiązany zostanie funkcjonalno-przestrzennie z otaczającymi dzielnicami śródmiejskimi – Wolnymi Torami, Łazarzem i Wildą.

Zintegrowanie transportu pasażerskiego: tramwajowego, autobusowego i kolejowego, a co za tym idzie konieczna rozbudowa i przebudowa Poznańskiego Węzła Kolejowego dla zwiększenia jego przepustowości wymagać będą ścisłej i zaangażowanej współpracy szeregu podmiotów, zarówno ze strony PKP, jak i samorządów województwa wielkopolskiego oraz Miasta Poznania.

Za kluczowe kierunki działań, wspomagające integrację transportu publicznego w PWK w odniesieniu do poszczególnych celów szczegółowych Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, uznaje się poniższe cele szczegółowe:

Silna i odporna Metropolia – Rozwijać spójność i odporność Metropolii Poznań oraz zwiększać jej rolę na arenie międzynarodowej poprzez rozwój powiązań instytucjonalno-gospodarczych w sieciach regionalnych, krajowych i globalnych

Kierunek interwencji: Zwiększenie spójności Metropolii Poznań

Działania strategiczne:

- rozwój integracji przestrzenno-funkcjonalnej miasta Poznania z samorządami powiatu poznańskiego oraz gmin Metropolii Poznań, w tym wspólna wizja planistyczna Metropolii Poznań, rozwój sieci współpracy na rzecz świadczenia usług publicznych, zwiększenie mobilności w ramach Metropolii Poznań, integracja miejskich i metropolitalnych systemów transportu publicznego, rozwijanie zintegrowanej oferty turystycznej Metropolii Poznań;
- wspieranie rozwoju funkcji metropolitalnych i regionotwórczych Poznania, w tym funkcji o charakterze gospodarczym i dotyczących dostępu do usług wyższego rzędu.

Zadania kluczowe:

- rozbudowa systemu kolei metropolitalnej wraz z węzłami przesiadkowymi i przystankami kolejowymi;
- budowa węzłów przesiadkowych w rejonie stacji kolejowych na terenie Poznania w związku z rozwojem obwodnicy towarowej jako etap rozwoju kolei metropolitalnej.

Kierunek interwencji: Rozwój współpracy na poziomie miast i regionów w kraju i za granicą

Działania strategiczne:

- rozwój powiązań transportowych, gospodarczych i społecznych w ramach współpracy regionalnej z Wielkopolską oraz ponadregionalnej.

Zadania kluczowe:

- rozbudowa i przebudowa układu komunikacyjnego miasta o znaczeniu ponadlokalnym;

- utworzenie połączenia kolejowego z Portem Lotniczym Poznań-Ławica;
- przebudowa Poznańskiego Węzła Kolejowego wraz z budową Dworca PKP Poznań Główny oraz uwzględnieniem przebiegu linii KDP.

Przyjazne i bezpieczne osiedla – Zapewnić mieszkańcom wysoką jakość życia, bezpieczeństwo, przyjazny dla środowiska zrównoważony transport, w ramach osiedli posiadających własny, wyjątkowy charakter

Kierunek interwencji: Transport zrównoważony (czysty transport)

Działania strategiczne:

- wprowadzanie rozwiązań zapewniających szybki, punktualny, efektywny i dostępny publiczny transport zbiorowy na terenie miasta;
- wydłużenie, budowa nowych i przebudowa istniejących tras tramwajowych oraz infrastruktury pasażerskiej;
- budowa tras dla szybkich autobusów miejskich;
- rozbudowa i modernizacja transportu publicznego z uwzględnieniem rozwiązań adaptacyjnych do zmian klimatu;
- wspieranie rozwoju ekomobilności.

Część III

Wdrażanie Strategii

1. Kluczowe założenia wdrażania Strategii

System wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ odnosi się bezpośrednio do Misji Miasta, która wskazuje na ważne dla miasta wartości, takie jak **otwartość**, **współodpowiedzialność**, **współtworzenie**, którymi powinny kierować się podmioty powołane do zarządzania i administrowania miastem, oraz zgodne z tymi wartościami zasady i sposoby osiągnięcia przyjętej Wizji.

Wdrażanie Strategii będzie oparte na podstawowych zasadach, takich jak: współzarządzanie, tj. kierowanie rozwojem miasta poprzez koordynację działań wielu różnorodnych partnerów, identyfikowanie się z celami Strategii, przyjmowanie odpowiedzialności i partycypacyjne, skuteczne, mobilizujące przywództwo na wszystkich poziomach samorządu.

2. Układ instytucjonalny wdrażania Strategii

Podmioty bezpośrednio odpowiedzialne

Układ instytucjonalny wdrażania Strategii stanowić będą:

- Rada Miasta Poznania;
- Prezydent Miasta Poznania wspierany przez Urząd Miasta Poznania, miejskie jednostki organizacyjne, spółki, w których Miasto Poznań jest udziałowcem lub akcjonariuszem;
- Komitet Sterujący odpowiedzialny za integrację procesu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego;
- podmioty utworzone dla potrzeb efektywnego wdrażania Strategii oraz porozumienia, sieci i platformy współpracy.

Rada Miasta Poznania

Rada Miasta jest zespołem demokratycznie wybranych reprezentantów mieszkańców. Pełni funkcję stanowiącą i kontrolną, a do jej właściwości należą wszystkie sprawy pozostające w zakresie działania gminy, dla Poznania także miasta na prawach powiatu, o ile ustawy nie stanowią inaczej. Rada podejmuje uchwały m.in. w sprawie przyjęcia strategii rozwoju oraz polityk, strategii i programów sektorowych, które stanowią operacyjne rozwinięcie zapisów strategii, a także aktów zagospodarowania i planowania przestrzennego. Decyduje także o ostatecznym kształcie budżetu Miasta w jednorocznym i wieloletnim horyzoncie czasowym oraz zakresie działania i finansowania jednostek pomocniczych Miasta – osiedli.

Prezydent Miasta Poznania

Podstawowym podmiotem układu instytucjonalnego wdrażania Strategii jest Prezydent Miasta, który jest odpowiedzialny za wykonanie uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie przyjęcia strategii do realizacji. Kluczowymi czynnikami sukcesu wdrażania zapisów Strategii są natomiast m.in. adekwatna organizacja wewnętrzna organizacji, właściwe zasady operacjonalizacji celów, pełna informacja wspomagająca wdrażanie

zapisów dokumentu, dostosowanie systemu motywowania oraz kultury organizacyjnej do osiągania efektów wdrażania Strategii.

Komitet Sterujący odpowiedzialny za integrację procesu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego

Komitet Sterujący – jako interdyscyplinarny zespół, który łącząc wiedzę i umiejętności przedstawicieli funkcjonalnej struktury organizacyjnej – jest predestynowany do tego, aby ustalać priorytety realizacyjne, wypracowywać projekty wariantowych rozwiązań i budować zrównoważone pakiety projektów w skali całej jednostki, tak aby zapewnić efekty synergii w osiąganiu wyznaczonych celów strategicznych. Do zadań Komitetu należy w szczególności: opracowywanie i rekomendowanie prezydentowi projektów wieloletniej prognozy finansowej Miasta w zakresie wieloletniego programu inwestycyjnego, monitoring i bieżąca ewaluacja portfela realizowanych projektów i działań oraz analiza i ocena ryzyk strategicznych.

Porozumienia, sieci i platformy współpracy

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest spójna ze Strategią Ponadlokalną Metropolii Poznań 2035 i tym samym wspiera osiąganie wytyczonych w niej celów. Jednocześnie, ze względu na silny metropolitalny wymiar części spośród celów szczegółowych Strategii, ich wdrożenie będzie w znacznej mierze warunkowane skutecznością działań podejmowanych na gruncie strategii rozwoju ponadlokalnego. Stąd niezbędna będzie integracja działań i współpraca we wdrażaniu Strategii zarówno ze Stowarzyszeniem Metropolia Poznań, jak i z samorządem województwa wielkopolskiego, powiatem poznańskim oraz poszczególnymi gminami na mocy związków i porozumień międzygminnych.

Dodatkowo wiele kierunków interwencji i działań strategicznych wymaga współpracy z przedstawicielami różnych środowisk miejskich, jak m.in. biznesu, poznańskich uczelni, środowiska B+R, kultury, organizacji pozarządowych, z wykorzystaniem różnorodnych sieci i platform współpracy.

3. Model koordynacyjny wdrażania Strategii

3.1. Koordynacja procesu implementacji Strategii

Implementacja Strategii opierać się będzie na modelu koordynacyjnym, polegającym na łączeniu wielu aspektów procesów zarządzania strategicznego, planowania społeczno-gospodarczego, przestrzennego oraz wieloletniego planowania budżetowego.

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+, opracowana według nowych przepisów, stanowi kluczowy dokument łączący planowanie przestrzenne z planowaniem strategicznym.

Oznacza to, że określone w Strategii model struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej Miasta będą mieć realny wpływ na postanowienia planistycznych aktów

prawa miejscowego. We wszystkich wymienionych procesach wieloletnich zasadnicze znaczenie będzie miała ciągłość, a także spójność celów, które należy osiągnąć, aby urzeczywistnić Wizję Miasta.

3.2. Operacjonalizacja realizacji Strategii

Osiąganie celu głównego i celów szczegółowych (priorytety) dokonywane będzie poprzez działania strategiczne i kluczowe zadania wyszczególnione w ramach kierunków interwencji zapisanych w Strategii, której dopełnieniem i uszczegółowieniem są zarówno obligatoryjne, jak i fakultatywne strategie i programy sektorowe, wyznaczające kierunki rozwoju określonego (spójnego) obszaru aktywności miasta, jak np. rewitalizacja, ochrona środowiska, usługi społeczne, oświata czy kultura, i mające charakter kierunkowego dokumentu operacyjnego. Zasady opracowywania sektorowych dokumentów programowych podlegają standaryzacji, a sformułowane cele pozostają spójne z dokumentem kompleksowo obejmującym kierunki rozwoju, jakim jest Strategia, dlatego wdrażanie tych programów i realizacja określonych w nich działań i zadań przyczyniają się także do osiągnięcia celu głównego i celów szczegółowych (priorytetów) Strategii.

Kompleksowymi planami operacyjno-wdrożeniowymi są budżet Miasta na dany rok i wieloletnia prognoza finansowa (WPF).

3.2.1. Podstawowe zasady tworzenia sektorowych dokumentów programowych opracowywanych w celu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+

Zwięzłość i prostota dokumentów

Rekomendowany jest dokument zwięzły, prosty, jasny z elementami graficznymi i zestawieniami tabelarycznymi.

Spójność z dokumentami strategicznymi

Istotne jest wykazanie spójności zapisów sektorowych dokumentów programowych zarówno z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego, ponadlokalnego, jak i wykazanie spójności z konkretnym priorytetem (celem szczegółowym) określonym w Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ (i o ile to możliwe, także z kierunkiem interwencji i działaniami strategicznymi określonymi w ramach takiego priorytetu).

Opracowując i tworząc programy sektorowe, należy uwzględniać perspektywę standardów i praw człowieka wynikającą z Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej, w szczególności godność człowieka, równość i brak dyskryminacji, włączenie społeczne i dostępność, transparentność i partycypację oraz odpowiedzialność i skuteczność.

Wyznaczenie ram czasowych

Ramy czasowe dokumentów powinny być zbieżne z okresem obowiązywania Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ (lata pośrednie 2030 i 2035 oraz rok 2040).

Oparcie na wiarygodnych danych

Dane powinny pochodzić z wiarygodnych źródeł. W przypadku powoływania się na dane statystyczne należy każdorazowo podać ich źródło. Dane powinny być zestandaryzowane i porównywalne z innymi gminami (tzw. benchmarking).

Prawidłowe określenie celów

Zgodnie z zasadą SMART cele powinny być skonkretyzowane (specific, określone możliwie konkretnie), mierzalne (measurable, z przypisanymi wskaźnikami), osiągalne (achievable, akceptowane przez osoby pracujące na rzecz ich osiągnięcia), realne (realistic, możliwe do osiągnięcia przy dostępnych zasobach), terminowe (time-bound, określone w czasie). Zasada SMART jest jednym z narzędzi metody Project Cycle Management (PCM), rekomendowanej przez Komisję Europejską w procesie planowania i realizacji projektów dofinansowanych. Celowe jest zatem wykorzystywanie tej zasady również do wyznaczania celów przy opracowywaniu pozostałych projektów.

Właściwy dobór i opis wskaźników

Wskaźniki powinny być adekwatne do celów, których stopień osiągnięcia będą mierzyć. Zasady obowiązujące przy określeniu celów i wskazane powyżej mają także zastosowanie do wskaźników. Wskaźniki mogą być zarówno wskaźnikami ilościowymi, jak i jakościowymi. Dla każdego przyjętego wskaźnika powinna zostać stworzona metryczka obejmująca: nazwę wskaźnika; jednostkę miary; wskazanie okresów, dla których podane zostaną wartości wskaźnika (rok bazowy – rok przyjęcia/uchwalenia programu, lata pośrednie – adekwatne do przyjętych w Strategii, rok 2040); częstotliwość pozyskiwania informacji o wartości wskaźnika; źródło pozyskania danych o wskaźniku; opis sposobu liczenia wskaźnika; pożądany/oczekiwany trend wartości wskaźnika (rosnący, malejący, stały).

Włączenie interesariuszy w proces opracowania sektorowych dokumentów programowych

Wydział, biuro, jednostka odpowiedzialna za opracowanie dokumentu programowego poddaje projekt tego dokumentu procedurze opiniowania oraz konsultacji społecznych. W tym zakresie stosuje się obowiązujące procedury określone m.in. w uchwale Nr XLVIII/844/VII/2017 Rady Miasta Poznania z 16 maja 2017 r. w sprawie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych na terenie Miasta Poznania.

Schemat konstruowania sektorowych dokumentów programowych

Wydział Rozwoju Miasta i Współpracy Międzynarodowej, wspierając biura, wydziały i jednostki organizacyjne w procesie opracowywania dokumentów, służy wskazówkami i pomocą oraz sugeruje następującą strukturę dokumentu:

- nazwa dokumentu;
- spis treści;
- wykaz skrótów/słownik pojęć;

- wstęp;
- przywołanie podstawy prawnej uchwalenia dokumentu;
- diagnoza obszaru objętego dokumentem sektorowym; diagnoza powinna opierać się na wiarygodnych danych, szczególnie danych GUS-u, i jeśli to możliwe, określać pozycję Poznania w danym obszarze w porównaniu z innymi miastami (benchmarking);
- cel główny i cele szczegółowe dokumentu w nawiązaniu do dokumentów strategicznych szczebla krajowego, wojewódzkiego, ponadlokalnego oraz Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ (wykazanie spójności z celami określonymi w tych dokumentach);
- określenie wskaźników realizacji celów dokumentów sektorowych;
- określenie priorytetów/ kierunków niezbędnych działań/ wykaz podstawowych zadań;
- określenie harmonogramu realizacji założeń dokumentu prezentujący planowaną realizację poszczególnych części zakresu rzeczowego dokumentu w czasie;
- opis sposobu monitorowania i oceny stopnia osiągnięcia założonych celów;
- system wdrażania, podmioty uczestniczące i odpowiedzialne za realizację, kontrolę i sprawozdawczość oraz sposób koordynacji tych podmiotów;
- plan finansowy odnoszący się do budżetu, WPF, ze wskazaniem źródeł finansowania;
- wskazanie interesariuszy dokumentu;
- spis tabel (o ile się je przewiduje);
- spis map (o ile się je przewiduje);
- spis rycin (o ile się je przewiduje);
- spis załączników (o ile się je przewiduje).

3.2.2. Kompleksowy system zarządzania strategicznego rozwojem Poznania

System wdrażania Strategii nadal będzie bazował na sprawdzonej już strukturze, której formalne ramy nadają zarządzenia Prezydenta Miasta Poznania w sprawie:

- strategicznego zarządzania rozwojem miasta Poznania oraz wieloletniego planowania budżetowego;
- Komitetu Sterującego odpowiedzialnego za integrację procesu zarządzania strategicznego i wieloletniego planowania budżetowego.

Wiodącymi wydziałami w ramach integracji procesów strategicznego zarządzania rozwojem miasta Poznania i wieloletniego planowania budżetowego są:

- Wydział Rozwoju Miasta i Współpracy Międzynarodowej w zakresie koordynacji procesu strategicznego zarządzania rozwojem miasta Poznania, w tym zapewnienia spójności pomiędzy zapisami Strategii a zapisami dokumentów kierunkowych;

- Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta w zakresie zarządzania projektami oraz inicjonowania i koordynowania pozyskiwania funduszy unijnych na realizację zadań miasta;
- Wydział Budżetu i Kontrolingu w zakresie planowania budżetowego rocznego i wieloletniego planowania finansowego.

Wdrażanie Strategii wymaga wysokiego poziomu kultury organizacyjnej i wykorzystania metodyki zarządzania strategicznego oraz metod organizacji pracy, opierających się na metodyce zarządzania projektami, a w przypadku procesów – na metodzie cyklu Deminga (PDCA). Systematycznie prowadzone są działania doskonalące system zarządzania w mieście. Do metod i narzędzi wspierających zarządzanie należą m.in.: zarządzanie ryzykiem, samoocena funkcjonowania kontroli zarządczej, audyty systemu zarządzania, przeglądy zarządzania, badanie satysfakcji klienta, szkolenia i podnoszenie umiejętności pracowników UMP oraz miejskich jednostek organizacyjnych. Główne obszary merytoryczne podnoszenia kwalifikacji kadry kierowniczej i pracowników UMP obejmują m.in. zarządzanie, w tym zarządzanie projektami i portfelami projektów, zarządzanie ryzykiem, zarządzanie zasobami (ludzkimi, finansowymi, technologicznymi) oraz zarządzanie zmianą.

Zasadnicze znaczenie dla sukcesu procesu wdrażania Strategii ma coroczne wyznaczanie priorytetów realizacyjnych, budowanie zrównoważonego portfela złożonego z uszeregowanych przedsięwzięć, projektów i zadań, alokacja zasobów w ramach opracowywania projektu wieloletniej prognozy finansowej i budżetu Miasta Poznania oraz zarządzanie poszczególnymi projektami i ich zbiorami.

Dla precyzyjnej identyfikacji środków finansowych na planowane i realizowane działania strategiczne, zadania kluczowe, projektowe i procesowe sformalizowane zostały zasady przypisywania zadań budżetowych do elementów Strategii w module budżetowym KSAT. System ten w znaczący sposób wspomaga proces monitorowania wdrażania Strategii.

Strategia znajduje swoje miejsce również w systemie kontroli zarządczej Miasta Poznania, gdzie znajomość Misji i Wizji miasta oraz celu głównego i celów szczegółowych (priorytetów) określonych w Strategii jest jednym z realizowanych standardów zarządczych.

3.2.3. Zarządzanie ryzykiem strategicznym

Integralnym elementem skutecznego wdrażania i monitorowania realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest systemowe podejście do zarządzania ryzykiem, które zwiększa odporność miasta na czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, umożliwia lepsze przygotowanie na zdarzenia nieprzewidziane oraz utrzymanie spójności realizacji celów strategicznych. Zarządzanie ryzykiem ma na celu zwiększenie efektywności realizacji Strategii poprzez zapobieganie lub łagodzenie negatywnych skutków ryzyk, wzmacnianie zdolności adaptacyjnych miasta wobec zmian społeczno-gospodarczych i środowiskowych, zapewnienie ciągłości i transparentności procesów decyzyjnych oraz poprawę efektywności alokacji zasobów publicznych w warunkach niepewności. Analiza ryzyk obejmuje zarówno czynniki systemowe, związane z otoczeniem

geopolitycznym, klimatycznym, finansowym i społecznym, jak i ryzyka wewnętrzne dotyczące organizacji pracy Urzędu Miasta, koordynacji działań, zasobów kadrowych, komunikacji oraz zarządzania projektami. Każde ryzyko zostało ocenione według dwóch kryteriów – prawdopodobieństwa wystąpienia i siły oddziaływania – na pięciostopniowej skali, gdzie 1 oznacza ryzyko znikome i mało prawdopodobne, a 5 bardzo wysokie, nieuchronne i uniemożliwiające realizację celów. Poziom istotności ryzyka wyznacza iloczyn tych wartości i jest przyporządkowany do kategorii od niskiego (1-4), przez średnie (5-9), wysokie (10-14), aż po bardzo wysokie (15-25). Dla każdego ryzyka opracowano odpowiednie plany działań zaradczych, powiązane z pięcioma priorytetami strategicznymi Strategii Poznania 2040+, którymi są Silna i odporna Metropolia (P1), Nowoczesna przedsiębiorczość (P2), Zielono-błękitne miasto (P3), Przyjazne i bezpieczne osiedla (P4) oraz Wspólnotowość i dialog społeczny (P5), co umożliwia skuteczniejsze zarządzanie priorytetami oraz ich operacjonalizację.

System zarządzania ryzykiem funkcjonuje jako integralna część szerszego modelu zarządzania strategicznego i kontroli zarządczej Miasta Poznania. Analizy ryzyk na poziomie zarządzania strategicznego dokonuje Komitet Sterujący, który corocznie ocenia ryzyka strategiczne oraz rekomenduje działania naprawcze i dostosowawcze. Wnioski z analizy ryzyk są uwzględniane w corocznych priorytetach realizacyjnych Strategii, aktualizacjach wieloletniej prognozy finansowej, planowaniu budżetu Miasta oraz raportach z monitoringu realizacji Strategii. Dzięki temu zarządzanie ryzykiem nie jest działaniem incydentalnym, lecz trwałym i systemowym elementem cyklu planowania, realizacji, monitorowania i aktualizacji polityki rozwoju miasta.

Skuteczne zarządzanie ryzykiem stanowi jeden z filarów odpowiedzialnego wdrażania Strategii, szczególnie w zmiennym i złożonym otoczeniu społeczno-gospodarczym, środowiskowym i politycznym. Jego celem jest nie tylko eliminacja lub łagodzenie czynników destabilizujących, ale także wzmacnianie odporności instytucjonalnej miasta wobec kryzysów, utrzymanie zaufania społecznego poprzez przejrzystość i przewidywalność działań oraz tworzenie mechanizmów elastycznego planowania, które pozwalają na aktualizację celów i narzędzi w reakcji na zmieniające się warunki. W ten sposób zarządzanie ryzykiem podnosi skuteczność wdrażania Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ oraz umożliwia efektywne kierowanie rozwojem miasta.

Tabela 8. Matryca ryzyk strategicznych (systemowych i wewnętrznych)

Lp.	Opis ryzyka	Kategoria ryzyka	P	S	Wielkość ryzyka	Poziom istotności ryzyka	Reakcja na ryzyko	P1	P2	P3	P4	P5
1.	Zmiany geopolityczne (konflikty zbrojne, migracje, ceny energii)	systemowe	5	5	25	BW	Dywersyfikacja, Odporność systemowa	●	●	●	●	●
2.	Starzenie się społeczeństwa i niedobór usług opiekuńczych	systemowe	5	3	15	BW	Rozwój usług opiekuńczych, Aktywizacja seniorów		●		●	●
3.	Ograniczony dostęp do środków UE / krajowych	systemowe	4	4	16	BW	Partnerstwo Publiczno-Prywatne (PPP), Racjonalizacja projektów	●	●	●	●	
4.	Zmiany klimatu (susze, powodzie, upały)	systemowe	5	4	20	BW	Retencja, Zielona infrastruktura			●	●	
5.	Trudności w integracji migrantów	systemowe	3	3	9	W	Edukacja międzykulturowa, Wsparcie adaptacyjne				●	●

Legenda do tabeli:

- P – prawdopodobieństwo wystąpienia ryzyka oceniane według skali:
- 1 – małe prawdopodobieństwo; 2 – niskie prawdopodobieństwo; 3 – średnie prawdopodobieństwo; 4 – wysokie prawdopodobieństwo; 5 – bardzo wysokie prawdopodobieństwo
- S – siła oddziaływania ryzyka oceniana według skali:
- 1 – nieznaczna; 2 – mała; 3 – średnia; 4 – duża; 5 – bardzo duża

- Wielkość ryzyka – wielkość ryzyka oddziałującego na wdrażanie priorytetów strategicznych oceniana według skali:
- 1-4 (N) – niska; 4-9 (Ś) – średnia; 10-12 (W) – wysoka; 15-25 (BW) – bardzo wysoka
- Poziom istotności ryzyka – poziom istotności wpływu ryzyka na wdrażanie priorytetów strategicznych oceniany według skali:
- N (1-4) – niski; Ś (4-9) – średni; W (10-12) – wysoki; BW (15-25) – bardzo wysoki
- Priorytety strategiczne:
- P1 – Silna i odporna Metropolia; P2 – Nowoczesna przedsiębiorczość; P3 – Zielono-błękitne miasto; P4 – Przyjazne i bezpieczne osiedla; P5 – Wspólnotowość i dialog społeczny

Tabela 9. Plany reagowania na ryzyka

Lp.	Ryzyko	Plan reagowania	P1	P2	P3	P4	P5
1	Zmiany geopolityczne	Wzmocnienie odporności lokalnej, Współpraca metropolitalna	●	●	●	●	●
2	Starzenie się społeczeństwa	Usługi dzienne, Mieszkania wspomagane, Mobilność seniorów		●		●	●
3	Ograniczony dostęp do funduszy	Partnerstwo Publiczno-Prywatne, Uproszczenie procedur, Etapowanie projektów	●	●	●	●	
4	Zmiany klimatu	Zielono-błękitna infrastruktura, System retencji			●	●	
5	Trudności w integracji migrantów	Lokalne programy wsparcia i integracji, Mediacje kulturowe				●	●

- Legenda do tabeli: Silna i odporna Metropolia (P1), Nowoczesna przedsiębiorczość (P2), Zielono-błękitne miasto (P3), Przyjazne i bezpieczne osiedla (P4) oraz Wspólnotowość i dialog społeczny (P5)

3.2.4. Monitorowanie realizacji Strategii

System monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ stanowi narzędzie zarządzania, które zgodnie z obowiązującym cyklem strategicznym wspiera efektywne planowanie, alokację środków, okresową ocenę i dostosowanie działań, zgodnie ze zmieniającymi się warunkami społeczno-gospodarczymi i zdiagnozowanymi potrzebami, na podstawie zestandaryzowanej i powtarzalnej metodyki.

System obejmuje następujące moduły: analityczny, rzeczowy oraz trendów rozwojowych.

Celem modułu analitycznego (analizy wskaźników celu głównego i celów szczegółowych (priorytetów) jest określenie zmian zachodzących w mieście i ich wpływu na ewentualną konieczność weryfikacji przyjętych założeń oraz określenie stopnia konkurencyjności i atrakcyjności Poznania wobec wybranych polskich miast.

Celem modułu rzeczowego jest ustalenie poziomu zaawansowania zadań w ramach realizacji Strategii oraz wysokości poniesionych środków finansowych.

Raport z monitoringu realizacji Strategii opracowywany jest corocznie równoległe do opracowywanego raportu o stanie miasta za dany rok.

3.2.4.1. Wskaźniki monitorujące

System monitoringu realizacji Strategii dostarcza informacji na temat stopnia osiągnięcia założonej wizji i wyznaczonych celów poprzez analizę wskaźników. Celem systemu monitoringu jest:

- dostarczenie informacji na temat sytuacji społeczno-gospodarczej miasta Poznania i jego pozycji konkurencyjnej w kraju jako podstawy do podejmowania decyzji zarządczych w zakresie ustalania priorytetów rozwojowych i alokacji środków na rozwój i inwestycje;
- obserwacja występujących trendów i zjawisk zachodzących w otoczeniu zewnętrznym, w tym ryzyk strategicznych, tak by móc przygotować właściwe narzędzia i instrumenty wspierające rozwój miasta;
- zapewnianie zgodności realizowanej w Poznaniu polityki rozwoju (podejmowanych działań i inwestycji) z celami strategicznymi rozwoju miasta.

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ obejmuje kompleksowy i wielopoziomowy system wskaźników, który składa się łącznie z 40 mierników przypisanych do celu głównego oraz pięciu strategicznych priorytetów. Wskaźniki zostały szczegółowo zaprezentowane w tabelach 9–14 i zawierają mierniki ilościowe i jakościowe. Każdy wskaźnik został przyporządkowany do określonych celów oraz priorytetów strategicznych, co umożliwia ich bezpośrednie powiązanie z założeniami interwencji. W przypadku każdego wskaźnika określono wartości bazowe (najczęściej 2017 rok), wartość aktualną (najczęściej 2024 rok), wartości pośrednie (na rok 2030) oraz wartości docelowe (na rok 2040), a także źródła danych. Dla zapewnienia precyzyjności i użyteczności w monitorowaniu wdrażania celów strategicznych konstrukcja systemu wskaźników jest zgodna z zasadą SMART.

Osobnym modułem są wskaźniki monitorujące ryzyka strategiczne.

Tabela 10. Wskaźniki dla celu głównego – Podniesienie jakości życia wszystkich mieszkańców, budowanie miasta odpornego i rozpoznawalnego na arenie międzynarodowej

L.p.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
1.	Indeks jakości życia mieszkańców Poznania	[n]	Badanie ankietowe od 2026	Badanie ankietowe od 2026	Badanie ankietowe od 2026	Badanie ankietowe od 2026	Badanie ankietowe
2.	Dynamika salda migracji (2017=100)	%	100	54	48	37	GUS
3.	Dynamika PKB na mieszkańca (2017=100)	%	100	170	233	338	GUS
4.	Stopa bezrobocia	%	1,4	1,0	1,0	1,0	GUS
5.	Dynamika wpływów do budżetu Miasta z udziału w podatku PIT oraz CIT (2017=100)	%	100	123	140	180	Wydział Budżetu i Kontrolingu
6.	Udział studentów zagranicznych w liczbie studentów ogółem	%	3,9	8	10	12	GUS
7.	Dynamika udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych (2017=100)	%	100	101	120	130	GUS
8.	Dynamika liczby pasażerów w Porcie Lotniczym Poznań-Ławica (2017=100)	%	100	179	200	240	Port Lotniczy Poznań-Ławica Sp. z o.o.
9.	Dynamika podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (2017 = 100)	%	100	85	110	120	GUS

1. Badanie ankietowe mieszkańców (ocena w zakresie wszystkich priorytetów oraz kompleksowy wskaźnik)
2. Dynamika różnicy pomiędzy liczbą osób zameldowanych i wymeldowanych w Poznaniu w ciągu roku
3. Dynamika wielkości produktu krajowego brutto w Poznaniu w cenach bieżących przeliczona na jednego mieszkańca
4. Stosunek liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych w Poznaniu do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo (bez osób odbywających czynną służbę wojskową oraz pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego)
5. Dynamika wielkości wpływów do budżetu Miasta z udziału w podatku dochodowym PIT oraz CIT (zgodnie z ustawą o finansach publicznych)
6. Stosunek liczby studentów obcokrajowców studiujących na stałe w celu uzyskania dyplomu poznańskiej uczelni do ogólnej liczby studentów studiów stacjonarnych i niestacjonarnych w szkołach wyższych publicznych i niepublicznych
7. Dynamika udzielonych noclegów w turystycznych obiektach noclegowych w Poznaniu
8. Dynamika liczby pasażerów odprawianych w Porcie Lotniczym Poznań-Ławica w ruchu przyjazdowym, wyjazdowym i tranzytym
9. Dynamika liczby spółek sektora publicznego i prywatnego z udziałem kapitału zagranicznego z siedzibą w Poznaniu wpisanych do rejestru REGON

Tabela 11. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Silna i odporna Metropolia

L.p.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
10.	Dynamika liczby mieszkańców Metropolii Poznań (2017=100)	%	100	103	104	106	GUS
11.	Udział bezrobotnych długotrwałych w liczbie bezrobotnych ogółem (2017=100)	%	33,6	23,2	14	5	GUS
12.	Dynamika liczby zwiedzających muzea (2017=100)	%	100	110	120	150	GUS
13.	Dynamika liczby międzynarodowych imprez sportowych (2010=100)	%	100	130	130	130	Wydział Sportu

L.p.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
14.	Udział liczby nowo rejestrowanych podmiotów z sektorów kreatywnych do liczby nowo rejestrowanych podmiotów ogółem	%	8,6	8,3	9	15	GUS
15.	Dynamika liczby konferencji i kongresów (2017=100)	%	100	50	55	65	Poznańska Lokalna Organizacja Turystyczna (PLOT)
16.	Stopień pokrycia miasta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	%	45	53,4	57	61	Miejska Pracownia Urbanistyczna
17.	Udział terenów zieleni wyznaczonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w całkowitej powierzchni miasta	%	19,5	22,3	25	27,5	Miejska Pracownia Urbanistyczna

*Definicje do Tabeli 11.

10. Dynamika liczby ludności zamieszkałej na obszarze Metropolii Poznań
11. Stosunek bezrobotnych zarejestrowanych pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok do ogólnej liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Poznaniu
12. Dynamika liczby zwiedzających muzea w Poznaniu
13. Dynamika liczby międzynarodowych imprez sportowych dofinansowanych z budżetu Miasta
14. Stosunek liczby nowo rejestrowanych podmiotów gospodarczych z sektorów kreatywnych do ogólnej liczby podmiotów gospodarczych nowo rejestrowanych w rejestrze REGON
15. Dynamika liczby międzynarodowych konferencji i kongresów organizowanych w Poznaniu według danych ICCA lub UIA
16. Stosunek powierzchni miasta objętych obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego do ogólnej powierzchni miasta
17. Stosunek powierzchni terenów zieleni wyznaczonych w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego do ogólnej powierzchni miasta

Tabela 12. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Nowoczesna przedsiębiorczość

L.p.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
18.	Dynamika liczby pracujących (2024=100)	%	x	100	100	100	GUS
19.	Dynamika zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (2017=100)	%	100	119	136	166	GUS
20.	Udział absolwentów ponadpodstawowych szkół szkolnictwa zawodowego w liczbie absolwentów szkół ponadpodstawowych ogółem	%	32**	42	43	45	GUS
21.	Udział studentów szkół wyższych na kierunkach technicznych i przyrodniczych w liczbie studentów ogółem	%	29	27	29	30	GUS
22.	Dynamika liczby wystawców na Międzynarodowych Targach Poznańskich (MTP) (2017= 100)	%	100	78	110	117	MTP

*Definicje do Tabeli 12.

18. Dynamika liczby osób pracujących w Poznaniu według siedziby pracy głównej faktycznego miejsca pracy

19. Dynamika liczby podmiotów gospodarczych w Poznaniu zarejestrowanych w rejestrze REGON

20. Stosunek liczby absolwentów szkół branżowych I i II stopnia (lub zasadniczych szkół zawodowych) i techników do ogólnej liczby absolwentów szkół ponadpodstawowych w Poznaniu

21. Stosunek liczby studiujących na kierunkach technicznych i przyrodniczych do ogólnej liczby studentów publicznych i niepublicznych szkół wyższych w Poznaniu

22. Dynamika liczby wystawców krajowych i zagranicznych na imprezach targowych organizowanych przez MTP

** wskaźnik w 2017 r. dotyczy szkół ponadgimnazjalnych

Tabela 13. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Zielono-błękitne miasto

L.p.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
23.	Wskaźnik motoryzacji	[n]	690	830	810	750	GUS
24.	Klasyfikacja strefy pod względem poziomu emisji PM10	[n]	klasa C	klasa A	klasa A	klasa A	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
25.	Dynamika produkcji energii ze źródeł odnawialnych (2017=100)	%	100	170	196	248	Wydział Gospodarki Komunalnej
26.	Udział terenów ogólnodostępnej zieleni w powierzchni miasta	%	4,0	4,0	4,1	4,2	GUS
27.	Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	%	x	45	60	65	Wydział Gospodarki Komunalnej
28.	Poziom składowania odpadów komunalnych	%	x	5	2	1	Wydział Gospodarki Komunalnej

*Definicje dla Tabeli 13.

23. Liczba zarejestrowanych w Poznaniu samochodów osobowych na 1000 mieszkańców

24. Klasyfikacja strefy aglomeracji Poznań określana na podstawie przekroczenia dopuszczalnej liczby dni z ponadnormatywnymi stężeniami 24-godzinnymi pyłu PM10

25. Dynamika produkcji energii ze źródeł odnawialnych w ogólnym bilansie energetycznym miasta

26. Udział powierzchni ogólnodostępnej zieleni komunalnej i osiedlowej (bez terenów leśnych) w powierzchni miasta Poznania

27. Stosunek masy odpadów komunalnych przygotowanych do ponownego użycia i poddanych recyklingowi do masy wytworzonych odpadów komunalnych

28. Stosunek masy odpadów komunalnych i odpadów pochodzących z przetwarzania odpadów komunalnych przekazanych do składowania do masy wytworzonych odpadów komunalnych

Tabela 14. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Przyjazne i bezpieczne osiedla

Lp.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
29.	Dynamika liczby mieszkańców śródmieścia (2017=100)	%	100	90	91	93	Wydział Spraw Obywatelskich i Uprawnień Komunikacyjnych
30.	Dynamika liczby oddanych do użytku mieszkań ogółem (2017=100)	%	100	114	130	300	GUS
31.	Udział liczby dzieci objętych opieką żłobkową do liczby dzieci ogółem w tej grupie wiekowej	%	20,6	30	35	35	GUS
32.	Udział liczby dzieci objętych opieką przedszkolną do liczby dzieci ogółem w tej grupie wiekowej	%	95,8	110	100	100	GUS
33.	Dynamika liczby uczestników imprez organizowanych przez lokalne instytucje kultury (2017=100)	%	100	139	150	200	GUS
34.	Dynamika nakładów na zadania jednostek pomocniczych Miasta – osiedli finansowane z budżetu Miasta (2017=100)	%	100	298	350	400	Wydział Budżetu i Kontrolingu
35.	Wskaźnik przestępczości	[n]	29	27,5	26	24	GUS
36.	Dynamika długości dróg rowerowych (2017=100)	%	100	206	228	250	ZDM
37.	Dynamika liczby pasażerów publicznego transportu zbiorowego (2017=100)	%	100	105	110	117	ZTM
38.	Dynamika długości tras tramwajowych (2017=100)	%	100	105	106,5	109	GUS

Definicje dla Tabeli 14.

29. Dynamika liczby mieszkańców śródmieścia Poznania obejmującego obszar 5 jednostek pomocniczych Miasta – osiedli (Jeżyce, Ostrów Tumski–Śródka–Zawady–Komandoria, Stare Miasto, Święty Łazarz, Wilda) zameldowanych na pobyt stały
30. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytku w Poznaniu
31. Stosunek liczby dzieci objętych opieką żłobkową do ogólnej liczby dzieci w wieku do 3 lat w Poznaniu
32. Stosunek liczby dzieci w wieku od 3 do 6 lat objętych opieką przedszkolną do ogólnej liczby dzieci w tej grupie wiekowej w Poznaniu
33. Dynamika liczby uczestników imprez organizowanych przez centra, domy, ośrodki kultury oraz kluby i świetlice w Poznaniu
34. Dynamika wielkości nakładów na zadania jednostek pomocniczych Miasta – osiedli w Poznaniu finansowane z budżetu Miasta obejmujące zadania w ramach konkursu oraz proponowane do realizacji przez miejskie jednostki organizacyjne
35. Liczba stwierdzonych przestępstw na 1000 mieszkańców w Poznaniu
36. Dynamika długości dróg rowerowych w Poznaniu
37. Dynamika liczby pasażerów przewiezionych w granicach administracyjnych Poznania zbiorowym transportem publicznym obsługiwany przez operatora MPK sp. z o.o.
38. Dynamika długości czynnych torowisk tramwajowych na ulicach i placach w granicach administracyjnych Poznania

Tabela 15. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów Wspólnotowość i dialog społeczny

Lp.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
39.	Udział beneficjentów pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w ogólnej liczbie beneficjentów	%	44	42	41	41	GUS
40.	Dynamika liczby imprez masowych (2017=100)	%	100	95	100	120	GUS
41.	Udział miejskich teatrów i instytucji muzycznych, muzeów, galerii sztuki, kin przystosowanych do potrzeb osób z niepełnościami (infrastruktura)	%	86,7 (2020)	93,8 (2023)	98	100	GUS
42.	Dynamika liczby konsultacji społecznych (2017=100)	%	100	49	100	110	Gabinet Prezydenta

Lp.	Wskaźnik*	J.m.	2017	2024	2030	2040	Źródło pozyskiwania danych
43.	Dynamika wartości dofinansowania z budżetu Miasta projektów organizacji pozarządowych (2017 = 100)	%	100	200	250	300	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych
44.	Dynamika liczby klientów e-usług administracji lokalnej (2017 = 100)	%	100	732	800	850	Wydział Organizacyjny

*Definicje do Tabeli 15.

39. Stosunek liczby beneficjentów pomocy społecznej według ustawowego kryterium dochodowego do ogólnej liczby beneficjentów pomocy społecznej dla gospodarstw domowych w Poznaniu
40. Dynamika liczby artystyczno-rozrywkowych, interdyscyplinarnych i sportowych imprez masowych organizowanych w Poznaniu
41. Stosunek liczby należących do Miasta teatrów, instytucji muzycznych, muzeów, galerii sztuki, kin z infrastrukturą przystosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami do ogólnej liczby tych instytucji kultury należących do Miasta
42. Dynamika liczby konsultacji społecznych organizowanych przez Miasto
43. Dynamika wartości dofinansowania z budżetu Miasta uzyskanego w ramach otwartych konkursów ofert przez organizacje pozarządowe na realizację zadań publicznych
44. Dynamika liczby osób korzystających z e-usług uruchomionych przez Urząd Miasta Poznania

Tabela 16. Wskaźniki monitorujące ryzyka strategiczne

Lp.	Wskaźnik*	J.m.	Ryzyko	Cel/interpretacja	Źródło pozyskiwania danych
1.	Saldo migracji	liczba	Kryzysy geopolityczne	Identyfikacja skutków migracji	GUS
2.	Zmiany kosztów energii dla JST	%	Kryzysy geopolityczne	Identyfikacja skutków presji energetycznej	Wydział Gospodarki Komunalnej
3.	Odsetek mieszkańców w wieku 65+	%	Starzenie się społeczeństwa	Identyfikacja potrzeb opiekuńczych	GUS

Lp.	Wskaźnik*	J.m.	Ryzyko	Cel/interpretacja	Źródło pozyskiwania danych
4.	Wskaźnik starości demograficznej	%	Starzenie się społeczeństwa	Identyfikacja presji demograficznej	GUS
5.	Wartość pozyskanych środków unijnych	mln zł	Ograniczony dostęp do funduszy	Dostępność środków finansowych do realizacji projektów	Biuro Koordynacji Projektów i Rewitalizacji Miasta
6.	Wartość pozyskanych środków krajowych	mln zł	Ograniczony dostęp do funduszy	Dostępność środków finansowych do realizacji projektów	Wydział Budżetu i Kontrolingu
7.	Średnia roczna temperatura	°C	Zmiany klimatu	Ocena zagrożeń klimatycznych i skutków adaptacji	GUS
8.	Suma opadów rocznych	mm	Zmiany klimatu	Ocena zagrożeń klimatycznych i skutków adaptacji	Aquanet Retencja Sp. z o.o.
9.	Liczba dni z ekstremalnymi opadami (>50 mm)	dni	Zmiany klimatu	Ocena zagrożeń klimatycznych i skutków adaptacji	Aquanet Retencja Sp. z o.o.
10.	Liczba dzieci cudzoziemskich w szkołach	liczba	Trudności w integracji migrantów	Ocena potrzeb adaptacyjnych i integracyjnych	System Informacji Oświatowej
11.	Liczba wniosków o pomoc społeczną dla cudzoziemców	liczba	Trudności w integracji migrantów	Ocena potrzeb adaptacyjnych i integracyjnych	Poznańskie Centrum Świadczeń

Definicje do Tabeli 16.

1. Różnica między liczbą osób napływających do Poznania a liczbą osób z Poznania odpływających w ciągu roku
2. Dynamika zmian wielkości wydatków z budżetu Miasta na zakup energii elektrycznej w ciągu roku
3. Procentowy udział mieszkańców w wieku 65 lat i więcej w całkowitej liczbie mieszkańców Poznania
4. Stosunek liczby osób w wieku 65 lat i więcej do liczby osób w wieku 0-14 lat

5. Suma środków finansowych pozyskanych przez Miasto Poznań z funduszy Unii Europejskiej na realizację projektów inwestycyjnych i rozwoju społecznego
6. Łączna wartość środków finansowych pozyskanych z krajowych źródeł publicznych (np. budżet państwa, programy rządowe, dotacje krajowe) na realizację projektów inwestycyjnych i rozwoju społecznego
7. Średnia arytmetyczna temperatur zarejestrowanych w ciągu roku w Poznaniu
8. Całkowita ilość opadów atmosferycznych (deszcz, śnieg, grad) zmierzona w milimetrach w ciągu roku w Poznaniu
9. Liczba dni w roku, w których suma opadów przekroczyła 50 mm na terenie Poznania
10. Liczba uczniów w szkołach w Poznaniu, którzy posiadają obywatelstwo obce (innego kraju niż Polska)
11. Liczba złożonych wniosków o świadczenia pomocy społecznej (np. zasiłki, pomoc materialna) przez osoby posiadające obywatelstwo obce lub status cudzoziemca, zarejestrowanych w Poznańskim Centrum Świadczeń.

4. Plan finansowy, źródła finansowania

Podstawą finansowania działań strategicznych, zadań kluczowych i projektów zaplanowanych w Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ będzie budżet Miasta. Możliwości finansowe Miasta Poznania jako jednostki samorządu terytorialnego, łączącego zadania przypisane powiatowi i gminie, są jednak dość ograniczone. Z jednej strony sztywno wynikają z zapisów ustawowych i ich realizacja jest obligatoryjna, z drugiej zaś kształtowane są przez lokalne zasoby, wpływające na wielkość osiąganych dochodów własnych. Zatem efektywność wdrażania Strategii zależeć będzie od umiejętności komplementarnego łączenia finansowania z różnych źródeł, z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Oprócz budżetu Miasta kluczowymi źródłami finansowania planowanych przedsięwzięć będą fundusze i programy UE (m.in. Fundusze Europejskie dla Wielkopolski 2021-2027, Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Horyzont Europa, Program Cyfrowa Europa).

Ponadto planuje się wykorzystanie środków krajowych, w tym pochodzących z budżetu państwa, Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności, Rządowego Programu Inwestycji Strategicznych, z funduszy ochrony środowiska: Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (N/WFOSiGW), budżetów samorządów: wojewódzkiego, powiatowego i gmin stowarzyszonych w Metropolii Poznań, środków instytucji publicznych, które funkcjonują w Poznaniu, a także kredytów oraz środków prywatnych.

Osiąganie celów Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, zwłaszcza zakładających współpracę terytorialną, wspierane będzie również poprzez zintegrowane inwestycje terytorialne wdrażane w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 i dalszej.

Wdrażanie założeń Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ następować będzie poprzez realizację zadań, których rozpoczęcie przewiduje się od 2026 r. Plan finansowy i realizacyjny Strategii odnosi się do wielkości środków przeznaczonych na jej realizację w okresie 2026-2030, z wyszczególnieniem horyzontu krótkookresowego – do 2030 r., średniookresowego – do 2035 r. oraz długookresowego – do 2040 r.

Struktura budżetu Miasta Poznania, zgodnie ze „Sprawozdaniem za rok 2024 z wykonania budżetu Miasta Poznania”, przedstawia się następująco:

- dochody ogółem wynoszą: 6357,2 mln zł, z tego dochody bieżące zostały zrealizowane w wysokości 6092,6 mln zł, a dochody majątkowe w kwocie 264,6 mln zł;
- wydatki ogółem wynoszą 6259,1 mln zł, przy czym wydatki bieżące stanowią 87,6% (5484,7 mln zł), a wydatki majątkowe 12,4% (774,4 mln zł);
- wynik budżetu (nadwyżka): 98 059 142,38 zł.

Główne źródła dochodów budżetu Miasta w 2024 r. stanowiły:

- subwencja ogólna i dotacje celowe – 1881,1 mln zł;
- udziały we wpływach z podatku dochodowego – 2134,7 mln zł;
- wpływy z podatków i opłat – 1331,9 mln zł;
- środki na realizację programów i projektów finansowanych (dofinansowanych) ze źródeł zagranicznych i budżetu Unii Europejskiej – 133,6 mln zł;
- pozostałe dochody – 875,8 mln zł.

Subwencja ogólna i dotacje celowe z budżetu państwa stanowiły 29,6% ogólnej kwoty pozyskanych dochodów. Dochody Miasta z udziału we wpływach z podatków PIT i CIT stanowiły 33,6% dochodów ogółem. Wpływy z podatków i opłat lokalnych stanowiły 20,9% dochodów ogółem.

Główne źródła dochodów majątkowych Miasta stanowiły przede wszystkim:

- środki na realizację programów i projektów finansowanych (dofinansowanych) ze źródeł zagranicznych i budżetu Unii Europejskiej – 124,6 mln zł;
- środki na dofinansowanie zadań własnych pozyskane z innych źródeł – 26,8 mln zł;
- dochody jednostek budżetowych oraz inne dochody – 113,1 mln zł.

Zakłada się, że wdrażanie założeń Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ następować będzie poprzez realizację zadań inwestycyjnych oraz większości zadań bieżących (w perspektywie rocznej i wieloletniej), które będą podlegały systematycznej poprawie jakości. Udział wydatków przeznaczonych na realizację zadań strategicznych w danym roku wynosić będzie około 80–85% budżetu Miasta Poznania.

Planowana do realizacji lista zadań kluczowych opiera się głównie na zadaniach możliwych do sfinansowania z budżetu Miasta oraz spółek, w których Miasto posiada udziały. Możliwe i pożądanym jest jednak włączenie innych podmiotów w realizację strategii, w tym m.in. samorządów: województwa wielkopolskiego, powiatu poznańskiego, stowarzyszeń, związków i gmin tworzących Metropolię Poznań,

innych instytucji sektora finansów publicznych czy kapitału prywatnego. Ze względu jednak na konieczność monitorowania i ewaluacji założonych zadań oraz określenia ram rzeczowo-finansowych wśród zadań przeznaczonych do realizacji do roku 2040 wymienia się głównie te, na które Miasto Poznań ma, bądź może mieć bezpośredni wpływ. Jednakże każda inwestycja niesklasyfikowana w budżecie Miasta, mająca wpływ na realizację celu głównego i priorytetów strategii, będzie odbierana jako wsparcie procesu realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+. Dotyczy to przede wszystkim dużych projektów poznańskich uczelni, innych jednostek samorządowych, w tym wyższego szczebla, instytucji publicznych, samorządowych i publicznych spółek, w tym głównie odpowiedzialnych za infrastrukturę, oraz inwestycji prywatnych (budownictwo mieszkaniowe, nowoczesne usługi, innowacyjny przemysł).

Zgodnie z przyjętą Wieloletnią Prognozą Finansową Miasta Poznania szacuje się systematyczny, coroczny wzrost bieżących dochodów budżetu Miasta, co przy niezmiennych uwarunkowaniach prawno-ekonomicznych wpływać będzie na możliwe, stopniowe zwiększanie udziału wydatków na realizację Strategii w wydatkach budżetu Miasta ogółem.

Na realizację zadań kluczowych Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+, w ramach planowanych wydatków budżetu Miasta i spółek, w których Poznań posiada udziały, a także instytucji publicznych, takich jak m.in. uczelnie wyższe, przeznaczona zostanie kwota 18 266 783 tys. zł. Szacuje się, że łącznie w latach 2026-2040 środki zewnętrzne (których otrzymanie jest prawdopodobne) pozyskane na realizację strategii wynosić będą około 6 mld zł.

Struktura wydatków – nakładów na realizację każdego z 5 celów szczegółowych – priorytetów Strategii została przedstawiona w poniższych tabelach wraz z kluczowymi zadaniami, finansowanymi lub współfinansowanymi z budżetu Miasta, przewidzianymi do realizacji w ramach każdego z priorytetów.

Tabela 17. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu **Silna i odporna Metropolia (2025-2040)**

Priorytet	Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Wysokość środków zewnętrznych przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego
Silna i odporna Metropolia	3 116 110	1 246 444	środki z budżetu państwa, fundusze europejskie zwrotne i bezzwrotne, budżet Województwa Wielkopolskiego, środki Stowarzyszenia Metropolia Poznań, budżety jednostek samorządu terytorialnego Metropolii Poznań

Tabela 18. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu **Silna i odporna Metropolia – lata realizacji**

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rozbudowa systemu kolei metropolitalnej wraz z węzłami przesiadkowymi i przystankami kolejowymi	●	●	●
Zagospodarowanie obszaru Wolnych Torów	●	●	●
Budowa nowych siedzib Teatru Muzycznego i Wielkopolskiego Muzeum Niepodległości (nowego Muzeum Powstania Wielkopolskiego)	●		
Budowa nowej siedziby dla Filharmonii Poznańskiej (Centrum Muzyki)	●	●	
Kompleksowa modernizacja obiektów Palmiarni Poznańskiej	●		
Rewaloryzacja obiektów XIX wiecznych fortyfikacji Twierdzy Poznań dla zachowania dziedzictwa kulturowego	●	●	●
Ochrona i promocja Parku Kulturowego na Starym Mieście; podjęcie starań o wpisanie centrum Poznania na listę UNESCO	●		
Modernizacja kompleksu Bramy Poznania	●		
Budowa hali lekkoatletycznej z innymi funkcjami sportowymi	●	●	

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Modernizacja HWS Arena	●		
Modernizacja infrastruktury Toru Regatowego Malta (utrzymanie poziomu i wymogów organizacji międzynarodowych imprez kajakowych i wioślarskich) oraz kompleksowe zagospodarowanie północnego brzegu Jeziora Maltańskiego (wprowadzenie funkcji sportu, kultury, turystyki i rekreacji na teren przemysłowy; modernizacja i rozwój kolejki parkowej Maltanka, nowy ciąg pieszo-rowerowy)	●	●	●
Rozbudowa i przebudowa układu komunikacyjnego miasta o znaczeniu ponadlokalnym (druga jezdnia ul. Dolna Wilda od ul. Hetmańskiej do autostrady A2, węzeł Wola, ul. Obornicka (inwestycje w Poznaniu i Suchym Lesie), likwidacja kolizji drogowo-kolejowych o znaczeniu ponadlokalnym (w tym ul. Starołęcka – LK 272, Kolejowa Obwodnica Poznania – ul. Naramowicka, ul. Umultowska, ul. Morasko; ul. Sucholeska – LK 395 i 803; ul. Biskupińska – LK 354; ul. Lechicka – LK 351 (okolice przystanku Wola), ul. Bałtycka-Gnieźnieńska; ul. Bałtycka-Gdyńska)	●	●	●
Utworzenie połączenia kolejowego z Portem Lotniczym Poznań-Ławica		●	●
Rozbudowa infrastruktury Portu Lotniczego Poznań-Ławica	●	●	●
Organizacja nowych wydarzeń o randze międzynarodowej (np. Targi Technologii Jutra; światowe targi najbardziej promujące eksportowe branże Polski, start-upy, imprezy w 100. rocznicę PeWuKi)	●	●	●
Przebudowa Poznańskiego Węzła Kolejowego wraz z budową Dworca PKP Poznań Główny oraz uwzględnieniem przebiegu linii KDP	●	●	●
Rozbudowa metropolitalnego układu dróg pieszo-rowerowych (w tym: budowa kładki pieszo-rowerowej w Czerwonaku, wydłużenie trasy pieszo-rowerowej Wartostrady na północ od istniejącego ciągu w ul. Nadbrzeże w rejonie Mostu Lecha do kładki pieszo-rowerowej w Owińskach, budowa drogi dla rowerów oraz drogi dla pieszych w pasie drogowym ulicy Malwowej)	●	●	●
Rozbudowa i modernizacja kompleksu sportowego na Gołębiniu	●	●	
Realizacja programu „Po poznańsku. Niematerialne dziedzictwo miasta”	●	●	●
Badania krajobrazu miejskiego Poznania, w tym krajobrazów unikatowych oraz ekspozycji wizualnej krajobrazu	●	●	●
Dostosowanie infrastruktury wybranych instytucji publicznych do pełnienia funkcji tymczasowych miejsc schronienia dla mieszkańców miasta na wypadek zagrożeń i sytuacji kryzysowych	●	●	●

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Modernizacja istniejących i budowa nowych obiektów zbiorowej ochrony i miejsc doraźnego schronienia	●	●	●
Modernizacja dróg, obiektów inżynierskich i transportu publicznego oraz systemów sterowania ruchem, uwzględniając wprowadzenie zmian związanych z koniecznością przeprowadzenia sprawnej ewakuacji ludności	●	●	●

Tabela 19. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu **Nowoczesna przedsiębiorczość (2025-2040)**

Priorytet	Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Wysokość środków zewnętrznych przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego
Nowoczesna przedsiębiorczość	908 185	363 274	środki z budżetu państwa, fundusze europejskie zwrotne i bezzwrotne, budżet Województwa Wielkopolskiego, Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, kapitał prywatny, budżety własne spółek, uczelni wyższych, kredyty

Tabela 20. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu **Nowoczesna przedsiębiorczość – lata realizacji**

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rozwój Poznańskiego Parku Technologiczno-Przemysłowego	●	●	
Program akceleracji start-upów na terenach MTP	●	●	
Rozbudowa i unowocześnienie infrastruktury targowej i kongresowej MTP	●	●	●
Współpraca między Hubem Kwantowym w Poznaniu oraz Centrami Sztucznej Inteligencji utworzonych przy uczelniach poznańskich (UAM i PP) – praktyczne wykorzystanie technologii kwantowej m.in. w procesach biznesowych, medycynie, finansach, sztucznej inteligencji i optymalizacji procesów	●	●	●
Utworzenie Centrum Nauki i Techniki, na bazie obiektów Politechniki Poznańskiej przy placu Marii Skłodowskiej-Curie (strefy: edukacji, społeczna i biznesowa dla rozwoju start-upów/spin-offów)	●	●	
Rozwój koncepcji Poznań CityLab jako miejsca tworzenia powiązań i współpracy pomiędzy samorządem, biznesem oraz społecznością akademicką	●	●	●
Adaptacja do nowych funkcji obiektów dawnej Gazowni Miejskiej – przekształcenie historycznego kompleksu w centrum edukacyjne i biznesowe, łączące funkcje kulturalne, edukacyjne oraz gastronomiczne (Centrum Kultury i Biznesu Kreatywnego)	●	●	●
Udział w kluczowych branżowych wydarzeniach w Polsce i za granicą, mających na celu pozyskiwanie inwestorów, którzy stworzą nowe miejsca pracy oraz wypromują Poznań na arenie międzynarodowej jako miejsce atrakcyjne dla inwestorów, również z branż technologicznych	●	●	●
Utworzenie Centrum Ekonomii Społecznej	●		

Tabela 21. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu **Zielono-błękitne miasto (2025-2040)**

Priorytet	Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Wysokość środków zewnętrznych przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego
Zielono-błękitne miasto	5 958 837	2 383 535	środki z budżetu państwa, fundusze europejskie zwrotne i bezzwrotne- Narodowy/Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, budżety własne spółek, budżety jednostek samorządu terytorialnego Metropolii Poznań, kredyt ze środków Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI)

Tabela 22. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu **Zielono-błękitne miasto – lata realizacji**

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rozbudowa Parku Rataje		●	
Zagospodarowanie starego koryta Warty	●	●	●
Budowa i modernizacja obiektów nad Wartą (m.in. kładka pieszo-rowerowa łącząca Wildę i Osiedle Piastowskie, przystań jachtowa, przystań nurtowa)	●	●	●
Unowocześnienie systemu gospodarki odpadami	●	●	
Zakładanie nowych, atrakcyjnych, ogólnodostępnych terenów zieleni w przestrzeni publicznej miasta	●	●	●

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rewaloryzacja i ochrona istniejących zasobów zieleni (w tym. modernizacja Parku Szelałgowskiego, modernizacja Starego Zoo, modernizacja Parku Kasprowicza, rewitalizacja parku nad Wartą na Osiedlu Piastowskim, zabezpieczenie, zachowanie i utrwalenie substancji zabytkowego Cmentarza Zasłużonych Wielkopolan i cmentarzy na stokach Cytadeli, modernizacja Pomnika Powstańców Wielkopolskich wraz z otoczeniem, program ratowania starych cennych drzew)	●	●	●
Rozbudowa, modernizacja, zabezpieczenie Ujęć Wody i Stacji Uzdatniania Wody oraz zbiorników wody pitnej dla miasta Poznania	●	●	●
Poprawa działania istniejącego systemu kanalizacji deszczowej, wprowadzenie zintegrowanego zarządzania SGWO, zwiększenie potencjału retencji, budowa zbiorników retencyjnych	●	●	●
Budowa i modernizacja urządzeń podczyszczających	●	●	●
Programy małej retencji, w tym w lasach	●	●	●
Rewitalizacja brzegów rzeki Warty – etap II	●	●	●
Program zarządzania energią w budynkach miejskich. Wzrost efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej	●	●	●
Podłączanie obiektów należących do miasta do efektywnych źródeł zasilania, w tym miejskiego systemu ciepłowniczego (msc)	●	●	●
Adaptacja lasów komunalnych do zmian klimatu	●	●	●
Projekty wdrażające rozwiązania z zakresu błękitno-zielonej infrastruktury (Zielone szkoły, Zielone ściany i dachy, Zielona owalnica – ul. Kościelna oraz rewitalizacja przestrzeni zieleni na Al. Marcinkowskiego)	●	●	●
Zielona sieć: śródmieście – miasto – metropolia: kompleksowy program zwiększenia dostępności terenów zieleni poprzez: zwiększenie udziału terenów leśnych na obszarze metropolii, tworzenie zielonych enklaw na terenie przestrzeni ogólnomiejskich, w przestrzeniach lokalnych, na terenach placówek oświatowych oraz działania w tzw. mikroprzestrzeniach i działania punktowe	●	●	●

Tabela 23. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu **Przyjazne i bezpieczne osiedla** (2025-2040)

Priorytet	Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Wysokość środków zewnętrznych przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego
Przyjazne i bezpieczne osiedla	3 658 144	1 463 258	środki z budżetu państwa, fundusze europejskie zwrotne i bezzwrotne, środki Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, budżety własne spółek, środki spółdzielni mieszkaniowych, środki Poznańskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego, kapitał prywatny, kredyty

Tabela 24. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu **Przyjazne i bezpieczne osiedla** – lata realizacji

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Zagospodarowanie obszaru Naramowic	●	●	●
Zagospodarowanie obszaru Strzeszyna	●	●	
Program Centrum – etap II – budowa trasy tramwajowej w ul. Ratajczaka	●		
Rewitalizacja śródmieścia, aktywizacja i integracja społeczna mieszkańców	●	●	●
Zagospodarowanie Placu Wiosny Ludów, wraz z przebudową układu drogowego	●	●	●
Madalina – Zajezdnia Kultury i Spotkań – adaptacja obiektów dawnej zajezdni na centrum historii komunikacji oraz miejsce międzypokoleniowej integracji	●		
Muzyczna Odnowa Wilsona – Symfonia Przestrzeni i Dźwięku	●		
Rozwój działalności kulturalnej Biblioteki Raczyńskich	●		

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rozwój działalności kulturalnej Teatru Polskiego w Poznaniu	●		
Urządzenie przestrzeni publicznych na obszarze Jeżyce-Północ	●	●	●
Śródmiejskie rynki i place – program rewaloryzacji przestrzeni oraz aktywizacja gospodarcza i społeczno-kulturalna	●	●	●
Przygotowanie koncepcji zagospodarowania Rynku Wschodniego	●		
Program rozwoju deptaków i reprezentacyjnych śródmiejskich ulic	●	●	●
Renowacja i modernizacja zabytkowych kamienic miejskich oraz obiektów zabytkowych o walorach turystycznych	●	●	●
Wydarzenia promujące dziedzictwo materialne i niematerialne oraz historię Poznania	●	●	●
Budowa mieszkań komunalnych	●	●	●
Rozwój Społecznej Agencji Najmu	●	●	●
Realizacja programów „POZnań - i zamieszkaj”, „Mieszkanie dla Seniora” oraz „Mieszkanie dla Absolwenta”	●	●	●
Rozwój projektów mieszkaniowych oraz lokale mieszkalne dla NGO – Lokale socjalne ze wsparciem, Droga do Samodzielności, Mieszkania Treningowe	●	●	●
Budowa placówek przedszkolnych i szkolnych (osiedla: Strzeszyn, Naramowice, Morasko-Radojewo, Piątkowo, Kwiatowe, Ławica)	●	●	
Budowa nowych obiektów sportowych (obiekt wielofunkcyjny w Parku Kasprowicza, pływalnia przy ul. Taborowej, centrum sportów plażowych, basen na terenie Górnego Tarasu Rataj, lodowisko w północnej części miasta)	●	●	●
Udostępnianie przestrzeni publicznej i lokali komunalnych na lokalne działania i inicjatywy społeczne, kulturalne oraz promujące zdrowy tryb życia i lokalne rzemiosło	●	●	●
Rozbudowa i modernizacja systemu monitoringu oraz ochrony ludności i obrony cywilnej	●	●	●

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Doposażenie podmiotów ochrony ludności w nowoczesny sprzęt, w tym agregaty prądotwórcze i inne alternatywne źródła energii	●	●	●
Dostosowanie infrastruktury instytucji publicznych do pełnienia funkcji tymczasowych miejsc schronienia dla mieszkańców miasta na wypadek zagrożeń i sytuacji kryzysowych; organizacja lokalnych punktów konsultacyjnych	●	●	●
Budowa nowych tras tramwajowych (Naramowice etapy II, III i IV, ul. Ratajczaka, Osiedle Kopernika, Osiedle Dębina, węzeł Brama Zachodnia, Marcecin, Poznań-Wschód, w kierunku Podolan i Strzeszyna: etap I do Wrzoska, etap II do węzła Druskiennicka, Junikowo PKM)	●	●	●
Budowa nowej zajezdni tramwajowej	●	●	●
Przebudowa tras tramwajowych (np. 28 Czerwca 1956 r., ul. Zwierzyniecka, ul. Kraszewskiego, ul. Dąbrowskiego, ul. Głogowska)	●	●	●
Zakup nowych niskoemisyjnych pojazdów transportu publicznego oraz nowych tramwajów niskopodłogowych	●	●	●
Utworzenie nowych połączeń komunikacyjnych (Osiedle Świerczewo z centrum miasta, północnych osiedli miasta z trasą PST, usprawnienie ruchu komunikacyjnego do węzła Ogrody/ Brama Zachodnia), badania możliwości lokalizacji nowych tras tramwajowych wymienionych w kierunkach rozwoju transportu zbiorowego	●	●	
Rozbudowa Strefy Ograniczonej Prędkości	●		
Rozwój systemu parkingów Park&Ride – funkcjonalny system parkingowy (m.in. Górczyn)	●	●	
Rozbudowa miejskiej sieci dróg rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą	●	●	
Wsparcie rozwoju stacji paliw alternatywnych	●	●	
Modernizacja mostów Mieszka I oraz Bolesława Chrobrego i Ronda Śródka	●	●	
Modernizacja infrastruktury publicznego transportu zbiorowego, w tym dostosowanie do potrzeb osób z dodatkowymi potrzebami	●	●	●

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rozwój Strefy Płatnego Parkowania na terenie miasta	●		
Nowe przeprawy mostowe przez rzekę Wartę		●	●
Lokalne Programy Odnowy (program integracji i koncentracji działań dla wybranych obszarów na terenie zdegradowanym)	●	●	
Generalna modernizacja obiektów i rozbudowa Młodzieżowego Ośrodka Sportowego	●	●	●
Modernizacja obiektów infrastruktury sportowej przy Drodze Dębińskiej (hala szermiercza, boiska piłkarskie, stadion piłkarski, korty tenisowe) oraz kompleksowe zagospodarowanie Stadionu Szyca i jego otoczenia pod funkcje parkowe i sportowo-rekreacyjne	●	●	
Modernizacja letnich basenów otwartych na Chwiałce	●	●	
Modernizacja/budowa basenu na Chwiałce	●	●	
Budowa hali sportowej do gier zespołowych	●	●	

Tabela 25. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu **Wspólnotowość i dialog społeczny** (2025-2040)

Priorytet	Łączna wysokość środków przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Wysokość środków zewnętrznych przeznaczonych na realizację priorytetu w tys. zł	Potencjalne źródła finansowania zewnętrznego
Wspólnotowość i dialog społeczny	4 625 507	1 850 203	środki z budżetu państwa, fundusze europejskie zwrotne i bezzwrotne, środki organizacji pozarządowych

Tabela 26. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu **Wspólnotowość i dialog społeczny – lata realizacji**

Zadania kluczowe	2025-2030	2031-2035	2036-2040
Rozwój projektu Poznańskiego Budżetu Obywatelskiego	●	●	●
Tworzenie i wspieranie Centrów Inicjatyw Lokalnych	●	●	●
Dostosowanie budynków publicznych do potrzeb osób z dodatkowymi potrzebami	●	●	●
Wykorzystanie nowoczesnych technologii i narzędzi w procesie public relations	●	●	●
Realizacja projektów poprawiających jakość obsługi klienta w Urzędzie Miasta Poznania i miejskich jednostkach organizacyjnych	●	●	●
Prowadzenie Centrum Inicjatyw Rodzinnych	●	●	●
Modernizacja infrastruktury obiektów pomocy społecznej	●	●	
Organizacja usług społecznych na osiedlach	●	●	●

5. Synteza raportu ewaluacyjnego

Zgodnie z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (tekst jednolity: Dz.U. z 2025 r. poz. 198) projekt Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ poddany został ewaluacji ex-ante przed jej przyjęciem przez Radę Miasta Poznania.

Celem ewaluacji było dokonanie oceny logiki działań strategicznych (rodzaju i celowości działań) przyjętej w ramach Strategii. Proces ewaluacji ex-ante miał urzeczywistnić zasadę polityki opartej na dowodach (evidence-based policy), gdzie wiedza i doświadczenie podmiotu opracowującego strategię uzupełnione zostały wiedzą naukową i ekspercką wykonawcy ewaluacji ex-ante w celu poprawy jakości dokumentu.

5.1. Pytania badawcze

W procesie ewaluacji zadano następujące zróżnicowane pytania badawcze pozwalające na dokonanie oceny trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji dokumentu.

Pytanie badawcze: Czy Strategia zachowuje spójność wewnętrzną, co oznacza logiczne związki między poszczególnymi częściami dokumentu?

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest dokumentem spójnym, logicznym, kompleksowym i dobrze przygotowanym. Wysoka jakość diagnozy, realistyczne cele, adekwatna struktura finansowania oraz rozbudowany system wskaźników świadczą o dużym potencjale skuteczności i efektywności planowanej interwencji.

Czy wnioski z diagnozy znajdują swoje przełożenie na cele Strategii?

Cele i działania strategiczne są logicznie powiązane z diagnozą, a struktura dokumentu umożliwia prześledzenie tego powiązania. W wielu przypadkach cele szczegółowe są bezpośrednio cytowane z diagnozy lub stanowią jej rozwinięcie. Nie stwierdzono istotnych luk ani niespójności pomiędzy Diagnozą a celami Strategii. Dokument wykazuje wysoką jakość merytoryczną, a jego struktura umożliwia przejrzyste śledzenie logiki interwencji.

Adekwatność zaplanowanej struktury nakładów finansowych do wyzwań i potrzeb, planowanych działań oraz założonych celów

Dokument wykazuje wysoki poziom dojrzałości planistycznej i finansowej. Zaplanowana struktura nakładów finansowych w Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest nie tylko adekwatna do zdiagnozowanych potrzeb i celów, ale również stanowi solidną podstawę do skutecznej i efektywnej realizacji polityki rozwoju miasta w perspektywie długoterminowej.

Weryfikacja wartości pośrednich i docelowych dla wskaźników przyjętych w Strategii oraz określenie czynników zewnętrznych mających na nie wpływ

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ zawiera rozbudowany i wielopoziomowy system wskaźników. Wskaźniki są przypisane do konkretnych celów i priorytetów, co umożliwia ich bezpośrednie powiązanie z logiką interwencji. System wskaźników przyjęty w Strategii jest nie tylko zgodny z obowiązującymi standardami planowania strategicznego, ale również stanowi fundament dla skutecznego monitorowania i ewaluacji realizacji celów rozwojowych miasta. Jego dalsze rozwijanie i adaptacja do zmieniających się warunków będą kluczowe dla utrzymania wysokiej jakości zarządzania rozwojem lokalnym w perspektywie do 2040 roku.

Uwarunkowania zewnętrzne w stosunku do Strategii mające wpływ na jej skuteczność i efektywność (w tym analiza ryzyka)

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ w sposób kompleksowy identyfikuje i uwzględnia kluczowe uwarunkowania zewnętrzne, które mogą wpływać na jej skuteczność i efektywność. Dokument wykazuje wysoki poziom świadomości kontekstu społeczno-gospodarczego, środowiskowego i technologicznego, w jakim będzie realizowany.

Pytanie badawcze: Czy wnioski z Diagnozy i cele Strategii są spójne z najważniejszymi politykami i strategiami na poziomach krajowym i regionalnym, w tym w szczególności ze Strategią na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Koncepcją Rozwoju Kraju 2050 (projekt), Strategią rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku?

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ wykazuje wysoki poziom zgodności z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym. Zarówno wizja, jak i cel główny oraz priorytety Strategii są spójne z celami i kierunkami interwencji zawartymi w takich dokumentach jak Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju,

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 oraz Strategia Metropolii Poznań 2035. Spójność ta znajduje odzwierciedlenie nie tylko w zapisach deklaracyjnych, ale przede wszystkim w konkretnych działaniach, projektach i wskaźnikach, co świadczy o wysokim poziomie integracji strategii miejskiej z polityką rozwoju terytorialnego w Polsce.

Spójność wniosków z założeń i celów z najważniejszymi krajowymi i regionalnymi celami strategicznymi (w jakim stopniu spodziewane efekty przyczynią się do realizacji celów strategicznych na różnych poziomach, w tym w szczególności do realizacji celów Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Strategii rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 roku

Strategia Rozwoju Miasta Poznania 2040+ wykazuje wysoki poziom spójności z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym. Zarówno wizja, jak i cel główny oraz pięć priorytetów Strategii są zgodne z celami i kierunkami interwencji zawartymi w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego 2030 oraz Strategii Metropolii Poznań 2035. Dokument uwzględnia kluczowe wyzwania rozwojowe wskazane w tych strategiach, takie jak transformacja gospodarki, zmiany demograficzne, adaptacja do zmian klimatu, rozwój kapitału ludzkiego i społecznego, cyfryzacja oraz integracja terytorialna.

Spójność ta nie ma charakteru wyłącznie deklaracyjnego – znajduje ona odzwierciedlenie w konkretnych działaniach, projektach i wskaźnikach zaplanowanych w Strategii. Dzięki temu dokument nie tylko wpisuje się w ramy polityki rozwoju na poziomie krajowym i regionalnym, ale również stanowi jej lokalne rozwinięcie i operacjonalizację.

Pytanie badawcze: Czy i w jakim zakresie struktura organizacyjna Urzędu Miasta Poznania wspiera realizację działań i celów Strategii?

System realizacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ został zaprojektowany w sposób kompleksowy i funkcjonalny. Struktura organizacyjna Urzędu Miasta Poznania, obejmująca dedykowane jednostki oraz Komitet Sterujący, zapewnia skuteczną koordynację działań strategicznych, przestrzennych i budżetowych. Integracja z systemem KSAT oraz zastosowanie podejścia opartego na współzarządzaniu i partnerstwie wzmocniają zdolność operacyjną Miasta do wdrażania Strategii. System ten stanowi solidną podstawę do efektywnego zarządzania rozwojem lokalnym w długiej perspektywie czasowej.

Struktura i system organizacyjny oceniane w odniesieniu do Strategii

Struktura organizacyjna Urzędu Miasta Poznania w obecnym kształcie wspiera realizację działań i celów Strategii w sposób systemowy i funkcjonalny. Wysoki poziom integracji między planowaniem strategicznym, przestrzennym i budżetowym, a także istnienie dedykowanych jednostek i mechanizmów koordynacyjnych stanowią solidną podstawę dla skutecznego wdrażania dokumentu.

Bariery w skutecznej i efektywnej realizacji Strategii

Pomimo wysokiego poziomu przygotowania instytucjonalnego i organizacyjnego realizacja Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ może wiązać się z pewnymi wyzwaniami, które nie stanowią barier w sensie ścisłym, lecz potencjalne czynniki wpływające na tempo i jakość realizacji Strategii, które – przy odpowiednim zarządzaniu – mogą zostać skutecznie zaadresowane. Należy wzmocnić koordynację międzywydziałową, rozwijać kompetencje pracowników oraz budować kulturę współpracy i elastyczności w organizacji. Finansowo konieczne jest regularne aktualizowanie kosztorysów, elastyczne planowanie oraz aktywne pozyskiwanie funduszy, by sprostać zmiennym warunkom i rosnącym kosztom. Ponadto, w obliczu czynników zewnętrznych takich jak zmiany prawne czy demografia, kluczowe jest rozwijanie partnerstw i dostosowywanie strategii do zmieniającego się otoczenia.

Pytanie badawcze: Czy założenia Strategii umożliwiają skuteczną i efektywną realizację procesów monitorowania i ewaluacji?

System monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest dobrze skonstruowany, przejrzysty i zgodny z zasadami nowoczesnego zarządzania strategicznego. Oparty na podejściu modułowym, zintegrowany z budżetem Miasta i wspierany przez system KSAT, umożliwia bieżące śledzenie postępów, ocenę skuteczności działań oraz identyfikację trendów rozwojowych. Jego największymi atutami są transparentność, cykliczność raportowania oraz wysoka jakość wskaźników. System ten stanowi silne narzędzie wspierające podejmowanie decyzji zarządczych i monitorowanie realizacji celów rozwojowych miasta.

System wskaźników zastosowany w Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ jest dobrze zaprojektowany, spójny z zasadami zarządzania strategicznego i oparty na solidnych podstawach metodologicznych. Jego największymi atutami są wysoka trafność i adekwatność wskaźników do celów Strategii, przejrzystość i dostępność danych czy wiarygodność źródeł i zgodność z zasadą SMART.

Zasoby ludzkie oraz potencjał instytucjonalny systemu monitoringu i ewaluacji (obszary ryzyka i bariery dla skutecznej i efektywnej realizacji procesów monitorowania i ewaluacji)

System monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ został zaprojektowany jako integralna część kompleksowego modelu zarządzania strategicznego, który łączy planowanie społeczno-gospodarcze, przestrzenne i finansowe. Jego skuteczność zależy nie tylko od jakości przyjętych wskaźników i narzędzi analitycznych, ale przede wszystkim od potencjału instytucjonalnego i zasobów ludzkich zaangażowanych w jego realizację. System monitoringu i ewaluacji Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ opiera się na solidnych fundamentach instytucjonalnych i organizacyjnych. Jego mocną stroną jest integracja z systemem planowania budżetowego i przestrzennego, a także istnienie formalnych struktur odpowiedzialnych za koordynację działań strategicznych. Zasoby ludzkie zaangażowane w realizację strategii dysponują odpowiednimi kompetencjami, jednak ich potencjał nie został w pełni zinstytucjonalizowany.

Założony system sprawozdawczości/monitoringu wykonania Strategii

System monitoringu i sprawozdawczości Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ stanowi jeden z kluczowych komponentów kompleksowego modelu zarządzania strategicznego, który został przyjęty przez władze samorządowe miasta. Jego konstrukcja opiera się na założeniu, że skuteczna realizacja Strategii wymaga nie tylko precyzyjnie określonych celów i działań, ale również systematycznego, opartego na danych monitorowania postępów oraz mechanizmów umożliwiających ocenę skuteczności i efektywności podejmowanych interwencji. Założony system sprawozdawczości i monitoringu Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ stanowi nowoczesne i kompleksowe narzędzie wspierające zarządzanie rozwojem miasta. Jego konstrukcja oparta na podejściu modułowym, integracja z systemem budżetowym oraz cykliczny charakter raportowania tworzą solidne podstawy dla skutecznej realizacji celów strategicznych. Wprowadzenie dodatkowych mechanizmów rewizji, partycypacji oraz analizy efektywności kosztowej mogłoby jeszcze bardziej zwiększyć jego użyteczność i odporność na zmiany w otoczeniu.

5.2. Ocena projektu Strategii

Ocena projektu Strategii Rozwoju Miasta Poznania 2040+ została przeprowadzona w oparciu o kompleksową analizę dokumentu, uwzględniającą zarówno jego strukturę, jak i zawartość merytoryczną. Ewaluacja ex-ante objęła cztery główne obszary: spójność wewnętrzną Strategii, zgodność z dokumentami wyższego rzędu, adekwatność systemu realizacji oraz jakość systemu monitoringu i ewaluacji. Każdy z tych komponentów został poddany szczegółowej analizie, której celem było określenie, czy Strategia jest dokumentem trafnym, realistycznym i możliwym do skutecznego wdrożenia.

W zakresie spójności wewnętrznej dokumentu stwierdzono, że Strategia wykazuje wysoki poziom logicznego powiązania między Diagnozą, celami strategicznymi, priorytetami oraz planowanymi działaniami. Diagnoza została opracowana w sposób kompleksowy, z uwzględnieniem aktualnych danych statystycznych, prognoz demograficznych oraz wpływu zjawisk zewnętrznych, takich jak pandemia COVID-19 czy migracje wojenne. Na tej podstawie sformułowano cele i priorytety, które w sposób bezpośredni odpowiadają na zidentyfikowane wyzwania rozwojowe. Przykładowo, potrzeba zwiększenia dostępności mieszkań została przełożona na konkretne działania w ramach priorytetu „Przyjazne i bezpieczne osiedla”, a wyzwania związane z transformacją gospodarczą znalazły odzwierciedlenie w priorytecie „Nowoczesna przedsiębiorczość”.

Wysoko oceniono również strukturę finansowania Strategii. Łączna wartość planowanych nakładów wynosi ponad 18 mld PLN, z czego około 6 mld PLN ma pochodzić ze źródeł zewnętrznych. Alokacja środków została zaplanowana w sposób proporcjonalny do skali wyzwań zdiagnozowanych w poszczególnych obszarach. Największe nakłady przewidziano na działania związane z ochroną środowiska i adaptacją do zmian klimatu, co jest zgodne z priorytetem „Zielono-błękitne miasto”. Również w obszarze usług społecznych i integracji społecznej zaplanowano znaczące środki, co odpowiada potrzebom wskazanym w diagnozie.

System wskaźników zastosowany w Strategii został oceniony jako zgodny z zasadą SMART. Wskaźniki są mierzalne, osiągalne i powiązane z celami strategicznymi. Obejmują zarówno dane ilościowe, jak i jakościowe, choć zauważono, że komponent jakościowy mógłby zostać wzmocniony. Wskaźniki pozwalają na bieżące monitorowanie postępów oraz ocenę skuteczności działań, co stanowi istotny element zarządzania strategicznego.

W zakresie systemu realizacji Strategii pozytywnie oceniono strukturę organizacyjną Urzędu Miasta Poznania, w tym funkcjonowanie Komitetu Sterującego oraz integrację planowania strategicznego z budżetowaniem. Wskazano jednak na potencjalne wyzwania, takie jak potrzeba dalszego rozwijania kompetencji projektowych w jednostkach miejskich.

Część IV

Słownik pojęć

- Adaptacja do zmian klimatu** – proces dostosowywania się systemów naturalnych, społecznych i gospodarczych do aktualnych lub przewidywanych skutków zmian klimatu.
- Anioł biznesu** (ang. business angel) – osoba prywatna, która inwestuje część swojego majątku w początkowe etapy rozwoju przedsiębiorstw, w zamian za udziały mniejszościowe w firmie.
- Audyt krajobrazowy** – ocena stanu krajobrazu, jego wartości i zagrożeń, stanowiąca podstawę do planowania i zarządzania krajobrazem.
- Biała gospodarka** – to sektory zajmujące się zdrowiem, w tym produkcją, badaniami, marketingiem i dystrybucją towarów i usług związanych z ochroną zdrowia i opieką nad osobami starszymi. Obejmuje szeroki zakres działalności, od opieki medycznej po produkcję leków i sprzętu medycznego.
- Big data** – zbiory danych charakteryzujące się dużą objętością, różnorodnością oraz zmiennością, które wymagają innowacyjnych technologii w celu wydobycia użytecznej wiedzy.
- Bioróżnorodność** – różnorodność form życia na wszystkich poziomach organizacji biologicznej, od genów po ekosystemy.
- Błękitno-zielona infrastruktura** – sieć naturalnych i półnaturalnych obszarów wodnych i zieleni, które dostarczają korzyści ekologiczne, społeczne i gospodarcze.
- Carpooling** – wspólne podróżowanie, w którym kierowca dzieli się wolnym miejscem w samochodzie z pasażerami, ustalając cenę za przejazd.
- Carsharing** – system, w którym osoby wynajmują samochody na krótki okres, np. na godziny, bez konieczności posiadania własnego pojazdu.
- Cel główny strategii** – określa główny kierunek rozwoju miasta, zgodny z jego wizją i stanowi punkt odniesienia dla celów szczegółowych.
- Cele szczegółowe** – stanowią rozwinięcie celu głównego, określają kierunki działań rozwojowych w perspektywie wieloletniej i odnoszą się do kluczowych obszarów będących składowymi wizji oraz misji.
- Co-educating** – możliwość dzielenia się wiedzą i umiejętnościami z innymi członkami społeczności lokalnej.
- Co-housing** – wspólnota mieszkaniowa, której członkowie dzielą przestrzeń wspólną oraz zarządzają nią zgodnie z określonymi zasadami, promując wzajemne wsparcie.
- Co-working** – model pracy w wynajmowanych przestrzeniach, które mogą być współdzielone przez różne osoby lub firmy.
- Cyberbezpieczeństwo** – działania mające na celu ochronę systemów komputerowych, sieci, programów i danych przed nieuprawnionym dostępem oraz zniszczeniem.
- Działania strategiczne** – kluczowe działania podejmowane w ramach realizacji Strategii, pomagające w operacjonalizacji jej celów.

Dywersyfikacja dostaw – zróżnicowanie źródeł zaopatrzenia w celu zminimalizowania ryzyka zakłóceń w łańcuchu dostaw.

Ekomobilność – zrównoważone formy transportu przyjazne dla środowiska, takie jak piesze wędrówki, rowery, transport publiczny i elektryczne pojazdy.

Elektromobilność – korzystanie z pojazdów elektrycznych, które są bezemisyjne i przyjazne dla środowiska, w celu zastąpienia tradycyjnych pojazdów spalinowych.

Efektywność energetyczna – stosunek użytecznej energii do energii włożonej, a także działania zmierzające do zmniejszenia zużycia energii przy zachowaniu tego samego efektu.

Gospodarka 4.0 – to koncepcja oparta na integracji nowoczesnych technologii cyfrowych w procesach produkcyjnych i w działalności gospodarczej. Bazuje na zaawansowanych technologiach, sztucznej inteligencji oraz automatyzacji procesów. Przekształca tradycyjne modele produkcji i usług, wprowadzając nowe sposoby zarządzania oraz interakcji pomiędzy maszynami i ludźmi.

Gospodarka 5.0 – kładzie nacisk na humanizację technologii, zintegrowanie innowacyjnych rozwiązań z potrzebami społecznymi oraz zrównoważony rozwój i odporność na kryzysy.

Gospodarka o obiegu zamkniętym – model gospodarowania, który polega na jak najdłuższym utrzymaniu produktów, materiałów i surowców w obiegu poprzez ich ponowne użycie, naprawę, recykling i ograniczanie powstawania odpadów.

Geopolityka – nauka o wpływie czynników geograficznych, takich jak położenie i zasoby naturalne, na politykę państw i stosunki międzynarodowe.

Innowacja – wprowadzenie nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych lub produktowych, które generują wartość ekonomiczną i społeczną.

Inteligentne specjalizacje regionalne – wyselekcjonowane dziedziny o największym potencjale do innowacji, w których dany region może przodować. Dla podregionu poznańskiego oraz miasta Poznania to przede wszystkim rozwój innowacji bazujących na wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii, a także biosurowce i żywność dla świadomych konsumentów, przemysł jutra, wnętrza przyszłości, rozwój oparty na kulturze, wyspecjalizowane procesy logistyczne, rozwój oparty na ICT oraz nowoczesne technologie medyczne.

Inteligentne systemy mikrosieci elektroenergetycznych (ang. microgrid) – sieci energetyczne z wykorzystaniem rozproszonych źródeł energii i magazynów energii, zapewniające niezależność energetyczną.

Inteligentne systemy elektroenergetyczne (ang. Smart Grid) – zaawansowane technologie, które pozwalają na efektywne zarządzanie i dystrybucję energii elektrycznej, w tym integrację odnawialnych źródeł energii.

Inteligentny rozwój – rozwój społeczno-gospodarczy, który opiera się na wiedzy, innowacjach, nowych technologiach oraz efektywnym wykorzystaniu zasobów.

Interesariusze strategii – osoba, grupa lub instytucja, która jest zaangażowana w tworzenie, wdrażanie lub ocenę strategii rozwoju i której interesy mogą być uzależnione od wdrażania Strategii lub która sama może wpływać na jej wdrażanie.

Internet rzeczy (ang. Internet of Things) – sieć urządzeń fizycznych, które dzięki wbudowanym czujnikom i połączeniu z Internetem mogą wymieniać dane oraz komunikować się z użytkownikami i innymi urządzeniami.

Kapitał społeczny – sieć relacji społecznych, norm i zaufania, które wspierają współpracę, poprawiają jakość życia i przynoszą korzyści ekonomiczne i społeczne.

Kierunki interwencji – główne obszary działań, które mają przyczynić się do realizacji celu strategicznego w ramach strategii rozwoju.

Klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta – główna struktura przestrzenna determinująca układ urbanistyczny Poznania. Unikatowy, klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta, wyróżnia Poznań na tle innych dużych miast Polski. Zasadniczy, a zarazem historyczny, układ zieleni tworzy system ciągów ekologicznych wzdłuż dolin Warty i jej dopływów na kierunku północ-południe i wschód-zachód oraz system pierścieniowy oparty o założenia poforteczne. Ma on ogromne znaczenie przede wszystkim dla powiązań przyrodniczych Poznania, gdyż umożliwia zachowanie ciągłości ekologicznej z terenami zieleni gmin ościennych, a także z bardziej odległymi obszarami cennymi przyrodniczo w skali regionalnej i europejskiej.

Komitet Sterujący – interdyscyplinarny zespół odpowiedzialny za integrację zarządzania strategicznego i planowania budżetowego, którego zadaniem jest ustalanie priorytetów realizacyjnych, monitorowanie realizacji Strategii oraz analiza ryzyk strategicznych.

Logistyka miejska (ang. urban logistics) – planowanie i organizowanie transportu, dostaw i gospodarki odpadami w miastach, mające na celu zrównoważony rozwój i poprawę jakości życia mieszkańców.

Metropolia Poznań – stowarzyszenie 23 współpracujących ze sobą samorządów: Miasta Poznania, Powiatu Poznańskiego oraz 21 gmin, obejmujących obszar zamieszkiwany przez ponad milion mieszkańców.

Model koordynacyjny wdrażania Strategii – sposób zarządzania oparty na łączeniu procesów planowania strategicznego, przestrzennego i budżetowego, zapewniający spójność działań Miasta w realizacji celów rozwojowych.

Miasto Poznań – gmina w rozumieniu ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz miasto na prawach powiatu w rozumieniu ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym, w kontekście struktur organizacyjnych Miasta Poznania i władzy samorządowej.

miasto Poznań – Poznań jako obszar geograficzny lub struktura funkcjonalno-przestrzenna.

Mitygacja zmian klimatu – działania mające na celu ograniczenie nasilenia zmian klimatu, przede wszystkim poprzez zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych (takich jak CO₂, metan czy podtlenek azotu) oraz zwiększenie zdolności środowiska do ich pochłaniania.

Misja – krótkie streszczenie zasad i wartości organizacji, które stanowią fundament działań w ramach realizacji wizji miasta.

Miasto kompaktowe i krótkich odległości (ang. compact city of short distances) – model urbanistyczny, który promuje rozwój gęsto zabudowanych obszarów z priorytetem dla transportu publicznego, pieszych i rowerowych środków transportu.

Multicentryczny układ urbanistyczny – model przestrzenny, w którym miasto jest podzielone na równorzędne centra, co pozwala na zrównoważony rozwój różnych obszarów.

Nature-based Solutions – wdrażanie rozwiązań opartych na przyrodzie.

Obszar funkcjonalny – układ osadniczy ciągły przestrzennie złożony z odrębnych administracyjnie jednostek i obejmujący zwarty obszar miejski, powiązaną z nim funkcjonalnie strefę zurbanizowaną oraz ośrodki bliskiego sąsiedztwa, charakteryzujący się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwoju.

Obszary Strategicznej Interwencji – terytoria wskazane jako priorytetowe do wsparcia rozwojowego w strategiach lokalnych, ponadlokalnych, regionalnych i krajowych, charakteryzujące się wspólnymi cechami społeczno-gospodarczymi i przestrzennymi, wymagające skoordynowanej interwencji dla pełnego wykorzystania ich potencjału.

Operacjonalizacja strategii – przekładanie celów strategicznych na konkretne działania, zadania i wskaźniki realizacyjne, które pozwalają na ich skuteczne wdrażanie i monitorowanie.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych oraz odpady pochodzące od innych wytwórców (np. biur, instytucji publicznych czy usług), które ze względu na skład i charakter są podobne do odpadów z gospodarstw domowych.

Ochrona zasobów naturalnych – działania mające na celu zachowanie bioróżnorodności oraz ochronę powierzchni leśnych, wodnych i innych cennych ekosystemów.

Odporność miasta – zdolność systemu miejskiego (obejmującego mieszkańców, instytucje, gospodarkę, infrastrukturę oraz środowisko) do przewidywania, przygotowania się, reagowania i adaptacji wobec zakłóceń, kryzysów i długofalowych wyzwań. Oznacza umiejętność minimalizowania strat i szybkiego przywracania podstawowych funkcji po wystąpieniu zdarzeń krytycznych oraz wykorzystywanie doświadczeń kryzysowych do trwałego podnoszenia jakości życia, zwiększania innowacyjności i wzmacniania stabilności rozwoju społeczno-gospodarczego miasta.

Otwarte dane – publicznie dostępne zasoby danych, które mogą być wykorzystywane przez różne osoby i organizacje, zgodnie z polityką otwartego dostępu.

Poznański Obszar Metropolitalny (POM) – kluczowy obszar strategicznej interwencji w Wielkopolsce, obejmujący Poznań i otaczające go gminy, będący centrum rozwoju metropolitalnego z dużym potencjałem gospodarczym, naukowym i społecznym.

Projektowanie uniwersalne – tworzenie produktów i środowisk, które są użyteczne dla jak największej liczby osób, niezależnie od ich wieku, dodatkowych potrzeb, umiejętności czy statusu.

Recykling – proces odzyskiwania materiałów z odpadów w celu ich ponownego wykorzystania w produkcji nowych produktów.

Remediacja – poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości substancji powodujących ryzyko, ich kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się, tak aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i, o ile jest to możliwe, planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu.

Rekultywacja – proces przywracania wartości użytkowych lub przyrodniczych terenom zdegradowanym.

Retencja wód – zdolność do zatrzymywania wody w danym obszarze, np. w glebie, zbiornikach wodnych lub za pomocą specjalistycznej infrastruktury.

Sektor kreatywny – branże oparte na wiedzy i kreatywności, które generują wartość ekonomiczną i społeczną poprzez tworzenie i wykorzystywanie własności intelektualnej.

Smart city – miasto, które wykorzystuje nowoczesne technologie, dane i innowacje technologiczne i społeczne do efektywnego zarządzania zasobami, poprawy jakości życia mieszkańców oraz wspierania zrównoważonego rozwoju.

Strefa czystego transportu – obszar miejski, w którym wprowadzono ograniczenia wjazdu dla pojazdów o wysokiej emisji spalin, promując tym samym transport przyjazny środowisku.

Suburbanizacja – proces rozprzestrzeniania się zabudowy miejskiej na obszary podmiejskie, związany z migracją ludności ze ścisłych centrów miast na przedmieścia.

System Gospodarowania Wodami Opadowymi na terenie Poznania (SGWO) – układ składający się z następujących elementów: systemów zamkniętych, tj.: kanalizacji deszczowej oraz kanalizacji ogólnospławnej; systemów otwartych, tj.: jezior, cieków naturalnych, mokradeł, zbiorników retencyjnych (powierzchniowych), rowów oraz innych urządzeń wodnych; błękitno-zielonej infrastruktury; terenów biologicznie czynnych.

System monitoringu Strategii – narzędzie wspierające zarządzanie strategiczne, umożliwiające ocenę skuteczności jej realizacji, analizę trendów rozwojowych oraz identyfikację koniecznych korekt w odpowiedzi na zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze.

Srebrna gospodarka (gospodarka senioralna) – system wytwarzania, dystrybucji i konsumpcji dóbr i usług ukierunkowany na wykorzystanie potencjału nabywczego osób starszych i starzejących się oraz zaspokajający ich potrzeby konsumpcyjne, bytowe oraz zdrowotne.

Sztuczna inteligencja – zdolność systemów i maszyn do podejmowania działań, które naśladują ludzkie zdolności poznawcze, takie jak uczenie się, rozumowanie i rozwiązywanie problemów.

Urban sprawl – zjawisko rozlewania się miasta na tereny podmiejskie.

Usługi ekosystemowe – korzyści, których środowisko dostarcza społeczeństwu i gospodarce.

Wieloletnia prognoza finansowa (WPF) – dokument planistyczny, który w myśl ustawy o finansach publicznych w sposób realistyczny wyznacza ramy polityki finansowej Miasta w dłuższej perspektywie czasowej. Ma to kluczowe znaczenie dla planowania zadań miejskich w perspektywie wieloletniej i zapewnienia spójności pomiędzy długoterminowymi zamierzeniami rozwojowymi ujętymi w Strategii a planowaniem budżetu Miasta.

Zarządzanie strategiczne – proces polegający na planowaniu, wdrażaniu i monitorowaniu długoterminowych celów rozwojowych miasta, w tym tworzeniu spójnych dokumentów strategicznych i programowych oraz koordynacji działań różnych jednostek.

Zintegrowany Węzeł Transportowy – system transportowy łączący różne środki transportu w celu zwiększenia dostępności transportowej i integrację transportu publicznego.

Część V

Spis tabel

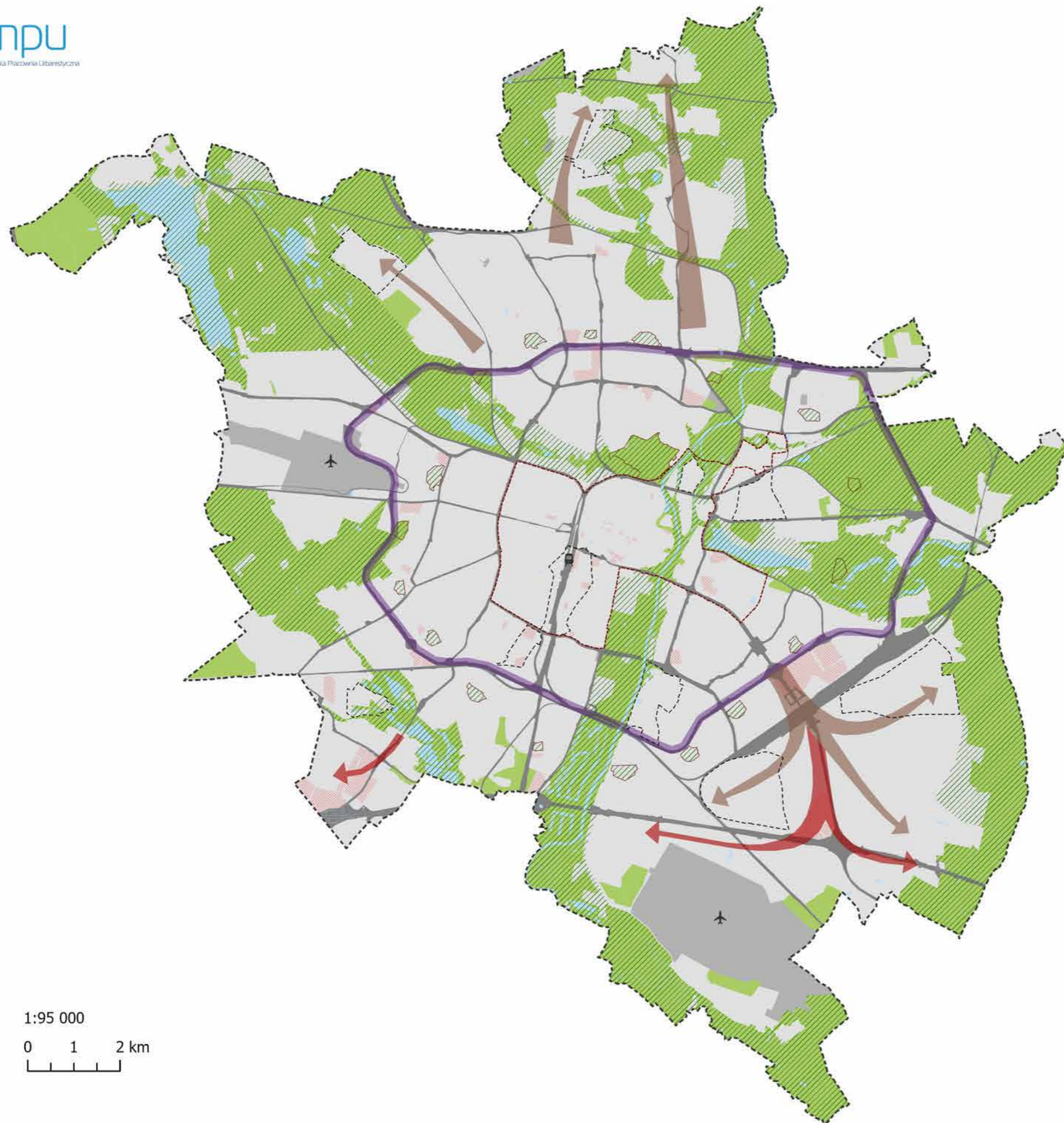
Tabela 1. Priorytety – cele szczegółowe	48
Tabela 2. Kierunki interwencji dla priorytetu horyzontalnego Wzmocnienie bezpieczeństwa mieszkańców i odporności miasta Poznania	66
Tabela 3. Kierunki interwencji dla priorytetu Silna i odporna Metropolia.....	78
Tabela 4. Kierunki interwencji dla priorytetu Nowoczesna przedsiębiorczość	81
Tabela 5. Kierunki interwencji dla priorytetu Zielono-błękitne miasto.....	84
Tabela 6. Kierunki interwencji dla priorytetu Przyjazne i bezpieczne osiedla	88
Tabela 7. Kierunki interwencji dla priorytetu Wspólnotowość i dialog społeczny	92
Tabela 8. Matryca ryzyk strategicznych (systemowych i wewnętrznych).....	200
Tabela 9. Plany reagowania na ryzyka	201
Tabela 10. Wskaźniki dla celu głównego – Podniesienie jakości życia wszystkich mieszkańców, budowanie miasta odpornego i rozpoznawalnego na arenie międzynarodowej	203
Tabela 11. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Silna i odporna Metropolia.....	204
Tabela 12. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Nowoczesna przedsiębiorczość.....	206
Tabela 13. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Zielono-błękitne miasto.....	207
Tabela 14. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów – Przyjazne i bezpieczne osiedla	208
Tabela 15. Wskaźniki dla celów szczegółowych/priorytetów Wspólnotowość i dialog społeczny	209
Tabela 16. Wskaźniki monitorujące ryzyka strategiczne.....	210
Tabela 17. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu Silna i odporna Metropolia (2025-2040).....	215
Tabela 18. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu Silna i odporna Metropolia – lata realizacji.....	215

Tabela 19. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu Nowoczesna przedsiębiorczość (2025-2040)	217
Tabela 20. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu Nowoczesna przedsiębiorczość – lata realizacji	218
Tabela 21. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu Zielono-błękitne miasto (2025-2040)	219
Tabela 22. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu Zielono-błękitne miasto – lata realizacji.....	219
Tabela 23. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu Przyjazne i bezpieczne osiedla (2025-2040)	221
Tabela 24. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu Przyjazne i bezpieczne osiedla – lata realizacji	221
Tabela 25. Plan finansowy i realizacyjny dla priorytetu Wspólnotowość i dialog społeczny (2025-2040).....	224
Tabela 26. Kluczowe zadania przewidziane do realizacji w ramach priorytetu Wspólnotowość i dialog społeczny – lata realizacji	225

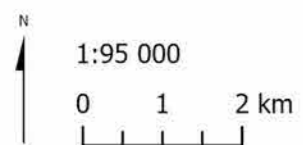
Część VI

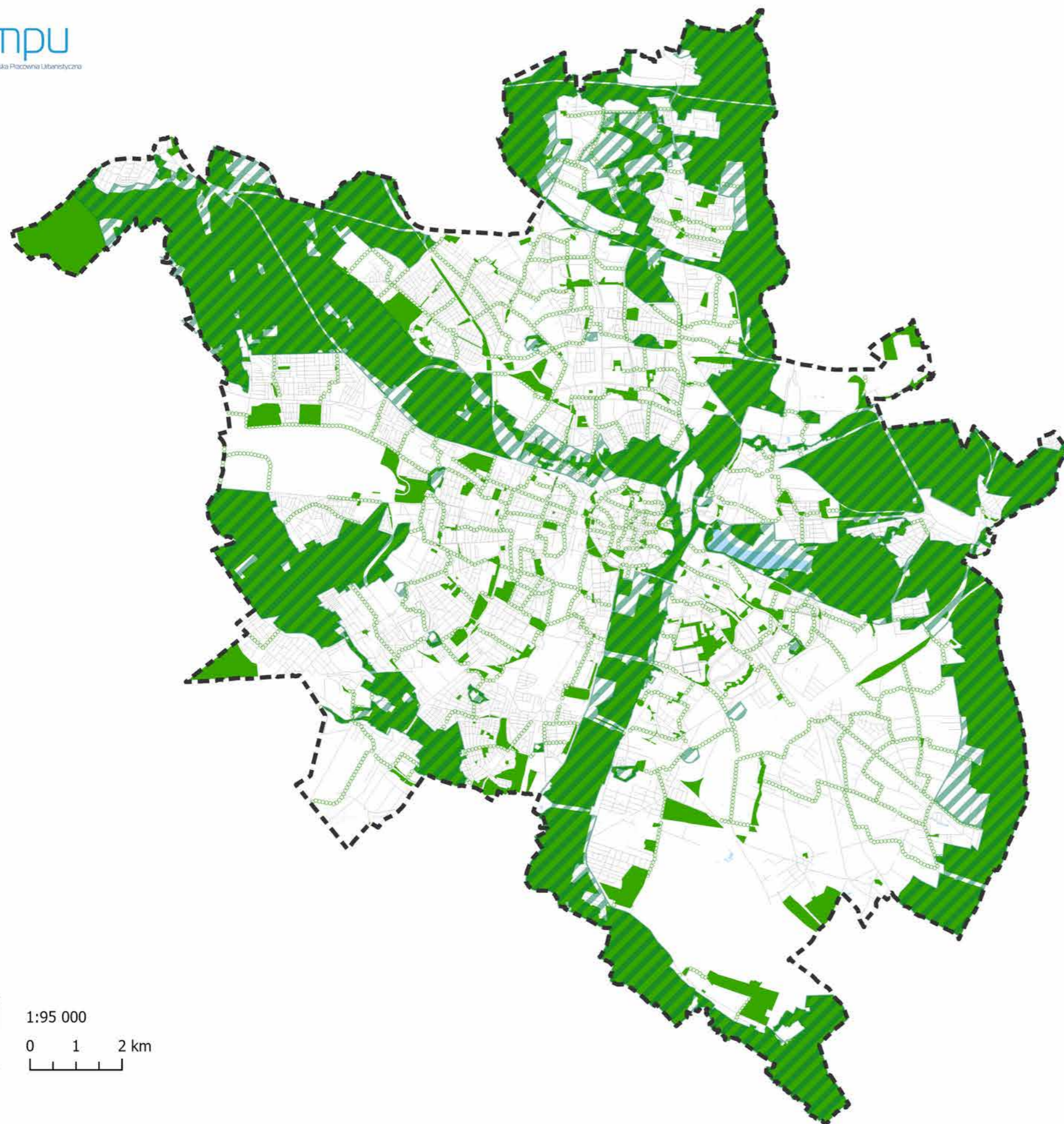
Wykaz map

Mapa 1. Model funkcjonalno-przestrzenny.....	243
Mapa 2. System Zieleni Miasta Poznania	244
Mapa 3. Infrastruktura Społeczna	245
Mapa 4. Główny System Transportowy.....	246
Mapa 5. Trasy Ruchu pieszego i rowerowego	247
Mapa 6. System Wodociągowy	248
Mapa 7. System Kanalizacji Sanitarnej.....	249
Mapa 8. System Odwodnienia	250
Mapa 9. System Elektroenergetyczny.....	251
Mapa 10. System Ciepłowniczy Gazowniczy i Ropociąg	252
Mapa 11. Lokalne Centra Usługowe	253
Mapa 12. Ochrona Dziedzictwa Kulturowego	254
Mapa 13. Ochrona środowiska i jego zasobów.....	255
Mapa 14. Obszary zagrożenia powodzią	256
Mapa 15. Obszary strategicznej interwencji	257

Mapa 1. Model funkcjonalno-przestrzenny
OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
- OBSZARY ZABUDOWY
- GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH
- GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- OBSZARY ZIELENI
- WODY POWIERZCHNIOWE
- KLINOWO-PIERŚCIENIOWY SYSTEM ZIELENI
- GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ
- GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU ZABUDOWY USŁUGOWO-PRODUKCYJNEJ
- GŁÓWNY OBSZAR DOGĘSZCZANIA ZABUDOWY I KONCENTRACJI FUNKCJI METROPOLITALNYCH
- KLUCZOWE NOWE TERENY ZABUDOWY MIESZKANIOWO-USŁUGOWEJ
- STREFY HANDLU WIELKOPOWIERZCHNIOWEGO
- TERENY ZABUDOWY POFORTECZNEJ
- OBSZAR ZABUDOWY ŚRÓDMIEJSKIEJ
- DWORZEC PKP
- LOTNISKO

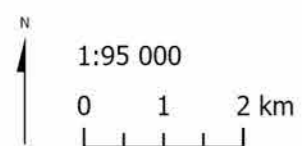

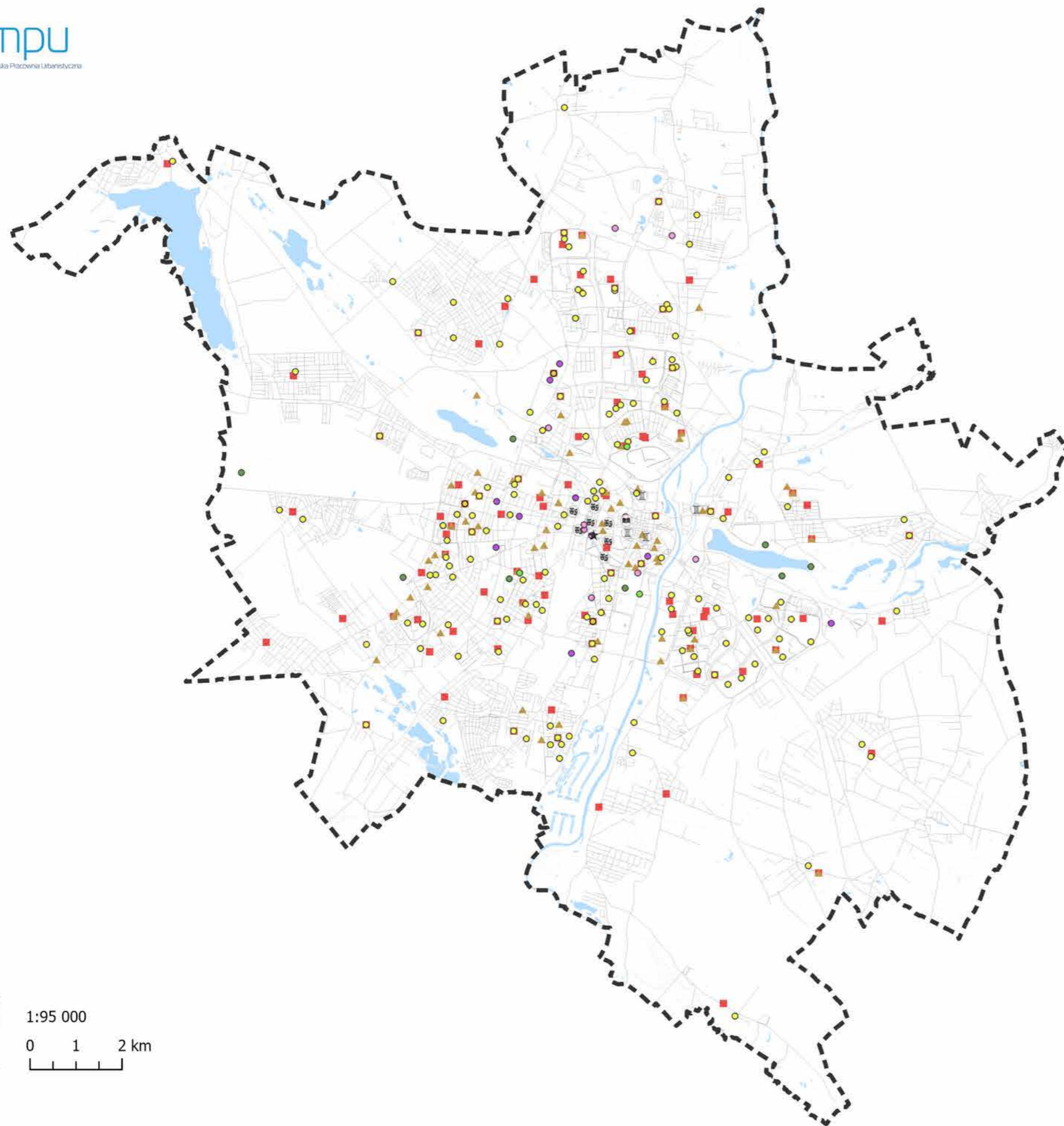

Mapa 2. System Zieleni Miasta Poznania

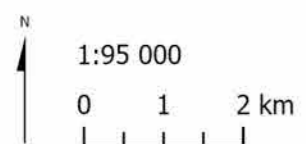
OZNACZENIA

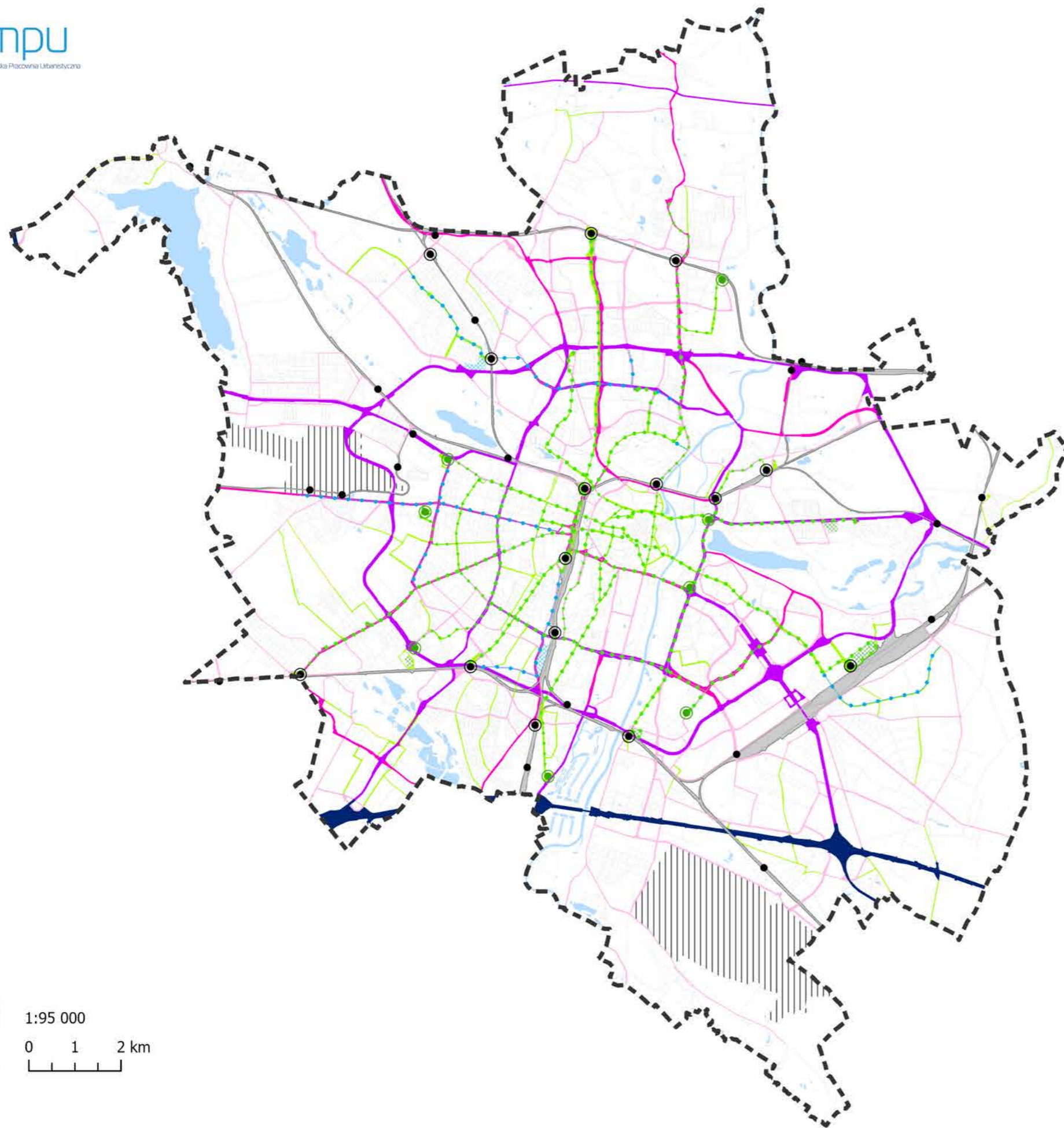
- GRANICA MIASTA
- KLINOWO-PIERŚCIENIOWY SYSTEM ZIELENI MIASTA
- OBSZARY ZIELENI
- ORIENTACYJNA LOKALIZACJA ŁĄCZNIKÓW ZIELENI
- WODY POWIERZCHNIOWE
- OSIE ULIC

Mapa 3. Infrastruktura Społeczna
OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
- SZKOŁY PODSTAWOWE
- POZOSTAŁE SZKOŁY
- PRZEDSZKOLA
- MŁODZIEŻOWE DOMY KULTURY
- SIEDZIBY UCZELNI WYŻSZYCH I ICH KAMPUSY
- SZPITALE
- WAŻNIEJSZE OBIEKTY SPORTOWO-REKREACYJNE
- FILHARMONIA
- WAŻNIEJSZE MUZEA
- WAŻNIEJSZE TEATRY
- WAŻNIEJSZE BIBLIOTEKI
- WODY POWIERZCHNIOWE
- OSIE ULIC

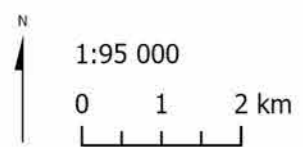

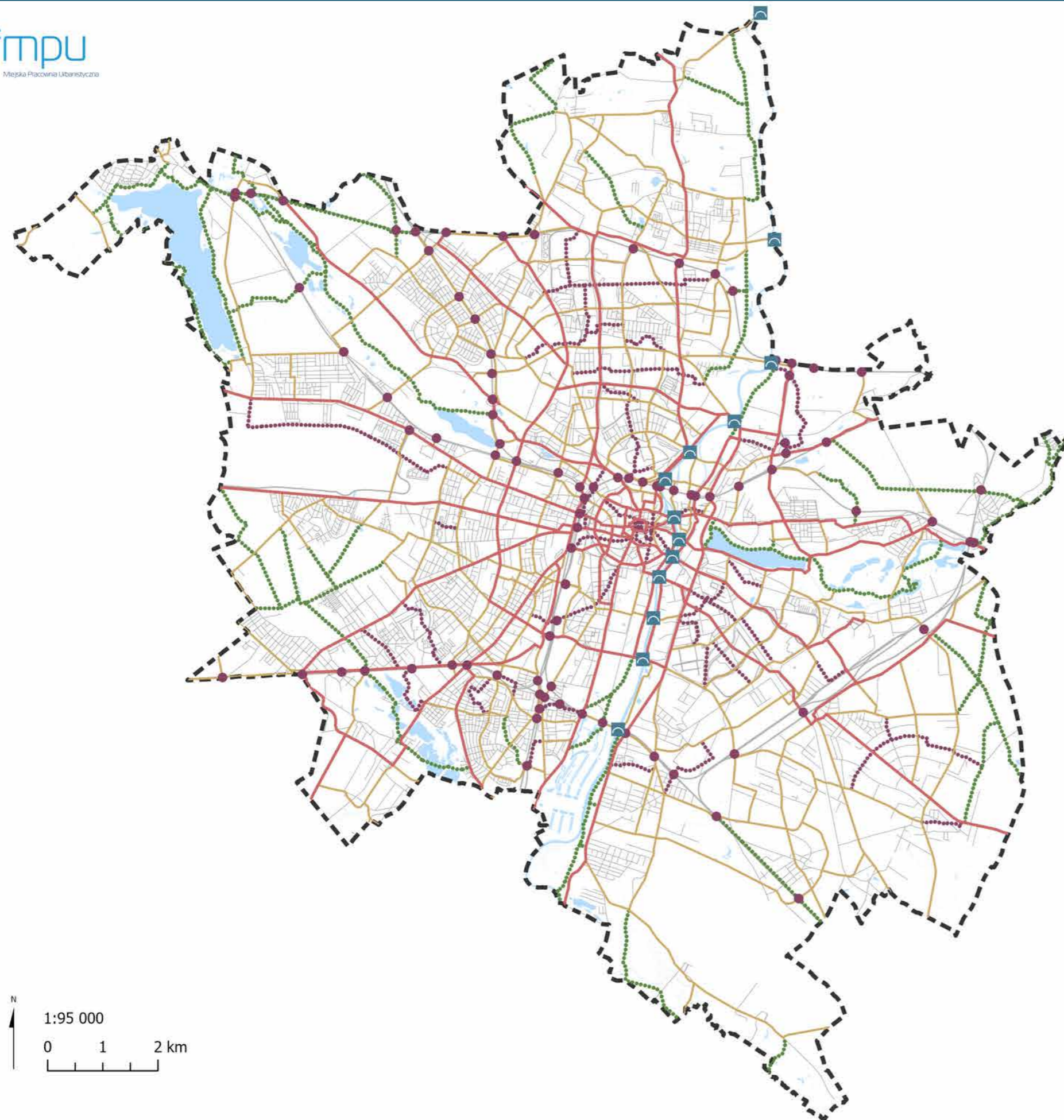
Mapa 4. Główny System Transportowy

OZNACZENIA

TERENY TRANSPORTU

- AUTOSTRADA, DROGI KLASY S
 - DROGI KLASY GP - W TYM III I II RAMA KOMUNIKACYJNA
 - DROGI KLASY G - W TYM I RAMA KOMUNIKACYJNA
 - DROGI KLASY Z
 - TERENY I INNE DROGI ISTOTNE DLA TRANSPORTU ZBIOROWEGO
 - TERENY ZAJEZDNI TRAMWAJOWYCH / AUTOBUSOWYCH
 - PERSPEKTYWICZNE TERENY ZAJEZDNI TRAMWAJOWYCH / AUTOBUSOWYCH
 - TERENY KOLEJOWE
 - TERENY LOTNISK
 - ISTNIEJĄCE I KIERUNKOWE TRASY TRAMWAJOWE
 - PERSPEKTYWICZNE TRASY TRAMWAJOWE
- ZINTEGROWANE WĘZŁY PRZESIADKOWE (ZWP)
- KOLEJ / TRAMWAJ / AUTOBUS
 - TRAMWAJ / AUTOBUS
 - STACJE I PRZYSTANKI KOLEJOWE POZA ZWP
- WODY POWIERZCHNIOWE
 - OSIE ULIC
 - LINIE KOLEJOWE

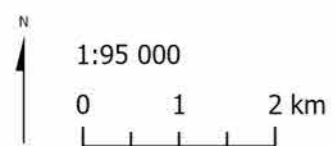

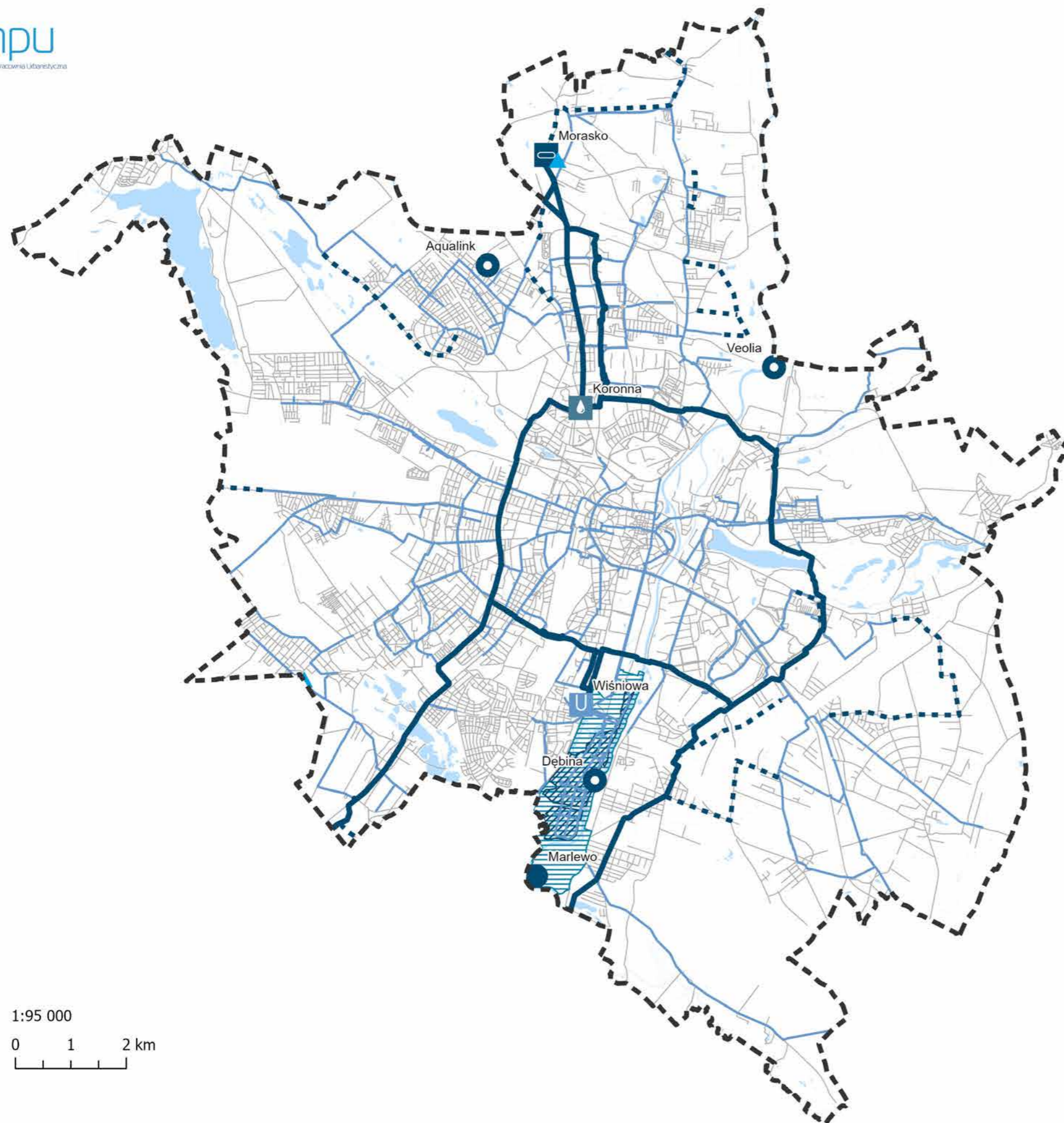

Mapa 5. Trasy Ruchu pieszego i rowerowego

OZNACZENIA:

- GRANICA MIASTA
- GŁÓWNE KORYTARZE ROWEROWE
- SYSTEMOWE TRASY PIESZE I ROWEROWE
- TRASY REKREACYJNO - TURYSTYCZNE
- TRASY PIESZE
- BEZKOLIZYJNE PRZEPRAWY PRZEZ TORY KOLEJOWE
- ISTNIEJĄCE I PROJEKTOWANE PRZEPRAWY PRZEZ RZEKĘ
- WODY POWIERZCHNIOWE
- OSIE ULIC
- LINIE KOLEJOWE

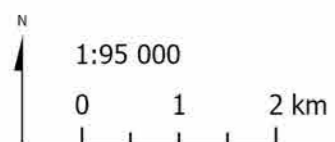

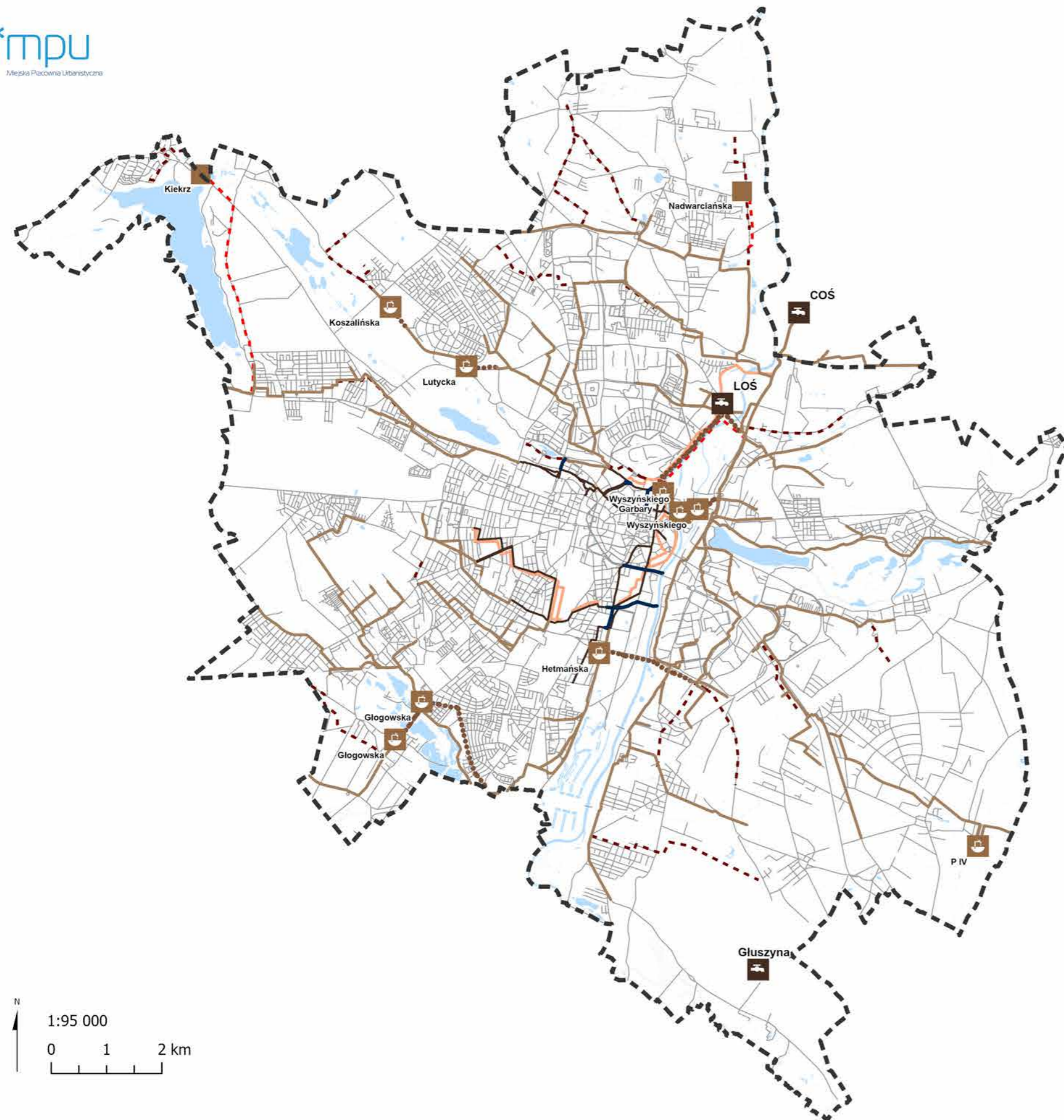

Mapa 6. System Wodociągowy

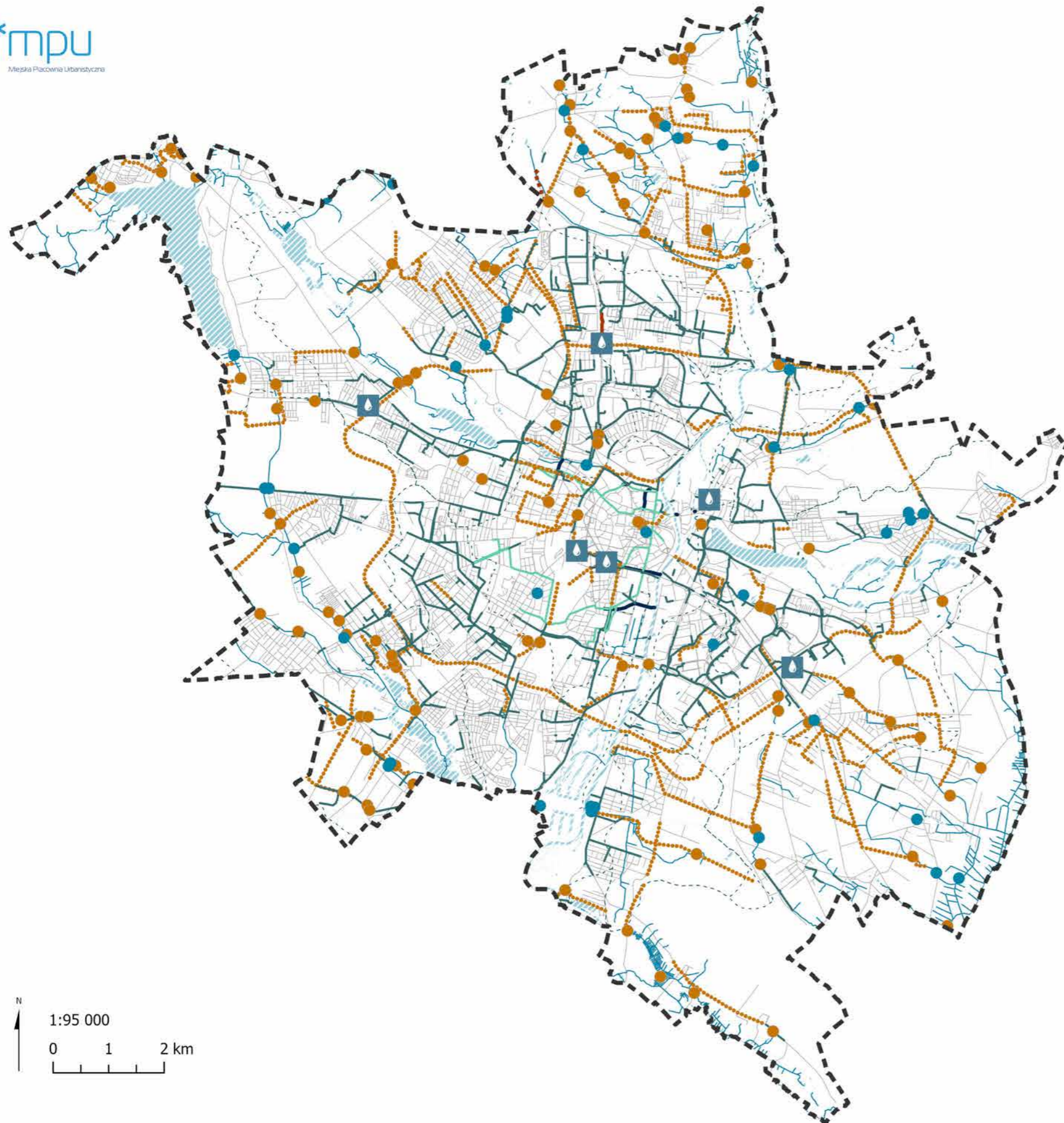
OZNACZENIA:

- GRANICA MIASTA
- UJĘCIE WODY
- PLANOWANE UJĘCIE WODY
- STACJA UZDATNIANIA WODY
- PRZEPOMPOWNIA WODY
- PLANOWANA PRZEPOMPOWNIA WODY
- ISTNIEJĄCE I PLANOWANE ZBIORNIKI WYRÓWNAWCZE WODY
- MAGISTRALE WODOCIĄGOWE $\varnothing > 1000\text{mm}$
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH MAGISTRAL I SIECI WODOCIĄGOWYCH WYŻSZEGO RZĘDU $\varnothing < 1000\text{mm}$
- MAGISTRALE WODOCIĄGOWE $\varnothing < 1000\text{mm}$
- TEREN OCHRONY BEZPOŚREDNIEJ UJĘCIA WODY
- TEREN OCHRONY POŚREDNIEJ UJĘCIA WODY
- OSIE ULIC
- WODY POWIERZCHNIOWE

Mapa 7. System Kanalizacji Sanitarne
OZNACZENIA:

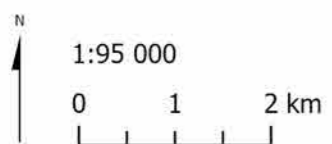
- GRANICA MIASTA
- OCZYSZCZALNIE ŚCIEKÓW
- GŁÓWNE PRZEPOMPOWNIE ŚCIEKÓW
- PLANOWANE GŁÓWNE PRZEPOMPOWNIE ŚCIEKÓW
- KOLEKTORY BURZOWE
- KOLEKTORY KANALIZACJI SANITARNEJ
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH KOLEKTORÓW KANALIZACJI SANITARNEJ
- KOLEKTORY TŁOCZNE KANALIZACJI SANITARNEJ
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH KOLEKTORÓW TŁOCZNYCH KANALIZACJI SANITARNEJ
- KOLEKTORY KANALIZACJI OGÓLNOSPŁAWNEJ
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH KOLEKTORÓW KANALIZACJI OGÓLNOSPŁAWNEJ
- OSIE ULIC
- WODY POWIERZCHNIOWE

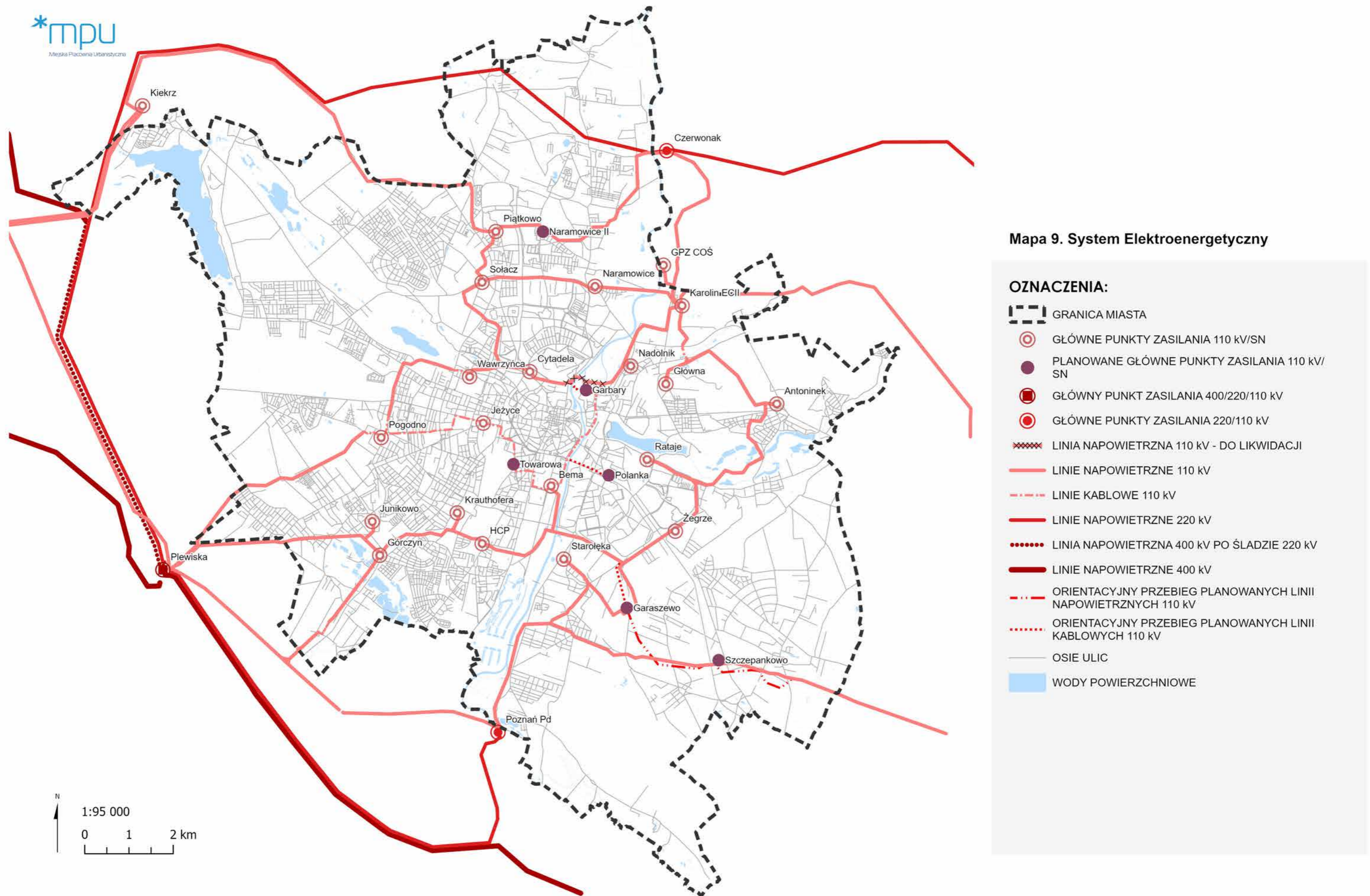

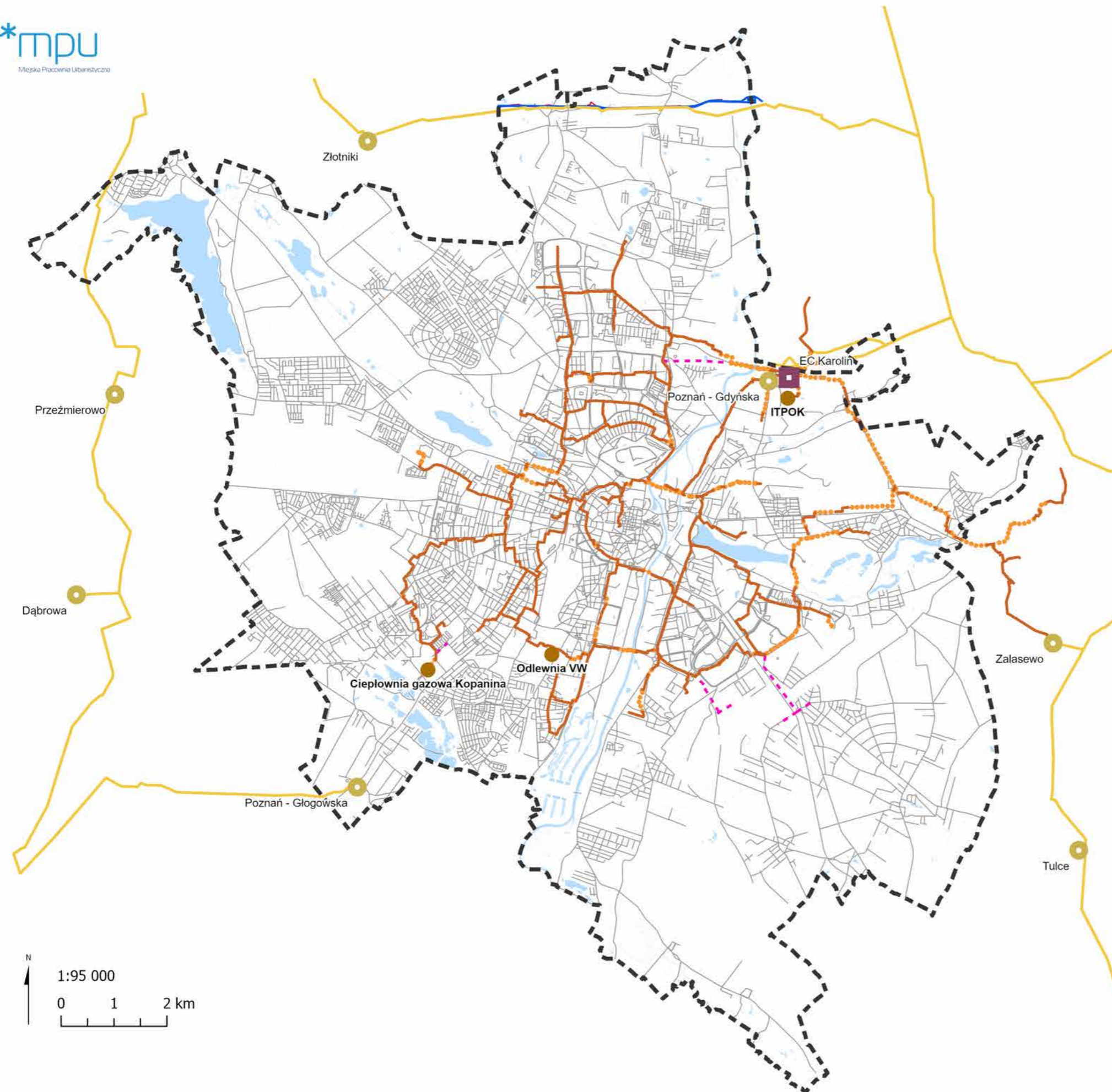
Mapa 8. System Odwodnienia

OZNACZENIA:

- GRANICA MIASTA
- PRZEPOMPOWNIE WÓD OPADOWYCH
- ISTNIEJĄCE ZBIORNIKI RETENCYJNE
- ORIENTACYJNA LOKALIZACJA PLANOWANYCH ZBIORNIKÓW RETENCYJNYCH
- KOLEKTORY KANALIZACJI DESZCZOWEJ
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH KOLEKTORÓW KANALIZACJI DESZCZOWEJ
- SIECI KANALIZACJI DESZCZOWEJ TŁOCZNEJ
- KOLEKTORY KANALIZACJI OGÓLNOSPŁAWNEJ
- KOLEKTORY BURZOWE
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH KANAŁÓW TECHNOLOGICZNYCH
- GRANICE ZLEWNI
- WODY POWIERZCHNIOWE
- CIEKI I ROWY
- OSIE ULIC

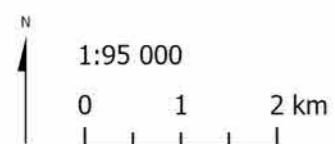

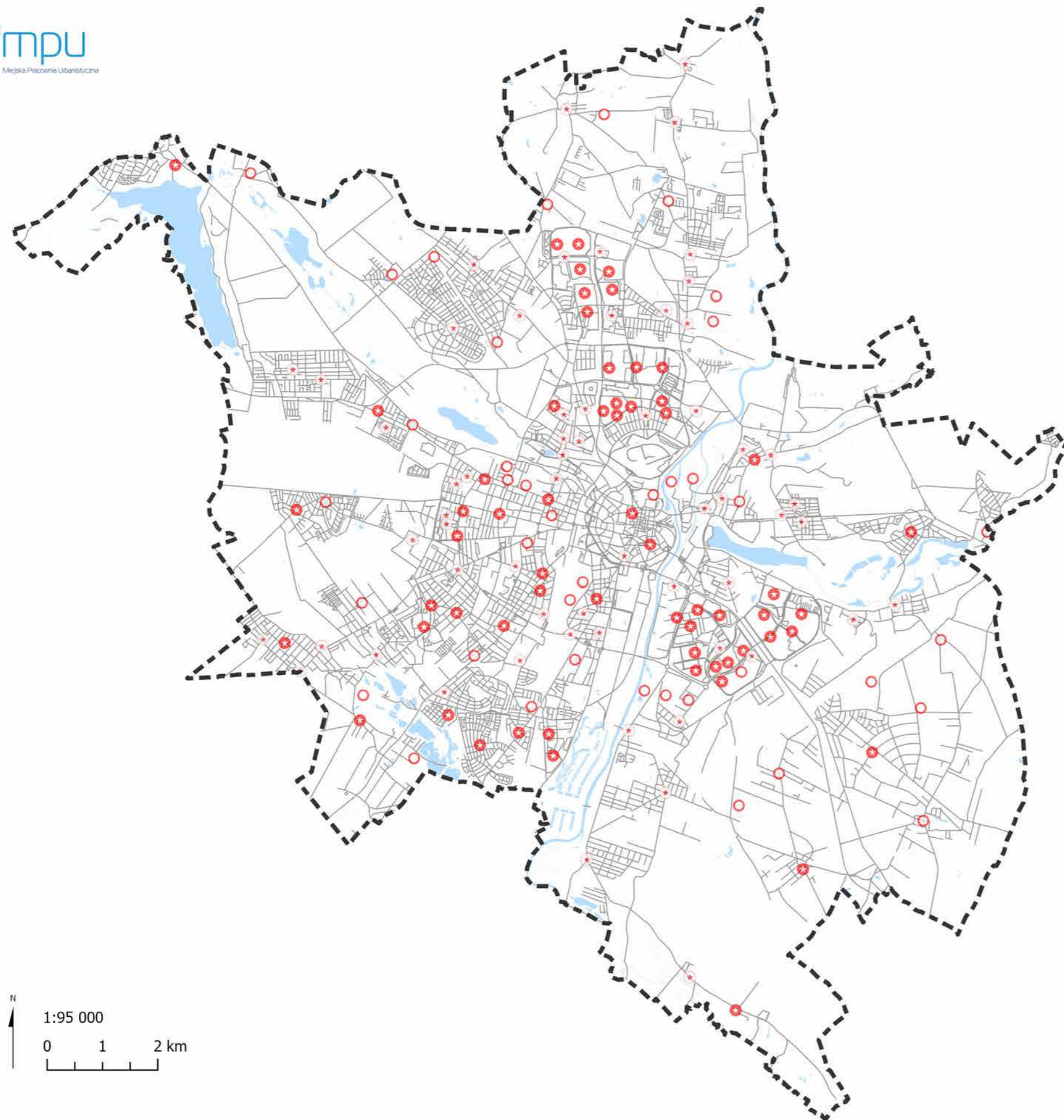

Mapa 10. System Ciepłowniczy Gazowniczy i Ropociąg

OZNACZENIA:

- GRANICA MIASTA
- GŁÓWNE ŹRÓDŁO CIEPŁA
- DODATKOWE ŹRÓDŁA CIEPŁA
- MAGISTRALNE CIEPŁOWNICZE PODZIEMNE
- MAGISTRALNE CIEPŁOWNICZE NADZIEMNE
- ORIENTACYJNY PRZEBIEG PLANOWANYCH MAGISTRAL CIEPŁOWNICZYCH
- STACJE REDUKCYJNO-POMIAROWE GAZU I STOPNIA
- GAZOCIĄGI WYSOKIEGO CIŚNIENIA
- ROPOCIĄGI
- ŚWIATŁOWÓD
- OSIE ULIC
- WODY POWIERZCHNIOWE

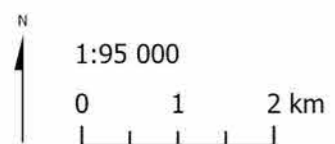

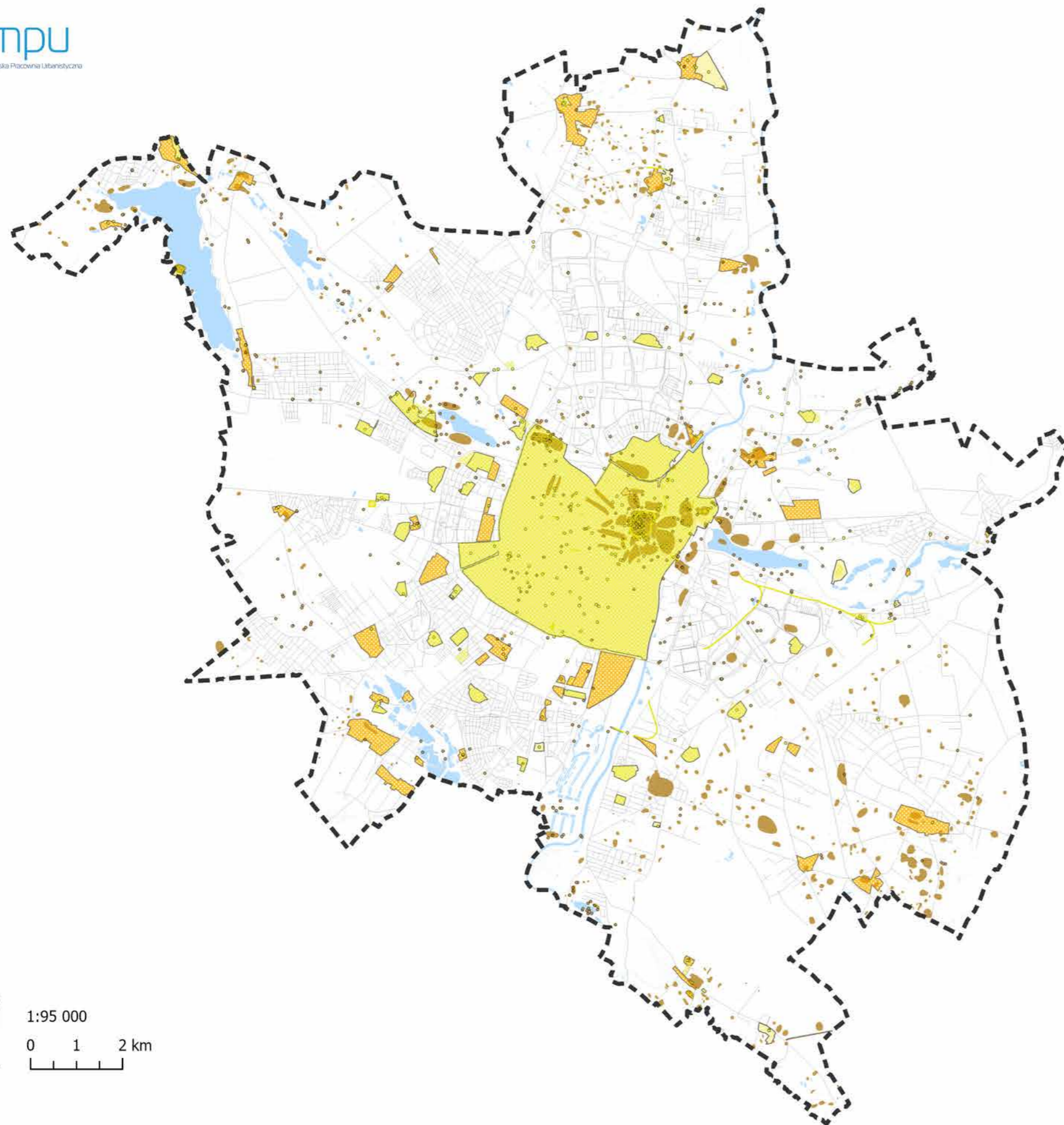

Mapa 11. Lokalne Centra Usługowe

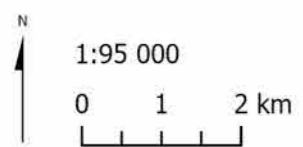
OZNACZENIA:

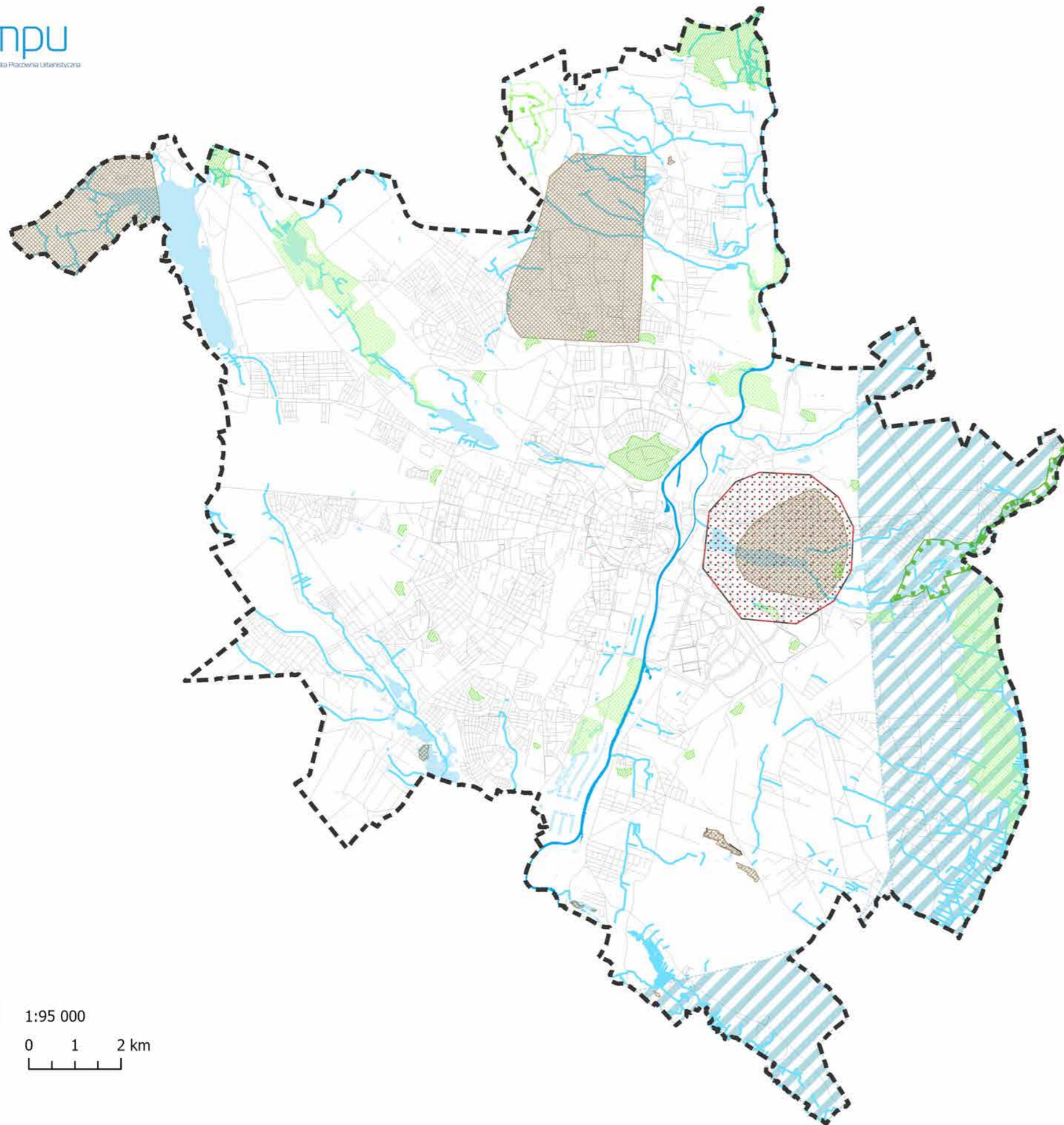
- GRANICA MIASTA
- ISTNIEJĄCE - DO POZOSTAWIENIA
- NIEKOMPLETNE - DO ROZWINIĘCIA LUB WZMOCNIENIA
- NOWE - DO WYKREOWANIA
- WODY POWIERZCHNIOWE
- OSIE ULIC

Mapa 12. Ochrona Dziedzictwa Kulturowego
OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
- ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW I DO KRAJOWEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW ORAZ POMNIK HISTORII – POWIERZCHNIOWE
- ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW I DO KRAJOWEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW – LINIOWE
- ZABYTKI NIERUCHOME WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW I DO KRAJOWEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW – PUNKTOWE
- STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW I UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW – POWIERZCHNIOWE
- STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW I UJĘTE W EWIDENCJI ZABYTKÓW – PUNKTOWE
- OBSZARY CHRONIONE PLANEM I POZOSTAŁE CENNE KULTUROWO
- WODY POWIERZCHNIOWE
- OSIE ULIC
- OCHRONA_ZABYTKÓW_I_OPIEKA_NAD_ZABYTKAMI

Mapa 13. Ochrona środowiska i jego zasobów
OZNACZENIA
 GRANICA MIASTA

FORMY OCHRONY PRZYRODY:

 REZERWATY PRZYRODY

 OTULINA REZERWATU PRZYRODY

 OBSZARY NATURA 2000

 OBSZAR CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

 UŻYTKI EKOLOGICZNE

 RZĘKA WARTA

 CIEKI NATURALNE I ROWY

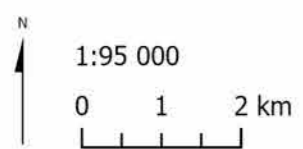
 ZBIORNIKI WODNE

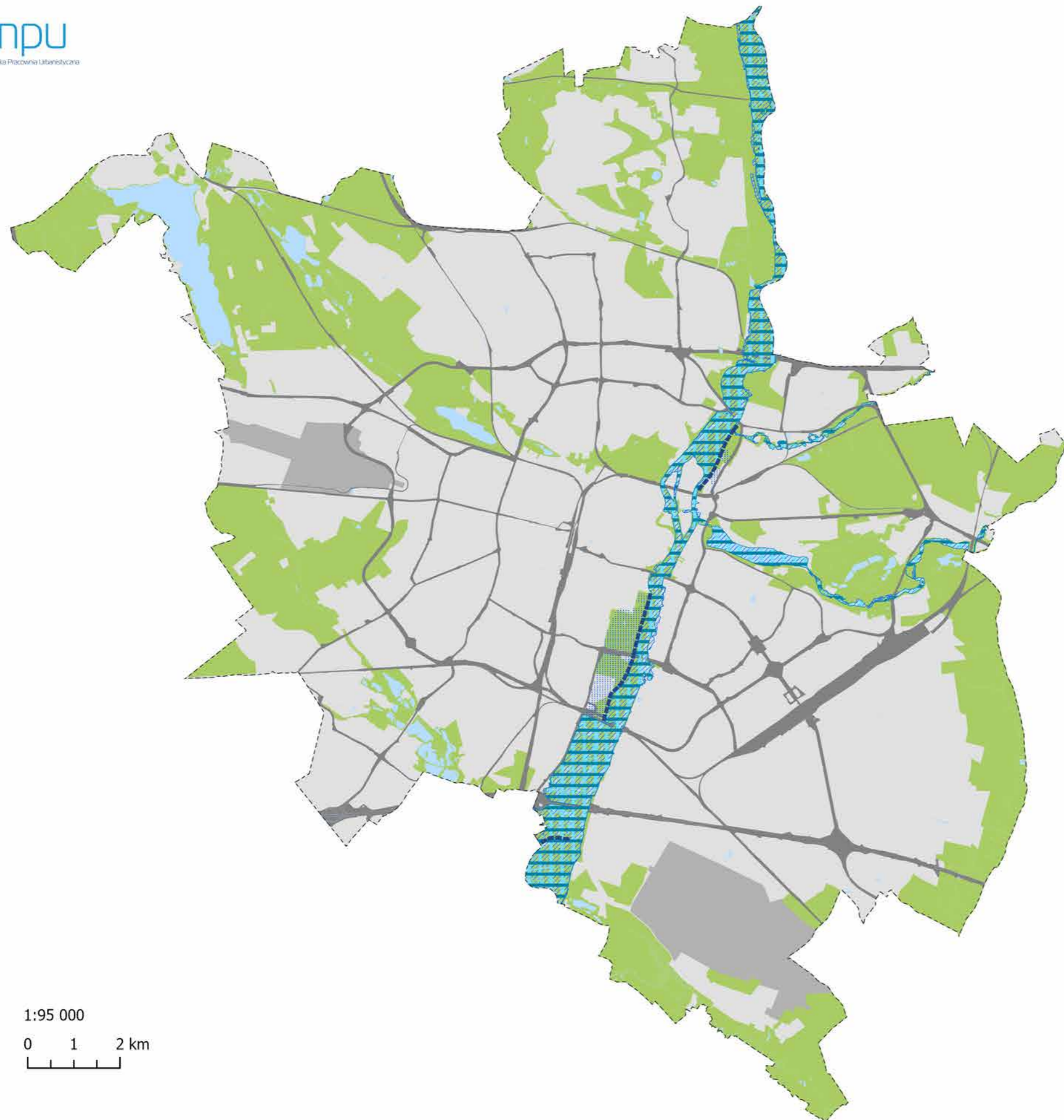
 GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

 TERENY GÓRNICZE

 OBSZARY GÓRNICZE

 GRANICE UDOKUMENTOWANYCH ZŁÓŻ KOPALIN

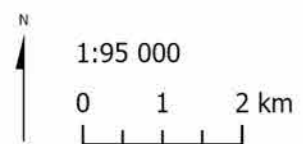
 OSIE ULIC

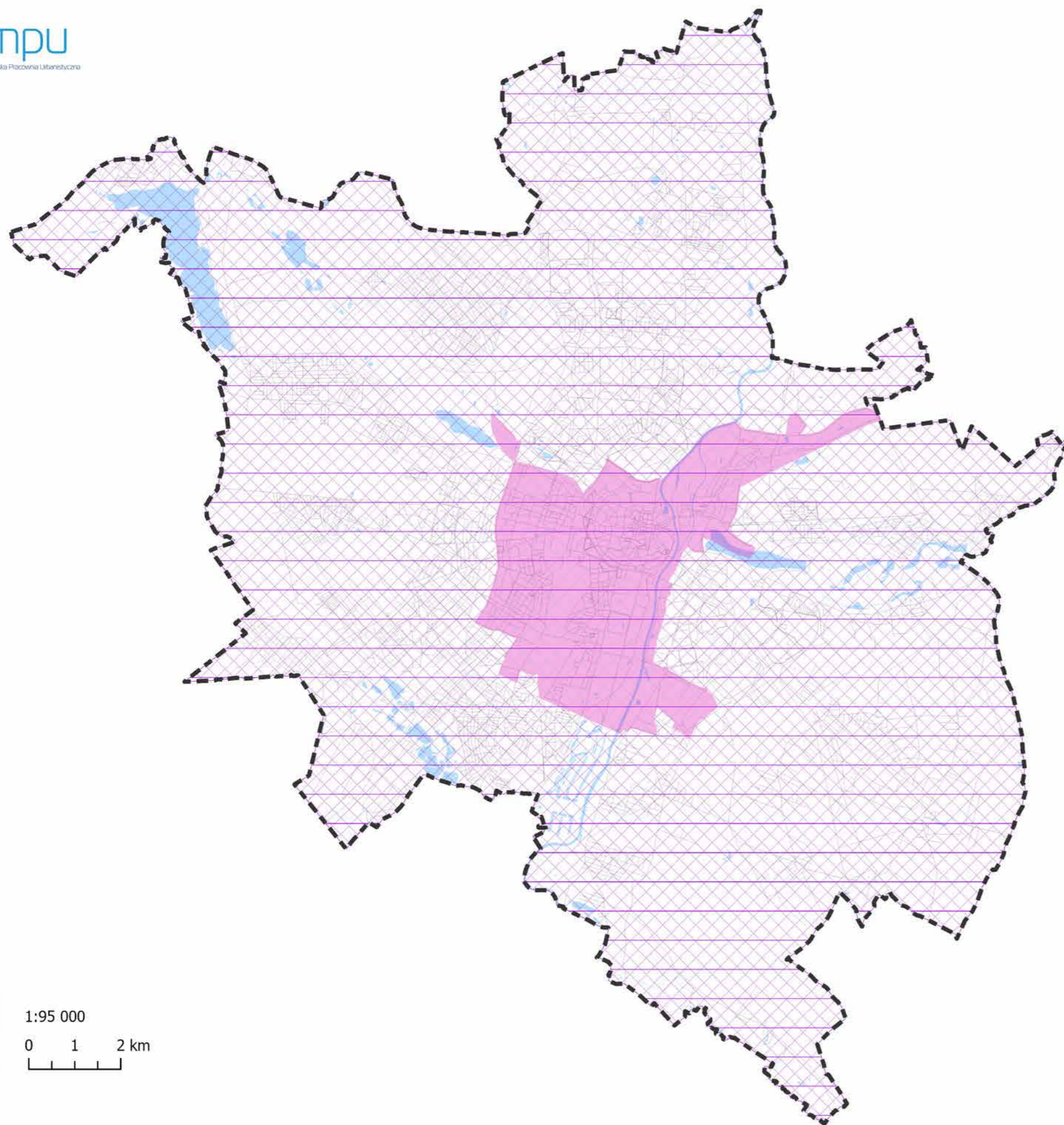

Mapa 14. Obszary zagrożenia powodzią

OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
- OBSZARY ZABUDOWY
- GŁÓWNE KORYTARZE I ELEMENTY SIECI TRANSPORTOWYCH
- GŁÓWNE ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ
- OBSZARY ZIELENI
- WODY POWIERZCHNIOWE
- OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ -
prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi 1%
(raz na 100 lat)
- OBSZAR SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ -
prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 10%
(raz na 10 lat)
- OBSZAR NARAŻONY NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI -
prawdopodobieństwo jest niskie i wynosi 0,2% (raz na 500 lat)
- OBSZARY NARAŻONE NA ZALANIE W PRZYPADKU ZNISZCZENIA
LUB USZKODZENIA WAŁU PRZECIWPOWODZIOWEGO
- Wały przeciwpowodziowe

Mapa 15. Obszary strategicznej interwencji
OZNACZENIA

- GRANICA MIASTA
 - WODY POWIERZCHNIOWE
 - OSIE ULIC
 - OBSZAR STRATEGICZNEJ INTERWENCJI OKREŚLONY W STRATEGII ROZWOJU WOJEWÓDZTWA
- OBSZARY STRATEGICZNEJ INTERWENCJI KLUCZOWE DLA MIASTA POZNANIA:
- OBSZARY REWITALIZACJI
 - OBSZAR INTEGRACJI TRANSPORTU PUBLICZNEGO W POZNAŃSKIM WĘZLE KOLEJOWYM

